

ETICĂ POLITICĂ - MORAVURI - MENTALITATI - IV -

nov.'30 - dec.'31

ETICĂ POLITICĂ - MORAVURI - MENTALITATI - IV -	1
nov.'30 - dec.'31.....	1
LD : pentru moto .Nenumerotat	6
Ricoeur /.....	6
▣ Categoriile istoriei	6
▣ Politicul - Puterea.....	6
-----	7
Guvern GGMironescu .Legislatura I.Sesiunea III, nov.'30- apr.'31.....	7
-----	7
1.) Ștefan Cicio-Pop,reales președintele Camerei, 15 nov.'30.....	7
▣ Apel la iubire, la concordie.....	7
▣ Parlamentarism afectiv.....	7
2.) Nicolae Iorga, Intervenție, 18 nov.'30.....	8
▣ Intențiile MSR Carol	8
▣ Mesajul Regal.....	8
▣ Datoria partidelor, a Parlamentului, a Guvernului	8
3.) Al.Mățu,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți).....	9
▣ Retro 1928. : țărănișmul și țărăniștii.....	9
▣ Disensiuni PNȚ : consfăturile majoritarilor.....	9
▣ Disensiuni PNȚ : prestațiile parlamentare.....	9
▣ "Sfatul parlamentar basarabean ".....	10
▣ Sfatul Basarabean : STERE.....	10
4.) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30.....	10
▣ Regimul PNȚ (Vezi pe larg la Guvern).....	11
▣ Armata	11
▣ Legislația	11
▣ Ca la ușa cortului !.....	11
5.) D.Bogos* (PNȚ-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30.....	13
▣ Atmosferă politică și publică.....	13
▣ "Sfatul parlamentar basarabean" -steriștii.....	13
▣ Basarabia : fără regionalisme !.....	14
▣ Generația unionistă basarabeană.....	14
▣ Basarabia și Guvernul PNȚ.....	15
6.) Virgil Solomon (PNȚ, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30.....	15
▣ Mentalități istorice	15
▣ PNȚ și armonizarea provinciilor.....	15
▣ Legislația.....	16
▣ Partidele și Carol II.....	16
7.) Grigore Gafencu (PNȚ, deputat de Fălțiceni), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	16
▣ Necesitatea dezbaterei politicii externe.....	17
▣ Diplomație pasivă.....	17
▣ Diplomație activă.....	17
▣ Colaborări și inițiative	17
▣ Partea dinamică a diplomației.....	17
▣ Respectarea tratatelor de pace.....	18
▣ Ungaria.....	18
▣ Italia.....	18
▣ Germania.....	18
▣ RUSIA.....	19
▣ Politica "rusească" a României.....	19
▣ "Sovietologie".....	19
▣ "Pericolul bolșevic".....	19
8.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	20
▣ PȚ-dr Lupu.....	20
▣ "Sfatul parlamentar basarabean".....	20
9.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30.....	21

▣ Partidele politice.....	21
▣ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.....	21
▣ Moravuri.....	21
▣ Monarhia.....	21
▣ Rolul PNL -georgist.....	21
10.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	22
▣ Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă. (pe larg la PND).....	22
▣ Generațiile	22
▣ PNȚ.....	22
▣ PP-Averescu.....	23
▣ PNL-1, PNL-2.....	23
▣ Pesimism, alarmism,zvonuri, pericol bolșevic !.....	23
▣ Pericolul sovietic.....	23
▣ Țăranul român (vezi pe larg și context la Țărănism).....	24
▣ Datoriile agricole.....	25
▣ Pedagogie politică : pesimism / optimism.....	25
▣ Boieri,burhezi, intelectuali.....	26
▣ Pedagogie politică : pesimism / optimism-concluzii -.....	26
▣ Solidaritate >concordie > consens> guvern de concentrare ?.....	26
▣ Partidele (vezi pe larg și context la PND).....	27
Naționali ardelenii	27
▣ Retro : fuziunea PND - PNR	27
▣ Solidaritate >concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?.....	28
11.) M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj , 8 dec.'30.....	28
▣ PNL-1 -Vintilă Brătianu.....	29
▣ PNL-2 - Gh.Brătianu.....	29
▣ P.P.-Averescu.....	29
▣ Obiecțiile contra partidelor.....	29
▣ Opinia publică > Politica iberică > Țapul ispășitor.....	30
[LD.Atenție! fructifică ideea!.....	31
▣ Politica iberică-continuă -.....	31
12) [LD :Discurs integral xeroxat; în aceeași zi cu Ralea, la care incinta a fost plină... 31	
Șeitan / dec.'30.....	32
▣ Țăranul.....	32
13.) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputatBălți), 8 dec.'30. 32	
▣ Guvernarea PNȚ (vezi pe larg la Guvern).....	32
▣ Criza economică agricolă.....	32
▣ Biserica .(vezi pe larg și context la Biserică).....	33
▣ Sfatul parlamentar basarabean.....	34
14.) Constantin Stere (Sfat parlamentar basarabean,deputat Cetatea Albă),..... 34	
▣ Guvern.....	34
▣ Stere.....	35
15.) dr.Nicolae Lupu (PȚ), discurs la mesaj, 12 dec.'30..... 35	
▣ Majoritatea PNȚ.....	35
▣ Guvernul PNȚ.....	35
▣ Dr.Lupu	36
▣ Criza politică	36
▣ Criza morală.....	36
▣ Guvernul GG Mironescu.....	37
16.) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,..... 37	
▣ Atmosferă parlamentară.....	37
II. Problema jidănească.....	38
▣ "Execuția " lui Constantin Stere.....	38
▣ L.A.N.C. în sistemul de partide.....	40
▣ Jidanii și partidele politice.....	40
▣ Doctrina cuzistă : a)adevăru.....	41
▣ Curente de opinie :PP, PNȚ, PNL.....	41
II. Problema evreească.....	42
▣ 10 decembrie : Ziua "numerus clausus" ,"antisemitism național".....	43
▣ Hitler : antisemitism, revizionism.....	43
▣ Problema evreească - continuare -.....	44

Rasa.....	44
Religia.....	45
Antisemitizmul.....	45
Biserica	45
Antisemitism românesc.....	46
Evreii și comunismul.....	47
Pericolul economic evreesc.....	47
Soluția problemei jidovești.....	47
Societatea Națiunilor.....	47
România.....	47
▫ Partidele politice și politica externă.....	48
▫ Tratatetele de pace.- continuare -.....	48
▫ Echilibrul european și politica " jidănească ".....	49
Revizuirea tratatelor.....	49
▫ Episod parlamentar.....	49
▫ Capitalul străin.....	50
Problema muncitorească.....	51
Țăranul român.....	51
17.) A.C.Cuza (LANC), continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30.....	51
IV.) Problema economică și partidele.....	52
▫ Memoriul LANC, 20 sept.'30.....	52
[Criza regimului].....	52
[Criza constituțională].....	53
[Criza sistemului partidist].....	53
[Averescu despre PNL].....	53
Tătărescu despre criza partidelor].....	54
[Criza regionalismelor].....	54
[Ștefan Ciobanu despre Basarabia].....	54
[Finalul Memoriului].....	55
[Reluarea argumentelor din Memoriu.].....	55
18) Gr.Andreiasciuc (PNȚ-Ucrainean, deputat Cernăuți) , discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	56
▫ Ucraina - România.....	56
▫ Ucrainenii.....	56
▫ Renașterea culturală și economică.....	56
▫ Hangaralele țărănești	57
▫ Școala: români? ucraineni ? ruteni ?.....	57
▫ Biserica	58
19.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30.....	59
▫ ACCuza / curentul antisemit . (Vezi pe larg și context la Presă).....	59
▫ Cuza -Stere.....	59
▫ Cuzismul.....	59
▫ ACCuza -.....	59
▫ Criza partidelor = eclipsa personalităților.....	60
▫ Monarhia.....	60
▫ Regimul PNȚ.....	61
▫ Popularitatea. PNȚ.....	61
20.) Al.Topliceanu : "Virgil Madgearu " -portret , sept.'30.....	61
▫ Madgearu >Vintilă Brătianu.....	61
▫ Madgearu > Lupu.....	62
▫ Madgearu > Manoilescu.....	62
21.) Ion Bianu (senator de drept, președintele Academiei Române) ,11 dec.'30.....	63
▫ Carpații.....	63
22.) a) Victor Slăvescu : Vintilă Brătianu , 23 dec.'30.....	63
▫ Omagiul Camerei.....	63
22 b) Omagiu la moartea lui Vintilă Brătianu (23 dec.'30).....	63
23.) Romulus Dianu , "Al treilea partid liberal" - "Părerii" - 27 ian.'31.....	64
24.) "Cazul Argetoianu " -excluderea din PNL-1 - dec.' 30.....	64
P.[arlamentul R.[omânesc / 5 dec.'30.....	64
▫ Retro: Argetoianu în PNL.....	64
▫ Argetoianu: "Ceasul" lui politic	65
▫ Guvern de personalități ?.....	65

▫ Previzuni : eșecul C.Argetoianu.....	65
25.) "Tipuri și porecle".....	65
26.) Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc) discurs la mesaj, 28 nov.'30.....	66
Mișcarea antisemită.....	66
▫ Răspunderea guvernului PNȚ.....	67
▫ Libertatea , legalitatea, constituționalitatea, presei și întrunirilor.....	67
▫ Internaționalizarea problemei evreești.....	67
▫ Naționalism curat > < Xenofobie condamabilă.....	67
▫ " Cazul Borșa.".....	68
▫ Manipularea problemei.....	68
Virgil Madgearu /.....	69
▫ Agitații antisemite	69
▫ Procesul de la Satu Mare.....	69
▫ Puterea justiției.....	69
27.) I.Gh Pardos (PNȚ, deputat de Prahova), Interpelare Guvern , 8 dec.'30.....	70
▫ Consiliile de administrație la Regii și Case autonome.....	70
28.) Cristel Ceaușoglu (PȚ-Lupu) , Lansarea interpelării , 19 ian.'30.....	71
▫ Constituția : libertatea presei . (Vezi pe larg și context la PȚ-Lupu).....	71
▫ "Cazul Vidrighin".....	71
▫ Cazul "Ordinea".....	71
▫ Abuzurile Ministerului de Interne.....	71
29.) Ștefan Larionescu (PNȚ, deputat de Rădăuți),Întrebare, 5 febr.'31.....	72
▫ Întrunire LANC interzisă, 1 febr.'31.....	72
▫ Vinovat : prefectul !.....	73
Armand Călinescu :.....	73
▫ Prefectul de Rădăuți.....	73
▫ Întrunirea LANC-Rădăuți.....	73
30) A.C.Cuza (LANC) , Întrebare : represiunea cuziștilor de la Rădăuți , 9 febr.'31. 73	73
▫ Semnificația politică a întrunirilor.....	73
Sistem de guvernare obedient jidanilor !.....	74
▫ Autoritățile din Rădăuți.....	74
▫ Guvernul > < LANC.....	74
.....	75
Guvernul Iorga -Argetoianu.Legislatura I.Sesiunea extraordinară.iun.'31.....	75
.....	75
31.) "Cazul Sever Bocu ".....	75
Scrisoare către Averescu.....	75
32.) Omagierea lui Iorga.60 de ani.Cameră și Senat , 18 iun.'31.....	75
33.) Demisia lui Maniu din conducerea PNȚ și din Parlament, 22 iun.'31.....	78
Topliceanu / iun.'31.....	79
▫ Concluzie.....	79
34.) Adresa de Răspuns la mesaj (Raportor, Tr.Alexandrescu) , Senat, 22 iunie 1931 79	79
35.) Octavian Goga (P.P.-Averescu) , discurs la Mesaj, 25 iunie 1931.....	80
Goga -Iorga / '31.....	80
▫ Iorga - Ardelenii.....	80
▫ Stat național unitar.....	81
▫ Sentimentalism , patetism.....	82
▫ Locul partidelor politice.....	82
36.) Preot Gr.Cristescu (Clerul Biserici ortodoxe) , declarație la mesaj, 26 iunie'31... 83	83
▫ Guvernul Iorga	83
37.) Teodor Mihali (PND ?) , discurs la Mesaj, 25 iun.'31.....	84
38.) C.Spulber (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 25 iun.'31.....	84
39.) Ed.Mirto (PNȚ) , declarație la mesaj, 26 iun.'31	84
▫ Campania de calomnii.....	84
▫ Legiferarea.....	85
▫ Provinciile unite	85
40.) C.Stere (PȚD) , declarație la mesaj, 26 iun.'31.....	85
▫ Provinciile unite.....	85
41.) George Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 26 iun.'31.....	86
▫ Birocrația administrativă.....	86
▫ Compromisul politic.....	87

▫ Trasul în țeapă.....	87
▫ Mentalități.....	88
▫ Provinciile unite.....	88
42.) IGDuca -O.Goga- IGDuca ,replică -contrareplică- replică , 30 iun.'31.....	88
43.) dr N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31.....	89
▫ Tradiția.....	89
▫ Alegeri : farse- circ - demagogii -.....	89
▫ Liga VladȚepeș.....	89
44.) I.Petrovici (ex-PP, ex-PNȚ, "Neînregimentații ") , discurs la mesaj, 1 iul.'31.....	90
▫ Prodomo: " neînregimentații ", " inadaptații ", "migratorii".....	90
▫ Prodomo : dinamica ideilor - nestatornicia aparentă	90
45.) I.Isac (ex-PNȚ, Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31.....	91
▫ Politicianismul românesc.....	91
▫ Țăranul.....	91
▫ Parlamentul.....	91
46.) Emil Ottulescu (Liga "Vlad Țepeș " , raportor la Răspuns la mesaj),.....	92
▫ Regionalisme: ardelenii.....	92
▫ Eșecul Titulescu.....	92
▫ Guvernul Iorga.....	93
▫ Partidele politice.....	93
▫ Partidele politice- continuare -.....	94
▫ Parlamentul.....	94
▫ Partidele.....	94
47.) Nicolae Iorga , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,.....	95
▫ Mărturisire de istoric.....	95
▫ Încercarea lui Titulescu.....	95
▫ Titulescu : Tratativerle interpartidiste	96
▫ Ardealul, ardelenii.....	96
▫ Mentalitățile , învățătura , vârstele, experiența.....	97
▫ România patriarhală.....	97
48.) I.Th.Florescu (PNL-3) , discurs la mesaj, 2iul.'31.....	98
▫ Alegeri.....	98
Florescu - Iorga / iun.'31.....	98
▫ Jandarmul.....	98
Florescu / iul'31.....	99
▫ Iorga - Argetoianu.....	99
▫ Stere.....	99
▫ Apostolul, moralistul, savantul , Iorga	99
49.) Senator Traian Alexandrescu (independent, raportor la Mesaj) , 21 iul.'31.....	100
▫ Libertatea și principiul autorității.....	100
▫ PNȚ - sancțiuni pentru fraude !.....	101
▫ Regionalism. Provinciile unite	101
▫ Moravuri politice.....	102
▫ Rivalități, dușmăanii, calomnii	102
▫ Antipartidism = spirit civic ? !.....	102
50.) M.Manoilescu ("migrator" , ex-PNȚ, ex- PP; ministru la Comerț și industrie),...	102
▫ "Misterele Restaurației.....	103
▫ Eșecul lui Titulescu.....	103
▫ Regionalism provincial.....	104
51.) Sextil Pușcaru, Problema ardeleană în politica românească " , iun.'31.....	104
▫ PNL și ardelenii.....	104
▫ Goga și ardelenii.....	104
▫ Maniu , PNR - regățenii.....	105
52.) Nae Ionescu , " Tot despre < jignirea Ardealului> " , 16 iul.'31.....	105
53.) Pamfil Șeicaru , " Polemica restaurației" , 6 iul.'31.....	106
-----	106
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	106
-----	106
54.) Deschiderea Parlamentului.Mesajul Regal, 15 nov.'31.....	107
▫ Carol către Iorga	107
[Provinciile unite	107

[Apel la solidaritate	107
55.) Al.Otetelișanu (PP) , discurs la mesaj , 24 nov.'31.....	107
▣ Necesitatea colaborării ; nocivitatea campaniilor calomnioase	107
56.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj , 25 nov.'31.....	108
▣ Iorga : zigzaguri temperamentale	108
▣ Mesianismul= megalomania lui Iorga.....	108
▣ Argetoianu : zigzaguri oportuniste.....	109
▣ Improvizația cinică a lui Argetoianu.....	109
▣ "Profețiile " lui Iorga.....	110
▣ <Trecut dezastruos > ?!.....	110
▣ <Pericol de revoluție > !?.....	110
▣ Regimul hibrid Iorga-Argetoianu.....	111
57.) G.Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj , 27 nov.'31.....	111
▣ Națiunea muncitoare.....	111
▣ Clasa muncitoare.....	111
▣ Regimul ministrului Argetoianu.....	112
*Notă .Câmpulung, Vama.....	112
▣ " Jandarmul " prefect.....	113
58.) dr.N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 3 dec.'31.....	113
▣ Realitatea românească.....	113
▣ Administrația.....	114
▣ Fază prerevoluționară ? fază revoluționară sporadică ?.....	114
▣ Conversiunea.....	115
▣ Soluția PT: moratoriul datoriei	115
▣ Industria și etica politică.....	116
59.) ACCuza (LANC) , discus la mesaj , 3 dec.'31.....	116
▣ Limbajul , stilul politic.....	116
▣ Partidele și consiliile de administrație.....	117
▣ PNȚ , ardeleni , regionalism.....	118

LD : pentru moto .Nenumerotat .

Ricoeur /

▣ Categoriile istoriei .

Adevăratele "categorii" ale istoriei, care ne permit să gândim "istoricește" sunt : **politica, criza, apogeul, declinul, perioada ,epoca, evenimentele, personalitățile etc**

Din p.d.v. al progresului, există **o unică umanitate ,dar mai multe civilizații.**

Omenirea durează de-a lungul civilizațiilor care mor.

"Istoria este istorică pentru că **unele acțiuni particulare** contează, iar altele n-au nici o importanță ; **unii oameni** au o greutate ,iar alții n-au niciuna ; e de ajuns **o bătălie**

pierdută sau un șef care moare prea devreme, -sau prea târziu ! -

și iată cum **destinul s-a schimbat.**[...] acest caracter , întrucâtva existențial ,

de destin sau ,și mai bine, de soartă ,

care se atribuie istoriei concrete a oamenilor." (p. 104)

Ricoeur /

▣ Politicul - Puterea.

O altă categorie a istoriei concrete este locul predominant al politicului. Rolul evenimentelor și personalităților "politice" , imprimă acest accent.

Politica desemnează **ansamblul relațiilor dintre oameni** cu ocazia puterii :

cucerirea, conservarea, pierderea puterii .

Puterea este problema centrală a politicului : cine comandă ? cui ? între ce limite ? sub ce feluri de control ?

"În activitățile care privesc puterea , fie dinspre cei ce o dețin, fie dinspre cei ce o suportă , o contestă sau uneltesc contra ei, tocmai în aceste activități

se înnoadă și se deznoadă soarta unui popor. [...]

Tot în segmentul politic al acestor civilizații se reflectă **sfidările, crizele, marile opțiuni. [...]** Tocmai în jurul puterii proliferază **pasiunile cele mai de temut : orgoliul, ura, frica.**

Această trilogie sinistă dovedește că acolo unde este **măreția omului,** acolo este de asemeni și **greșala sa.** " (p. 104-105)

Guvern GGMironescu .Legislatura I.Sesiunea III, nov.'30- apr.'31

1.) Ștefan Cicio-Pop,reales președintele Camerei, 15 nov.'30

(DAD, MO, șed. din 15 nov.'30, p. 5)

Este ales prin aclamație.

[L.D: **revenirea lui Carol a readus în parlament opoziția boicotantă.**

Schimbare de ton față de opozițe :concordie ! Dar...nu erau mulți ca Cicio Pop!]

Șt.Ciceo-Pop / 15 nov.'30

▣ Apel la iubire, la concordie

Este emoționat că este **reales pentru a treia oară,** cu unanimitate devoturi.

"Mulțumesc tuturor, fără deosebire de partid, și în mod sincer[...]

Salut și pe acei domni deputați care au dat urmare apelului Maiestății Sale Regelui, venind astăzi în mijlocul nostru, desigur nu numai ca să asiste la o manifestație înălțătoare ci ca **să ne dea mîna de ajutor, cu luminile lor, cu îndelungata lor experiență,** pentru ca în vremurile astea grele de încercări, **toți împreună ,** să contribuim cu munca noastră cinstită la soluționarea problemelor grele care ne stau în față " **(aplauze prelungite, unanime)**

"Într-adevăr, începe **o eră nouă dar plină de mari greutateți.**

Noul rege, în elanul Său generos de a face tot binele țării, **dorește să ne vadă pe toți lucrînd la un loc** pentru binele și propășirea țării.

"Dacă vă veți gîndi și veți cumpăni situațiunea mondială de astăzi și, mai ales,dacă veți cumpăni **situațiunea de astăzi a României** atît de admirabil întregită,dar după sacrificii enorme,veți înțelege bine de ce **fac un apel călduros la toți să nu ne mai urîm, căci a venit vremea să ne și iubim.**(aplauze unanime)

Prea mult sînge s-a vărsat pentru această unire, **prea multe jertfe s-au făcut,** pentruca **noi să ne mai permitem luxul de a ne certa ,** atunci cînd ne stau în față probleme atît de grele, care cer o grabnică soluționare."(p. 5)

Șt.Cicio Pop / nov.'30

▣ Parlamentarism afectiv

[...][...] De aici, **din Parlamentul acesta,** s-au auzit **voci generoase** în vremuri de grea încercare pentru provinciile care nu erau încă liberate.

Îmi aduc aminte cum a răscolit o lume întreagă **Parlamentul din 1894,** atunci **cînd s-a pus la ordinea zilei chestiunea românismului ,** chestiune care n-a putut fi înlăturată de la ordinea zilei pînă cînd nu **a fost soluționată în întregime.**

De aici,**din acest Parlament,** a pornit în toată lumea **cuvîntul puternic și cald de frate,** de aici a răsunit **glasul puternic că românismul nu se lasă desființat și că frații se vor regăsi strînși la olaltă. (aplauze puternice, îndelung repetate)**

Veți înțelege, dar, pentru ce **sunt un atît de fanatic aderent al** instituțiunii **Parlamentarismului** și de ce port în inima mea un atît de puternic cult pentru trecutul lui. Vă rog, d-lor deputați, **să-mi dați mîna d-voastră de ajutor,** pentrucă poate cred că puterile îmi sunt prea slabe și că prea mare ar fi micimea lor de aîntîmpina toate greutatețile. Vă rog să-mi dați mîna de ajutor, ca acum **la începutul unui regim nou,** cu toții **la olaltă,cot la cot, să ne ajutăm** pentru a putea ieși cu bine din situațiunea grea în care ne aflăm[...]

România în aceste părți ale Orientului are de îndeplinit o misiune mare , misiunea de **apărătoare a civilizației umane** care o face **demnă** să ocupe un loc de frunte între popoarele civilizate ale lumii."(aplauze la **PNT**)
Cicio Pop/ nov.'30

2.) Nicolae Iorga, **Intervenție, 18 nov.'30**

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov.'30, p. 10-11)

[Intervenție integrală xerox.Sublinierile ,parantezele, supratitlurile , îmi aparțin.

Fără îndoială , **Iorga joacă rolul de "apostol"** al neamului,de multe ori avînd dreptate; sfătuind, muștrînd, sugerînd , insinuînd **critici** la adresa inutililor (pentru el)**partide** ,încercînd **să croiască treptele spre soclul** pe care se va ridica, treptat, **tinărul rege Carol .]**

Iorga / nov.'30

▣ **Intențiile MSR Carol .**

"Domnule președinte, d-lor deputați, **secretarul particular al Maiestății Sale Regelui a venit și la mine.**[...][...]

[Atenție LD!] D ar mi se pare că **gestul** pe care l-a făcut M.S ,trimițînd pe secretarul Său particular , **nu s-a înțeles bine .**

Faptul că MS **n-a trimis pe mareșalul Palatului, ci pe secretarul Său particular** , faptul acesta este **o dovadă că MS n-a avut intenția de a recunoaște partidele ca singur factor politic al poporului român.**

Și aceasta **mai înseamnă** încă un lucru :

că **MS nu părăsește sprijinul cel puternic pe care îl are ,adică națiunea română însăși**, pentru a înlocui acest sprijin **cu un sprijin mult mai șubred, acela al partidelor politice.**

Dacă MS dorește sprijinul partidelor politice, care sunt cum sunt, nu are decît să trimeată a doua oară pe cel care reprezintă oficial pe MS.

Pîna atunci, **MS n-a dat decît un sfat al Celui dintâi român**, către **alți români .** [...][....]

Iorga / nov.'30

▣ **Mesajul Regal**

[LD: aluzii, descifrări, interpretări de text!]

" Și aceasta se dovedește , părerea mea, **se întemeiază pe însăși Mesajul** care s-a citit și în care, mie critic literar și istoric, îmi este permis să recunosc **stilul guvernului și adosul Maiestății Sale.** [...][...][...]

Maiestatea Sa a vorbit de înfrățire.Maiestatea Sa trebuie să fie **părintele țării.**

Natural, **noi** trebuie să fim **fii ai reprezentantului României**, noi trebuie să fim **frați între noi.** Expreia sentimentală **a făcut apel la sentimentele noastre** și sentimentele noastre au răspuns [...]" (p. 10-11)

Iorga / nov.'30

▣ **Datoria partidelor, a Parlamentului, a Guvernului .**

" Dar **înfrățirea presupune frați iar frații vorbesc bine unii de alții.**

Și eu nu nțeleg **cum se face o înfrățire** atunci cînd, acum cîteva zile , **șeful unui partid [Averescu !]** , care nici **n-a ascultat de îndemnul Maiestății Sale** -și nimeni din reprezentanții săi nu este aici - **putea să declare** că în Țara Românească există **un singur om care are dreptul de a guverna** , și acesta este el, **șeful aceluia partid.**

Nimeni n-are dreptul de a guverna [Maniu !] , nici atunci cînd ar avea **cele mai puternice majorități** fiindcă țara este într-un fel într-o zi și se poate să fie altfel a doua zi, și **ar trebui s-o întrebăm în fiecare zi** dacă nu s-a schimbat, **potrivit cu ce facem noi** - care **poate fi foarte folositor țării și poate fi** ceea ce se numește cu un cuvînt franțuzesc **gafă** sau românesc **poznă** : cînd am făcut anumite pozne - se poate întîmpla ca națiunea să ne fi regretat.

Nimeni nu are căderea [Averescu !] de a spune că **dreptul său este exclusiv de a guverna Țara Românească**, căci în cazul acesta **trebuie să-l avem rege** , trebuie să **schimbăm dinastia** , ori de are copii ori de nu are . (**ilaaritate**)

Prin urmare, **îndemnul acesta la înfrățire s-a lovit de o stîncă.**

Mie mi-i frică cu aceste sfînci care răsar în drum ,
ca îndemnul venit așa de sus [Carol] ,cu sentimente așa de bune, să nu se înece .

Lată, duminică s-a ținut aici o întrunire [PNȚ] .Unul din miniștri [Madgearu !]
a făcut să cadă pe capul [Vintilă Brătianu] , din fericire neprezent acolo,
al partidului liberal, astfel de acuzații ,încît mă întreb cum , după un discurs ca acela
pe care l-a ținut d.ministru al agriculturii , se mai poate vorbi de înfrățire .

Frăția aceasta eu cred că se poate , dar se poate în alte împrejurări.

Se poate atunci cînd miniștrii ar înțelege un lucru : că atîta vreme cît sunt miniștri,
[...] reprezintă pe Maiestatea Sa și , reprezentînd pe Regele,
eu nu înțeleg să mă atace Regele, în numele unui partid.

Eu sunt credincios al unui rege, și cînd vine ministrul regelui și-mi spune
tot ce se poate spune mai rău despre mine și despre partidul meu,
cum să interpretez apelul la înfrățire , mai ales după acest vehement atac ?" [...] [...]
Iorga / 18 nov.'30

3.) Al.Măță,(Sfat parlamentar basarabean ,deputat de Bălți)

discurs la measj, 25 nov.'30

(DAD, MO.5, ședința din 25 nov.'30, p.44-57; MO 6, 26 nov.'30, p. 56-57)

[LD: xerox integral ; în calculator, dispersat problematic ;

Sublinierile, parantezele, supratitlurile , îmi aparțin

Cu prilejul disidențelor, se spălau rufele în familie ! Altfel, nu am fi avut , noi, istoricii,
"documente" pentru multe aspecte din viața partidelor !]

Măță / nov.'30

▣ Retro 1928. : țărănismul și țărăniștii

"Sunt greșeli care sunt explicabile numai prin neconsultarea partidului.

Am primit puterea de la Regență, fără să așteptăm încredințarea ei,
sub un guvern neutru ,de către masele populare, care au pus atîta încredere în noi.

Consecința este ,d-lor, că ni s-au pus condițiuni și am făcut concesii."

Invocă mărturia unor miniștri care i-au spus că la prima formare a guvernului
(căci au fost mai multe formări ,de vreo 4-5 ori, în noiembrie 1928), Basarabia

"nu a fost complect reprezentată în guvern" , promițîndu-se acest lucru după alegeri,
cînd Regența "va ceda" .

"Aceasta ne-au spus țărăniștii din vechiul Regat."

[...]s-a dovedit ulterior ,opoziția venea din partea prietenilor din trecut [PT] ."

-Voce PNȚ: " Basarabia nu este România ? Suntem stat federal ?"

-Măță: "Dar Ardealul nu este România ?"

-Voce PNȚ: "Miniștrii se aleg după capacitate, nu după provincii."

-Voce PNȚ: Halippa nu este basarabean? Și d.Știrbăț este basarabean...

C.Popescu -Gruia: "Problema este simplă:dvs.reprezentați Rusia."

- Matcă: "D-lor deputați, în ce privește reprezentarea Basarabiei în guvern,
ne-am convins ulterior că a fost de către prietenii noștri, un angajament formal
în această chestiune.[...] " (p. 44-45)

Măță / nov.'30

▣ Disensiuni PNȚ : consfăturile majoritarilor.

"Dar ce sunt, d-lor, caraghioasele și delicioasele consfătuiri ale majorităților,
unde șeful vorbește 2-3 ore , iar doi parlamentari din partea majorității îl susțin,
iar majoritatea docilă e datoare să aplaude acest șef și quasi împuterniciți de a-i
exprima completa afectiune și supușenie față de ea ?

Oare aceasta înseamnă ridicarea parlamentarismului ?

-Halippa: la o astfel de consfătuire "caraghioasă", d.Stere l-a aprobat pe șef...

M.Drăgan : De ce d. Matcă nu a luat cuvîntul la aceste consfătuiri ? (p.45)

Măță / 'nov.'30

▣ Disensiuni PNȚ : prestațiile parlamentare.

" [...] nici discuțiunile în Parlament nu erau de un nivel mai ridicat.

Parlamentul era totdeauna transformat într-o adunare, cum am spus,

docilă de aplaudatori ,care trebuiau să fie **prinși de către prefect cu arcanul și aduși la București** , cînd era vorba să se pună în mișcare **mașina de votare** .
(**aplauze pe băncile partidului maghiar**) Dvs nu trebuie să vă simțiți ofențați , eu nu vă ofensez pe dvs, căci **dvs ați jucat întotdeauna un rol pasiv, cei activi au fost în altă parte...** (**întreruperi la PNT**) s-a văzut foarte curînd că este un **sistem mai bun de votare al legilor**, care s-a **practicat de către guvernele și Parlamentele anterioare** și acest sistem făcea ca din **20-30 de de puțați prezenți**, să iasă **120-130 de voturi."**

Șt.Ciceo Pop: "Sub președinția cui s-a întîmplat aceasta?"

Măță: "S-a întîmplat **aci în Parlament** și aceasta o afirmă și d. ministru Aurel Vlad, în interviewul dat "Adevărului"

Madgearu : "[...] **d.deputat Matcă** , care afirmă că s-a întîmplat, **a fost complice la un act de imoralitate politică** , pe care abia acum îl denunță."

Măță: "**S-a făcut de alții, nu de mine**"

Șt.Cicio-Pop: Eu nu pot să polemizez cu oratorul ; **declar** însă că **în acest Parlament nu s-au întîmplat enormitățile** pe care le-a spus d-sa.
(**aplauze la PNT**)

Cred că dacă **d-sa nu are alte argumente** , aș dori mai întîi să se **lepede de considerațiuni josnice de partid** și numai după aceea să se încumeteze să **formuleze critici guvernării acestui partid**, și să **nu ne ocupe timpul scurt** de care dispunem, **făcînd procesul conștiinței sale proprii "** (**aplauze la PNT**)

Mihalache : roagă ca **oratorul să nu mai fie întrerupt**,pentru că dacă nu s-ar fi întîmplat "fatalitatea " (**aluzie la cazul Stere**) , **d.Măță ar fi lăudat guvernul**(p. 46)
Măță / nov.'30

▣ "**Sfatul parlamentar basarabean "**

[**L.D: în fond, au urmat exemplul... partidelor în care au activat !**]

" Onorată Cameră, **Basarabia a fost foarte rău impresionată** de astfel de **consfătuiri** ale majorității și de asemenea **discuțiuni parlamentare**.

Și atunci **basarabenii s-au retras în căsuța lor** ,

formînd Sfatul parlamntar basarabean ,unde aveau iluzia micului, dar adevăratului **Parlament"**

I.Iacoban : Dar diurna o luau de aici!...[...][...][...]

Măță / 26 nov.'30

▣ **Sfatul Basarabean : STERE.**

În toată această perioadă, **basarabenii nu au fost consultați**, ajungîndu-se la un **conflict** între **organizația bazarabeană și conducerea PNT**. (p. 57)

"**S-a forțat și s-a primit demisiunea unuia dintre cei mai mari conducători ai organizației din Basarabia și din întreaga țară**(**aplauze pe băncile grupului sterist**) **fără ca cineva să se gîndească** măcar la **rezutatele practice** pentru politica partidului nostru și deabia **acuma d-voastră v-ați dat seama ce s-a întîmplat**, și anume s-a întîmplat - după mine - **ceea ce nu trebuia să se întîmple**.

Nici măcar toți membrii comitetului de direcție n-au fost de acord în această privință , fiindcă **au fost miniștri**, care **astăzi stau pe banca ministerială** , care **au declarat drept infamie** ceea ce **s-a întîmplat în comitetul de direcție**.

O afirm, și dacă va fi nevoie, **voi arăta și persoana**; nu o arăt acum pentru că foarte mulți cunosc numele acestei persoane.Ulterior, aceeași persoană a spus că este **o lașitate**.

Au mai fost și **alți membri din comitetul de direcție** cari **nu s-au asociat** cu această **operă , fie de infamie, fie de lașitate."**

Al.Măță / nov.'30

4.) Lotar Rădăceanu (**PSD**) , **discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30**

(DAD,MO 9, șed. din 29 noiembrie 1930, p. 102- 115

DAD, MO 10,șed. din 1 dec.'30, p. 124- 128)

[**LD: discurs integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic.**

Sublinierile, parantezele , supratitlurile , îmi aparțin..

Chiar dacă are dreptate în unele critici,**exagerările, patima, negarea oricăror realizări, "demascările" tardive, tonul belicos, reaua credință, duplicitatea, perseverența diabolică** pe anume teme - militarizare, poliție, antisemitism,comunism-

ridică semne mari de întrebare privind **sincerul social-democratism la Rădăceanu**. În orice caz, manifestarea întregului grup PSD, a demonstrat **nefirescul alianței PNȚ-PSD**, greșala lui Maniu în alegerea aliaților, în lupta contra PNL.]

Rădăceanu / nov.'30

▣ **Regimul PNȚ** (Vezi pe larg la Guvern)

S-au împlinit **doi ani** de când **PNȚ a venit la putere**, în urma unei **lupte** îndelungate și grele la care au participat - " o putem spune fără exagerare " - **massele populare** din această țară. Venirea PNȚ la guvern s-a produs într-o **atmosferă de încredere** " aproape generală", de **entuziasm**, de **nădejde** fermă, că în România începe "**o eră nouă**"

a democrației, a progresului politic, social și economic." [...] [...]

" Dacă astăzi, **după doi ani**, examinăm întrucât aceste speranțe au fost îndeplinite, [...] trebuie să ajungem la concluzia că **nimic, aproape nimic, nu s-a schimbat în această țară, că toate au rămas cum au fost** ;

că **promisiunile** cu care ați venit înaintea alegătorilor, au rămas **nerealizate** și că astăzi acei **sceptici ai politicii**, care spun că **în Țara Românească nu se poate face nimic** - fiindcă **așa e Țara Românească lăsată de Dumnezeu** - au prilejul să declare la toată lumea că prevederile lor sunt întemeiate, că într-adevăr **în această Românie nu se poate face nimic**, că într-adevăr la noi **politica** nu este un instrument de îndreptare a stărilor sociale, nu este un instrument de rezolvare a problemelor care se pun statului și societății, ci o **meserie oneroasă**, care te aduce la putere dar care nu duce țara înainte, **țara** aceasta ale cărei **așezăminte din trecutul îndepărtat sunt într-o stare intolerabilă**, dar care **nu se pot schimba**, fiindcă **așa este România**, așa sunt partidele românești, **fără putință de îndreptare** " (Zgomot, protestări) (29 nov.'30, p. 109)

- **Anghel Demetrescu** : "Aici nu ești la "Dacia" ești în Parlament." (p. 110)

[...][...][...] [...**analizează componentele guvernării PNȚ**, stîrnind polemici, scandal]

Conchide : "**Mesajul Regal** se termină cu un **apel la colaborarea partidelor, a partidelor burgheze**, bine înțeles.

Cred că a venit timpul să colaborați, fiindcă nu vă mai deosebiți unii de ceilalți "

(**aplauze la grup PSD**) (1 dec.'30, p.128) [...] [...] [...]

Virgil Madgearu : "**Dacă** în politica noastră ar rămîne să avem doar **aprecierea social-democrației române**, fiți sigur că nu ar putea să ne cutremure nimic." (**ilaritate!** [...]

Eram deprins cu d-ta ca sociolog, care avea informațiuni; dar văd că **omul politic n-are nici o informație**, sau informațiile le ții pentru sociolog.

[...][...] [...] **d-ta vorbești numai pentru a vorbi.**" (**aplauze la PNȚ**)

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Armata .**

[L.D : Este absolut suspectă această **înverșunată obsesie a socialiștilor români, privind armata**. O fac cu orice prilej, cu orice preț, dincolo de orice altă revendicare specifică, **exagerînd și urmărind ceva efecte ...**]

[...][...] nu s-a putut vedea un **guvern cu un spirit militarist atît de pronunțat** cum este cel **național-țărănist.**" (p. 125)

Rădăceanu / dec.'30

▣ **Legislația .**

În Mesaj, se anunță modificarea unor **legi**.

"**Nu le-am votat**. Noi am votat contra, dar au fost votate de această Cameră [...]

S-au votat zeci de legi pe zi într-un mod nepermis.

Aceasta a fost **adevărată degradare a Parlamentului.**" (Zgomot, întreruperi)

V.Toncescu (vice-președ. Camerei) : " Vă invit **să vă retrageți cuvîntul** altfel voi fi silit **să vă retraș** cuvîntul. "

Rădăceanu : "Dvs. aveți puterea să-mi retrageți cuvîntul, dar **nu aveți puterea să mă convingeți** că discuția legilor făcute în acest parlament, anul trecut, **a fost la înălțimea principiilor parlamentare**, ci dimpotrivă...

(urmează schimb de replici dure, **Toncescu** insistă, **Rădăceanu** persistă intervine **Madgearu**, replici jignitoare ,)

Rădăceanu -Madgearu / nov.'30

▣ Ca la ușa cortului !

[L.D : reproduc schimbul de replici, cu inițiale :

VM -adgearu, respectiv LR-ădăceanu și I.M-irescu , I.F-lueraș]

VM : Dle deputat dvs **vă lipsește simțul de răspundere !**

LR : ...spiritul acesta în care veniți aici să discutați, îmi dați voie , dle Madgearu, să vă spun că **mă lasă rece**, fiindcă dacă odinioară părerea dvs. putea să mă influențeze [...] astăzi acest lucru nu mai se întâmplă, fiindcă **părerile ni s-au schimbat cu desăvârșire.**

VM: Mai ales **înainte de alegeri** : atunci părerea mea avea oarece valoare.

LR: Această întrerupere dovedește **o anumită mentalitate politică ...**

VM: Vă rog să vă dați seama sensul cuvintelor...

LR: Și d-ta !

VM: Eu ți-am spus foarte frumos că , înainte de alegeri, cuvîntul meu avea o greutate foarte mare .Precizez: **înainte de alegeri, ați urcat deseori scările mele pentru a interveni să facem acordul electoral , grație căruia dvs. vă găsiți aici, pe aceste bănci.**Iar la acest acord electoral, la care dvs. **nu ați adus nici un aport electoral**,noi v-am cerut un singur lucru : **să vă păstrați doctrina și convingerile** dvs, dar ceream în schimb **să fiți de bună credință.**Și de o bucată de vreme, de cînd socotiți că **puteți pescui în ape turburi, nu sunteți de bună credință.**

I.M : **N-a fost** nici un acord între noi,a fost pur și simplu acord electoral, și nimic mai mult.

VM :**N-ai să te mai alegi niciodată în Parlamentul României !**

I.M. : **Dta nu ai să mai stai niciodată pe bancă de ministru !**

VM : N-o să mai facem acorduri electorale ca să **vă ducem în cîrcă !**

I.F: Vă rugăm să precizați **cine v-a urcat scările dvs?**

VM : Delegații partidului social-democrat...

IF :Cine a fost ?

V.M : Nu- mi amintesc bine dar **ai fost și d-ta...**

I.F : N-am discutat decît o singură dată .Cu dvs personal n-am discutat despre **acordul pe care-l dorea d.Maniu**, șeful partidului dvs.Nu noi am cerut lucrul acesta .

Ați cerut o dată, prin d.Socor directorul "Adevărului" , să vin la dvs.acasă...

VM : Nu vi s-a cerut nici un acord, ci ați propus un acord electoral..

IF :Ați propus **prin d. Socor de la "Adevărul"** să vin la dvs. acasă , în 1926, să se facă **o colaborare împotriva fripturiștilor și liberalilor;**

Totdeauna din partea dvs.ni s-au făcut propunerile de colaborare, pentru alegeri, contra liberalilor.Prin urmare, **este o îndrăzneală să se afirme contrariul .**

Și vă rog, pentru totdeauna, să încetați cu aceasta căci altfel ...

(**zgomot, agitație, vociferări etc..."la ordine!"**)

V.M. : "Vă rog **nu chemați la ordine** pe nici unul din deputații social-democrați.

Lăsați-i să se dea pe față, să-și arate educațiunea pe care o au,

și urbanitatea pe care o pun în raporturile politice,

cu partidul grație căruia se găsesc pe aceste bănci...[...][...] [...]

Am socotit, **pentru că suntem un partid democrat**,că este bine **să înlesnim desvoltarea unei mișcări muncitorești...**

I.M : "**Dta nu ai înlesnit nimic**, ai fost totdeauna contra."

V.M. : **în cadrul ordinei actuale de stat.**[...][...]

Dar, dlor, nu înțelegem ca , pe lîngă **lipsa de bună credință**

care se manifestă zilnic în **toate atacurile** care se îndreaptă împotriva noastră, social-democrației să folosească față de noi , **un limbaj nepermis."**

I.M. : "Tot timpul ai fost **provocator** față de toți de pe banca aceea"

Iosif Jumanca: Cere cuvîntul... (Rădăceanu îi cedează cuvîntul, cf regulamentului...)

" În tot cazul, pentru mine este foarte impresionant că tocmai **azi, în ziua de 1**

decembrie, cînd sărbătorim aniversarea a **12 ani de la adunarea de la Alba Iulia** ,

cînd **vorbeam** cu dnii din partidul național țărănesc **cu totul altfel**, și cînd **d-nii din PNT**

nu d.Madgearu, firește - **vorbeau cu mine și prietenii mei cu totul altfel**,

astăzi să am prilejul să ascultăm din partea dvs. și din partea unuia dintre conducătorii

d-vs, astfel de afirmațiuni .În tot cazul, țin să precizez un lucru: **colaborarea noastră cu dumneavoastră în alegerile din 1928 n-a fost un caz izolat,**

ci **o urmare firească a activității**, a acțiunii ce **o dusesem cu dvs împreună ani de**

zile împotriva regimului trecut.Și **regret** foarte mult că **d. președinte al partidului,**

d.Maniu , nu este de față ,dar cred că , **în cavalerismul său, d-sa recunoaște ceea ce**

afirm eu, că după adunarea de la Alba Iulia din 1928,**aportul ce noi am adus în lupta**

comună împotriva partidului liberal a fost de cea mai mare importanță, și pe teren național și pe teren internațional."(p. 126-127)

(L.Rădăceanu , care a continuat să stea la tribună, reia iar harța...

Flueraș intervine... **Madgearu** nu se lasă... Voci amestecate, replici ironice, enervate... , amenințări voalate pentru viitor...)

Rădăceanu / 1 dec.'30

5.) D.Bogos* (PNT-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 91- 97)

[LD : xerox integral; în calculator, dispersat problematic ;

sublinieri, supratitluri , paranteze, LD]

* D.Bogos : "Am fost șef de Stat major în republica moldovenească .

Am condus un departament al unei armate care a pregătit toate lucrurile ca să vedeți Basarabia aici, împreună cu d-voastră " (în discurs, p. 93)

Bogos / nov.'30

▣ Atmosferă politică și publică.

" **Presa a dat alarma** că suntem în ajunul unui **nou 1907**, că astăzi **toată țara conspiră**, că astăzi **toți așteaptă altceva**, că toți **vor ceva**, și că viața publică a țării este angajată în prefacere.[...] așa înregistrează lucrurile **seismograful nostru public : presa**.

Deoarece, într-adevăr **avem o presă conștiincioasă și bună** în țara noastră, spre fericirea și și cinstea acestei țări, cred că tot **ce înregistrează presa corespunde**, în mare măsură , **cu realitatea.**"

-ACCuza : "Cu excepțiunea presei jidănești."

D.Bogos: "Aceasta este părerea dvs."

ACCuza : " Constat că nu este și advs"

D.Bogos: " Aveți dreptate "(p. 91)

Bogos / nov.'30

▣ "Sfatul parlamentar basarabean" -steriștii

(la cuvîntarea lui Măță. **Se vedește o anume aplecare livrească, cu pilde literare, și, firesc, ele sunt și din literatura rusă...Dar asta are farmec...**)

"În formă, mi-a făcut întâi impresia că **a venit aici la tribună și a vărsat o găleată**

înaintea dvs., așa cum făcea Xantipa lui Socrate. (exclamări)

Dar Xantipa întâi îl certa și pe urmă îi turna găleata în cap .Și Socrate găsea o logică:spunea că mai întâi trece furtuna și apoi vine ploaia !

D.Măță și-a clădit cuvîntarea pe dos, și în mod cu totul **nelogic**.

lata care era **intențiunea d-lui Măță , adică a șefului d-sale [Stere]** ca să spunem lucrurile așa cum sunt.[...] **întîi să ne uluiască** și pe urmă , luînd dl Măță o periută sau un burete să înceapă **să ne șteargă puțin cite puțin**, spunînd că așa se întîmplă în familie!

Dar în cearta familiară, dacă bărbatul și femeia sunt nobili, totul rămîne în familie , dar dacă nevasta e o mahalagioaică, sau o țuță oarecare , atunci ea iese în stradă și face fel de fel de scandaluri și la urmă spune <nu mă divorțez! >

Să se divorțeze odată ; să vedem noi divorțul." (Zgomot ,înteruperi pe unele bănci)

Să mergem mai departe , în fondul cuvîntării dlui Măță...

Chestiunea generalilor.

La Gogol, în "Revizorul", un personaj spune că Alexandru Macedon a fost mare om ... dar nu trebuie să sufere d.Măță că sunt așa de crud.lată că șeful are ceva cu generalii...

"**Să nu ne amestecăm în treburile armatei**" Să polemizăm noi cu șeful Statului major, cîți generali are nevoie armata asta ! Dacă ar fi îndrăznit, pe vremea lui, să vină cineva cu asta , știa el să se răfuiască cu el !

-Voci [Steriste] : Îl împușcai! Ai învățat de la ruși ! de la bolșevici! **Despărțirea!**

- - Bogos : Măță a căutat să facă impresia că **întreaga Basarabie merge după d-ilor?**

Dar cine și cîți sunt ? La despărțirea basarabenilor în "independenți" și "credincioși" PNT,

-Voci [steriste] : "Dependenți."

36 au mers cu guvernul și 30 au rămas independenți.Dar după "congresul" din 9 nov., **au rămas doar 19** , și ei sunt doar din **2 județe : Bălți și Soroca.** (deși d.Măță s-a mutat

la Chișinău) **Dar la Bălți** , o mare parte din alegători sunt pentru **curențe extremiste cuziste** sau **comuniste**.(evocă atmosfera din Basarabia, din 1917,cînd s-au scăpat frîiele,cînd a început anarhia...)

/ Cei care sunt cu guvernul, vor ca Basarabia să fie condusă de oameni pricepuți, de intelectuali pregătiți ; **independenții vor să o conducă cu "fundul în sus"** ; Grupul "independent" a avut oarece greutate, prin "**greutatea șefului**",iar greutatea șefului **se datora atenției ce i se dădea de banca ministerială**,dar, în teritoriu, **intelectualii erau înlăturați**.

▣ **Basarabia : fără regionalisme !**

El a fost , este și va fi totdeauna **contra regionalismului**.

Dar în **Basarabia** este o **situație specială**. "**Basarabia, în primii 10 ani, a fost nedreptățită, neglijată și chiar păgubită**, de multe ori .

Eu nu vreau să fiu în struna d.Măță, care caută nod în papură, vorbind despre o stare de asediu în Basarabia.Trebuie să spulberăm acest lucru, să-l desmințim.

Astăzi, în Basarabia nu există stare de asediu.Nu trebuie să se confunde starea de asediu cu o zonă militară.

Eu vă întreb,în spiritul dvs. patriotic, puteți concepe că **nu este necesară o zonă militară, de 10 sau 5 km**, cînd în fața noastră este un **dușman înarmat ?**

Trebuie să fie sau nu ? (aplauze)Țăranii nu sunt stingheriți cu nimic.

"Mă ridic aici ca reprezentant al provinciei de peste Prut și vă rog să scuzați violența protestului , dar **el trebuie să se ridice contra aceluși spirit și acele atmosfere care s-a creat în țară**, că în **Basarabia nu sunt oameni cu dreaptă judecată**,

că acolo sunt numai bolșevici.

În Basarabia **sunt oameni cuminți și basarabienii nu au fost niciodată bolșevici**, pentru că **dacă basarabienii erau bolșevici, Basarabia nu mai era astăzi a României, ci a Rusiei.** (aplauze) **Am luptat ca niște lei cu bolșevicii** și cu riscul vieții noastre eram gata la orice; eram **amenințați la orice colț să fim împușcați și maltratați de bolșevici**.Noi nu ne-am lăsat de gîndul nostru și **basarabienii, intelectualii și țăranii, v-au adus Basarabia.** (aplauze prelungite, îndelung repetate) **Și acum să fim acuzatică suntem bolșevici ? Este o insultă gratuită.** "(p. 95)

Bogos / nov.'30

▣ **Generația unionistă basarabeană.**

[LD: impresia că situația este analogă cu cea de mai tîrziu, din 1991, cu războiul din Transnistria , ceea ce trebuie să ne pună pe gînduri !]

"[...] **generația Unirii** din care **nu face parte d.deputat Matcă** ,pentru că , pe timpul cînd noi eram la Chișinău și ne făceam datoria, **d-sa era judecător de pace la Bălți și critica această generație a Unirei**, în fruntea căreia erau mulți fruntași ai Basarabiei , ca d.Halippa, cîți mai sunt în viață, **care și-au făcut cu prisosință datoria.**

(aplauze la PNȚ) mai presus de toate, **și-a făcut datoria armata Basarabiei.**

Să-mi dați voie să o apăr, pentru că am calitatea, deoarece **am fost șeful Statului Major și am condus această armată, care a pregătit Sfatul Țării ."**

/ " **La 20 octombrie 1917** a fost convocat **congresul ostășesc** din care a ieșit

Sfatul Țării.Eu am fost condamnat la moarte din această cauză, de către **ruși**.

Trebuie să știți că , mai pe urmă,**Sfatul Țării s-a sprijinit pe această armată**, căci, dacă nu era ea, **bolșevicii ar fi distrus Sfatul Țării și nu am fi avut organ legal care să proclame unirea. Această armată și-a făcut pe deplin datoria** (aplauze) și vă rog pe toți din această incintă **să dați măcar atenția cuvenită** celor care au mai rămas în viață.

Pe răspunderea mea i-am chemat pe toți și i-am condus la datorie.

Cînd mă întrebau **<ce și cum ?>** le-am spus: **<înainte băieți și veți fi răsplătiți de națiune>**. **Astăzi** , mi se strînge inima cînd întîlnesc pe **acești ostași în zdrențe, pe străzile Chișinăului**.Acest lucru este **imposibil într-o țară civilizată**.

Vă rog să le dați un ajutor, să le întindeți mîna, mă adresez guvernului să ia toate măsurile spre a veni în ajutorul acelor **nenorociți, cari și-au făcut datoria**, fie în calitate de **comandanți**, fie ca simpli **soldați**, fie ca **ofițeri**, mai mult nu spun."

"Dior deputați, **nu polemizați cu d. Buzdugan [PT-Lupu]** , pentru că **d-sa și-a făcut pe drept datoria**, nu numai ca **deputat în Sfatul Țării**, ci și ca **ostaș**.

Ar trebui ca astăzi **să ne închinăm în fața oricărui basarabean care și-a făcut pe deplin datoria**, din orice partid ar fi el.Trebuie să avem respect față de acești oameni.

Solomon Rosenberg : "Ce legătură are închinarea cu recompensa națională ?"

Buzdugan : " Dsa cere egalarea armatei moldovenești cu cealaltă." (p. 96)

Bogos / nov.'30

▣ Basarabia și Guvernul PNT

"Să fim drepti, în chestiunea **reprezentării Basarabiei**, în primul rând **avem o față adevărat destoinică în persoana d-lui Halippa**, care **și-a făcut cu prisosință datoria (aplauze)** deci nu poate fi vorba de pregătirea aceluia care reprezintă astăzi Basarabia;

poate fi vorba numai de număr. Da, **și eu sunt de părere că este insuficient numărul.**

Dar cine e de vină ? Șeful d-lui Mătă [Stere] De ce ?

" **D. Maniu ne-a propus** nouă, basarabenilor, **2 locuri în guvern** : unul pentru d. **Halippa** și unul pentru d. **Pelivan**. Însă **șeful dlui Mătă s-a supărat** că nu i s-a propus d-lui un loc, și astfel, **pentru o chestiune personală, a lipsit Basarabia de al doilea loc în guvern.**

D-sa crede că este cel mai destoinic basarabean, care putea să ocupe locul în guvern.

Să spună d. Halippa dacă este așa. [...] **La congresul din 27 nov.'29, Basarabia**

intelectuală a votat o **Moțiune** prin care cerea **3 reprezentanți** "... (p. 97)

Bogos / nov.'30

6.) Virgil Solomon (PNT, ardelean, medic, deputat Odorhei), 29 nov.'30

(DAD, MO, șed. din 29 nov.'30, p. 106-108)

[LD: **discursul integral, xeros; în calculator, dipersat problematic**]

Atenție ! Interesant, lucid, echilibrat, original, sincer, liberal, disciplinat manist, cu simpatii vaidiste clare, adaptat României întregite.]

Solomon / nov.'30

▣ Mentalități istorice .

" **Împrejurări istorice** cu totul **speciale** și extrem de **defavorabile** evoluțiunii unui popor, pe de o parte, **împrejurări politice create** de

trei dintre cele mai perfecte absolutisme ale istoriei universale,

de altă parte, au apăsas asupra **evoluției neamului nostru.**

Socotesc că este una dintre **cele mai frumoase moșteniri ale trecutului nostru** ,

că **acest neam**, cu toată urgia timpului, **a rămas nedivizat,**

unitar din punct de vedere **etnic**, în ce privește **legăturile sufletești,**

unitar în cultură și în limbă."

/"Cu toate acestea, **diversitatea de guvernămînt** cărora **au fost supuse diferitele provincii** , au creat **o mentalitate specială,**

care prezintă unele **particularități destul de pronunțate**, și atunci cînd noi,

în democrația pe care avem credința că am introdus-o în **țara românească,**

încercăm ca, **în cadrul unității naționale, să cîștigăm** cît se poate de mult **scut**

pentru aceste **necesități cu totul speciale ale provinciilor,**

socotim că **nu facem un lucru rău**, ci din contră. "

/ " **La mentalitatea deosebită** se adaugă și **diversitatea intereselor economice.**

Nu este de mirare că **în Ardeal** - Ardealul cultivator de produse animale și de cartofi-

o să se formeze o altă părere în materie de **legiferare a spirtului** , bunăoară,

decît în alte provincii, unde predomină cultivatorii de vin .

Tot atunci, nu este de mirare că **țaranul nostru** , indiferent că este din **Ardeal** sau din

Basarabia, după ce cu mare greutate a putut să-și dea copilul la carte,

crede și speră că ar fi mai bine ca acesta **să fie plasat în regiunile unde s-a născut.**"

Solomon / nov.'30

▣ PNT și armonizarea provinciilor

[LD: **Atenție!**

/ "De aceea d-lor, eu văd **principala problemă a guvernării,**

în **armonizarea acestor interese sociale**, ca nici o **poftă de muncă** și, aș putea spune ,

însuflețirea, pe care trebuie să o pună **cetățenii diferitelor regiuni** în acțiunile publice ,

să nu fie stînjinită sau chiar anihilată." (p. 106)

" În această ordine de idei, trebuie să vorbesc de **șeful partidului nostru, d. Iuliu Maniu,**

(aplauze prelungite la **PNȚ**) care a avut **înțelepciunea politică să întrevadă marel adevăr**.Unul dintre cele mai importante **acte politice ale României de după 1918**, a fost această **armonizare a intereselor speciale** [provinciale] , în cadrul partidului național-țărănesc."(p. 106)
Solomon / nov.'30

▫ Legislația

[LD: atenție ! mărturisire ardelenescă]

"**Legiurile anterioare** acelei date [10 nov.'28] , **au putut fi** extraordinar de folositoare pentru **cei ce le-au aplicat, dar nu și pentru țară**.

Se poate întâmpla ca **într-o împrejurare normală** , atunci când n-am fi nevoiți **să ținem seama de specificul intereselor provinciale-dacă** vreți așa - **ar fi fost foarte bune și perfect aplicabile**

Noi însă am socotit că este bine să le schimbăm întrucît foarte multe dintre ele **le-am simțit ca o cămașă de forță pe corpul nostru** , de aceea , ajung **a justifica și a aproba cu totul legiferarea rapidă** și -dacă vreți - **în massă a partidului nostru**, imediat după venirea lui la putere și iată pentru ce.

" **Este un obicei în Țara Românească ca un guvern să nu respecte legile celorlalte guverne.**" [!!!] [...]

"Și atunci socotesc că **legea reorganizării ministerelor, legea administrativă, legea sanitară, legea de contabilitate generală a statului**, împreună cu toate celelalte, **au fost perfect necesare**, și s-a făcut bine că s-au adus, atunci când s-au adus, și cum s-au adus. (p. 106-107)

Virgil Solomon/nov.30

▫ Partidele și Carol II

"**Țin să afirm acest lucru**, cu atît mai mult cu cît, de la un timp încoace, **toți deraiții vieții politice, ca și personalități** , care pînă astăzi **n-au putut să se încadreze într-un organism disciplinat [!!!]** ,cred că a sosit momentul să-și plaseze **intențiunile și planurile lor politice în detrimentul organismelor vechi și cu tradiție.**"

" Socotesc, dlor,că **nu se poate substitui forța politică a unei organizațiuni** cu **o autoritate împrumutată de la o iscălitură regală**. Și de aceea, dlor, cred că **noi suntem obligați** să facem tot posibilul pentru **menținerea partidului nostru**, după cum și ceilalți, de la **celelalte partide**, la rîndul lor , **vor face probabil același lucru, din aceleași considerațiuni**.

"Cred, dlor, că **Coroana** trebuie să stea strălucitoare **deasupra luptelor de partid**, cred că trebuie să fie **simbolul unității și propășirii naționale**.

Deci **nu este just** să încercăm **a deveni paraziții acestei autorități**, cînd **avem obligamentul**, la care ne silește patriotismul nostru,ca prin munca și toată năzuința noastră, **să contribuim la ridicarea ei**.

Iorga : "**Dar care ar fi acești paraziți? Sunt foarte curios, știți, așa, ca istoric**" (Ilaritate)

Solomon : " D-le profesor, **nu mă aduceți într-o situațiune penibilă**, căci ar trebui să vorbesc despre **oameni mai bătrîni decît mine**.

În cea ce privește, însă, pe dvs., **d-voastră singur faceți mai mult decît un partid politic întreg.**" [LD ! Doamne ! ce se temeau toți de Iorga ! Și cît de ipocrit era el !]

-Iorga : "Știți,nu de altceva , dar ca **să mă feresc de dînșii** " (Ilaritate)

Solomon : "Eu am vorbit de diferite **organizațiuni improvizate și "personalități"** care **își închipuie** că este suficient să fi trecut de **25 ani** ca să poți **să conduci o țară**.

Iorga : "Vasăzică , toți sunt sub 25 de ani.**Atunci nu mă tem !**" (Ilaritate)

(p. 106)

Virgil Solomon / nov.'30

7.) Grigore Gafencu (**PNȚ, deputat de Fălticeni**), **discurs la mesaj, 3 dec.'30**

(DAD, Mo.12, ședința din 3 dec.'30, pag.152-157)

[LD:discurs integral-xeroxat;supratitluri, sublinieri, paranteze-LD.

Ministru de externe era **GGMironescu**, devenit și prim-ministru;

Gafencu lucrase un an la Ministerul de externe.

Consider discursul lui ca **un semnal de alarmă** (este **primul** lui discurs parlamentar) ,

față de felul cum **parlamentarii români**, dominați de pasiuni politice interne ,
tratau problemele diplomatice.

Discursul lui poate fi integrat în **seria de îndrăzneală ale generației tinere**,
față de (în acest caz) indiferența ,steriotipia, lipsa de tradiție, miopia cu care erau
abordate problemele diplomatice în Parlament.

"Valul nou" în diplomația română , aș numi această manifestare,
deși va mai trece o vreme pînă se va impune la **cîrma diplomației românești** ,
dominată de Titulescu,(pe care eu o consider încă **de modă veche**,
deosebirea fiind doar că **Titulescu luase locul monarhului !**)
ceea ce îmi va crea serioase opoziții din partea istoriografiei românești !]

Gafencu /

▣ Necesitatea dezbaterii politicii externe

vezi pe larg și context la **Politica externă**

" Îmi dau seama că **trebuie oarecare îndrăzneală** pentru cineva care nu a vorbit
niciodată de la această tribună, **să turbure astfel liniștea neînțelegerilor noastre
interne** .E o idee ciudată , care nu-mi putea veni decît **în străinătate** .
Acolo mi-a și venit."

Gafencu / dec.'30

▣ Diplomație pasivă.

" **Cauzele** [de îngrijorare și pesimism] **sunt multiple**.

"Cine ar putea spune, d-lor deputați, că **aceste două motive** de îngrijorare
nu ne privesc și pe noi ? Și totuș, **cu cîtă seninătate nu le facem noi față !**

"**Cine a văzut parlamentul francez** , Parlamentul țării celei mai bogate
și celei mai bine înarmate țări din lume, vibrînd de emoție ,
de cîte ori se vorbește de siguranță...

rămâne uimit de curajul cu care **noi** [România],**așezați** așa cum suntem așezați, și
pregătiți, așa cum suntem pregătiți, **facem față primejdiilor europene.**"

Este drept că la noi, **este o credință înrădăcinată** că , **în chestiunile de politică
externă** , **degeaba ne necăjim** ,**căci aceste probleme sunt deslegate aiurea**
și în afară de putința și voința noastră."(p. 152)

Gafencu / dec.'30

▣ Diplomație activă.

"Această credință nu mai este astăzi justificată.

Nu mai suntem **un simplu obiect de politică externă** de care să hotărască ,
ca pe vremea Triplei Alianțe , dnii: Bismarck sau Buelow ;

suntem un popor de 18 milioane de oameni,așezat în **punctul cel mai critic al Europei**
Gafencu / dec.'30

Partea fixă a diplomației : alianțele defnsive, conciliațiune, pace.

[LD: nici Gafencu nu se sustrage antipatiei conjuncturale față de PNL,
sărînd peste fundamentul construcției sistemului de alianțe ,datorat lui Brătianu !]

"Sistemul nostru de alianțe defensive pe care îl datorăm lui **Take Ionescu**
și pe care, de altfel, **toate guvernele** care au urmat de atunci , **l-au respectat și**
întărit,este scutul, ființa noastră de stat.

Gafencu / dec.'30

▣ Colaborări și inițiative .

[LD: nu GGMironescu, ministrul de externe, este asociat succeselor, **ci Titulescu !**
Consider acest fenomen "specific românesc",de a ne îmbăta cu recunoașterile exterioare.
Acest cult pentru Titulescu va crește , treptat-treptat , vom vedea cum...]

**" Datorim ceasta în bună parte activității strălucite ,talentului și patriotismului
d-lui Titulescu. (aplauzela PNT)Datorim aceste succese - trebuie să o**

recunoaștem- și **politicii noastre economice**[Madgearu] ,care,

punînd capăt unor neînțelegeri trecute [PNL-PNT] ,

a reșezat România în sfera de interese a comunității europene." (apaluze la PNT)

Gafencu / dec.'30

▣ Partea dinamică a diplomației

[LD: atenție la nuanță ! Aici stă noutatea.]

" Dar bine înțeles, d-lor deputați, **politica noastră nu se poate opri aici.**

Este foarte , foarte frumos **să vorbim de pace și iarăși de pace ,**

la Geneva și la toate **banchetele oficiale**, unde este reprezentat Ministerul nostru de Externe. E cu atât mai **frumos**, cu cât este și **foarte sincer.**

"Dar când la cuvîntul păcii, ecoul răspunde prin amenințări ,

este de **datoria noastră să ne îngrijim** nu numai de bunele noastre intenții și de frumoasele noastre cuvinte, dar și **de răsunetul lor."**

Gafencu/ dec.'30

▣ Respectarea tratatelor de pace.

[Previziune pesimistă care va fi confirmată, în 1940... leagă de mărturisirile lui ...]

"Sigur, d-lor, **avem principii de politică externe foarte bune, vrem pace,**

vrem să întărim pacea, **dar toată munca noastră pentru organizarea păcii,**

are la baza ei credința noastră și respectul nostru față de tratatele de pace. " (p. 153)

" Atunci când o acțiune se organizează din ce în ce mai sistematic ,

o acțiune care este îndreptată **nu împotriva metodelor noastre** de politică externă,

nici împotriva idealului pe care îl urmărim [pacea] ,

ci împotriva tuturor acțiunilor și năzuințelor noastre,

împotriva integrității noastre teritoriale și politice,

prima noastră datorie este să cunoaștem această acțiune ,

să căutăm **să o definim, să o înțelegem,**

ca nu cumva , pe când cu cele mai bune intențiuni și sentimentele cele mai frumoase,

lucrăm la consolidarea lor, **să ni se surpe temeliiile sub picioare"**(p. 153)

Gafencu / dec.'30

▣ Ungaria.

[LD: nerealism, vulnerabilitate, miopie]

"În ce ne privește pe **noi**, trebuie să ne silim de a nu lăsa **nici o umbră de**

îndoială asupra **hotărîrii de a apăra** cu toate puterile **un hotar** pe care îl considerăm

și **drept și definitiv, să convingem pe vecinii noștri,** că

realitatea unor interese comune importante și posibilitățile de **trainică colaborare** în

domeniul economic, **trec înaintea [?!?]** visurilor celor mai frumoase și a celor mai duioase

amintiri "**(aplauze prelungite)**

Gafencu / dec.'30

▣ Italia.

[LD: nesiguranță, amăgire, vulnerabilitate, iluzii .Este adevărat, era doar '30 !]

Vreau să vorbesc de **Italia."**

" Opinia noastră publică , d-lor, **nu s-a emoționat niciodată** față de

manifestările revizioniste ale guvernului italian. Și bine a făcut.

În primul rînd , din cauza acelei simpatii, acelei **dragoste adînci**, despre care v-am

vorbit, care **ne leagă de statul și poporul italian.**

În al doilea rînd, fiindcă ni s-au dat **asigurări autorizate** că, **politica de revizuire**, astfel

cum o preconizează Italia, **nu este îndreptată împotriva hotarelor noastre. [!!!]** Italia

nu se gîndește să pună în joc **integritatea teritoriului românesc.**"[...][..][..]

"Pare vădit că atunci când **Italia** vorbește de revizuirea tratatelor, ea **nu se gîndește la**

revizuirea teritorială a hotarelor sau cel puțin nu se gîndește, sau nu se poate gîndi, **la**

revizuirea teritorială a hotarelor europene, [...] **ci se gîndește la revizuirea politică sau**

economice, de noi grupări de state, de o nouă împărțire a zonelor de influență în

afară de Europa [...]

Gafencu / '30

▣ Germania

[LD: "europenist" și elevat, desigur Gafencu este, dar, repet, era '30

Pe mine mă interesează evoluția celui ce va deveni ministrul de externe al României,

într-o vreme atât de dramatică...în anii ce vor urma, culminînd cu 1939/ '40]

"O altă mare putere , care în timpul din urmă **se manifestă** din ce în ce mai hotărît pentru

revizuirea trataelor, este Germania.

De germnai nu ne unește nici un hotar comun.
Revendicările Germaniei nu ne privesc direct.
"Totuși, nu ne putem dezinteresa de aceste revendicări.
Gafencu/ dec.'30

▣ **RUSIA**

[În structura unei **scheme ideale** privind diplomația românească, **Gafencu** își expune tezele, care desigur, **au șocat stereotipiile diplomației românești**. Realitățile au depășit această schemă, dar originalitatea și luciditatea lui este remarcabilă ...]

Știu că , pe vremuri, eram în căutarea unei asemenea politici.
Am auzit din gura lui **Take Ionescu** [numai !?!] făuritorul întregii noastre politici externe de după război, și **inspiratorul acelor directive** , care pînă azi au fost urmate, și este bine că au fost urmate - că **față de Rusia** nu putem avea decît **politica marilor noștri aliați**.
Take Ionescu nu a trăit destul ca să-și dea seama că **această formulă nu mai înseamnă nimic ; fiecare aliat are față de Rusia o altă politică , pe cînd noi nu am avut niciuna."**

Am făcut cu **politica noastră față de Rusia**, ceea ce am făcut cu multe probleme politice: **am lăsat-o în voia lui Dumnezeu.**

Poate că era mai bine acolo, în voia lui Dumnezeu, decît în cea a diplomaților și că norocul și timpul vor reuși ,acolo unde mintea omenească nu are decît să strice.!

Totuș, **mintea omenească are și ea foloasele ei."** [...]

Gafencu / dec.'30

▣ **Politica "rusească" a României.**

[LD: evident că **Gafencu este în dezacord cu linia oficială, deci cu GGMironescu**]

"D-lor, **nu am pretenția să spun care ar trebui să fie politica noastră față de Rusia și să vin cu doctrine noi și principii îndrăznețe ;** țin numai să spun **cîteva puncte** care vor avea, **nădăjduesc, aprobarea dvs. , sau cel puțin aprobarea unei bune părți dintre d-voastre.**

"Mai întîi, trebuie ca **toți să ne dăm seama că există Rusia.**

Acest adevăr trebuie să-l cunoască nu numai Siguranța noastră Generală, dar și **întreaga noastră opinie publică ;** trebuie **să-l cunoască Parlamentul, presa,** și, de ce nu, **chiar ministrul de Externe!** " (apluze pe băncile majorității **PNT**)

Gafencu /dec.'30

▣ **"Sovietologie"**

"**Imperiul țarist s-a prăbușit** asupra noastră **cînd luptam în tranșee.**

Oștile rusești , care ne-au părăsit atunci, mîinate de un vis ciudat, atît de străin de sufletele și mentalitățile noastre, au lăsat în urma lor **impresia de gol, de pustietate,** care **și astăzi ne cuprinde** cînd ne gîndim la Rusia.

"Și totuși, alături de noi, **dincolo de Nistru,** se întinde **o împărăție.**

Am putea să n-o vedem , să ne ascundem capul în nisip!

Și aceasta este o politică. Nu este însă, **nu trebuie să fie politica noastră. "**

" În al doilea rînd, **trebuie să ne silim să cunoaștem Rusia.**

Nu este țară în lume în care Rusia sovietică de astăzi să fie mai puțin cunoscută ca la noi. O lipsă ciudată , și, după părerea mea, vinovată de interes , ne-a ținut străini de toate frămîntările , de toate tulburările din imperiul vecin."

[...][...][...] atîtea **probleme ce sunt studiate** în deaproape în **școlile ,** în **universitățile ,** în **cercurile științifice și diplomatice** din străinătate,

în **Europa și în cele două Americi,** și care

pe noi, vecinii imediați ai marelui imperiu, ne lasă cu desăvîrșire reci."

Gafencu / dec.'30

▣ **"Pericolul bolșevic"**

"**Să nu ni se spună, d-lor deputați, că studiul acestor probleme ar sluji primejdioasa propagandă bolșevistă. Dimpotrivă, cunoașterea faptelor și evnimentelor de dincolo de Nistru , ar permite să înlocuim argumentele atît de ieftine , atît de sărace deseori ale propagandei antibolșevice ,**

prin **motivul adevărat** pentru care **comunismul** n-a putut duce pînă astăzi la alt rezultat decît la **complecta mizerie** în care se zbate **Rusia de astăzi.**"
Gr.Gafencu / dec.'30

8.) I.Nicolau (PNT-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30

(DAD, MO. 12, ședința din 12 dec.'30, p. 158-162)

[LD: discurs integral xerox.În calculator,dispersat problematic.

Vorbește după discursul fulminant al lui Gafencu (politică externă),
mărturisindu-și lipsa de experiență , datorată vârstei și pregătirii ...

Pe mine mă interesează opiniile lui,tocmai pentru că nu este un "consacrat" ,
Dar... LD: atenție la nuanță ! Așa cum **Măță** a vorbit ca "pion" al lui Stere,
eu simt că **Nicolau** vorbește ca "pion" al lui Mihalache.Dar nu pot dovedi...]

Nicolau / dec.'30

▣ PT-dr Lupu.

" [...] **partidul țărănesc** al d-lui dr.Lupu, sau cum i se zice **partid țărănesc sadea**, a fost sau este în mare parte, prin luptele din trecut, **înrudit cu noi**.
Este desigur **regertabil** că **d. dr Lupu** nu se găsește **cu amicii săi, mulți-puțini** ,
în mijlocul nostru.

"Astăzi, d.dr.Lupu , se găsește **în opoziție** cu noi, **alături de partidul liberal**.

Însă **este cert că dr.Lupu a făcut un gest inadmisibil** în politica partidului nostru ,
despărțindu-se de noi în vremuri foarte grele, și **dînd concurs partidului liberal**,
pentru oprimarea mai departe a partidului național țărănesc în politica internă." [...]

" [...] în preajma venirii la putere a lui Ionel Brătianu, dr.Lupu a dat **un interview**
[...] care caracterizează definitiv acțiunea d-lui dr.Lupu : **<Nu știi ce va fi cu deslegarea
crizei ,luni voi fi ministru ! >** Dlor deputați, lucru evident, este că **ceea ce urmărea**,
pe vremea aceea, d.dr.Lupu , era numai de **a figura pe banca ministerială**,
pe banca unde **figurau toți călăii democrației române**, călăi cari, anterior,
dusesse o luptă de exterminare în contra partidului nostru,și în special a dr.Lupu."

"Părerea mea este că **dr. Lupu cu acțiunea sa a greșit**, pentru **un blid de linte a vrut
să vîndă pe d.Ion Mihalache**. Explicabil este gestul său din p.d.v. psihologic, pentru că
d.Mihalache , după ce a suferit atacurile d-lui dr.Lupu, a răspuns foarte frumos , printr-
un articol, că **gestul dr.Lupu <se datorește funestei sale firi .>**[...]

d.Mihalache a avut perfectă dreptate ,pentru că **dr.Lupu este un om de temperament**
și acțiunea sa este dirijată de temperament."[...][..]

[...] " Un lucru s-ar putea spune: d. **dr. Lupu**, ca și în trecut, desigur că **și în viitor**,
va aștepta noi conjuncturi politice, va sta la răspîntiile politicii interne, căutînd,
cum spunea d.Mihalache, **să-și agațe vagonul său de trenul guvernului**,
care cine știe cu cine va fi [...]

[LD: diagnostic exact! Va face asta și după 1944!]

Eu cred că această **politică de răspîntie nu este o politică admisibilă, pentru un
partid serois**, și **regret profund** că d.dr.Lupu n-a rămas la noi.(p. 160-161)

Nicolau / dec.'30

▣ "Sfatul parlamentar basarabean"

[...][...] eu am toată simpatia,ca și dvs, **pentru colegii din Basarabia** , care au luptat cu
noi

În timpul opoziției și în special în Basarabia ,unde **persecuția liberală și averescană**
în timpul acela ,**a mers la pînă la extrem**; acolo **samavolniciile averescane și liberale**
au fost mai **aprice** decît în restul țării,tocmai pentru că spiritul public al națiunii era mai
puțin educat din p.d.v.civic, decît în Vechiul Regat." [...] [...]

"De aceea zic, **grupul basarabean**,ca grup independent pentru noi, ne produce **durere
frățească** ; noi, ca frați de suferință, **am dori ca acest grup să se contopească
totalmente cu noi**, ceilalți majoritari.**Sper** că acest lucru **se va și petrece**, pentru că ,
la baza grupului basarabean, după cîte știu, **n-ar fi o chestiune de program** ,
în divergență cu partidul și conducerea lui, **ci numai cauza unui om [Stere]** care
influențează cu personalitatea sa întregul grup, și care **caută astăzi** să joace

9.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat lași), 5 dec.'30

(DAD,MO.nr.14,șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat.În cumputer, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o încordată așteptare, pentru a se auză ruptura PNL.

El ține tot discursul,fără a anunța ruptura,ignorând total prezența în parlament al grupului parlamentar PNL]

G.Brătianu / dec.'30

▣ Partidele politice

"Departate de mine gândul că ,în ceasul de față ,
partidele și-ar fi încheiat misiunea lor.

Ele s-au abătut vremelnic de la calea lor , numai atunci, cînd o conlucrare vitregă a încercat să le depărteze de la nevoile țării și de la chemarea vremii.

Ele nu mai pot rămîne astăzi în sevicul unor interese mărunte și a unor pofte nemărturisite de avuție și de putere. [aluzie la PNL-matcă]

Dar rolul lor în dezvoltarea acestei țări , rămîne întreg . Nevoile grele de astăzi trebuie să le închine însă, în sevicul țării, pentru mîntuirea căreia nici o sfortare și nici o jertfă nu mai poate fi de prisos."(p. 188)

G.Brătianu / dec.'30

▣ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.

" Asupra țării întregi , asupra noastră, a tuturor, apasă greaua moștenire a celor trei ani, cari s-au scurs de la moartea Regelui Ferdinand și a lui Ion I.C.Brătianu.

Nu voi face astăzi inventarul întreg al acestui trecut recent, dar , ca exponent al unei noi directive și al unui ritm nou în viața istorică a partidului național liberal , am datoria să vă spun aici că am găsit , în pragul noii domnii,[Carol II]

o țară istovită de frămîntările sterile , ale unor lupte politice pătimașe , o țară care era cît pe ce să-și piardă conștiința și mîndria de a fi stat cîndva în rîndul națiunilor biruitoare ale războiului" .[aluzie la guvernarea Vintilă Brătianu]

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Moravuri

" Dar nu numai valorile economice s-au risipit, s-au risipit și valorile morale, în anii turburi ,în care au răsărit din nimic averi fabuloase, în lipsa desăvîrșită, tot mai desăvîrșită, din nenorocire, de sancțiuni și de răspunderi ; [atac la toți] elemente fundamentale ale vieții statului au fost adînc zguduite și astăzi , un spirit regional , rău înțeles, întîrzie unificarea." [atac la PNȚ] (p. 188)

Gh.Brătianu/ dec.'30

▣ Monarhia.

" Coroana, această cheazășie a unității noastre , lovită ieri de atacuri nesăbuite și astăzi săpată de urzeala perfidă a intrigei și calomniei."

" Ei bine, d-lor, în astfel de împrejurări, care poate fi rostul esențial al discuției la Mesaj ? Ea trebuie să fie, în concepția noastră, în primul rînd, prilejul de a răspunde apelului pe care Majestatea Sa Regele îl adresează conlucrării armonice a tuturor forțelor vii ale țării. " (p. 188)

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Rolul PNL -georgist

"[:::] în noua orientare ce vrem să o afirmăm în politica noastră , rolul opoziției în locul ei firesc din Parlament, nu este acela al unei vrăjmășii sterile, ci al unui control neadormit și a unei critici pozitive și fecunde." (aplauze la PNȚ)

"Peste interesele și socotelile unui **politicianism învechit**, socot că datoria noastră de astăzi este cuprinsă într-un **singur cuvânt : restaurație**.

Venirea regelui a restaurat prestigiul sdruncinat al monarhiei, și cheazășia de ordine și de continuitate a vieții noastre de stat ." (aplauze la **PNȚ**)
Gh.Brătianu / dec.'30

10.) Nicolae Iorga (**PND**) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;

în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...

Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin

Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului" dintre cele două partide liberale .

Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ; liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !

Iorga face un autentic act de pedagogie "civică" ; este, pe rând, optimist și tragic, ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean, amenințător și aparent dezinteresat... domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor, jucându-și perfect rolul de **apostol** , pentru ca , în final, să -și lanseze formula :
guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]

Iorga / dec.'30

▣ **Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă. (pe larg la PND)**

"Niciodată **nu poate să știe cineva** de ce o anume atmosferă îl îndeamnă a tăcea și **o altă atmosferă impune a vorbi**.

Nu caut să profit de **marele număr de deputați** -neobișnuit de marele număr- care **a venit să asiste la un spectacol pe care nu l-au avut** , adică **ciocnirea între un partid liberal și celălalt. (Ilaritate)**

" D-voastră nu ați venit, fără îndoială , pentru foarte **interesantul discurs** , pe care l-a ținut ,cu tinerețea sa atât de lipsită de greșeli , și atât de plină de încredere în noile realizări ideologice , colegul nostru d.**Brătianu**.

D-voastră **ați venit pentru o mare luptă și lupta aceasta nu s-a dat.**

(**Ilaritate**) **Acesta este adevărul**,de ce nu l-am spune ?"

"Dar ,în sfârșit, eu țin de la început să spun că deși **vă prețuesc foarte mult pe fiecare dintre dvs în parte** și în măsura timpului în care am avut ocazia să constat meritul , deși **vă prețuesc foarte mult și în parte și în total** ,

eu nu am îndeplinit un act de uzurpațiune adică să-mi atribui,

prin **luarea cuvântului** într-un moment în care **nu eram așteptat** , **un public care nu era pentru mine**, și mai ales un public de tribune , care , publicul acesta de tribune , **nu l-am adunat eu."** [...][...]

Iorga /

▣ **Generațiile .**

"Dar **eu am crezut că în momentul când**, după anumite certuri de familie,

se vorbește clar, sincer, și cald despre marile interese ale țării ,

este bine ca **după un tînăr** , care vorbește ,așa cum vorbește **generația lui**,

să vorbească și unul bătrîn." [...][...]

Mulți oameni am văzut, și multe făgădueli am auzit,

la **multe dușmării am fost martor**, și înaintea mea

s-au înneecat multe corăbii , multe corăbii vechi, **care aveau o mare**

reputație, și uneori **și cite o corabie nouă**, [aluzie la cele 2 PNL]

în trăinicia căreia fabricantul avea ceva mai multă încredere decît trebuia ."

"**Din toate aceste motive , eu am luat cuvîntul astăzi.**"(p. 191)

Iorga / dec.'30

▣ **PNȚ.**

"Cine mă cunoaște, cine m-a auzit - și poate m-a auzit de prea multe ori, cel puțin de două generații - știe foarte bine **că specialitatea mea nu este de a face opoziție românească** . Dealtminteri, chiar dacă aceasta ar fi specialitatea mea , **ar fi inutil**,

fiindcă **d-voastră, ca un mare partid**, ați avut grija aceasta, de a vă procura în același timp **opozitia d-voastră**. [grupul sterist] D-voastre singuri vă faceți cacofonia care vă place. (Ilaritate) Și, prin urmare, atunci când sunteți aproape **ispitiți să vă credeți prea tari**, imediat **răsare cineva** din mijlocul d-voastre, **ca să arate cât sunteți de slabi**.

[aluzie la steriști] [...][...][...]

"Dar dacă ar fi știut Suveranul că **opozitia se poate face prin propriile d-voastre mijloace**

Iorga / dec.'30

▣ PP-Averescu

... atunci desigur **nu ar fi rugat pe d. mareșal Averescu**, care a zăbovit puținel - d-lui **pare a fi în adevăr în politică, un fel de Fabius Cunctator**. (☺) **Numai Fabius Cunctator**, care se zăbovea când era vorba de dus bătălia, **a câștigat la sfârșit**. Eu nu-mi permit, cu toate că **doresc**, dar desigur **nu pentru mine**,[?!?] ci pentru cel care are tot interesul, **nu-mi permit să exprim o părere așa de optimistă în ce privește cunctația [așteptarea] șefului partidului poporului**."

Iorga / dec.'30

▣ PNL-1, PNL-2

"Dar, în schimb, **Maiestatea Sa** a rugat **partidul liberal numărul 1** să vină în Parlament și **partidul liberal numărul 1** (☺), văzînd că există **partidul liberal numărul 2** (☺), în Parlament, **s-a grăbit să adauge imediat și prezența sa aici**. Și mărturisesc că **niciodată partidul liberal nu a fost mai simpatic decît de cînd**, după o anumită tactică, **tace**." (aplauze ☺☺ **ilaritate la PNȚ**)

Iorga / dec.'30

▣ Pesimism, alarmism, zvonuri, pericol bolșevic !

"Țin să o spun și aici înaintea d-voastră : **nu poate exista crimă mai mare decît aceea pe care o facem noi**, de dimineața pînă seara, **noi, nu alții, înfățișăm țara românească ca o țară sărăcită** care este **incapabilă de a câștiga**. Nu ne mulțumim a spune că este săracă, spunem că este incapabilă de a câștiga."

"**Facem anumite socoteli americane** în ce privește **plasamentele de capital ale țaranului român** (☺), **randamentul țaranului român** (☺), **nu ne dăm seama că vorbim de o societate patriarhală**, și că **acestea sunt bune în Statele Unite, nu în România**."

"**Noi asigurăm orice plasatori de fonduri în România că își vor pierde banii**, cînd se prezintă calcule ca acelea pe care d.Brătianu le-a rezumat aici.

"**În fiecare zi noi anunțăm or o revoluție interioară, or un atac din partea Rusiei sovietice**. Nu poate să ia cineva un ziar, nu poate să vorbească cineva ca un bărbat politic - și cînd sosește din străinătate e și mai rău! - fără a i se spune aceasta."

"Iată, mi s-a întîmplat într-un rînd, cînd eram **la Paris**, de am întîlnit pe **cineva** care mi-a spus - nu vă voi adăugi dacă mai este pe acolo sau nu - că **el se ferește de a pleca chiar pentru cîteva ceasuri din Paris**, fiindcă în aceste ceasuri se pot produce **atacuri rusești împotriva noastră**.

Eu am rîs. El a pretextat că are **cunoștințe precise, foarte serioase**, în această privință. Însă, aceasta era în ianuarie, și acum suntem în decembrie și **atacurile de care mi-a vorbit nu s-au produs încă**."

"Dar, în fiecare dimineață, **se anunță că sau se va întîmpla o revoluție**, pentru că **avem un număr oarecare de șomeri**, cari

atunci cînd **caută într-adevăr muncă**, și **primesc orice muncă**, și **caută să o facă bine, merită toată simpatia**,

iar atunci **cînd nu caută într-adevăr muncă**, și **nu sunt dispuși să facă orice muncă bine**,

atunci **merită o simpatie relativă**,

merită grija noastră, pentru liniștea publică, iar **nu și simpatia** aceasta.

Sunt cîteva **șomeri** și **mulți** dintre ei **Dumnezeu știe de unde vin**,

nici nu te poți înțelege românește cu dînsii, fiindcă sunt atîtea **mii de**

șomeri în București.

Iorga / dec.'30

▣ Pericolul sovietic.

"De asemeni , eu în Rusia Sovietică n-am fost , dar am vorbit cu oameni care au fost , eu umblu mult în străinătate și am fost acum câțva timp și în America , și de câte ori merg în Franța , întâlnesc perfect cunoscători ai situației din Rusia sovietică , și pe de altă parte , oameni cari se pricep de a deosebi o primejdie de un bluff .

Eu nu înțeleg cum noi nu pricepem ceea ce este un bluff în Rusia sovietică, aceasta pentru că noi, de câteva secole, suntem cei mai mari fabricanți de bluffuri care există." (Ilaritate)

" De la vechii pretendenți domnești, cari se prezentau la toate forurile din Europa, pînă la cutare profesor din Blaj [LD. Cine ?] , odinioară arhieru ortodox, pe urmă profesor unit, care a tipărit acum în urmă o carte despre țigani, și pe manșeta cărții stă scris :

< carte scrisă de cel mai bun cunoscător al țiganilor.> (Ilaritate)

"Un popor care este capabil să producă astfel de exemplare, este capabil să înțeleagă oricînd ce este bluff și ce este șarlatanie. Dar nu văd cum ne putem lăsa impresionați pînă într-atît .Nici revoluția nu o văd, nici Rusia perfect pregătită.
Iorga / dec.'30

▣ Țăranul român (vezi pe larg și context la Țărănism)

" În fiecare dimineață ni se vorbește de mizeria neagră a țăranului român.

Noi abuzăm de acest termen. Iertați-mă .

Eu care am avut nu sentimentalitate , ci sentiment pentru țăranul român, nu vreau să-l calomniez prezentîndu-l ca pe un cerșetor complet ruinat , din care nu se mai poate face nimic." (aplauze prelungite) [...][...][...]

" Apoi eu petrec o parte din viața mea la la țară și eu am de a face cu multă lume.[...] Eu sunt puțin boier prin originile mele, dar nu sunt boier prin apucăturile mele.[...] eu cu țărani trăesc de o viață întreagă.

Eu nu le țin mari discursuri electorale, cu toate că am observat un lucru :

cine s-a ridicat dintre țărani, întrebuițează în discursuri tot

limbajul sociologic cel mai fin - de multe ori eu nu înțeleg nimic ! -

iar eu care am învățat ceva la viața mea, vorbesc ca oricare dintre dîșii !"

"Eu îi cunosc prin urmare. Iată, ieri, am fost în mijlocul lor. [la Văleni] Eu întâlnesc țărani neconțenit și vorbesc cu dîșii, dar n-am întîlnit țărani muritori de foame și țărani disperați. Dar , veți zice dvs: sunt. Sigur că sunt.

Numai că nu există țăranul român, țăranul român ca o unitate abstractă , de care se vorbește în gazete, în discursuri, în broșuri, și aici, în Răspunsul la Mesaj, de care vorbesc străini care nu ne cunosc. Există țărani români.[!!!]

"Uitați-vă la țăranul român din Maramureș ,evident adus la sapă de lemn, dar nu de noi,

ci de un regim care durează încă din vremurile austriece și ungurești,

și căruia trebuie să-i găsim un rost, desigur trebuie să-i găsim

un rost , pe acei admirabili urmași ai vechilor boieri moldoveni,

măcar pentru că strămoșii lor au întemeiat Moldova , trebuie să-i salvăm,

nu putem să-i ținem în dependența contiunuuă a cîrciumii și a cametei.

Este o rușine că alături , în Cehoslovacia, fratele lor român să fie

de zece ori mai bine tratat de cum este țăranul de la noi

- și Cehoslovacia n-au întemeiat-o țărani din Carpato-Rusia -

dar Moldova au întemeiat-o țărani din Maramureș."

"Ce asemănare este între acest țăran , vă rog, și țăranul prahovean , acela pe care îl

cunosc eu așa de bine și care, acest țăran prahovean nu este muritor de foame,

ci un bun gospodar , care cîștigă ceva și de la căraușie, cîștigă și din pămîntul lui,

mai are o moșioară în Bărăgan, cîștigă în mai multe feluri și ,dacă este om de treabă ,

își pune și ceva și la o parte. Nu este nici un fel de asemănare între el și țăranul

bucovinean , fost sub regimul austriac."

"Eu nu sunt antisemit, dar este foarte sigur că o parte din populația

evreească din Bucovina a făcut o funcție nenorocită pentru alții ,

și mai la urma urmei, nenorocită și pentru dînsa - și tot așa în unele părți

din Moldova de sus - eu constat faptul, nu judec, aceasta vine din unele

împrejurări istorice , dar faptul este. "

"Dar între țăranul acesta din nordul Bucovinei , din Basarabia și

din anumite regiuni moldovenești, și țăranul așezat în condițiuni mult mai bune, către munte în județele Roman, Bacău, sau în unele părți din Putna, nu e nimic asemenea. "

"Dar pentru Dumnezeu, să deosebim atîta lucru măcar : un teoretician poate să încurce lucrurile, fiindcă așa îi cere teoria lui, ce trebuie să fie una singură, dar un om practic, care a trăit în viața țării, el nu trebuie să o facă."(p. 193) Iorga /dec.'30

▫ Datoriile agricole.

"Acum, din fericire, din nenorocire, se tot vorbește de datoriile țăranului.

Dior, să-mi dați voie, nu știu dacă este periculos ce spun dar acesta este adevărul, într-un fel foarte trisr, din punctul de vedere al angajamentelor, dar din punctul de vedere al ultimelor rezultate, el e și mulțumitor, țăranul nostru s-a învățat că nu plătește, dintr-o socoteală a lui și din anumite agitațiuni." [...][...][...]

"Dar cum este, cum nu este, țăranul român din momentul de față nu prea plătește polițele, nu le preschimbă, multe bănci se plîng de asta, că nu preschimbă polițele. (el a fost în Grecia, unde se întîmplă ceva asemănător, acolo cînd vin executorii, bărbații se ascund pe cîmp, iar femeile ies și cu pușca !)

"Vă rog : țăranul nostru ? Dar de ce s-a schimbat țăranul nostru ? De ce nu este capabil țăranul nostru ? El este o posibilitate infinită! Nu mi-l prezentați cum este acum ! Dacă îl înfățișați ca pe reprezentantul a cine știe cărei rase decăzute, atunci s-ar putea, căci acela atîta poate și nu mai mult."

Iorga / 'dec.'30

▫ Pedagogie politică : pesimism / optimism

"Vedeți, eu de obicei sunt pesimist, cînd toată lumea este optimistă, și cînd toată lumea ajunge să fie pesimistă, eu sunt optimist."

"Așa eram pesimist înainte de război. Acum, războiul acesta l-am făcut foarte prost. Pentru scopul cel mai nobil.

Dar nici un popor n-a făcut războiul cu mai puțină pregătire, și cu mai multe jerfe de oameni, criminal, cum l-am făcut noi.

De cîte ori ieșeau pe Calea Victoriei, mergea lumea în procesiune și spunea : < să vină războiul acum, în acest moment! >

< Și-ți dau termen ... > i se spunea răposatului Brătianu, omul acesta care se îngrijea de atîtea, și nu putea să se îngrijească de toate lucrurile de care trebuiau să se îngrijească alții, <...îți dau termen de 24 de ore !> Eu niciodată nu m-am dus cu aceia care, fără răspundere de guvern,

cereau războiul, neștiind în ce condițiuni se va purta războiul.

Și războiul a mers rău [...] ne doare și acum cînd vorbim cu aceia care ne-au învins repede. Fiindcă înțelegem să fim învinși scump, cum am fost totdeauna în trecutul nostru." (în 1476, sultanul Mahomed al II-lea ne-a învins cu riscul vieții lui !) Să fim învinși așa [...]

dar nu cu pretinsa victorie, care în 3 zile se transforma într-o catastrofă, și cu apărarea Dunării, la Zimnicea, cu un singur tun adus de la Nămolosa [...] Toată lumea ajunsese atunci pesimistă . [...]

Mulți credeau că s-a sfîrșit Țara Românească [...] își făceau anumite socoteli personale, [...] trimiteau bani în străinătate, luau anumite angajamente față de străinătate, și atunci,

trei ani de zile m-am ținut în cel mai îndărătnic optimism.

Acei care au fost în tranșee, știu că le venea gazeta mea, și că în fiecare moment le spuneam : < nu, nu e pierdut totul ! > [...]

Iar în Camera de la Iași, la 1916, în decembrie, aminteam cuvintele lui Petru Rareș care, învins, le spunea :

< Voi fi ceea ce am fost și mai mult decît atît ! >

(aplauze prelungite, îndelung repetate)

"Același lucru îl spun și acum, în momente de pesimism general, pesimismul social, pesimism economic, financiar, moral, politic : vom fi ceea ce am fost în zile bune, pe care le-am apucat eu - și-mi pare rău că tineretul acesta nu le-a apucat că atunci ar gîndialtfel - și vom fi mai mult decît atît ." (aplauze prelungite, îndelung

repetate) " Aceasta o spun cu **încrederea mea de bătrîn tînăr**, care luptă **împotriva tinerilor bătrîni**. (Ilaritate) [Iovit Gh.Brătianu, servit PNL-1!] Aceasta este **situația noastră reciprocă**" (aplauze prelungite, îndelung repetate) (p. 193) Iorga / dec.'30

▣ Boieri, burghezi, intelectuali.

" Nu mă tem cînd **o mare clasă** este așa cum este **clasa noastră țărănească** de azi, încît **are o astfel de inteligență și de răbdare** - cu răbdarea lui **ne-am ținut noi secole** întregi , **cu mintea boierului și răbdarea țaranului.**" (aplauze prelungite, unanime) "Și de aceea nici **mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țaranului**, dar **nici răbdarea țaranului să-și închipuie** că poate să facă ceva ,în virtutea unei **teorii de clasă , fără mintea boierului.**"

"Noi **intelectualii** , suntem **boieri de carte** și generoși ca boieri de carte, cum generoși erau **boierii de moșie de odinioară**, pe care **nu trebuie să-i batjocorim** , fiindcă astfel riscăm să fim considerați ca **ignoranți în ce privește trecutul țării noastre.**" [...][...]

" **Noi creem acum o burghezie românească și va veni o vreme** în care **băieții de la Universitățile** noastre,

care chiar cînd **supuși unei propagande ispititoare** pentru **generozitatea** sufletelor tinere și făcînd apel la **dorința de mișcare , de zgomot, de atac** , care **este în vîrsta lor**,

cu toate acestea sunt **admirabili băieți** și cînd **mîine vor preface tendința aceasta luptătoare** , cum îi sfătuiesc totdeauna , cu toată iubirea și cu toată severitatea unui părinte neiertător pentru anumite greșeli, **cînd ei vor folosi această energie pentru scopuri constructive** și vor înțelege că nu e loc pentru **parazitul intelectual**, vor veni cu învățătura teoretică dobîndită acolo, și **vom avea întîia oară , nu o biată burghezie ignorantă** , care nu știe să-și facă seara socoteala de teigheea, ci **vom avea acea burghezie , asemănătoare cu cea occidentală**, acea a țărilor civilizate , în care **omul seara deschide o carte** de literatură , o carte de filozofie, o carte de istorie, și **este în stare** nu numai **să reprezinte activitatea economică** a unui popor, dar să contribuie ,esențial, la **crearea și dezvoltarea culturii naționale** " (Aplauze) " Iar în ce privește **clasa dominantă de odinioară** noi am crezut că este moartă. Mulți au crezut că este **gata cu boierii**, că acum fac alții pe boierii.

Ei bine, nu. [...] o mare parte dintre ei **se găesc aici** , în **generația cea nouă, în rîndurile culturii.**

Iată **șeful noului partid liberal [Gheorghe Brătianu]** care reprezintă , fără îndoială, această **direcțiune de spirit , această îndreptare** în ce privește activitatea, **boier** mai mult după mamă, decît după tată, cu toate acestea este **profesor la Universitate** , și lîngă dînsul sunt **atîția alții**, tot așa , care poartă **numele cele mai frumoase**, ale **celor mai vechi familii** , care se consacră învățămîntului."

"**Înțelege această clasă** că, pentru **a doua oară în istorie trebuie să se ridice** , prin **cultivarea valorilor spirituale ale poporului lor.**"(p. 195) Iorga / dec.'30

▣ Pedagogie polică : pesimism / optimism-concluzii -

"Și atunci, cînd **societatea noastră este așa**, cînd **oamenii aceștia** neînțețiți **sunt în stare să se și înțeleagă** , **să se iubească și să lucreze împreună**, căci poate nu există alt popor la care să te adresezi la omul cel mai sărac, cel mai puțin trecut prin școli, și să nu poți simți dacă are inimă, dacă este un camarad al tău.[...]

Și **o astfel de societate vrednică , solidară** , această societate **este de natură să inspire optimism.**Și chiar dacă **s-ar întîmpla odată să piară statul român** , eu **nu m-aș fi descurajat** :

eu , ca istoric, **am văzut Polonia căzută** , **ridicîndu-se** după trecerea **unui veac și jumătate** , mai mîndră, mai plină de încredere , mai capabilă de activitate spornică și mai vitează ca oricînd." (p. 195) Iorga / dec.'30

▣ Solidaritate >concordie > consens> guvern de concentrare ?

[LD: ne spus textual așa, dar pe gândul urmărit cu consecvență de Iorga...
el îmbie la această formulă de guvernare....]

"Popoarele nu mor decât atunci când sufletul dintr-însele moare și e păcat de Dumnezeu să omorâm , pentru a ne juca de-a soluțiunile economice și financiare [vizat PNT și PNL], să omorâm încrederea poporului nostru "

(aplauze prelungite)

"D-lor e foarte drept , **multe lucruri nu merg bine și atîta lume așteaptă** cu înfrigurare **să se schimbe ceva** - și cînd zice să se schimbe ceva ,nădăjduiește să se poată schimba prin minune, totul -

dar **dacă lucrurile nu merg așa de bine** cum așteptăm noi și cum dorește țara întregă ,aceasta **se datorește unei politici rele** pe care **au făcut-o oamenii buni** , într-o țară bună.

Aceasta este definiția :

politică rea , făcută de oameni buni , într-o țară bună , și aceasta este mult mai asigurător decît o politică bună , făcută cu oameni răi și într-o țară rea."

"Așa că **să ne dăm seama** , noi, toți, cîți suntem aici, că **nu este răutatea care ne duce la greșeli**, ci sunt anumite idei false care ne-au stăpînit,

anumite metode greșite , cum spuneam la început, pe care le-am întrebuițat, și lipsa aceluia moment de liniște absolută , în care **fiecare să caute în adîncul conștiinței lui**, unde îl așteaptă un răspuns precis,

care se poate preface în **formulă fericită de îndreptare** a acestei țări." [...][...][..]

Iorga / dec.'30

▣ **Partidele (vezi pe larg și context la PND)**

[LD: captare de interes și bunăvoință, atac prin învăluire, lingușire , minimalizare, bagatelizare,persiflare... **partidul redus la ideea de "grup"**,de interese meschine , de obținere de posturi,]

"Oricine este liber să creadă în cuvintele care numesc partidele.

Dați-mi voie mie să nu cred. [...][...][..]

Liberalii.

"Ei bine, acești colegi de ai noștri **liberali** ,dacă ar fi întrebați de cineva să dea o definiție fie chiar și o definiție greșită, ca pentru **dicționarul Academiei Române (Ilaritate)** dacă l-ar întreba cineva să dea o definiție a liberalismului de acum , zău, ar ieși foarte multe, dar **nici una nu s-ar potrivi.** [...][..] [.....]

Consevatorii.

"Și a fost odinioară un **partid conserator**.Dar **ce însemna partidul conservator ?**

Putea să intre în el oricine.[...][...]

Ce însemna conservator ? conservator ar fi însemnat **oameni înțelegînd că o societate nu se transformă prin reforme și prin legi** , cum este **credința tuturor partidelor**

Politice , precum și **credința dvs, a majorității.** [PNT] [...][...][...]

"Dacă ar fi existat un **adevărat partid conservator** , el **s-ar fi sprijinit**

pe o experiență seculară , pe cînd el a **făcut concurență liberalilor.** [...]

Iorga / dec.'30

Naționalii ardelenii .

▣ **Retro : fuziunea PND - PNR .**

" Tot așa , cînd ați venit dvs.De o parte **naționalii din Ardeal** , desigur **foarte naționali.**

Dar **de ce eu m-am despărțit de naționalii din Ardeal** ,

în mijlocul cărora **am jucat un rol** de care nu cred că au să se plîngă ?

"Cîtă vreme **am avut onoarea de a-i conduce în tovărășie cu d.Maniu**, cred că **am fost omul care i-a servit mai mult** și care **a cerut mai puțin**,

și din cauza aceasta , natural, eu am rămas acela care **a trebuit să se ducă**

[LD:de la șefie !] iar **cine a servit mai puțin și a cerut mai mult**,

a rămas cel care **nu trebuie să se ducă.** [Maniu !] [LD: la șefie!] [...][...][..]

" În loc de aceasta, **partidul național român din Ardeal**

a fost **un partid ca oricare.**

A venit aici, a întîlnit pe **prietenii răposatului Take Ionescu [PCD]** și i-a însușit.

De câte ori s-a oferit posibilitatea de a-și adăugi pe cineva, și l-a adaos.

Cînd au ajuns **prietenii răposatului Marghiloman** [PC] să fie o turmă fără păstor, atunci, imediat, și-a arătat dispoziția de a-i cîștiga și **adăugi și pe dînșii**.

" Prin urmare , **un partid ca și celelalte, fără nici o deosebire**.

" Marea **generozitate ardeleană, spiritul atît de patriarhal al Ardealului**, care făcea dintr'înșii toți, **o adunare de admirabili țărani**, cu **vîldicii și preoții în frunte**, împestrîțată cu ceva **advocați** , **oameni de bancă**, cu ceva **medici**, **ce s-a ales dintr'aceasta ?**

" **S-a ales** ce se putea alege dintr-un **grup de oameni** , în care , **cel puțin jumătate**, își închipuiau că **maica lor i-a născut** pentru ca să se găsească **într-o mare situațiune administrativă**, **în țara** pe care Dumnezeu i-a ajutat să o vadă **înfăptuită**."(p. 197)

lorga / dec.'30

Retro PȚ

" Și pe urmă: cînd s-a format **partidul țărănesc** la noi, eu **l-am apărat** în cele dintîi timpuri, **la această tribună**, sub guvernul Averescu , spunînd: **e foarte bine că țăranii se grupează și își fac un partid țărănesc, un partid de ordine și național**. [...] [...] **în loc să am aici în Cameră, țăranii să fie reprezentați în mare număr**, în care **să se audă**, neconținut, **direct din buze de țărani, dorințele țărănimii** de la noi, în loc de puternicul conservatorism al țaranului fiindcă **țaranul este cel mai îndărătnic conservator**, care există în România - în loc de aceasta , **un partid de stînga**, cu tot felul de **doctrine occidentale**, cari, dacă **nu sunt revoluționare**, cu atît mai rău.

Cel puțin **cînd merge cineva la stînga** , să aibă curajul pe care îl are revoluționarul care riscă; dar nu **un oportunism îmbrăcat în roșu**.

Și **oportunist roșu** a devenit **partidul acesta țărănesc**." (p. 197)

lorga / dec.'30

PNȚ

"Dar , veți zice dvs, dar **oamenii sunt ceea ce erau înainte ?**

Sunt, sunt și acum ce erau înainte, numai cît ei **s-au împiedicat în toate partidele** prin legăturile pe cari și le-au făcut.

D-voastre sunteți niște **oameni vii** , pe jumătate **spînzurați în toate partidele** , **din propria dvs dorință**.

Și atunci, **ceea ce este necesar**,

nu este să vă laude cineva funia și să o strîgă mai tare,

ci **să vă spună dvs** : dați-mi voie să **iau niște foarfeci și cu foarfecele acesta de critică** , **să tai funia** aceasta , ca dvs. **să ajungeți la pămînt** " .(p. 197)

lorga / dec.'30- concluzii -

▣ **Solidaritate > concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?**

"Și cîtă nevoie este **să ajungem pe pămînt** într-un ceas de **război economic** cum este acesta.

Să ne coborîm într-o singură tranșee și, **sub conducerea șefului acestui stat**, [Carol II]

care în tinerețea lui **are nevoie încă de sfatul onest al oricărui român onest**, **să trecem de primejdia de astăzi** , **să ne așezăm din nou în fruntea popoarelor pe cari odinioară le-am condus** și cari astăzi, **ducînd o altă viață politică au ajuns a ne întrece**.

Aceasta v-o doresc. Și doresc încă un lucru.

" **Dacă** aceasta **nu se va face** , dacă **pentru meschine certuri de partid** , cari sunt în fond **rezultatul urilor și invidiilor personale**

- și **sunt cîțiva oameni cari învîrt la spatele d-voastre**

mașina în care vi se **macină tot sufletul**, tot **timpul și tot sporul** -

lorga / dec.'30

11.) M.D.Ralea (PNȚ) , **discurs la mesaj** , 8 dec.'30

(DAD, MO 15, ședința din 8 dec.'30, p. 206- 210)

[LD:discurs integral xerox; în calculator, dispersat problematic.
Suprațiturile, sublinierile, parantezele, colorarea, îmi aparțin]

Ralea / dec.'30

▣ PNL-1 -Vintilă Brătianu

[LD: sociologia "marxistă" a lui Ralea , mie mi se pare forțată, subiectivă, și, analiza lui simplistă ; nici o vorbă despre poziția față de restaurație !]
[...][...]" În acest partid politic, **intelectualii** , desigur **intelectualii onorabili [!!!]** , joacă un rol ceva mai șters."

- ACCuza : "Sunt și **intelectuali neonorabili ?**"

MDRalea : "**Sunt**. În partidul liberal , spuneam că **intelectualii joacă un rol ceva mai șters** ; e cunoscut **un fel de dispreț** , cel puțin un fel de mefiență **a conducerii partidului liberal pentru intelectuali** și am asistat în decursul acestui an la un fel de **revoluție restrânsă a intelectualilor din partidul liberal**, cari au ocupat...

▣ PNL-2 - Gh.Brătianu

calea grupării d-lui Gh.Brătianu .Pentru mine, cel puțin, **semnificația acestui partid** stă în faptul de a fi fost **un fel de revoluție în sânul partidului a intelectualilor** cari constituiau niște **cadre lăsate pe dinafară** de conducerea directă a partidului. " (p. 207)
Ralea / dec.'30

▣ P.P.-Averescu

[LD: penibil; nici original, nici "teoretician", încearcă să-l imite pe Iorga , numai că... nu i se potrivește . Prefer analiza tînărului Nicolau]

" **Partidului d-lui General Averescu** îi voi consacra **foarte puțin timp** , fiindcă propriu-zis **nu este vorba de un partid** , nici **de o clasă anumită** care stă ca substrat al acestui partid , nu este vorba **nici de revendicări programatice** precise, **ci este vorba de o înjghebare personală** care are menirea **de a sta la răspîntie** și **de a pîndi cînd doi se ceartă** sau nu pot să se înțeleagă , pentru ca **să prindă o moștenire oarecare .**" (p. 207)
Ralea / dec.'30

Sistemul de partide ;criza partidelor ?

[LD: la o analiză slabă, o concluzie pe potrivă ! Îl bănuiesc chiar și de fariseism, în orice caz, de rea intenție, pentru ceea ce enunțase că va apăra!]

"**Cine sunt aceștia , cine sunt elementele** care **neagă legitimitatea partidelor politice ?** "

"**În primul rînd**, sunt o serie de **snobi intelectuali**.

Această **situație intelectuală a românilor nu este nouă**. Noi importăm forțat , **de 60 de ani** , șansonete , articole din Paris, lucruri de modă **și de idei** , din cînd în cînd. Și cum **se vorbește** în unele cercuri din **Europa** , de **criza partidelor politice** , sunt și în **București o serie de snobi** care să reprezinte aceste păreri."

"**În al doilea rînd**, critică partidele politice , **oamenii naivi, oamenii simpli**, prea puținii oameni **care nu sunt înregimentați într-un partid politic** oarecare, și **care stabilesc o legătură între mizeria economică și guvernarea partidelor.**"

"**În al treilea rînd**,critică partidele politice **acea cari au fost în toate partidele politice** , **["sburătorii"] n-au putut să se acomodeze** nicăeri, au încercat să se înscrie încă într-un partid politic, și, negăsindu-l, voesc să formeze , pentru prima oară, **partidul celor fără de partid"**

Ralea / dec.'30

▣ Obiecțiile contra partidelor.

[LD: abia pe acest teren, al moravurilor, Ralea vorbește ca un om de reflecție, ceea ce mă face să cred că , în analiza partidelor, el nu s-a putut sustrage partizanatului.]

"Și **ce se obiectează în contra acestor sărmane partide politice** , care sunt mai sănătoase decît s-ar crede ?

Clientela . "**Se spune**, în primul rînd, că **partidele politice** nu pot aduce nici un bine țării , pentrucă **întrețin o imensă clientelă** de prieteni, clientelă **care trebuie servită** înainte de toate , și, mai ales , **pe deasupra dreptății și utilității** , o clientelă politică de **agenți electorali**, care formează , **trebuie să o recunoaștem cu toții** , **aici**,durerea și mizeria noastră de toate zilele , **ca deputați**, clientelă cu adevăr ancombrantă [?] , plicticoasă de cele mai multe ori, dar **evident reală**. / După opinia sa, "**clientela**" **nu este vina partidelor**, ci se situiază undeva mai adînc , în

ordinea moravurilor, este o chestiune de "**hatir personal**", grupată în jurul unui **om cu "oarecare putere"**, în jurul unui **om care poate da ceva**.

De aceea **și în regimul "personal"**, această clientelă există, după legături pur personale, în general de rudenie (nepotism)

Între "**nepotismul**" acesta și "**hatirul**" ce se face unui partizan politic, este preferabil ultimul, care "**reprezintă o idee și o luptă în dosul ei**".

Disensiunea ." S-a mai spus : **partidele politice** au și acest defect că **înveninează lupta dintre oameni**. Nu este posibilă o **înțelegere**, nu este posibilă o **colaborare constructivă** și creatoare la treburile statului, din cauza partidelor politice. Această **înveninare cotidiană**, de mici **intrigi**, de **invecive**, de **răutăți** ce **și le aruncă partidele politice unul altuia**, **paralizează** toată opera noastră de construcție."

/ "**Această critică**, iertați-mă, mi se pare cu totul **naivă**, pentru că oricine cunoaște **istoria societăților omenești**, știe că **lupta pentru putere** este poate **fenomenul fundamental al oricărei societăți**.

De la **dinastiile** care **se luptau între ele**, **otrăvindu-se frații și surorile** între ei, pentru urmarea la tron, pînă la **luptele între boierii noștri**, cari au caracterizat întreg trecutul nostru național, și pînă la **sufragiul universal**, care este echivalentul **pumnului și al otravei**; în zilele noastre, **totul** nu este altceva decît **afirmațiunea voinței către putere și dominațiune**, pe care **toate societățile** în setea lor de putere, constituind fondul omenesc, **au avut-o totdeauna**."

"Și atunci, **în partidele politice**, această luptă se dă astăzi pe un principiu, și nu pe **acapararea unor drepturi personale**."

Această critică, **naivă și gratuită**, pornește de la **oamenii care nu cunosc nici psihologia societăților omenești, nici istoria lor**.

El era convins că, dacă **partidele politice** și-ar înceta activitatea, **lupta pentru putere nu ar dispărea**, s-ar duce, mai departe, sub alte forme - ligi, coaliții, grupări personale -, pe tema unor interese de luptă, și nu ar scădea din vigoarea și virulența ei.

Nonreprezentarea "Se mai spune : **partidele politice sunt vinovate fiindcă împiedică reprezentarea directă a vieții economice naționale [corporatism]**; partidele politice împiedică reprezentarea politică a **claselor sociale economice**, a acelor **care produc** într-adevăr în stat .

S-a opus - aici este iarăși un împrumut de la o anumită ideologie franceză [corporatismul] - s-a opus noțiunii de **producător**, noțiunea de **cetățean**.

/"**Cetățean** este acela care **face politică**, **adică de toate**, un **fel de enciclopedist**, pe cînd **producătorul** vine cu **puterea lui directă**, cu puterea lui fecundă, cu aportul lui la constituirea vieții de stat .Și s-a opus acest lucru **în societățile** care aveau **o economie mai organizată decît a noastră**; pe cînd **la noi, cu moravurile noastre**, orice s-ar spune, **adînc politice, mai politice decît în orice țară din lume**

decît chiar în țările latine unde politica este preocuparea permanentă a vieții de toate zilele, **dacă s-ar introduce la noi** acest lucru, rezultatul ar fi nu economizarea vieții de către partidele politice, ci mai ales **politicienizarea vieții economice**. Am introduce și acolo toate **criteriile de certuri** din viața politică și în viața economică, **și am obține**, nu o organizare în plus, ci cu siguranță **o dezorganizare**."

Ralea / dec.'30

▣ **Opinia publică > Politica iberică > Țapul ispășitor.**

[LD: foarte interesant; fructifică ideea, generalizează-o, ca un **dat al moravurilor românești**, care izvorăște din **tirania opiniei publice**.]

După opinia lui, exista și o **cerință "locală"** care indica **cît de periculoasă** ar fi fost **organizarea vieții politice, fără partide**.

"Asistăm **de 10 ani** de zile la o așa de mare **dezorientare a opiniei publice** încît la fiecare 2,3 ani, aproape **periodic, un partid sau un om își riscă popularitatea lui**. **Mulțimea**, avidă de lucruri noi, **cere un alt sacrificiu**, o altă hecatombă, **un alt țap ispășitor**, și cum lucrurile merg rău, suntem aproape într-o stare revoluționară, în care vedem că **politica țapului ispășitor domină** în permanență viața noastră politică." Această stare caracterizează momentele de efervescență a revoluțiilor. În timpul revoluției franceze, din luni în luni, un șef și grupul lui, era tîrît la eșafod.

"Fără să aibă sancțiunea aceasta crudă, **epoca de după război** se caracterizează printr-o **imensă ruină de glorie și gloriole**, fie generale, fie locale [...]

Putem noi să favorizăm această **sete de noutate** , pe care **o cere** în permanență **opinia publică**, sau **avem datoria să rezistăm** , căutînd **a governa nu numai prin stări de spirit** , dar și **prin instituții** , și instituțiile în politică, sunt **partidele.** "

"**Să cristalizăm**, deci, **viața politică**, pentru a ajunge la **un fel de stabilitate** , la **un punct fix** , în această **nebuloasă dezorientată** , care este **opinia publică** de după război. **Nu putem satisface în permanență setea de necunoscut [...]** să-i oferim **țapi ispășitori**, ci avem **datoria de a rezista** pe poziții ,pentru **a-i oferi puncte fixe de orientare** , **reprezentate prin partide**, așa cum sunt ele."

[LD.Atenție! fructifică ideea!

Marghiloman, Ionel Brătianu, C.Stere, Vintilă Brătianu, Iuliu Maniu,Iorga, Duca, Călinescu, Carol II, Antonescu , etc etc. , continuînd cu forma ei aberantă de lichidare ,**aplicată de comuniști , după al doilea război mondial ...]**

" [...] pînă acum **s-au consumat cîțiva oameni** , **cîteva destine politice** , dacă am merge mai departe **ne așteaptă ceva și mai teribil**, ceva **mai tragic**, mai **sfișietor**, ne așteaptă începutul unei politici pe care a-și numi-o **politica iberică** <pronunciamentul > pentru că **este psihologic [poate patologic !-LD] a spune că nevoia de noutate crește** în fiecare moment și **se amplifică** din însăși **favorizarea ei**. **Favorizînd acest lucru** , vom ajunge la unmoment dat la această **politică iberică**, care **caracterizează statele Americii de Sud**, în care , la fiecare 2,3 luni, **colonei pronunță un pronunțament și întreaga populație este sub imperiul ultimei furii și ultimei revolte.**"

A..C.Cuza [LANC] : "De ce iberică ?"

Ralea : Pentru că este caracteristică statelor spaniole.

ACCuza : Răspunsul nu este satisfăcător.

Ralea : Regret că trebuie să dau explicații ,.Credeam că percepția dvs.poate prinde acest lucru.

Iorga : Mă iertați , și mie mi-ar trebui explicații.

Ralea : Voiți să fiți agreabil d-lui Cuza.

Iorga . Nu.Doresc numai să înțeleg , că de aceea sunt aici.Eu, atunci cînd nu înțeleg, tac din gură;și atunci cînd altcineva întrebă , pentru că de asemenea nu a înțeles, mă asociez și eu la întrebare.D-ta poți să faci glume , eu , însă, vorbesc serios, și cine știe geografie , știe că Iberia este în sudul Europei , că ea cuprinde Spania și Porugalia, și că nu este în America de Sud.

Ralea : A fost o metaforă și am crezut că s-a înțeles .

Iorga :Eu te rog încă odată să explici, că ne facem de rîs cu asemenea geografie.

Ralea: Mă voi explica , deși mă jenez că trebuie să explic.America de Sud cuprinde populație de origine spaniolă.

Iorga :Dar aceasta nu este o metaforă.

[LD: ciorovăiala continuă.Este cert , **Iorga este enervat** ,îl șicanează, în fond , pentru **pledoaria lui Ralea în favoarea partidelor !]**

Ralea / dec.'30

▣ **Politica iberică-continuă -**

"**Această politică**, al cărui nume nu importă, la urma urmei, care **constă** într-o **insatbilitate** în care **forța personală a fiecăruia** , care **poate înjgheba o conspirație [CZCodreanu ?]** ,sau **poate reprezenta** , într-un moment dat , **forțele naționale [Carol II, Antonescu]** , **ne așteaptă și pe noi**. Și de aceea eu cred că **trebuie să ajungem la o stabilitate politică**, și, din acest p.d.v. **mă înscriu în rîndul acelor cari pledez astăzi pentru formațiunea partidelor politice.**"(p. 209)

Ralea / 8 dec.'30

12) [LD :Discurs integral xeroxat; în eceeași zi cu Ralea, la care incinta a fost plină.

Îl înregistrez pentru a exemplifica un fenomen : golirea sălii , în funcție de oratori.

Nu știu cine era Șeitan.În momentul cînd își începe discursul , în incintă mai erau vreo 4 deputați, iar el, spune că va vorbi către ei și către presă ;

Policarp Bețianu îi atrage atenția despre situația penibilă de a vorbi la scaunele goale, dar

el , pe care îl simt umilit ,ca un automat, își rostește omagiul față de MSR ;
recunoștința față de armată și eroii ei; evocă viața țăranilor din trecut și reformele ce s-au
făcut pentru el ,după 1918 ; această scenă se termină când C.Iosipescu-Grecul
(vicepreședintele Camerii) ridică ședința, Camera nefiind în număr...]

Șeitan / dec.'30

▣ Țăranul

" D-lor deputați, **țăranul român** din toate vremurile și pînă astăzi, **ca să scape de nevoi**,
ca să-și îndeplinească **trebuințele** și ca **să-și plătească dările** prea grele
a oferit și el ce a avut.

În timpurile cele mai îndepărtate a oferit, în primul rînd boierilor ,mănăstirilor și
domnului, **pămîntul și libertatea.**

Mai tîrziu, în timpul învoielilor agricole , a oferit **brațele lui și ale familiei lui** ,
pentru **muncă puțin plătită.**

După război, a mai oferit și **produsul cîmpului lui, înainte de a-l semăna.**

Iar astăzi, d-lor, **oferă ceva și mai scump : oferă sufletul și cinstea lui imaculată**
și recunoscută , căci multora dintre țăranii noștri , din cauza împrejurărilor grele ,
li s-a schimbat mentalitatea, au pierdut anumite **directive morale**, pe care le aveau,
așa fel, că **astăzi nu-i mai este rușine țăranului** că-i bate toba la ușe,
își tăgăduște semnătura, jură strîmb ; ba încă ceva și mai mult : aleargă la diferite
chițibușuri și ascunzișuri ale legilor ca **să vîndă pămîntul la rude , în mod deghizat** ,
spre a nu-i fi scos la mezat.[...] Iată pericolul ce ne amenință ca neam, **iată gura iadului**,
ca să zic așa, pe frontispiciul căreia stă scris că **de aici înainte să trăiască și țăranul**
din munca altuia, fiindcă **și-a schimbat principiile sănătoase** de conducere în viață,
cum le-a avut pînă acum, concentrate în cuvintele :

<Sărac dar cinstit !> și **<Pe unde iese vorba , iese și sufletul . >**" (p 220)

N.Șeitan / dec.'30

13.) Costache Leanca (Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputat Bălți), 8 dec.'30

(DAD, MO.15, ședința din 8 dec.'30, p. 210- 219)

[LD: **discurs integral xeroxat; în calculator ,dispersat problematic.Sublinieri, supratitluri,**
paranteze etc.îmi aparțin.Vorbește după Ralea.

Nici el,nu "rupe pisica", se menține în echivoc, și tot așa de clar Stere era cheia.

Se mai adaugă , ca fundal, frustrările Basarabiei.]

Leanca/ dec.'30

▣ **Guvernarea PNT (vezi pe larg la Guvern)**

" D-lor deputați, **rezultanta guvernării noastre** în acești doi ani s-ar putea rezuma
în puține cuvinte: **o acută criză economică și o considerabilă criză morală.**"

Leanca / dec.'30

▣ **Criza economică agricolă.**

Ex.: **perceperea impozitelor** ,de către un aparat complex nepregătit,
și cu ordinele sălbatece de la centru, cu lipsă de omenie... încît

în satele basarabene este o adevărată jale, iar încasările merg prost.(p.212)

- **Leanca** : "Agricultura ar putea fi ușurată, impozitele agricole ar putea fi scăzute și
sistemul sălbatec de încasare ar trebui desființat [...]" (p. 215)

Policarp Bețianu (sterist,Hotin) : " **Este o inchiziție fiscală.** "

I.Buzdugan (PT-Lupu) : " **Aici aveți perfectă dreptate!** "

Virgil Madgearu (Ministr.Agriculturii) : "D-lor, dați-mi voie, să mergem în orice județ, la
orice gospodar, și are să se plîngă de tot ce vreți, numai de impozitul pe
proprietatea agricolă nu se va plînge, pentru că **impozitul acesta e mic.**

Alta este problema, și anume: socotind astăzi venitul la ha, și ne întrebăm dacă
impozitul acesta grevează unsau astăzi grevează o pagubă, în anumite părți! [...]

El se plînge de altele ...

Policarp Bețianu : Nici eu nu am avut în vedere impozitul agricol.

Madgearu : " Se plînge de prețul țării, al petrolului, al chibriturilor, [industria parazitară liberală !] de tot ce vrei, dar nu de acest impozit. dealtmîteri, acest impozit se încasează cu foarte mare băgare de seamă, dovedește că, în județele cu secetă, nu s-a încasat din impozitul agricol nici 30 %.[...]

a fost, cum spui d-ta închiziție fiscală ? În primul rînd, termenul de închiziție fiscală nu se folosește pentru strîngerea impozitelor.[...]

Așa că v-aș ruga, dle deputat, să nu mai întrebuiți expresia [...]"

Șeicaru : "Se afirmă că, îndeobște, județele Basarabiei, continuu lovite de secetă, mai ales în ultimii 5 ani, s-a avut în vedere oarecare indulgență fiscală.

Este adevărat sau nu ? "

Madgearu : "Dle deputat, vă pot da numele județelor din sudul Basarabiei, unde s-au luat, și sub mine, și sub d. Popovici, măsuri speciale de ajutorare a contribuabililor." (exemplifică) (aplauze la PNT)

Policarp Bețianu (Sterist) : "Aș primi să fiu desmințit de cineva care vine de la fața locului.[...]dar eu, care vin de acolo, [...]observ că nu sunteți bine informat. [...]"

Eu, ca reprezentant al județului Hotin, apărînd interesele acestui județ, țin să vă aduc la cunoștință că județul Hotin, în comparație nu numai cu celelalte județe din Basarabia, dar cu județele din întreaga țară, furnizează suma cea mai mare din încasarea impozitului [...]grație unor metode care, numai umane nu se pot numi[...]ată de ce, dle ministru, am numit aceste metode de încasare drept metode de "închiziție fiscală" [...] N-am exagerat cu nimic."

I. Buzdugan (Lupist) : "[...] în această situație sunt nu numai județele Bălți și Hotin, dar și județele Soroca și Orhei; și acolo se întrebuițează aceleași metode pe care le-a definit atît de bine d. Bețianu [...] toate primăriile sunt pline cu lucruri de-ale țărănilor, vîndute apoi cu toba. În toată Basarabia se folosește acest sistem, căci [...] sub nici un guvern n-a fost această urgie fiscală, urgia agenților fiscali, cum este sub guvernarea dvs. " (proteste la PNT)

Madgearu : dă vina iarăși pe aparatul financiar liberal, pe mentalitățile funcționarilor, promite măsuri ... (p. 216)
Leanca / dec.'30

▣ **Biserica** (vezi pe larg și context la Biserică)

Este adevărat că, dacă, de la început, basarabienii ar fi fost puși să aleagă, între o Facultate de agricultură sau de teologie, poate ar fi preferat pe cea de agricultură. " Dar [...] ni s-a dat această Facultate de teologie, iar noi, dintr-un sentiment de egoism, dacă vreți, sau dintr-o ambiție a noastră, a basarabienilor, ca să avem și noi un institut de cultură superioară, ținem astăzi la această facultate de teologie, fie ea și bolșevică fie și cu studenți improvizați cum se spune de către unii, care dă o pepinieră de antisemitism, nesimpatizată de noi basarabienii, totuși, fiind un centru de cultură superioară, noi ținem să o păstrăm la noi la Chișinău." [...] [...] [...]

Șeicaru : "D-ta ar trebui să adaugi: ar fi legitim acest număr de episcopii, dacă fiecare episcopie ar fi un centru de spiritualitate, care să animeze un idealism, un fel de detașare de problemele materiale.

Dar cînd în toate părțile, preoții se găsesc în conflict spiritual cu șefii lor spirituali care au o anumită tendință, prea puțin detașată de preocupările materiale, evident că teza d-lui Leanca este justă."

Anghel Dumitrescu (PNT) : " Sunteți cam vag, dle Șeicaru"

Șeicaru : "Ar trebui să aduc aici o serie întregă de scrisori, cari vin de la mănăstirile de călugărițe, în care nu se spun lucruri plăcute despre șefii spirituali" [...] [...] [...]

Șeicaru : Preferați o biserică militantă, unei biserici birocratice ?

- Leanca : "Dle Șeicaru, nu prea înțeleg termenii care-i întrebuițați. Eu vreau ca în situația concretă în care ne aflăm cheltuielile pentru întreținerea bisericii să se reducă la minimum posibil, căci religia noastră ar avea numai de cîștigat din aceasta.

Sub regimul rusesc, preoții din Basarabia nu aveau leafă, și din cauza aceasta influența lor asupra credincioșilor mai mare și credința lor era și mai puternică." [...]

"Acum cîțiva ani s-a publicat în Monitorul Oficial, taxele ce trebuiau plătite preoților din Basarabia. S-a spus atunci, de către preoțime, că taxele erau benevole, că va da creștinul cît vrea, cît voiește. În realitate [...] el dă cît preotul cere."

-Anghel Dumitrescu : Sunteți adventist ?

-Leanca : Nu sunt adventist.

-Dumitrescu : Aveți aerul.

- Leanca : - exemplifică cu un caz , unde preotul Târnavățchi din Bumbăta , a cerut tînărului Diaconescu taxă de 1000 lei **pentru căsătorie...** și pentru că tînărul nu a avut , nu l-a cununat. "Afirm , fără exagerare, că **90% lucrurile se petrec la fel."**

Morții stau , peste canoane, **neîngropați**, dacă neamurile nu au bani...(p. 214)
Leanca / dec.'30

▫ **Sfatul parlamentar basarabean.**

" Acest popor a trăit vremuri foarte grele , mai grele decît cele de astăzi.A trăit răslețit și împărțit în atîtea provincii și sub atîtea conduceri și totuși a răzbit.Am convingerea că va răzbi și acum.În ceea ce ne privește pe noi, basarabeni , noi n-am precupețit nici un moment sprijinul nostru."

/ " **În 1918**, cînd **Vechiul Regat** era în mare impas , am alergat și **i-am întins mîna frățește.**

N-am venit să împărțim profitul, **am venit să împărțim suferința.**

/ " **Am întins mîna partidului țărănist** din Vechiul Regat în vremuri grele, cînd prietenii noștri din Basarabia spuneau țărănilor basarabeni că **noi ne-am unit cu țărani din Vechiul Regat** ,fiindcă voim **să-i aducem și pe ei la opinci**, ca pe cei din Vechiul Regat .

/ "Am crezut că e bine **să dăm mîna și țărănimii din Ardeal și am făcut fuziunea pe care o cunoașteți."**

"În tot acest timp, nu am condiționat nimic pentru noi.

Nu regretăm nimic din ce am făcut, iar dacă **astăzi**, d-lor deputați ,fără ca să cerem **pîine** , **ni se aruncă piatra [!!!]** , **nu ne supărăm și nu vom purta ranchiună.**

" Iar dacă vreo schimbare vă va coborî din înălțimile ameteitoare de astăzi

și venind în atingere cu pămîntul , **veți avea nevoie de mîna noastră,**

o vom întinde ca și altădată și nu vom cere nimic în schimb,

nici **nu vom aduce aminte de supărarea** care ne-ați pricinuit-o

și de **zbuciumul sufletesc** în care ne-ați aruncat."

" O singură condiție vă vom pune : să nu ne cereți să abdicăm de la demnitatea noastră , să nu ne cereți

să facem **tranzacție cu conștiința noastră."**

" Noi nu putem să ne solidarizăm nici cu infamia , nici cu lașitatea și,

precum nu puteți voi Ardealul fără ardeleni,

asa nu puteți voi nici Basarabia, fără basarabeni. "

"Iar dacă nori negri și grei se vor împrăștia asupra orizontului țării noastre și

dacă vijelii năprasnice ar putea amenința clădirea noastră a tuturor ,

dacă, pentru întărirea zidului, va fi nevoie de odorul scump de altădată al meșterului

Manole , ei bine d-lor, **de astă dată odorul scump vom fi noi."** (aplauze la majoritarii

PNȚ) .(p. 219)

Costache Leanca / 8 dec.'30

14.) Constantin Stere (**Sfat parlamentar basarabean,deputat Cetatea Albă**),

discurs la mesaj, 9 dec.'30

(DAD, MO 16, ședința din 9 dec.'30, p. 227-232)

[Discurs integral xeroxat.În calculator,dispersat problematic.Sublinieri, supratitluri, paranteze, colorare, îmi aparțin.Vorbește după ce Măță și Leanca pregătiseră dar nu oficialiseră ruperea grupului din PNȚ.Nici Stere nu o face.

Ba sporește echivocul, misterele și, pentru mine,neînțelegerea.]

Stere / dec.'30

▫ **Guvern**

[LD: am citit acest text de multe ori. Parcă este incifrat.Se referă la Liberali ? la Gh Brătianu ? la Maniu ? la GGMironescu ?]

" Un guvern care nu simte **chemarea istorică** , **n-are rațiune de a fi.**

Nimeni nu este în drept **să reclame cîrma statului** numai pentru a așeza pe această bancă **busturi** mai mult sau mai puțin decorative .

Combinățiuni factice o pot împodobi cu variate arabescuri ornamentale.

"Dar un guvern

care **nu reprezintă tradiția Vechiului Regat** ,[Maniu?]

nici **ideologia tinerii sale democrații,**

nici **revendicările noilor pături sociale ,**

nici **aspirațiile provinciilor unite** - nici din formula clasică <Ardealul fără ardeleni > ,

<Basarabia fără basarabeni> , < Bucovina fără bucovineni > -

asemenea guvern nu poate purta sarcina misiunii istorice a României de stăzi "

" Și, dlor, nu vreau și n-am intenție polemică cu dvs.

Las la judecata conștiinței băncii ministeriale, dacă simte chemarea istorică de a guverna în aceste vremuri de restriște, **dacă își poate asuma răspunderea** în fața de Coroanei, în fața națiunii și în fața istoriei.

"Pentru că, d-lor, **sanctiunea istorică va veni pentru această guvernare** ,[Maniu?]

cum **va veni pentru distrugerea celei mai formidabile forțe politice [PNȚ]**

pe care a cunoscut-o această țară vreodată, și a cărei conducere v-a fost încredințată."

Stere / dec.'30

▣ Stere

" **În ce mă privește**, am ajuns **la vârsta** când nu-mi sunt îngăduite **nici conspirațiuni**, nici **nădejdi personale**, sau măcar iluziuni.

I.Buzdugan (PT-Lupu "De 10 ani tot asta spui" (proteste la PNȚ, zgomot)

-Stere : "Și d-lor, **mi-am făcut datoria acum , în serviciul unei opere**

pe care am servit-o neclintit , toată viața, și cu prețul tuturor jefelor ,

și-i voi consacra tot restul zilelor mele ...

ACCuza : Prețioase ! (Exclamații pe băncile PNȚ)

Stere :... pentru **a reconstrui o forță politică reală în serviciul democrației și**

a muncitorimei de la sate și orașe, și sunt sigur că judecata dreaptă va birui odată,

dacă nu pentru mine personal, pentru generația luptătoare de mâine ."

(Aplauze prelungite pe băncile majorității !)

C.Stere / dec.'30

15.) dr.Nicolae Lupu (PT) , **discurs la mesaj, 12 dec.'30**

(DAD, MO 19, ședința din 12 dec.'30, p. 276- 284)

[LD: **discurs integral,xerox ; în calculator, dispersat problematic; Supratitluri, sublinieri, paranteze, îmi aparțin.**

Dr.Lupu este, acum, mai în largul lui decît în 1928 ! Este cel mai dur discurs din sesiune.Multe din afirmații sunt adevărate.

Pretinde că vorbește pentru rege și țară.Le cersă plece de la guvernare.

Jubilează răutăcios, parșiv, demagog, la situația critică în care este guvernul și PNȚ.

Dar nici din Guvern, nici din Parlament,pe fond ,nu-l mai contrează nimeni .]

Lupu / dec.'30

▣ Majoritatea PNȚ

"**Majoritatea ?** Doamne ! Cine o mai cunoaște ? [...][...][...]

"**Împărțită și sfirșită** între **naționali**, deoparte, **țărăniști**, de alta,

basarabeni , de alta, **basarabeni între ei** - ați fost doar ieri aici martori , când d.Leanca

vorbea în numele unui **grup independent basarabean**, atacat de alți basarabeni de

cealaltă parte ,deși cu toții au fost pe aceeași listă ,și a declarat că face parte dintr-un

grup independent **în afara partidului** ,iar prietenii săi, din **același grup**, s-au declarat că

este **înlăuntrul partidului - majoritatea** , în asemenea condiții și așa de **fărîmită** ,

prezintă aspectul unui **adevărat turn al lui Babel** ,

și vă spun că **nu este un partener care-mi trebuie mie."** (p. 276) [...][...][...]

Lupu / dec.'30

▣ Guvernul PNȚ

[...][...][...]

" Dar , dacă pe partea asta [partid] nu am cu cine mă lupta,

poate că am dincoace, pe această bancă ? [guvern]

Nici aici. **Guvernul nu mai există decât cu numele.**

"Mai întâi , d.Maniu .**Unde e d.Maniu ?** Cel puțin de rîndul aceasta nu voi mai avea neplăcerea ca, în mijlocul cuvîntării mele, să fiu întrerupt cu aplauze , la apariția lui **Pontifex Maximus.**

" **D.Mironescu se bucură ,vădit , de oarece răceală ,** din partea majorităților ;
dvs.nu-l onorați cu aplauzele cu care l-ați onorat pe d.Maniu.

Lupu / dec.'30

▣ **Dr.Lupu .**

[...][...][...]

**Și dacă nu vorbesc pentru Parlament , să nu vă supărați ,
voi vorbi pentru Coroană și pentru țară."**

" Pentru Coroană, **partidul țărănesc** depune la picioarele Tronului **omagiile sale de profund devotament. El așteaptă dela Tron,** cu o fierbinte, cu o înfrigurată speranță, ca , după Carol Liberatorul și după Ferdinand Întregitorul , **să vină Carol Gospodarul, Carol Constructivul, Carol Restauratorul."**(p. 276)

Lupu / dec.'30

▣ **Criza politică .**

" **Da. Prin votul universal ,** dat după război, **țara se aștepta la o viață nouă.**
Nu fac procesul nimănui, sau , îl fac pe al tuturor.

Această viață a fost încătușată , votul universal nu a fost lăsat liber.

Împreună cu dvs.am suferit.

" **Ați fost chemați d-voastre [PNT] să inaugurați o eră nouă,** să aduceți acea **destindere politică** și, prin **metode noi,** lipsite de **fanatism și de șovinism de partid,** să introduceți în viața țării , **un nou sistem,** un nou suflet.[...][...][...]

Atît de deziluzionată este opinia publică de rezultatul votului universal , încît poporul acesta care-și traduce și bucuria și durerea prin versuri, a pus în versuri și viața politică de după război."

"Și un **țăran , Melinte,** din județul Putna - sper că nu-l veți da pe mîna jandarmilor - acest țăran,deunăzi, la o adunare a partidului țărănesc,
[...] <Votul universal [...] De rîsul omenirii, în ochii tuturor.

De nu te duci la vot, **amendă** îți aplică .

Dacă te duci, te bate ca să **votezi de frică.**

- **Voci PNT : "A fost sub liberali ! "**

La locul de votare, **mitraliere** puse ,
Mulțime de **jandarmi** , cu **carabine** unse ,
Plutoane de **soldați** îi pune cu deasila
În caz de mică forță , să puie ei ștampila . >

- **Voci PNT : Autorul ! Buzdugan! (Ilaritate)**

- **dr.Lupu :** " Dacă d-ta nu dormeai de la început , nu mai vorbeai ! Eu am spus autorul de la început, și pentru că autorul este țăran, dta, deputat țăran, îți bați joc de el.

< O altă armată nouă cu nume de **voinici** ,
Oprindu-te cu forța te **înjură** și-ți dă **brînci**
Și dacă mai faci gură că nu-i legalitate,
Mai iei dobîndă-n plus cu **bîtele** pe spate .
Unde se aprinde flacăra conștiinței ,
Guvernul scoate **forța** , ca bază -a biruinții.>

-**Voci PNT :** "Ăsta nu este țăran !" (p. 277)

Lupu / dec.'30

▣ **Criza morală.**

"Era , la venirea dvs, **o criză morală.**

... De cîte ori , în adunări, cînd erau împreună, **Madgearu și cu Mhalache se laudau** că vor intra " în templu" , cu "biciul de foc" și **vor alunga zarafii și negustorii!**

"I-ați alungat ?

Aceleași "gaze asfixiante" , bacșișuri și șperțuri, jaf și risipă din averea publică;

"Ați călcat în picioare toate principiile " ;

O asemenea epocă , a fost în viața țării în jurul lui '88, cînd Ion Brătianu lansase lozincă :<**Îmbogățiți-vă cu orice preț !** > ,
pentru a se crea **o nouă burghezie .**

Și aceasta a dus la coalizarea tuturor factorilor opoziției și la izgonirea bărbatului care făcuse țării servicii atât de mari !

" Ei bine, d-lor, astăzi este **o operă similară** în care ați căutat ca , **pe seama statului, să creați o nouă burghezie , în Ardeal mai ales. "**

Voce PNȚ : "Legende!"

Lupu : "[...] pe corpul bolnav și necăjit al țării , după război, nu era permisă această operațiune, trebuia să o amânați pentru mai tâtziu."

Voce PNȚ : "Cari sunt cei îmbogățiți ?"(p. 277-278) [...] [...] [...]

Lupu / dec.'30

▣ **Guvernul GG Mironescu.**

[...] [...] [...]

Guvernul dvs.este ca un organism căruia **i-ai tăiat capul , i-ai smuls inima, i-ai mai tăiat și membrele** , însă **îl întreții artificial** , cu serum artificial ; **palpită dar nu trăește.**[...] [...] [...]

Un țaran din Moldova, Bolovan, fost țărănist, i-a spus o poveste frumoasă , o parabolă despre cinste-vînt -apă- , cum s-au despărțit și ce și-au promis fiecare.(vezi xerox)

" Aceasta este soarta guvernului , mi-a spus țaranul: **v-ați mîncat cinstea în fața țării și nu puteți să mai stați "** (**aplauze la PȚ**)

"Acesta este sentimentul unanim al țării, al tuturor claselor sociale, concluzia e că **guvenul apasă greu pe umerii d-voastre și apasă ca o lespede de plumb pe sufletul țării. Salvați-o! Salvați-vă!"**

"Au cerut , de cînd sunteți la guvern, **muncitorii pîine, și le-ați dat la Lupeni, gloanțe;**

"V-au cerut invalizii pensii , și le-ați dat tulumbe cu apă și ciomege pe membrele lor schiloade.

"V-au cerut negustorii un trai mai ușor, le-ați răspuns **cu matrace aduse din America.**

"Să nu dea Dumnezeu **să vă întoarcă și ei și matraca, și furtunul,** că atunci **vai de voi și vai de țară.**

Am zis !" (**aplauze la PȚ**) (**părăsește Parlamentul**) (p. 284)

Lupu / 12 dec.'30

16.) A.C.Cuza (LANC, **deputat de Roman, alegeri parțiale**) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri,paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat **mesajul lui "testamentar", total.**

Evreii -constituie **ținta** predilectă;

Antisemitism istoric,rasist, religios,naționalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele,abordate **de la , prin** sau ajungînd **la evrei.**

Exponent (?)sau **inspirator** (?) al clișeeilor care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore, pentru că este întrerupt,apostrof,contrat, încît poate constitui și o mostră de felul cum **el** ("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și **curentul cuzist** ("boală de tinerețe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic)erau tratate , în epocă , de politicieni.]

ACCuza / 13 dec.'30

▣ **Atmosferă parlamentară.**

[LD: ilaritate și superficialitate ; bășcălie și eludare ; reacții spontane , în loc de riposte argumentate ; ignorare a unui curent existent ; amestec de ipocrizie și lașitate ;]

"D-lor deputați, **fatalitatea mă urmărește.**Vă rog să priviți un om , urmărit de fatalitate, care sunt eu.Această fatalitate se dovedește :

eu astăzi , vorbesc într-o zi de **sîmbătă** (**mare ilaritate**)...

M.Vasilescu : "Este și ziua lui Iuda și este și 13 " [...][...][..]

ACCuza : " Și iarăși fatalitatea mă face ca să fiu obligat - de ce fatalitate, veți vedea - să fiu **obligat ca să mă pronunț în chestiunea crizei generale** care bîntuie nația românească ,întrucît tot fatalitatea voește , ca să fiu **singurul care reprezintă** , în această onorată Adunare, **Liga Apărării Național Creștine**.

I.Mirescu (PSD) : "**Adică bita**." [LD: provocator,sîcîitor, agasant !!!] (întreruperi,) [...][...][...]

Cuza / dec.'30

II. Problema jidănească.

"D-lor, nu adâncește d.raportor nici **a doua problemă** , de care mă voi ocupa și care este desigur **cea mai covârșitor de însemnată nației românești** , și se impune nu numai nației românești , ci și altor nații : **problema jidănească** " (**ilaritate**)

O voce : "**Regele și jidanii !** "

Altă voce : "**Trebuie să începi cu ea !** " [...][...][...]

Cuza / dec.'30

Discursul parlamentar

[LD: **evreii din România**, nu admiteau,nu considerau, nu simțeau, nici în epocă, nici mai tîrziu, că ar fi avut **vreo vinovăție** în declanșarea reacției de respingere, de antisemitism. La fel ca antisemitismul popular- vulgar românesc ,

și **reacțiile lor erau pur afective , injurioase, interjecții și clișee**.

Episodul relatat, poate fi o mostră : de ce țin evreii cu orice preț să-l provoace, indiferent de ce spune ? de ce au un ton total lipsit de deferență , față de vîrsta, profesia și prestigiul său parlamentar ?]

" Ce ni se impune nouă, în momentul de față ? **Ni se impune** un lucru foarte simplu: **să nu ținem "discursuri"** . De ce ? **Pentru că discursul** , prin natura lui - căci voi vorbi și de alte discursuri , neobișnuite - **falsifică realitățile** . "

Armand Călinescu (subsecretar la Interne) : "**Aceasta se întîmplă**."

Cuza : " Realitatea trebuie să fie arătată în toată claritatea ei.

Discursul se adresează sentimentului , discursul **mărește sau micșorează proporția personalității**.[...] cînd zic discurs, mă raportez la discursurile d-voastră.[...]Ce este un discurs ? Să-l definim. **Un discurs este haina de sărbătoare a cuvîntului inspirat** ...

M.Landau (club parlam.evresc) : " **Pe cine ai plagiat ?** " [!!!]

pe care **simțirea superioară o îmbracă în momente solemne , slujind la altarul adevărului**. D-lor , mă uit în această incintă și fără să vă fac absolut nici o critică și nici să vă desconsider , îmi sunteți cu toții foarte dragi, vă consider , însă, numai ca material experimental al tezelor pe care le susțin și **privindu-vă pe d-voastre , zic:**

nici unul dintre dvs. nu sunteți capabili , începînd cu reprezentanții băncii ministeriale, **să țineți un discurs**." (mare ilaritate) Fără supărare.Eu nu găsesc decît pe cineva în această Cameră și, desigur, că nu mă va bănui nimeni de slăbiciune critică în această privință, nici de slăbiciunea simpatiilor mele, din motive subiective.

Obiectiv vorbind, eu nu găsesc în această Cameră decît **o singură personalitate capabilă să țină un discurs**, și acea personalitate este **d.profesor Nicolae Iorga**."

(aplauze la **PNȚ**)

Solomon Rosenberg : "**Te pui bine cu toată lumea ; întîi cu d.raportor, și acum cu d.profesor Iorga**."

-ACCuza : "**Jidanii nu intră în calculele mele , cînd este vorba de discurs** .

(mare ilaritate)

Rosenberg : "**Critici și spui numai minciuni** . "

ACCuza : "**Dle președinte, puneți-mă vă rog la adăpostul întreruperilor lui Rosenberg**,din fundul sălii .**Prostiile acestea eu nu le ascult**"(p. 299)

[...][...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ "Execuția " lui Constantin Stere

[**Atenție și la Iorga !**]

" D-lor, am asistat cu durere, **cu profundă durere**,să văd venind la această tribună **pe unul care a ținut un discurs și a cărui prezență** în această Cameră se datorește **marei greșeli politice a partidului național țărănesc**, un om care aparținea pentru totdeauna **tragediei naționale** , în rolul bine determinat **de trădător**, un om care a fost **înlăturat** din acest motiv din **Facultatea de drept** din Iași,

de către întreg corpul profesoral, și întreaga Universitate din Iași, în frunte cu mult regretatul Matei Cantacuzino, un om care a fost executat definitiv în Camera de la 1921, când au luat cuvîntul cei mai aleși reprezentanți ai nației românești, era acolo și Take Ionescu, era acolo și generalul Cantacuzino Grănicerul, și d.Nicolae Iorga, după cum îmi aduc aminte, am fost și eu, și atunci chestiunea acestui om, pe care îl caracterizează d.Iorga că < a fost uitat la stîlpul de execuție > acest om a fost pentru totdeauna înmormîntat și nu mai putea să apară în politica Țării Românești."

Costache Leanca : " Chiar dacă Basarabia îl vrea ?
Poate voiți să exterminați populația Basarabiei ? "

Nicolae Iorga : "Dați-mi voie , o precizare [...] [...] [...] [...]"

În momentul cînd am adus de acolo actul adresat Berlinului , în care se cerea schimbarea Dinastiei, detronarea Regelui, d.Maniu, șeful partidului național, atunci, în urmă al partidului național țărănesc, a fost întrebat de mine :

< D-le Maniu , înseamnă aceasta un act de înaltă trădare sau ba ? >

D.Maniu a stat un moment fără să răspundă.

Am repetat întrebarea :

<D-le Maniu , este acesta un act de înaltă trădare ? >

D.Maniu mi-a răspuns: <Da. >

Se găsește în Monitorul Oficial. "

ACCuza : " D-lor, acestea sunt fapte.Și atunci întreb cum se poate ca

această Cameră și guvernul prezidat de d.Maniu ,

care a zis că acesta este un act de înaltă trădare,

cum se poate ca reprezentanții națiunii să permită să vină la tribună acest domn ?

Costache Leanca : "Vreți să luați cuvîntul Basarabiei ?

Basarabia nu are dreptul să vorbească ?"

ACCuza : " D.Stere nu reprezintă Basarabia."

Leanca : "D.Stere n-a fost ales de jandarmi, ci de țărani din Basarabia"

Cuza : " Nu este adevărat că a fost ales de țărani din Basarabia

și am să vă fac dovada.

Leanca : " Adevăruri de acestea spui d-ta totdeauna!

N-a fost ales cum te-ai ales d-ta la Teaca !"

I.Buzdugan (PT) : " Să-și depuie mandatul acum și să se aleagă singur, dacă poate " (zgomot, întreruperi)

Cuza : " Dlor, dar aceasta este , din punct de vedere politic, o monstruoziitate, și nu vă fac complimentul meu că ați putut tolera o asemenea monstruoziitate.

Ce era mai simplu decît ca cineva din majoritate să se ducă la d.Stere și

să-i spună :d-ta să nu iei cuvîntul.Dar putea să se ducă un general din rîndurile

majorității să-i spună:nu putem tolera ca d-ta să iei cuvîntul în mijlocul nostru"

Leanca : "Basarabia nu are dreptul să vorbească în această Cameră?"

(zgomot, întreruperi)

I.Buzdugan : "Stere nu este reprezentantul Basarabiei;

este acela din Bucov, care a încasat milioane și umblă cu automobilul,

iar în Basarabia umblă în bluză și spune că este vechilul la moșia soției lui."

(zgomot, întreruperi, pe unele bănci PNȚ)

Cuza : "Dlor , din punct de vedere politic este o monstruoziitate apariția d-lui Stere la tribună, dar a fost o monstruoziitate și din punct de vedere estetic.

D-lui a venit aici să ne țină un discurs cu schime, dramatic, cu capul cînd băgat sub

tribună, cînd, pe urmă, ridicat pînă la înălțimea cupolei, sînd cîteva momente așa,

ca să creadă auditorul că este inspirat de sus (mare ilaritate) cu voce tremurătoare,

cavernoasă în anumite momente, și pe urmă cu izbucniri de strigăte ,

fără nici un motiv, toate acestea de un histriotism vulgar de suburbie. [...] [...] [...]"

"Iată dar, d-lor, ce înseamnă discursurile.Și să mă ierte d.Iorga că,

după ce am arătat ce este un adevărat discurs, așa cum trebuie să fie rostit,

citîndu-l ca model pe d-sa, m-am servit ca exemplu imediat de acela care a venit să-și

facă la această tribună o parodie rușinoasă a unui discurs fără simțire, fără pic de

adevăr, fără talent, decît numai cu schime de actor, de prost actor."

" D-lor deputați, dar ce ni se impune nouă ?

Ni se impune în momentul de față precis, să nescrutăm conștiința și să ne justificăm

existența.Dacă acel orator , care a venit aici, acel "uitat la stîlpul execuției" ,

și-ar fi impus **să-și scruteze conștiința** o clipă măcar,
nu apărea la această tribună; **i-ar fi fost însuși rușine**.
Dar dacă a venit la această tribună **trebuia să-și justifice existența**.
Cum îți justifici d-ta existența aici, când **ai fost ales de partidul național-țărănesc** și când
, **acum, te ridici împotriva lui**, pentru cine știe ce combinațiuni, **găsinnd o Leancă**
oarecare, ca să-l acopere aici, la tribună, **prezentîndu-l ca reprezentant al**
basarabenismului. Aceasta nu se poate " (Aplauze) (mare ilaritate) (p. 300)
[...][...][...]
Cuza / dec.'30

▣ L.A.N.C. în sistemul de partide.

[Argumentele lui sunt pitorești, dar pe clișeu negativ și ironie :**ce nu face Liga**,
spre deosebire de partide .Pot fi plasate , mai curînd, la moravuri politice decît la doctrină.
Leagă cu argumentele lui , în momentul cînd LANC va deveni Partidul Naționalist
Creștin. Intervențiile deputaților îl deturneză de la subiect .

Va reuși, totuși, să-și epuizeze discursul, pe parcursul celor peste 7 ore .]

"Cine suntem sau **ce suntem?**

D.lor, **Liga nu este partid, nu voiește să fie partid, nu va fi niciodată partid .**

Dar atunci ce este ?

Voce : "Nimic ! "

" **Este o ligă**. Dacă n-ar fi nimic, nu v-ați plînge de dînsa ; de nimic nu se plînge nimeni.

(ilaritate) D-lor, **nu este partid."**

Necesitatea de a spune că nu este partid, explica el, consta în faptul că, spre deosebire
de partide, **Liga nu are "interese de ligă "**

Spre ex., **dacă PNȚ** nu ar avea interese de partid, dacă nu le-ar
confunda cu interesele personale, **ar trebui "să dispară cu toții"** ,

(mare ilaritate) pentru că **opera ce o fac este de distrugere**

a țării și de "sinucidere" a partidului, încît , cînd vor termina
guvernarea , nu va mai rămîne aproape nimic din partid.(p. 300) [...][...][...]

PNȚ a trimis ca **"expert tehnic " la Geneva** pe tînărul june prim

al PNȚ, **Ralea."Așa expert tehnic, așa Liga Națiunilor.**

Cum e turcul și pistolul ! Cînd a venit de la Liga Națiunilor,

a venit cu **politica iberică** .Vă dați seama, pentru ce ați trimis acolo

ca **expert tehnic pe un filozof ca d.Ralea ?**Nu d-lor, ci pentru că

era unul din cei cari v-au cerut numaidecît să-l trimiteți [...]

Credeți că **asta se împacă cu interesele țării ? "**

PNȚ a numit un **alt filozof, la Agricultură !**

Petre Andrei : "Nu uitați că eu **am făcut sociologia**, și părțile pe care le-am făcut acolo,
au fost cele mai apropiate de specialitatea mea."

Cuza : "V-ați ocupat , mi se pare, cu creșterea vitelor"

Petre Andrei : "Am făcut aproape tot atîta economie cît ai făcut-o d-ta cînd ai scris cartea
pe care ai scris-o .

M.Landau : "Dle Andrei, a dvs nu e plagiată"

Cuza : "Aceasta este **opera jidanilor** cari amestecă chestii pe care nu le pot discua aici,
dar asupra cărora sunt gata să revin."

M.Landau : "S-au discutat la judecată "

Cuza : "**Jidanii** nu au nici un cuvînt în capitolul acesta. **Să tacă, să fie liniștiți pentru că**
dacă li se va întîmpla ceva, nu va fi din vina mea.

Să nu vă obrăznicîți față de mine , care **reprezint un puternic curent în țară.**

Să stați liniștiți acolo, și să ascultați "

Landau : "**Dar ați amenințat**"

Cuza : "Nu, n-am amenințat, dar să știi că **răspunzi cu pielea d-tale de atitudinea d-**
tale îndrăzneată"

Landau : "**Îți iert vîrsta înaintată "[...][...][...][...]**

Cuza / dec.'30

▣ Jidanii și partidele politice

Astfel fiind, LANC are pretenția să se impună. La întrebarea retorică ,

cum se vor impune ? - avînd în vedere că **toate partidele aveau "sprijinul economic**
al jidanilor" ...

Solomon Rosenberg : "Dar **Constituția** o recunoașteți?"

Cuza : "Nu stau de vorbă cu jidanii. " (ilaritate)

D.Manu (vice-președ) : roagă pe Rosemberg să nu mai întrerupă.

...**banii lui Bercovitz, și Mormorosch Blank, a cârciumarilor și negustorilor** de toate felurile, **cămătari**, deveniți "**agenți electorali grațiuți**" -(p. 301)

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▫ **Doctrina cuzistă** : a) **adevărul**

LANC se sprijină pe "**puterile abstracte**" (**Exclamații ironice la PN Ț**)

Madgearu : "Nu știam că geamurile sunt abstracte" (ilaritate)

Cuza : " Geamurile sunt efectele abstractului (ilaritate)

Puterile abstractesunt, în primul rând : **adevărul**.

Da, este foarte curios, dar este așa,

adevărul doctrinei noastre **a pătruns** în primul rând **în spiritul tinereții și**

tinerețea aceasta , **mai multe zeci de mii de tineri, se mișcă**

în direcția acestui adevăr al **doctrinei naționaliste creștine cuziste."**

Madgearu : "**Până la 21 de ani!**" (ilaritate)

Mirescu : " Și începînd de la **grădinița de copii**" (ilaritate)

Cuza : "**Da, pînă la 21 de ani**, dar să știți dvs.că **sunt sute de mii** cari continuă a se mișca **și după** ce au trecut de 21 de ani."

Madgearu : " **De la 70 de ani** " (ilaritate)

Mirto : "D.prof. are dreptate.Au fost **în Parlamentul** trecut [PNL, '27/'28]

aleși din **Liga** dvs.oameni, care erau trecuți de 21 de ani, în număr de **7deputați** ,

și pe care **i-ați dat afară."**

Cuza : "Da, **i-am dat afară**, cum te-aș da afară și pe d-ta dacă ai face ce au făcut ei" (ilaritate)

[...][...][...][...]

Cuza / dec.'30

▫ **Curente de opinie** :PP, PNȚ, PNL

"**Partidele politice nu au curente**.Este zădarnic, **nu aveți curent în țară. Ați avut"**

PP-Averescu

[...] a avut un puternic, un formidabil curent, **generalul Averescu**,

[...] precum n-a mai fost.

Am întemeiat atunci,împreună cu d-sa, **Partidul Poporului**.

Voce : "Acesta a fost **norocul generalului!** "

Cuza : "Fatalitatea ! "(mare ilaritate)

" A dispărut curentul pentru d.General Averescu.Dar ce înseamnă politicește aceasta ?

Explicați-vă d-voastră. **Acest curent a fost oarecum mistic**.[...]

avea **aceeaș însemnătate** care a avut-o mai pe urmă **curentul** formidabil care s-a

îndreptat **către partidul național-țărănesc."**

"De ce ? **Națiunea aștepta o eliberare** și a zis:generalul **Averescu**,

care , pe front, a salvat țara, va fi acela care **ne va salva** de toate

nenorocirile noastre și în deosebi, **ne va salva de partide**.

Aceasta era în conștiința țării."

[...][...][...]

Cuza /

PNȚ

" Și cînd ați venit dvs , cu popularitatea dvs.[...] **tot aceasta era în conștiința țării**.

[...] **popularitatea dvs**, pentru 3/4, pentru 9/10 aș putea zice, **se datorește**

nepopularității partidului liberal.

Oamenii, săturați de guvernarea partidului liberal, **s-au îndreptat cu toții către PNȚ**,

ca o salvare pe care o așteptau de la dînsul.**Dvs. nu v-ați îndeplinit misiunea**.

Și atunci **s-a pierdut și curentul PNȚ**, atîta cît mai exista." [...][...][...]

Cuza /

PNL

[LD: doamne! Ce beție de cuvinte, ce răutate bolnăvicioasă poate provoca o obsesie la acest bătrîn antisemit! Dar și ce iresponsabilitate a parlamentarilor, care se distrază copios pentru că cel atăcat era PNL!

Ce "pregătire" pentru atmosfera nu antisemită, ci antiromânească , de mai tîrziu.]

" Nu vă mai vorbesc de **partidul liberal**.

Căci nu se poate vorbi de un curent în favoarea partidului liberal.

Ar fi o aberație. Dar este altceva. După ce nu au un curent în momentul de față, ei văd că dvs sunteți spre sfârșit - adică eu nu zic așa , vă doresc să mergeți cât de departe - dar ei își închipuie că dvs. sunteți pe sfârșite ...

Madgearu : " Își închipuie! "

Cuza : "Atunci știi ce fac ? Fac ceea ce făcea **Cneazul Potemkin**, când s-a dus **Caterina a II-a** să vadă noua provincie

a Crimeii, înscenînd **simulacru de prosperitate**

încenează și ei simulare de curente : Cum ? Foarte simplu !

Deunăzi , la Iași, am văzut cu ochii mei , **sistemul acesta simplist, șefii de organizații** - toți șefii de organizație sunt oameni cu dare de mîină - **încarcă camioane și aduc partizanii din diferite județe** , scrise pe pancarde mari , fiecare județ : Roman, Tecuci, Focșani etc. ca **să dea aparența că Țara este cu dinșii.**

Deunăzi, la Iași, toată masa aceasta de indivizi, a fost îngrămădită în sala Sidoli, pe care, pentru a o mai umplea,

au mai adunat și jidanii o mulțime ,

și ,prin aceasta ,voiau să dea aparență că există o mare mișcare , adică **vor să dea aparență Regelui**, ca să-i aducă la putere pe ei, că în favoarea lor există un mare curent în țară"

" **Unul din maestrii** acestei întreprinderi, este d. **Duca** .

D. Duca, care în momentul de față [13 dec.'30] e **plecat la Constanța** , mi se pare, dar în sfârșit, poate că este pe drum, **să reflecteze**, dacă ajunge la Constanța , **ce s-a petrecut astăzi în Cameră.** D. IG Duca este întovărășit de d. Tătărescu .

IG Duca este , cum așa zice, **micul Machiavel** al partidului național liberal ; iar d. **Gh. Tătărescu** ,este **marele Mirabeau** al partidului. (**ilaritate**)

Duca trage sforile , iar Mirabeau-ul partidului le justifică, le îmbracă în lumină pompoasă a tribunei, împreună, d-lor, înfășișindu-se în altă privință

, și în postura a **două figuri legendare** ale lui Cervantes, **Don Quihote și Sancho Pancha.** [...] **Și amîndoi se omoară cu moara de vînt a șefiei**

Partidului liberal nr.1."

" D-lor, vin și **țin discursuri** , dau aparența sau voiesc **să dea aparența** că se bucură de **o imensă popularitate** pentrucă - după cum am mai spus - **Maiestatea Sa Regele** -așa era odinioară - **să-și zică** ,văzînd această popularitate , **că după PNȚ trebuie să urmeze PNL** .Așa este în firea lucrurilor."

" Iată însă că d. Duca, oricît vi se pare de curios, d. **Duca nu este om politic român [!!!]**

[...] este **o sinteză de jidani multiformi :**" (**mare ilaritate**)

Bercovici -senior, de la Banca Națională și cu Marmorosch -Blank **face politica** și cu **Bercovici-Junior** , **face** redacția ziarului "**Viitorul**" ,organul partidului. Cu **Roisental** , face politica externă. (**ilaritate**)

Da, d-lor, face politica externă, dar face **și politica internă** de anume speță, și vom discuta imediat această **chestiune de o gravitate excepțională."**

Cu Streitmann și cu **Blumenfeld** își pregătește **discursurile** , **ei îl inspiră** . (**ilaritate**) Să nu credeți dvs că vorbește de la sine;

nu d-lor , **vorbește din Testamentul Vechi** . (**ilaritate**)

Iar cu **Filderman** de la UER **face alegeri."**

"Iată de ce am spus că d. **IG Duca nu este om politic român** ,

ci **o sinteză de jidani multiformi** " (p. 303) [...][...][...][...]

Cuza / dec.'30

II. Problema evreească

"Iată **o problemă de care nu se ocupă nimeni.** Trăim în mijlocul acestei probleme, nația română se frămîntă, se zbate, așteaptă o dezlegare oarecare,

întreaga studențime se mișcă în direcția aceasta. Nimic. **Nu spune nimeni nimic.**

Nu a venit niciun orator la această tribună să spună că **există o problemă jiănească.**

Ați auzit pe cineva ?

Dar , d-lor deputați, ce este ? Eri - parcă **mi-i dă Dumnezeu în mîină ...** [Vlad Dimitriu]

Ralea : Dumnezeu este antisemit.

Cuza : " **Dacă este Dumnezeu Hristos, este antisemit."**

D.Manu (preot) : "**Nu intra prea adînc în doctrina teologică."**

Cuza : Dar nici nu am început .

Manu : "[...] Dacă vei fi analizat **din p.d.v.teologic, ieși foarte rău**, pentru că d-ta vrei să **profesezi o credință** în care **d-ta singur nu vrei să crezi.** "

Madgearu : "**La origină a fost ateu**"

Manu : Sunt aici **factorsi autorizați ai bisericii** , cari **pot să vorbească în numele creștinismului.**"

Mirto : "Astea le ține minte de când **era ateu**"

Cuza : " Dacă ați avea și d-voastră ceva de zis ! [...] Este penibil să veniți cu **chițibușurile dvs lamentabile.** [...] Lăsați-mă să spun lucrurile liniștit, și , dacă aveți ceva de spus, **aveți această tribună** , aveți toată **presa**, toate **ziarele jidovești**, toate **întrunirile publice**, ca să **dărîmați ce spun eu.**"
[...] [...].....În legătură cu mișcările studentești, **s-a susținut ieri aici teoria** cum că **studenții nu se mișcă pentru apărarea drepturilor lor naționale** , ci sunt anumite **elemente rele** care primesc o directivă. Iar d.**Vlad Dimitriu** de la Galați, își manifestă apoi **păreră că nu există o problemă antisemită** : < Dacă am închide într-o casă pe **d.Landau** ,cu acei pe care îi reprezintă, și pe **d.ACCuza** , cu partizanii săi, ca **să se răfuiască între ei, s-ar termina o dată și cu povestea asta.** > [...] [...] Cuza / dec.'30

▣ **10 decembrie : Ziua "numerus clausus" ,"antisemitism național"**

" Dlor deputați , iată un fapt :în toți anii, **de la 1922** pînă astăzi, studenții serbează ziua de **10 decembrie**.Ce înseamnă această zi ? Înseamnă **ziua lui numerus clausus**
Ce înseamnă numerus clausus ? Înseamnă **cererea întregii studențimi românești ca jidanii să fie eliminați din diferitele ramuri de activități**, pînă la **limita proporției numărului total al populațiunii [LD: 4,4% , în 1930]**

Petre Andrei : "Ce înseamnă **10 decembrie la Universitatea din Iași**, înseamnă **ziua** în care s-a produs acea **faptă rușinoasă**, cînd **un adept** al d-lui prof.Cuza **a lovit cu toporul în poarta Universității.**"

Ralea : "Înseamnă **uciderea lui Manciu !**"

Cuza : "**Sociologul** de la creșterea vitelor [Petre Andrei] **nu poate să aibă și principii de creșterea oamenilor.**"

Petre Andrei : " **Așa creștere** cum le-ai dat d-ta **adeptilor d-tale**, o să te facă **să fii răspunzător** d-ta însăși,și **să te mustre conștiința** .

Ai zăpăcit copiii nevinovați , ești **instrumentul moral al asasinatului lui Manciu**, datorat **îndemnurilor d-tale necugetate.**"

Ralea : " **Dacă ai avea conștiință**, d-le Cuza, **te-ai rușina** să mai vorbești aici"

Cuza : " Ziua de **10 decembrie** , așa dar , înseamnă **numerus clausus**"

V.Toncescu : "Vă rog d-lor deputați nu mai întrerupeți. "

Cuza : " Prin urmare, "**numerus clausus**" înseamnă **reducerea numărului jidanilor** în diverse ramuri de activitate . [...] În ziua de **10 decembrie** toți studenții serbează **antisemitismul național.**"

Emil Fagure : "**Este inexact.**O spune chiar d.prof.lorga "

Cuza : "Știu că **vrei să bați intrigi** între mine și d.lorga, aceasta este **opera jidanilor de la Iuda [trădarea lui Hristos !] și pînă astăzi.** "

[LD:Atenție ! Într-adevăr, cît era convingere, cît ipocrie , oportunist , în ripostele filosemiților ?] [...] [...]

Cuza/ dec.'30

▣ **Hitler : antisemitism, revizionism**

[LD: atenție! Este evident că hitlerismul a fost revizionist;evident, că a fost și antisemit . Dar tot așa de adevărat este că adversarii lui Cuza (Madgearu, Ralea, Fagure) , au făcut o presiune pur emoțională , pentru a-l combate pe Cuza !

În polemica declanșată s-au făcut premoniții , care se vor adevăra în anii ce vor urma.]

" Dar d-lor, mai este ceva .**În momentul de față** în cadrul celui mai cult dintre popoarele Europei, **la Berlin, o formidabilă mișcare antisemită** condusă de **Adolf Hitler** [...]

Madgearu : "Nu veți mai avea timp, pentru că **vi se va aplica regulamentul**, ca să rămîneți în cadrul celor **două ore**.Țara nu ne plătește aici ca să pierdem timpul cu **teoriile d-voastre anti- naționale**"(aplauze la **PNȚ**)

Cuza : "Atîta speranță v-a mai rămas d-voastră :regulamentul .[...]

Ți-e teamă atît de cele ce am să spun, încît nu ți-a mai rămas decît speranța

că mi se va lua cuvântul"

Ralea : "Ați devenit o curiozitate de muzeu ! "

Cuza : "Dlor, problema jidănească este pusă în Germania de **Adolf Hitler**.

O formidabilă mișcare se ridică **împotriva marxismului jidănesc** și se dau lupte de fiecare zi pe străzile orașelor din Germania [...] [...] [...]

În momentul de față, este **o agitație extraordinară și prevăd, [!!!]**

din cauza aceasta , **desființarea Reichstagului** în alcătuirea lui de astăzi ,

noui alegeri și constituirea unui alt Reichstag care va însemna **triumful definitiv al liniei naționale creștine și arice, antisemite."**

Madgearu : " Dta ești prea bătrîn ca să-ți pese de oamenii cari ar pieri într-un nou război, dacă teoriile lui Hitler ar învinge"(aplauze la **PNȚ**)

Cuza : " Apostrofele d-voastre sunt ridicole!"

Madgearu : " Ridicol este tot discursul d-tale de la început pînă la sfîrșit. "

Mirescu (PSD) : " Toată mișcarea lui Hitler este **subvenționată de la Moscova , de Stalin. Și dvs, de asemenea.**

Cuza : "Dar în afară de Hitler, în Germania..."

Madgearu : " Vorbește de România.Nu vrem să mai auzim numele lui Hitler în acest Parlament.Vorbește de România" (aplauze prelungite, bravo, la **PNȚ**)

Figure : "Acestea sunt apologiile care le face d-lui , de zeci de ani, **apologia anarhiei !"**

Cuza : " **Taci jidane** , că n-ai nici un cuvînt în chestia aceasta! "

Figure : "Faci apologia anarhiei!"

Cuza :"Să taci! "

Figure :"Totdeauna ai fost un anarhic ! (zgomot, întreruperi)

Aceasta este doctrina d-tale ! Taci d-ta! "

Cuza : " **Taci din gură , altfel ai s-o pățești. Ți-o spun eu .** (zgomot, întreruperi) Fii

cuminte acolo.Țineți perciunii în ordine " (zgomot, întreruperi)

V.Toncescu : "Die Cuza , vă rog să vă retrageți cuvintele."

Madgearu :"Eu vă rog să atrageți atenția d-lui orator că nu poate acest limbaj "

Cuza :"La cererea dlui președinte și a dlui ministru, îmi retrag "perciunii".

Iată prin urmare că am căzut de acord."(p. 307)

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ Problema evreească - continuare -

[LD: citez cu scrupulozitate fiecare vorbă, fiecare argument, poate reușesc să surprind exact **"mentalul robot" al antisemitului** de la noi, **cu fațeta lui**, aparent paradoxală, **anti- românească** .Din acest "mental" va porni glonțul care îi vor omorî pe Duca, Iorga, Madgearu etc etc...]

"Iată dar ,d-lor, o mare problemă. Dar **nu este o problemă în Germania, ci este o problemă mondială."**

Mirescu : " Problemă **subvenționată de la Moscova "**

Cuza : " D-ta ești ignorant , nu știi nimic." [...]

Cum se face că în tot decursul istoriei ,dela începuturi și pînă astăzi, jidanii au fost în conflict cu toate națiile în mijlocul cărora au trăit ? [...]

-Madgearu : "Și d-ta ești în conflict cu bunul simț de 50 de ani !"

Cuza : "[...]Dta să vii cu argumente ,dacă le ai, și să stai liniștit pe banca aceea "

Madgearu :"Te ascult de un ceas și jumătate și n-am auzit un argument [...]"

Cuza : "Dta nu ai dreptul să răspunzi cu insulte de pe banca ministerială.

Să te ții la locul d-tale " (sgomot, întreruperi)

"Este o **problemă istorică** și trebuie să fie rezolvată răspunzînd la această

întrebare:care este cauza **conflictului permanent al jidanilor cu celelalte popoare?**

Și atunci **veți înțelege, d-lor, și conflictul studenților din România cu jidanii de la noi.**

Am spus și o repet: problema jidănească este **o problemă de rasă;**

la bază este **o problemă religioasă ;**

ca urmărire,este **o problemă economică și culturală;**

ca soluție, este **o problemă politică.**

[LD:Atenție ! Iată **o explicație , la răfuiala lor cu românii pe care îi învinuesc de filosemitism !** [...] [...] [...]

Cuza /

Rasa.

" De ce , la origine , este o problemă de rassă ? Pentrucă, într-adevăr, **jidanii** alcătuesc **o rassă deosebită** și rassa aceasta are **anumite însușiri** , **care trec și în cei care sunt pe jumătate**, fiindcă sunt pe jumătate jidani și aceea au și ei însușirile jidanilor.[...][...] **o rassă care dorește să se păstreze** .[...][...]

Ralea : " Știm tot.**Vreți să continui, cuvînt cu cuvînt,discursul dvs?" (Ilaritate)**

Cuza : "Te rog, poftim! "

Ralea: "Poate aveți cuvinte noi, dar concluziile le cunoaștem de 10 ani"

Cuza : " Te rog spune ceea ce vreau să spun eu !"

Ralea : " **Jidanii sunt inasimilabili...**

Petre Andrei: " Îmi dați voie să continui eu,dle Cuza ?

Cuza : "Vă rog!

Petre Andrei ." Jidanii , care au această **religie păcătoasă**, această religie care este **mișelească**, recomandă **sînge de creștin**.Dvs știți că atunci cînd **se face pasca** se pune și **sînge de creștin ... (mare ilaritate)**

Cuza : "Regret că un profesor universitar se prezintă în modul acesta .

Ralea : "Este **parodia d-voastră**, dle Cuza .

Petre Andrei : " Aveți **o imagine fidelă** a felului cum vă prezentați dvs.în fața publicului.

Cuza : "Se vede că asta ați învățat-o de cînd vă ocupați de creșterea vitelor

Petre Andrei: " Așa te prezinți d-ta.

Cuza : " Mă rog, asta te privește.

Cuza /

Religia.

"D-lor deputați, **la baza existenței poporului jidănesc stă religia**.[...][...][...]

Cuza /

Antisemitizmul

[LD: **atenție pe cine culpabilizează Cuza : democrații, biserica ortodoxă,**]

" Iată, d-lor, care este **întreaga explicație a problemei jidănești** :

o rassă deosebită, cu instincte parazitare, alcătuită **pe baza unei religii**

care confirmă toate aceste instincte parazitare și care o formează apoi **înlăuntrul națiilor, ca stat în stat** , în luptă cu toate națiile. [...][...][...]

Dar, în loc să mergeți la izvorul acestor conflicte și să priviți aceste conflicte în lumina istoriei și a științei, **dvs veniți și vă războiți cu studenții** ,

și **spuneți că antisemitizmul înseamnă spargeri de geamuri** ,

și **faceți schime** de acestea care nu însemnează nimic. **Este profund regretabil.**

Madgearu : "Ți-am citit pagină cu pagină toate operele pe care le-ai scris."

Ralea : "Martirule!"

Cuza : " **Nu le-ai citit** și dacă le-ai citit , **nu le-ai înțeles.**

Iar **dacă le-ai înțeles și nu faci nimic, ești cu atît mai vinovat.** [...]

V-ați plîns , **îmi atribuiți mie, agitațiile studențești** ,dar cînd izbucnesc agitații

în toată țara , cînd clocotește adîncă nemulțumire a **masselor noastre rurale**,

împotriva jidanilor, și se întîmplă fapte ca acelea pe care dvs.le deplîngeți,

atunci tot **eu** sunt acela care **am provocat acele mișcări**,

sau **acele mișcări** sunt **mișcări organice ? "**

(**Solomon Rosenberg** întrerupe)

-**Cuza** : "Jidanii n-au cuvînt în chestiunea aceasta : trebuie să asculte , să vadă ce este de capul lor... [...]

Cuza /

Biserica .

E vorba de adîncirea ei , și aici **este regretabilă catastrofa atitudine**

a celor cari **reprezintă religia lui Isus Hristos. [Biserica !]** [...][...][...]

Apoi **părinte Manu** , știința ta , care **ai sărit ca să aperi pe jidani**,

cunoști textul **Evangeliei lui Ioan** capitolul 8/ 38 / 44 și următoarele. (Ilaritate).

Dacă-i așa, **poftim să le spui onoratei Camere.**

Nu știi. Ei, să nu mă înveți pe mine teorie , că eu știu."

D.Manu : "Dle Cuza, d-ta știi că pe vremuri aveam respect față de d-ta."

Cuza : " Spune dacă cunoști capitolul VIII din Evanghelia lui Ioan ?"

Madgearu : "Aceasta este discuție la Mesaj !"

D.Manu : " Dle Cuza, **Biblia constă dintr-un singur capitol.**

Dacă ți-aș ceti din Biblie numai un singur text, desigur că d-tale te-ai îngrozi.

În Biblie stă scris :< Nu e Dumnezeu >. Dar înainte de acest cuvânt ea zice :

< zisa nebunul în inima sa : nu e Dumnezeu .> Dacă din Biblie tai texte, rupi de acolo, poți scoate un creștinism pe care ai vrea d-ta să-l profesezi.

Dar în nici un caz **creștinismul genuin și adevărat pe care-l profesează biserica creștină ."** (aplauze la **PNT**) Și acum, d-le Cuza , d-ta care ești și profesor...

Cuza : "Dle președinte, **nu are voie să se substituie cuvântării mele.**

Am crezut că va rămîne la două cuvinte..[..]

D.Manu : "Dta, care **ai recurs la o stratagemă**, credeai că te aperi, **arătînd că ești teolog.**Acum se inversează situația: dta ești profesor și eu sunt părinte.

Și aici, iartă-mă dle Cuza, **sunt mai tînăr ca d-ta, și mi-i greu să ți-o spun.**

Întîi să înveți creștinismul și, după ce-l vei învăța,**să înțelegi că , nicăeri, în credința creștină, nu se învață să dai cu ciomagul.**

Învață, în această Biblie, pe care apoi d-ta să o profesezi :

< lubește pe aproapele tău ca pe tine însuți! >" (aplauze prelungite la **PNT**)

În această Biblie se profesează iubirea Mîntuitorului nostru, care vrea să strîngă în turmă toate neamurile de pe pămînt.

Cînd **d-ta , împotriva unui cult, vii și vorbești, cum vorbești,**

deodată, să mă ierți dle Cuza, că **trădezi creștinismul,**

pe care zici că l-ai înțeles azi. "(aplauze prelungite la **PNT**)

Cuza : " Nu mă încurc părinte,vă rog să nu mă mai întrerupeți...[...]

te-am întrebat pe Sfinția ta Părinte să spui **capitolul 8, 38, 44,**

și am constatacă nu-l știi ,pentrucă dacă l-ai ști, l-ai spune imediat.

Capitolul 8, 38, 44, foarte caracteristic,

este un **principiu** care stă **la baza învățaturii creștine.** [...]

Prin urmare, de la început, **Domnul tatălui nostru Isus Hristos,**

nu este tatăl jidanilor . [...] Ai evanghelia aici."

Manu : "Nu o tîlcui d-ta **ca și pocăiții."**

Cuza : " Nu tîlcuesc , ci constat că **Isus Hristos a spus :**

< Voi faceți ceea ce ați văzut la părintele vostru,

eu grăesc ce am văzut la părintele meu .>

Isus Hristos , spune mai departe , 8, 44 :

< Voi , din tatăl vostru, diavolul sunteți, și poftele tatălui vostru voiți să le faceți.

Acela a fost ucigător de oameni de la început și nu a stat în adevăr, pentrucă nu este adevăr într-însul.

Cînd greșește minciună, dintru ale sale grăește, **pentrucă mincinos este și tatăl**

minciunii .[...] **Iar mie nu-mi credeți , pentrucă grăesc adevărul.**

47/ Cel ce este de la Dumnezeu , graiurile lui Dumnezeu ascultă, **de aceea voi nu**

ascultași , pentrucă de la Dumnezeu nu sunteți .> "

Ralea : "Amin!"

Cuza : "**Iată ce spunea Isus Hristos față de jidani.**[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Antisemitism românesc.

"D-lor , la noi a mai fost încă cineva , în afară de dvs., în afară de savanții cari sunteți dvs., **a fost unul Vasile Conta , desigur un prost față de dvs.**

Se înțelege, **nu se poate compara Vasile Conta** cu Virgil Madgearu, cu Ralea sau cu Andrei. (**Ilaritate**) Vasile Conta era dar un prost. Acesta a spus :

<Noi, dacă nu vom lupta împotriva elementului evreesc, vom pieri ca nație.>

Cînd un om de **valoarea intelectuală a lui Vasile Conta** , recunoscut ca autoritate filozofică în Europa de pe vremea aceea, ca și astăzi, spune asemenea cuvinte pentru poporul său, **trebuie să fie ceva în dosul cuvintelor acestui om."**

Solomon Rosenberg : "**Este chestiune de stomac !"** [LD : **hodoronc-tronc !**]

Cuza : " **Îndrăznești , jidane, să spui că este chestiune de stomac ?** "(**întreruperi, vociferări**)

Ralea : "Dle președinte, vă rog să-l chemați la ordine"

Cuza : " Pe dta , ca român, să te cheme la ordine , pentrucă nu protesztezi cînd ți se spune despre Vasile Conta , profesor la Universitatea din Iași, că la dînsul a fost chestiune destomac "

Rosenberg : " Eu am spus că **chestiunea d-tale este chestiune de stomac "**

Cuza : " Să taci , jidane !" (**zgomot, întreruperi**) [...][...][...]

Cuza / dec.'30

Evreii și comunismul.

[...][...][...]

"Sistematic, ori de câte ori veți vedea dvs. că este **o mișcare subversivă** ,
o să găsiți pe **jidanii cari conduc** această mișcare subversivă.[...][...][...]

"Acum de curînd, știți dvs. **că întreaga Basarabie** , ca și restul țării,
e frământată de **agitațiile comuniste**. Poporul român știm că este refractar oricărei
propagande comuniste; **asa zișii comuniști sunt toți jidani**
care **tind să distrugă autoritatea statului român** ,
cari tind să **transforme România într-o țară sovietică** supusă autorității lor.

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Pericolul economic evreesc

" **În domeniul financiar și economic**, ori de câte ori veți avea un **crah bancar**,
un faliment,să știți dvs., în mod sistematic,**în dosul acestor crime sunt jidani**.

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Soluția problemei jidovești.

" **Nu ne rămîne decît o singură cale** ,
ca noi să **întindem mîinile noastre cu frăție și cu dragoste**, cu **toți aceia care luptă**
pentru ca această problemă să fie rezolvată.

" Și d-lor, **va fi rezolvată** , cum a fost rezolvată în totdeauna ,
anume **prin eliminarea jidanilor din sînul națiunilor**.

Pretutindeni, jidanii au avut un laș sfîrșit : au fost eliminați."

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Societatea Națiunilor.

" În timpul acesta , acea organizație pe care dvs. **o credeți "tabu"**
și nu vă atingeți de dînsa, această organizație zisă a **Societății Națiunilor**,
costînd multe parale, dă , la fiecare pas, dovada
unei **incapacități regretabile de a rezolva problemele păcii** .[...][...][...]

"**Eu nu am respectul** acela pe care dvs.îl manifestați față de <Societatea Națiunilor > Ea
este **o instituție perimată**, care nu a existat niciodată ca instituție corespunzătoare
scopului de a garanta pacea. [...][...][...]

Cuza / dec.'30

România.

[LD:Atenție ! ce viclenie, aș zice șantaj propagandistic interesat , dubios !]

"Și atunci **ce este de făcut ?** [...][...][...]

De aceea , din acest punct de vedere, al unei **noi politici internaționale**,
la care România trebuie să contribuie,**au fost așa de regretabile izbucnirile** d-lui
ministru **Virgil Madgearu**,

care zicea : **<Nu permitem să se rostească aici numele lui Adolf Hitler >**

,care **are 107 reprezentanți în Reichstag**,

care **mîine va fi stăpînul Germaniei**,

și pe care **d-ta îl insultă** în această Cameră a României ,

unde **eu îl apăr.** "

"Dta nu ești în curent cu politica externă ? **Ești d-ta un om prevăzător**, care poți să ne
asiguri pacea, **sau ești un provocator la război ?**" [...][...][...]

" Dar **cu rățoieli de acestea** < nu permit să se rostească numele lui Hitler ! > -
dumneta **mîine vei fi înregistrat la Berlin** , că ai spus în Parlamentul României ,
că nu permiți să se rostească numele lui Hitler "

V.Toncescu : "Dvs ne terorizați ?"

Madgearu : " Eu am spus să nu faceți apologia politicii lui Hitler.

Cuza : " Eu fac apologia politicii lui Hitler , pentru că ea duce la pace, nu la război. Și ca dovadă că d-ta nu ești la curent cu nimic, și este regretabil ...

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ Partidele politice și politica externă.

"Dar ,dlor, **ce fac** în acelaș timp, **partidele politice** ? Am să vă citez trei exemple.

"**DI.Titulescu**, căruia i se zice < marele nostru diplomat >, pentru care **eu nu am considerațiile** pe care unii le afișează, **pentru diplomația d-sale**, căci eu nu cred că este diplomație **să te înconjori cu o droaie de jidani**, cari **să-ți faci reclamă pe banii statului**, că ești un mare om, nu este diplomație și nu este diplomat acela care **face zgomot în jurul persoanei sale** , ci acela este diplomat , care este discret, despre care nici nu știi că există, și pe urmă veți vedea rezultatul acțiunii sale **D.Titulescu**, care nu este tipul acesta de diplomat, cum ni-l închipuim noi, [...][...][...]

"Iată , însă, d-lor, că **marele Machiavelli al partidului liberal**, d.**IGDuca**, același **IGDuca** , se duce la Oradia-Mare , și **profită că se găsește la Oradia -Mare**, pentru ca să **amenințe pe unгурii de peste graniță**, făcînd **declarația că el este hotărît să mențină pacea** , prin **apărarea tratatelor, cu orice preț !** " : [...][...][...]

Ed.Mirto (PNȚ) : " Merită toate aplauzele . "

Cuza : " Evident - afirmă el[Duca] - noi voim să menținem tratatele de pace, în ce privește garanțiile teritoriilor noastre naționale.Evident, fiecare dorește același lucru, însă **nu este în interesul păcii ca să te duci să proclami și să te rățoești**, cum aș zice, față de aceia cu care **suntem chemați a sta de vorbă**, în ce fel am putea **să organizăm o nouă pace** și să încheiem **un nou tratat**, care să aibă **o bază sigură**, iar **nu șubredă cum este astăzi.**"

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ Tratatetele de pace.- continuare -

[LD :din păcate, xerox cu porțiuni ilizibile]

[...] [...] [...] Atunci **care este politica d-voastre** ?

"**Ea nu se datorește unui spirit de dreptate**, și **nu unei prevederi politice**, încăodată, ci **spiritului jidănesc**

care **a prezidat la întocmirea tratatelor de la Versailles.**" [...] [...] [...]

Voce PNȚ : " Toată opera de dreptate de la Versailles se datorește spiritului jidovesc?"

Cuza : " **În părțile lui esențiale , spiritului jidănesc.** [...]

Pentru noi, nu a avut altceva - nu putea să ne tăgăduiască dreptul nostru național pe baza legii naționalității - decît **să vîre vrajba între noi**, și **să ne supună dominației jidănești ,obligîndu-ne să dăm drepturi jidanilor"** [LD: Asta era !]

Manu : " Dacă vorbeai d-ta astfel la încheierea tratatelor, **desigur că nu mai eram aici.(aplauze la PNȚ)**

[...][...][...]

Virgil Madgearu : " Dle președinte, iată **răsplata îngăduinței dvs.**

de a lăsa pe d. **Cuza să vorbească șapte ceasuri** și să sfîrșească cu **un apel la revizuirea tratatelor.**

Țin să afirm, dle Cuza că ,din fericire pentru această țară, **sunteți singurul om** care **gîndiți așa** cum ați arătat că gîndiți, în această chestiune.

Toate partidele politice răspunzătoare de destinele acestei țări

sunt împotriva acestor păreri, cu totul **singuratic** ,

pe care dvs. le-ați exprimat astăzi , la această tribună."

(aplauze prelungite, îndelung repetate)

Cuza : "Vă mărturisesc , dlor, că nici nu mă așteptam la mai mult de la d.Madgearu care a vorbit în calitate oficială în care se găsește..."

Madgearu : "N-am vorbit în calitate oficială, ci ca român"

Cuza : "Da, în situația de român, dar îmi dați voie să vă spun că n-ați înțeles nimic din cuvîntarea mea...(înteruperi la PNȚ)

Madgearu : " Să-mi dați voie să mă îndoiesc de origina sîngelui dvs....

Cuza : " D-le Madgearu, aceasta este o inadvertență pe care nu ți-o voi ierta "

Madgearu : " Să te ierte Dumnezeu pentru tot ce ai spus în această ședință "

Cuza : " Nu-ți tolerez, dle ministru, acest ton "

Madgearu : "Te-am tolerat noi prea mult"(aplauze la PNT) [...][...][...] (p. 314 bis)

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▫ Echilibrul european și politica " jidănească "

[...][...][...]

"Pe lângă această necesitate a grupării popoarelor și a liberării națiunilor de sub dominări nefirești, este însă **tendința vrăjmășească de învrăjpire a națiunilor creștine și arice , pentru a le distruge pe dînsele și monarhiile lor .**

Aceasta este scopul pe care-l urmărește marea politică jidănească internațională.

De aceea am ajuns noi în starea de azi, cu învrăjpirea între națiuni și cu nesocotirea drepturilor lor naționale.lată de ce s-a făcut .

"Iar **Societatea Națiunilor** reprezintă această **politică regretabilă ,** că adică **să se mențină un tratat** care este **bazat pe o jignire a unor interese cari nu se pot înlătura,**și avînd , așadar , ca rezultat, **menținerea în continuare a învrăjbirii între națiuni."** [...][...][...]

Mișa Vasiescu (PNT-plugar) : " Eu cunosc un proverb :<**la bătrîni să ai numai urechi , gură nu >** , dar mai știu încă unul < **omul în viață , de două ori poartă mintea copilărească și numai o dată minte bărbătească >**

-Cuza : " Eu sunt convins că **d-ta nu ai înțeles nimic** din tot ce se discută aici.**Nici nu ești chemat să înțelegi ; rămii acolo unde stai."** [...][...][...]

Cuza / dec.'30

Revizuirea tratatelor.

[Nu s-a gîndit nimeni atunci să-i spună lui Cuza că, dacă Versaillesul a fost o pace "iudaică" avem a fi recunoscători evreilor care au îngăduit realizarea României Mari !]

[...][...][...]

"Iată , dlor, ce este de făcut , în două cuvinte : dvs.știți **de cine a fost dictată pacea de la Versailles ?** Știți dvs **cine a fost în dosul fiecăruia** dintre cei cari erau factorii hotărîtori ai **presei ?** În dosul lui Clemanceau era Mendelstein, în dosul lui Wilson era rabinul Weisse, în dosul lui Lloyd George era Filip Sosoon, și **o droaie de jidani** ca aceștia , încît s-a putut zice că pacea aceasta este **o pace iudaică."**

(proteste, vociferări la PNT)

Madgearu : " Pacea pe baza căreia avem unitatea națională este **pace iudaică ?"**

Cuza : " **Păcii iudaice trebuie să i se substituie pacea creștină.**

În ce fel ? **Prin revizuirea tratatelor .**De ce revizuirea tratatelor ?Revizuirea tratatelor mai întîi, **nu înseamnă revizuirea teritoriilor.** Revizuirea tratatelor însemnează să se dea imediat **satisfacție unor interese naționale fără a cliinti ,** deocamdată, starea de lucruri în ce privește **teritoriile."**

Madgearu : "Deocamdată ?"

Cuza : "Da , dle diplomat.Deocamdată"

Madgearu : "Sunteți diplomatul intereselor străine .Aceasta sunteți dvs. "[...][...][...]

Cuza / dec.'30

▫ Episod parlamentar

Petre Andrei : "Nu faceți și dvs.parte din neamul românesc ? "

Cuza : " Lasă-mă d-le, nu mă mai întrerupe, pentru că **nu ești bun de nimic."**

Petre Andrei : " Te rog să fii cuvincios și dacă nu poți să vorbești cuviincios, **să nu mai pîngărești tribuna."**

Cuza : "Dta mi-ai vorbit cuviincios ?"

Andrei : " Ca fost profesor universitar , **să ai bunul simț** să nu ceri respectul cînd nu-l meriți . "

Cuza : " D-ta nu meriți nici o considerație" (sgomot, întreruperi)

Andrei : " **Să vorbești cuviincios ,** pentru că nu ești între copiii ale căror capete le zăpăcești d-ta.Nu-ți este permis să spui **aberațiuni de asemenea factură ,** care sunt **demne de un creer obtuz și ajuns la adînci bătrînețe ."**

Cuza : "Recunoaște că **d-ta ești bătrîn înainte de vreme."** (sgomot, întreruperi)

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Revizuirea tratatelor :Germania- continuare -

[LD : în sfârșit, spune lucrurilor pe nume.Devine avocatul Germaniei , fără echivocuri]
[...][...][...]

Cuza : " D-voastră nu vă dați seama de **acest mare rol.**

România singură poate să fie **mijlocitoare între Franța** , de care suntem legați prin sentimentul nostru de rasă, **și Germania** , pentru că **eu susțin și sunt convins** că **numai împăcarea Franței cu Germania** poate să asigure pacea.

În ce fel puteți interveni ? D-voastre puteți interveni cerînd să se restituie Germaniei coloniile.

Madgearu : "Extraordinar !"

Cuza : "Da, da, extraordinar !"

Madgearu : " Dle Cuza, **noi suntem un popor loial.**Nu suntem un popor lipsit de loialitate, cum voiți d-voastră să ne prezentați "(aplauze la PNȚ)

Cuza :"Dar cine vorbește că nu suntem loiali ? Nu denaturați lucrurile .Am spus că **România trebuie să servească de mijlocitoare între Franța și Germania."**

Madgearu :"Aceasta înseamnă ca **România să ceară să nu se respecte tratatele de pace "**

Cuza : " **Acesta este rostul României** și d-voastră trebuie să-l înțelegeți"

Manu (vice-președ.Camerei) : "Dle Cuza , dacă continuați **pe tonul acesta nepatriotic, față de aliați și față de Franța**, atunci cu toată **favorarea** care vi s-a acordat, voi fi nevoit să **v-o retrag."**

Madgearu :" Dle președinte, vă rog să i-o retrageți. "(p. 315)

[...][...][...]

Cuza / dec.'30

Episod parlamentar : posteritatea !

[Problema economică].

Madgearu îi propune să dezvolte chestiunea la dezbaterea bugetului; Mirto îi sugerează că atunci vor fi și mai mulți deputați ;

Cuza : "Puțin îmi pasă mie de deputați ;eu vorbesc ca să spun

ceea ce cred eu că este necesar să spun, și care va rămîne înregistrat

în Monitorul Oficial.Cei ce vor dori să știe ce am spus eu, vor citi în Monitorul Oficial

Dar eu nu pot să întrerup cuvîntarea mea.

Manu (vice-președ.Camerei) : "Dle deputat , vă rog să vă limitați și să vă concentrați gîndirea pentru că **aveți 3 ore și jumătate** de cînd vorbiți..

Cuza :"Așa este, dar **sunt 5 probleme"** (ilaritate)

Manu :"[...] d. deputat nu trebuie să ajungă **în situația preotului care predică prea lung și toată lumea a ieșit din biserică**, iar la urmă **a ieșit și paznicul** dîndu-i în mîină cheia ,spunîndu-i să poftască cînd va termina , **să închiză biserica."**

(ilaritate)

Cuza :" [...]Eu trec liniștit înainte și **dvs. sunteți liberi** să mai stați să mă ascultați , sau să plecați.**Domnii stenografi rămîn să înregistreze ce vorbesc eu."**

(ilaritate) [...][...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ **Capitalul străin.**

" Ceea ce preocupă pe deputați, este **o singură soluțiune** de la care așteaptă tot binele : **capitalurile străine.** Nu mai găsesc altă soluțiune decît venirea capitalului străin, pentru **ca să salveze țara aceasta."** [...][...][...][...]

Iar toți aceia care sunt partizanii capitalurilor străine ,

nu-și dau seama că aceste capitaluri , chiar acum, **ocupă o mare parte a României**

și că se tinde să se stabilească în România **adevărate colonii jidănești** ;

că noi am ajuns să **nu mai fim stăpîni pe averile noastre naționale** ,

am ajuns **în stăpînirea unor așa numiți experți** ,

impuși nouă **de aceste capitaluri străine**, așa că nația română nu se mai poate mișca

și avem pe deasupra **sărăciei, și rușinea subordonării nației românești unor străini,**

așa **cum țara și nația română nu au fost**

nici chiar în timpurile cele mai rele ale **vasalității turcești.** "

" Dar, d-lor deputați, dacă cel puțin , după această perspectivă a vînzării României - căci este vorba de vînzarea ei - am putea să spunem că s-a făcut fericirea nației românești.Nici atîta nu se face.Am avea atunci **o țară stăpînită de bancherii jidani , cu**

experți și cu conducători străini în toate părțile , iar elementul românesc redus la

starea de ilotie , de robie către capitalul jidănesc internațional."(p. 316) [...][...][...]

Cuza / dec.30

Episod parlamentar

Landau : "Măcar dacă ar fi și capitalul acela străin "

D.Manu : " Vă rog să nu mai întrerupeți"

I.Mirescu : "Dle președinte, după d.Cuza tot capitalul străin este jidănesc, și noi nu putem admite"

D.Manu : " Nu vă interesați de teoriile d-sale, care aci sunt naționale, aci internaționale"

Cuza : "ce înțelegeți d-ta , părinte, din chestia aceasta ? Dacă nu ai înțeles nici religia creștină, cum ai să înțelegeți aceasta ?"

D.Manu : "În asemenea condiții, nu se mai poate discuta"

Cuza : "Voi face dovada că nu înțelegeți.[...] p. 316) [...][...][...]"

Cuza / dec.'30

Industria parazitara.

[...][...][...][...]

" În România, țară agricolă, prin intervenția capitalului parazitara de speculă

jidovesc, țara este împinsă către dezvoltarea unei industrii parazitare. [...]"

Dar ce ar fi dacă această industrie, făcută anume de jidani pe pământul României, nu ar exista ? " [...][...][...]"

Cuza / dec.'30

Problema muncitorească.

" Nu este numai o necesitate economică, ci este o necesitate de ordin național , pentru că prin dezvoltarea industriei la noi în țară,

jidanii au ajuns stăpîni pe clasele muncitoare , și va fi destul ca, la un moment dat,

jidanii , stăpîni pe fabrici, să se înțeleagă pentru a arunca în stradă pe muncitorii

proletari , șomeuri, pentru ca **să provoace grave turburări sociale.**

Prin urmare, întreaga existență a statului românesc , să fie primejduită." [...][...][...]"

Cuza / dec.'30

Țăranul român

[...][...][...]

S-au rășluit pământurile țărănești și continuă a se rășlui.

Mă refer în deosebi la Basarabia , unde **s-au împărțit pământurile țăranilor de către jidani, [???**] și prin urmare, fiindcă **jidanii aceia nu sunt capabili și nici nu trebuie să le lucreze,** este o **pagubă enormă** pentru economia națională.[...]"

Cum admiteți dvs. ca pământurile țăranilor să fie vîndute , și acum,

mai ales, se vînd din ce în ce mai mult, **pămînturi** pe care încep a se stabili

adevărata colonii de către jidani, veniți din toată lumea,

pe cînd **agricultorii noștri mor de foame."**

[...][...][...]

LD : Ședința s-a terminat la ora 21, 25, iar Cuza ... promite că va continua luni...

Atenție ! Nu știu dacă a continuat, nu am xerox, dar nici nu mai revin la Dezbateri ...

Ar fi urmat partea a V-a , anunțată de el la început.

Este cel mai lung discurs parlamentar găsit de mine.]

A.C.Cuza / 13 dec.'30

17.) A.C.Cuza (LANC), continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30

Memoriul LANC , către Carol, din 20 sept.'30

(DAD, MO.20, ședința din 15 dec.'30, p.326-341)

[LD: **Camera era exasperată.** Cuza jubilează ,este glumeț,este provocator, se simte sigur pe el, cu aluzii cînd ironice, cînd acide, cînd șantajiste.

Motivele pentru care Camera rabdă : poate nădejdea că va critica mai ales PNL,

sau dorința de a avea o "voce opozantă" , sau propriile turburări din PNȚ, sau absența ardelenilor de marcă ,sau gîndul că va exista o "voce antisemită" tranșantă ;

Eu cred că mai degrabă **este o sugestie regală** : citirea **Memoriului LANC**

(20 sept.'30) în parlament , ca un sondaj , pentru a vedea reacția partidelor ,

Carol fiind interesat în anihilarea **regimului guvernării prin partide,**

și creșterea puterilor regale.

În pofida apelului lui Madgearu și al altora , de a nu i se mai îngădui să blocheze lucrările
lui Cuza i se dă cuvîntul în continuare.]

[.....]

Cuza / dec.'30

IV.) Problema economică și partidele.

[Rezumă iar problema economică , criza economică ; capitalul jidănesc; cele 3 teze ale
lui; industria parazitara; adaugă cîteva exemple.]

[.....]

"Toată industria noastră aproape că este jidănească "

Pamfil Șeicaru : "De vină este partidul liberal "

Cuza : " Evident că este , în primul rând Partidul liberal.

Dar cu concursul tuturor partidelor a ajuns jidănimea stăpîna pe toată industria și
comerțul țării, prin înlăturarea elementului românesc,
cu tantiemele pe care **reprezentanții partidelor** le iau de la aceste **industrii și bănci**,
căci **conducătorii partidelor** nu trăesc decît din tantiemele din **afacerile jidanilor.**"

[.....]

"Dar oare **sunt capabili jidanii să producă vreodată ceva?" (ilaritate)**

Din capul unui jidan nu pot să iasă decît drăcii , ei n-au produs niciodată nimic.

Dar ce zice Francois Quesnay ? ...

D.Manu : "Și pe **apostolul Pavel** îl insultă că a fost **jidan "**

Cuza : " De aceea a **sucit învățătura lui Isus Hristos.**

Este o mare problemă aceasta cu Pavel.

Pavel nu l-a înțeles pe Isus Hristos, și sfinția ta , care mergi după

Pavel, **nici sfinția ta nu-l înțelegi pe Hristos " [!!!]** (p. 329)

[.....]

Cuza : "Lasă că **facem noi economie politică**, numai să ni se dea **puterea în mîna**, și
vom face altă economie politică , decît aceea pe care ați făcut-o dvs.ca să ne ruinați

Noi nu înțelegem acea economie politică grație căreia **țăranul român se ruinează**, iar
jidanii se îmbogățesc. Economia noastră politică va avea ca rezultat **ca românul să se**
îmbogățească în țara lui, iar **jidanul să plece de aici ."**

[.....]

▣ **Memoriul LANC, 20 sept.'30**

[LD : Sublinierile, colorarea, parantezele, îmi aparțin

Indiferent de vulnerabilitatea unor opinii cuziste, este fără îndoială , **un document serios,**
coerent, argumentat , care - cred eu - va fi inspirat **tendențele și tentațiile tînărului**
rege Carol, multe din tezele lui Cuza găsindu-și aplicări **în regimul instaurat el în 1938]**

Sire,

" Va rămînea deapauri în amintirea urmașilor această zi de însuflețire obștească și de
înalțare a patriei , trezită la conștiința **actului providențial** ce se săvîrșea,
și în care **ea și-a pus toate speranțele ca să se mîntuie**
de suferințele nespuse pe care le-a îndurat în ultimii ani."

[**Criza regimului**]

[.....]

" **Criza morală** : **Corupția** s-a încuibat în **organizația statului** și în **organismul nației** ca
un cancer care îi istovește puterile , și o împiedică a se regenera.

" **Criza politică și parlamentară** : Guvernarea de pînă acum, e făcută pe drept
răspunzătoare de toate aceste dezastre , cerîndu-se **înlăturarea ei.**

Orice guvern, e privit cu dispreț.

Parlamentul apare ca o **instituție**, în cazul cel mai bun , **inutilă**,
care **costă prea mult.** **Compromițindu-se** astfel **regimul parlamentar** și **clasa**
conducătoare în principiile lor.

[.....]

" **Criză de naționalitate**: Străinii, **paraziți de alt sînge**, întrucît religia le interzice anume
orice asimilare , **s-au stabilit** în mare număr **pe pămîntul țării** , ocupînd mai cu seamă
orașele românești , pe care le-au desnaționalizat ,
și formînd **adevărate colonii [!!!!]** împotriva textului **Constituției** care zice :

< Art.3. **Teritoriul României nu se poate coloniza cu populațiuni de gîntă străină.**>

Această **gintă străină**, așezată în prea mare număr la noi, **amenință cultura** nației românești și o strîmtoarează în toate privințele. Străinii aceștia **nu produc nimic**, dar **consumă**, trăind prin speculă, din aceeași muncă ea singură producătoare , a țaranilor români. Grînele produse de dînșii , care atădată se exportau, servesc acum consumației interne, a **poporației neproducătoare străine**, prea numeroasă.

[.....]

Cuza / Memoriul LANC ,sept.'30

[Criza constituțională]

[.....]

Constituția de la 1 iulie 1866 , copiată întocmai după Constituția Belgiei , zice : < Art.33. **Toate puterile statului emană de la națiune , care nu le poate exercita decît numai prin delegațiune .>**

În Belgia: acest principiu era expresia unei realități, a nației conștiente de drepturile ei, emanînd puterile statului , emanate de la dînsa.

În România :era numai **o ficțiune** , din cauza stării de dezvoltare și de cultură a nației românești, ca nație agricolă , împrăștiată pe cîmpii , și rămasă în urma dezvoltării celorlalte popoare.

" **În lipsa nației reale**, prevăzută de Constituție ca bază necesară a ei, s-a format **<nația constituțională >a politicianilor, grupați în partide.**

Aceste partide au guvernat țara fără control.

Nici de jos, întrucît nația reală nu-l putea exercita după starea de cultură în care se afla. **Nici de sus**, întrucît Regele este oprit de la orice act de guvernare , prin interpretarea abuzivă a Constituției .

[.....]

[Criza sistemului partidist]

Dar **nicăeri în Constituție** , **nu stă scris** că acela care a fost însărcinat de " " Rege cu formarea guvernului, trebuie să fie **<șef de partid >**

[.....]

"**Această falsificare , de către partide**, a textului și spiritului Constituției, **înlătură dar și controlul Regelui, și controlul Corpurilor leguitoare** , care este esențial regimului parlamentar.

" Din cauza aceasta, guvernul , fără control și fără răspundere,

partidele s-au transformat în adevărate societăți anonime de exploatare a statului, în folosul partidelor și sub presiunea acestora.

Singurul scop al partidelor este **satisfacerea <intereselor de partid >** [...][..]

" Acesta este **viciul organic al partidelor noastre** ,

datorat principiului constituțional, că < toate puterile statului emană de la națiune > , care **la noi nu este decît o ficțiune**. În puterea acestei ficțiuni,

partidele guvernează țara cu puteri absolute, dictatoriale.

" **< Dictatura partidelor >** , aceasta este **adevărata denumire a regimului politic** , de care nația românească a fost guvernată **de la 1866 la 1930**, formînd o epocă în istoria ei, **epoca partidelor."**

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[LD: aici Cuza , ingenios, se va servi de armele politicianiste ale adversarilor, aruncate reciproc de la partid la partid, de unele analize lucide ale liderilor, folosindu-le ca tot atîtea argumente în demonstrația sa contra sistemului partidist.

În fond, un colaj de citate selecționate , numai în această idee, substituind criticii politice , pledoaria pentru lichidarea sistemului , ridicînd scăderile partidelor, la rangul de inutilitate a lor.]

[.....]

[Averescu despre PNL]

Dar iată ce spune în deosebi, despre **dictatura tiranică** a partidului național **liberal** , față de Coroană , prin organul oficial al partidului poporului , **"îndreptarea"** (an XI, nr. 160, 3 sept.'30) , **d.Mareșal Averescu zice:**

<Am fost de **trei ori însărcinat să formez guvernul** și de fiecare dată eram **rugat de Suveran să am o întrevvedere și cu șeful partidului liberal !**

Astfel stînd lucrurile , se poate susține , oare, că **Suveranul** și-a exercitat prerogativa constituțională de **a-și alege în plină libertate guvernul ?** Abuzînd pînă dincolo de măsură , **partidul liberal a deformat viața noastră constituțională**, a micșorat **prestigiul Coroanei** și **s-a sustras de la orice control sau restricțiune**, exercitînd una din cele mai **uricioase dictaturi**, căci era **nemărturisită și liberă de orice răspundere.** >

[.....]

Tătărescu despre criza partidelor]

" De aceea tocmai are o mare semnificație ce susține în această privință unul din reprezentanții săi cei mai autorizați, fost de două ori subsecretar de stat, mai întîi în guvernul I.I.C.Brătianu, și apoi în guvernul Vintilă Brătianu , d.**Gheorghe Tătărescu** , prin organul politic chiar al partidului național-liberal "**Viitorul**" și publicînd apoi constatările sale și într-o broșură cu titlul "**Guvernul de mîine**" .

D Gheorghe Tătărescu mărturisește :

< **Violența luptelor politice** a contribuit hotărîtor la **deschiderea crizei de astăzi**. Campania de **ură** și de **violență**, **insultele personale**, și **atacurile** care n-au cruțat nici **viața privată a oamenilor politici**, **luptele sălbatice din presă**, și **pugilatele din Parlament**, au provocat **atmosfera de discredit** care apasă astăzi **asupra partidelor**.

Opinia publică -masele țărănești , mai cu deosebire -

a rămas **dureros impresionată** de această **vărsare de insulte, de injurii și de acuzații** , care n-a cruțat pe nimeni, **nefăcînd excepție** nici pentru **oamenii de nume** cărora se leagă **întregirea neamului nostru** .

Alegerile generale, care în concepția superioară a rostului lor, trebuiau să fie **lecții colective de civism**, **prilej de luminare a masselor**,

și instrument de **accentuare a solidarității naționale** ,

n-au fost , din nefericire , decît **încăerări periodice**,

din care au ieșit biruitoare numai **învrăjbirea sufletelor**, **ura de clasă**,

regionalismul dezagregant, și, deasupra tuturor,

discreditarea vieții publice.

Perioada aceasta de violențe , ieșite în istoria noastră politică internă

și perioada în care **a scăzut și respectul masselor față de clasa conducătoare** și , deci, și față de partidele politice , **sălbăticiile luptelor politice** , **au săpat** la baza lor, **autoritatea și prestigiul partidelor politice**.

În sfîrșit, **insuficiența personalului politic** , a jucat un rol precumpănitor ,

în formarea **valului de ostilitate și aversiune**

împotriva **partidelor politice**. >(p. 333)

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[Criza regionalismelor]

" Dar **guvernarea partidelor** , nu numai că a ruinat țara , după cum ele înșele o mărturisesc , dar **a distrus și unitatea națională**, **învrăjbînd pe români**.

Transilvania , dăunezi, prin **acțiunea unui partid** cu caracter regional [PNT] - și care tocmai de aceea era acolo partidul cel mai poular - **ne amenință cu revoluția** , numind cu **dispreț și cu ură** ,pe românii din Vechiul Regat ,<**regățeni** > .

Bucovina, mai rezervată, nu se poate împiedica să constate cu durere că astăzi, în această parte de țară, **datorită guvernării partidelor**,

străinii paraziți sunt mai puternici și mai asupritori, pentru români,

de cum fuseseră altădată sub austrieci.

Basarabia , în stare de **nemulțumire profundă**,

datorită aceleiași **guvernări a partidelor**, a ajuns să compare administrația statului românesc cu **administrația rusească** , **găsiînd-o pe aceasta superioară** celei dintîi și **înstrăinîndu-se** astfel de noi."

[Ștefan Ciobanu despre Basarabia]

"Despre această **stare de neliniște** avem iarăși **mărturia unui membru al partidului național- liberal** , dar cu autoritate și în afară de dînsul, d.**Ștefan Ciobanu**, cunoscutul **istoric și profesor universitar și membru al Academiei Române** .

lată așa dar în ce fel constată cu îngrijorare această **stare primejdioasă din Basarabia** , prin cele scrise în vechiul organ cunoscut al acestui partid ,

ziarul "**Mișcarea**", de la Iași (anXXIV, nr.195, 30 aug.'30) , **zicînd** :

< Nu este o frază retorică de a afirma că **provincia dintre Prut și Nistru** , locuită de către o populație românească vînjos încercată ,este pătrunsă de **o sete adîncă de dreptate socială și politică**, și se găsește într-o **permanentă agitație**.

Partidele politice care și-au desfășurat activitatea în această provincie, pînă acum, prin **demagogia** lor, prin **venalitatea administrației** , prin **metodele învechite de guvernare**, au dus la **zdruncinarea credinței poporului în vitalitatea regimului românesc**, au dus la **anarhia administrativă**,și la un **dezastru economic** mult mai pronunțat ca în restul țării. **Vechile partide au nesocotit cu totul interesele acestei provincii** , ,punînd **mai presus** de toate **interesele de partid**. > "

[.....]

În contra acestei politici a partidelor, și a politicianismului lor,s-a rostit acum în urmă și un **înalt reprezentant al bisericii** , cunoscut pentru înaltele lui calități sufletești și pentru activitatea sa pastorală și sfînd mai presus de partide.

PSS Visarion, episcop al Hotinului, într-un < **Memoriu** > înaintat Maiestății Voastre , publicat în ziarul "**Epoca**" [Liga "Vlad Țepeș " ?] din 9 septembrie 1930 .

Descriind ca un cronicar politica de azi a țării noastre , spunea :

< Nici un condei oricît de măestrit ar scrie, nu poate **osîndi** mai deplin acei **vinovați de felul în care se desfășoară politica** [...]

Desconsiderînd principiile de dreptate și de libertate , politica zilelor noastre este teoretic **aniteza concepțiilor logice a conducerii de stat** [...]cea mai sigură **cale spre dezgust,spre revoltă sufletească și spre anarhie socială** .

Privind de aproape vreme de 30 de ani **desfășurările politice repetate de țara noastră**, putem afirma că **nu este virus mai otrăvitor** pentru viața noastră de obște , **decît acest fel de politică**. [...]

Într-un asemenea **haos**,și într-o așa **prăbușire imorală** se află și se manifestă în România politică a zilelor noastre : și **Voi înși-Vă** , Sire,

cea mai mare piedică în cîrmuirea Voastră ,

Veți găsi-o tot în **armatele de mercenari ale partidelor politice**

dacă ele **rămîn în alcătuirea de astăzi**.

Armatele de mercenari ale partidelor politice au ruinat țara din cauza **viciului organic** al constituirii lor, **datorit ficțiunii constituționale** că toate puterile emană de la națiune, **nepotrivită cu starea culturală a nației omânești** .>

Cuza / dec.'30

" **Partidele sunt asociații de interese personale și nu pot exista decît în calitatea aceasta** . Partidele **terorizează Coroana**, pentru a li da guvernul : ca să existe.Partidele **siluesc și falsifică voința corpului electoral** : ca să existe.

Corup administrația : ca să existe .**Dau țara pradă partizanilor** : ca să existe .

Se sfîșie : ca să existe."

[.....]

Cuza / Memoriu LANC / sept.'30

[Finalul Memoriului]

Sire,

" **Nu se poate guverna decît prin adevăr**.

Partidele, care au la bază **minciuna constituțională** , și care prin însăși organizarea lor , **nesocotesc adevărul** în orice moment,**nu pot fi organe de guvernare directă, utilă**.

Aceasta este **marea cauză a tuturor străduințelor noastre** ,

și care **ne va duce la peire** dacă **nu e înlăturată fără zăbavă și fără cruțare, cu toată hotărîrea** pe care o cere **o așa de mare primejdie**.

Întrebarea se pune astăzi :

Oare nația românească nedreptățită să-și facă dreptate ea singură ?

Dumnezeu să vă ajute, Sire, ca istoria să poată săpa pe tablele ei de granit, această însemnare fericită :

" **O dată cu Domnia glorioasă a Regelui Carol al II-lea,**

a încetat epoca silnică a dictaturii partidelor, și

a început o epocă nouă de guvernare liberă, a nației românești,

prin ea însăși, cu aplicarea Constituției."

[.....]

ACCuza / discurs la mesaj, 15 dec.'30

[Reluarea argumentelor din Memoriu.]

Deși Memoriul putea fi studiat în Monitorul Oficial, el considera necesar să mai facă un rezumat și câteva precizări. Le voi nota numai în măsura apariției unor noi argumente, și, mai ales, a declanșării unor reacții imediate în Parlament, care, pe parcursul citirii Memoriului, a tăcut]

[.....]

Cuza : "Constituțiunea zice : <Art. 33.Toate puterile Statului emană de la națiune ... > Pentru ca să emane de la națiune, **ar trebui ca Națiunea să fie conștientă de drepturile ei ...**

N.Corodeanu : "D-voastră sunteți ales de o nație inconștientă "

Cuza : " **Conștientă în sens politic și în sens economic**, este o națiune ca națiunea franceză, sau engleză, sau germană [...]

acea națiune [...] **nu există în țara românească "**

Teodor Roznovan : " Va să zică sunteți contra votului universal ?"

Cuza : "Lasă-mă d-le cu votul universal .Votul universal a fost o necesitate politică , Dar faptul este acesta :că **noi nu avem o nație ca națiunea engleză sau franceză , să se conducă ea însăși** .[...] în lipsa națiunii , în lipsa acestui organ esențial, [...] **a intervenit falsificarea Constituției .Regele** nu-și numește miniștrii săi, ci **cheamă un șef de partid** și șeful de partid , care **pune mina pe toate puterile statului** ,se aruncă asupra corpului electoral , lovește, ucide pe alegători, corupe toată **administrația și justiția și-și propune silnic** oamenii săi ca să fie aleși în **Parlament** [...]" (p. 338) [.....]

ACCuza / sept. dec.'30

18) Gr.Andreiasciuc (PNT-Ucrainean, deputat Cernăuți) , discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 197- 199)

[LD : ucraineni "țărăniști" , ucraineni "liberali" , **mai mult resemnați decât loiali**, cu **nostalgia măreției de altădată a Ucrainei** , trăgându-se , unii, din români "ucrainizați" , alții din ruteni colonizați, o minoritate care ar fi putut fi "îmblânzită" cu acordarea drepturilor lor culturale și împărțind bunele și relele populației bucovinene. Fără îndoială că, **între bolșevismul de tip sovietic**, și **soarta de minoritari în România**, el o prefera pe ultima.]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Ucraina - România**

" S-a auzit aici , de la tribuna Camerii , părerea d-lui Gafencu , în ce privește **politica externă a României față de Rusia.**

Am constatat cu mare mirare , că **se vorbea numai de imperiul rusesc**, însă **deloc de statul vecin al României, Ucraina. [?!?]**

Drumul de la București la Moscova trece prin Kiev, peste care nu se poate trece , și, în **interesul României** , acest drum trebuie să fie **ca o linie de orientare [?! ?] a politicii extene a României.**

" În prezent, **vulturul cu două capete** de la poarta fostei ambasade de pe Calea Victoriei , **este legat cu sîrmă și aplecat.Dacă** acest vultur **va fi restaurat** , **România va avea să constată [?!?] ce poftă de expansiune va arăta** și că **va fi mai pretențios [?!?] decât regimul actual.** "(p. 197)

[.....]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Ucrainenii**

" Marea majoritate a poporului **ucrainean din Bucovina** , care se află în **rîndurile PNT**, și-a dat destul seama , încă înainte de 8 ani, că în România , numai sub regimul legalității,**popoarele minoritare vor putea reveni la drepturile pe care le-au avut .**

[.....]
Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Renașterea culturală și economică.**

" D-lor deputați, după cum **mă simt dator să fiu deschis și recunoscător pentru binele pe care l-am primit**, tot așa **mă simt dator să fiu și** interpret al **doleanțelor și nemulțumirilor populației**, care așteaptă rezolvarea lor. Prin ridicarea stării de asediu și a cenzurei, ni s-a deschis **o nouă poartă** pentru **renașterea noastră culturală și economică.**

[.....]

"De sigur că , **prin întronarea libertăților cetățenești**, se observă în câteva cazuri , **excese , din stînga și din dreapta**,dar aceasta se întîmplă **nu din vina** nici a **cabinetului** respectiv, **nici a populației ucrainene** , **străină de orice mișcare iridentă.**(p. 198)

[.....]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Hangaralele țărănești .**

se cheltuește mai mult pentru **băutură și haine**, și numai economia singură îi va sili să strîngă punga la nivelul cîștigului .

Asupra țaranului apasă greu și simțitor, vrînd nevrînd, **cheltueli inutile**, cari pot fi , dacă nu suspendate, cel puțin pot fi normalizate și micșorate. Aceste cheltueli inutile se simt mai greu în această criză, și intră într-o mare parte a **deficitului țaranului** nostru. Acestea sunt : cheltuelile pentru **diferite procese**, de care **sunt pline judecătorii** , în mare parte pornite **pentru nimicuri** sau pentru **ambitiuni personale**.

Dorința țaranului nostru este ca **procesele să fie scurte și ieftine**, iar taxele să fie normalizate , nu la minimum, ci la maximum.

Obiceiurile creștine , **moștenite încă din vremea robiei** , **ne costă mult.**

Înmormîntările , **cununiile**, **botezurile**, **nimicesc întreaga economie a țaranului** de ani, dacă nu chiar **o parte a averii.**"

[.....]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Școala: români? ucraineni ? ruteni ?**

"**Nemulțumirile** populației ucrainene , încă nu au încetat pe chestia școlară și bisericească .**Politica școlară inaugurată de partidul liberal**, prin legea din 1924, **este cu totul greșită.** Se pun mari speranțe în statutul minorităților.

Ce ne ajută acest statut ,dacă noi **suntem declarați** , din capul locului, ca **români cari am uitat limba strămoșească ?**

[.....]

Iorga : "Noi **avem datoria ca pe orice român care, în timpuri grele** , a uitat de **naționalitatea lui**, să-l **ajutăm să și-o recapete** ;

dar cei dintre dvs. care n-au fost niciodată români, dorim din toată inima să **rămîie ceea ce sunt.** Nu ne lăcomim la d-voastră deloc. "

Șeicaru : "Cunoașteți cartea < **Rutenizarea Bucovinei** > ?

Andreiasciuc : "Aceasta este o legendă "

Iorga : " Nu este legendă "

[.....]

Andreiasciuc : " Cu realități. **Art.8** din citata lege, **ne-a osîndit la întuneric**, și la **nimicirea sufletului copiilor noștri.**

Copilul neromân umblă 7-8 ani la școala primară, își pierde vremea și energia, iar statul pierde banii. **Efectele acestei școli sunt zero.**

Toate procesele verbale de inspecțiuni, făcute de organele de control, prin care se constată un progres, **sunt fictive** ; pot fi **hrană pentru un șovinism material** care **ar narcotiza o mare parte a presei și a opiniei publice** , de care, de bine de rău, guvernul înțelege să țină cont."

-Iorga : " Crezi d-ta că **avem aerul de narcotizați ? (ilaritate)**

Noi știm lucrurile astea mai bine decît d-ta, înțelegem sentimentele d-voastre, dar eu cred că **ar fi fost mult mai delicat ca să treci pe lîngă ceea ce este** , desigur, între d-ta și noi, **un element de despărțire.**

Noi avem dreptul să căutăm în secuime și la d-voastră care este omul nostru ,

să-l învățăm limba strămoșească pe care a uitat-o.

D-ta nu trebuie să te superi, pentru că și eu sunt de părerea d-tale.

Limba noastră este un lucru afit de scump,

încît mai bine **să ne roage cineva să le-o dăm,**

decît să ne milogim noi, pe lîngă cineva, s-o primească.

Niciodată n-aș ruga pe cineva să învețe românește.

Trebuie să fim cu mult prea mîndri pentru asta." (p. 198)

[.....]

Andreiasciuc / dec.'30

▣ **Biserica .**

" Și în această chestiune , trebuie să privim răul în față, cu toată rigoarea criticii.La noi, în Bucovina, se simte cu mare durere în suflet cînd se vedecă preoții pierd din zi în zi și frăția și influența lor asupra credincioșilor.

Autoritatea bisericească din Bucovina este surdă și n-aude strigătul credincioșilor și preoților adevărați slujitori ai bisericii , **nu vede prăpastia** care se sapă zi de zi , **între preot și credincioși.**

"Reforma cadru a clerului a adîncit această groapă și prăpastia a crescut.

Mitropolitul Moldovei, în loc de a mobiliza toate forțele materiale și morale de care dispune,avînd **averi imense la îndemînă**...[.....]

Mitropolitul petrece luni de zile **în străinătate și la băi luxoase** ...

Iorga : " **Eu cred** că pe un **Mitropolit** , fiindcă apără interesele nțiunii sale, **nu trebuie să-l maltartăm** în acest fel.

Și mai **cred** că **d.președinte** [al Camerei Periețeanu] **dacă ar asculta expunerea** d-lui orator , **l-ar ruga să cruțe sentimentele noastre.**

Eu , însă, înțeleg că d-sa [**Periețeanu**] **dorește alceva : O toleranță admirabilă către celelalte naționalități.** Acest lucru ne face să-l ascultăm în liniște.

Însă **să binevoiască și d-lui [Andreiasciuc]** , pe care nu l-a jignit nimeni, **să nu jignească sentimentele noastre.**

Vina Mitropolitului este , pentru d-lui ,aici, **că trimite** din cînd încînd, **preoți români** în locurile unde sunt **români desnaționalizați de ucraineni."**

Andreiasciuc : " Eu sunt tot ortodox."

Iorga : " Nimeni nu-ți spune să fii ortodox sau altceva.**Poți fi ce vrei,** dar d-ta dă-ți seama că **te găsești în Camera unor oameni toleranți și bine crescuți,** care au și ei un sentiment național și **cari au dreptul să te roage frumos**

- cum te va ruga și d. președinte-

să-ți aperi interesele dumitale, fără să jignești sentimentul poporului nostru.

Este elementar lucrul acesta.

Eu te asigur că **într-o Cameră ucraineană** - cum îi spui d-ta , sau ruteană, cum spunem noi - **dacă ar fi îndrăznit un român să spună a miia parte din ceea ce ai spus d-ta** - căci **este cunoscută toleranța de care și rușii mari și rușii mici sunt capabili** față de alte națiuni - lucrurile s-ar fi petrecut cu totul altfel.

Noi te ascultăm, dar te rugăm **să-l lași pe Mitropolit în pace.**

Apără d-ta pe ai d-tale, dar nu te atinge de oamenii noștri.

D-ta te folosești de faptul că Mitropolitul este liberal și ,

în felul acesta , **îl încondeezi în fața acestei Camere .**

D-le președinte [Periețeanu] , este mult mai bine ca d-voastră, cu inteligența dvs fină, și cu tactul dvs ales, **dacă ați ascultat pe orator,**

să-l rugați și să-i spuneți **pînă unde poate să meargă.**

Gr.Periețeanu (vice-președ.) : " Eu l-am rugat să țină seama de observațiile dvs."

Andreiasciuc :"Eu consider că **această purtare este un semn de decadență, care se poate răzbuna odată...**

Iorga :" "Poftim ! Vă place ?!

Andreiasciuc :"... Care a fost soarta ortodoxiei...

Iorga :"**Ce te privește ortodoxismul ? Apărați pe ai dvs.!"**

Andreiasciuc : "**Toate instituțiile bisericești și ale statului au datoria sfîntă,** mai ales în prezent, **de a ridica nivelul moral al societății omenești,**

și să pună un zid puternic **împotriva primejdiei [LD: de la răsărit ?]** care apasă pe noi.

Cu această ocazie **fac o mărturisire politică și națională:**

rămîn un apărător hotărît al unei bune înțelegeri între populația noastră

și cea românească, din punctul de vedere **al politicii interne și externe ;**

și sunt un dușman al asimilării și al desnaționalizării."

Iorga : " Și ai d-voastre, care au desnaționalizat pe ai noștri, și ai noștri, dacă vor să desnaționalizeze pe ai d-voastră."

Andreiasciuc :"Sub această prismă privesc nu numai răspunsul la Mesajul Regal, ci toată atitudinea legislației și tratamentul statului român față de noi, în speranța că se va găsi o platformă comună de înțelegere , pentru cauza comună a apărării civilizației, ordinii sociale și al libertăților democratice în estul Europei " [bolșevismul rusesc !]

Gr.Andreiasciuc / dec.'30

19.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30

(DAD, MO. 21, ședința din 15 dec.'30, p. 343-346)

[LD : ia cuvîntul după lungul discurs al lui ACCuza, în cadrul căruia a avut tentativa unor intervenții, dar nu a putut ! Lipsă text de început.

Este printre puținii parlamentari care găsește cuvinte de îmbărbătare către național-țărăniști, dînd dovadă de bun simț, demnitate , credință și luciditate ; chiar dacă, ulterior, realitățile i-au infirmat unele judecăți ;]

Gongopol / dec.'30

▣ **ACCuza / curentul antisemit . (Vezi pe larg și context la Presă)**

" [...] acelei erori sociale care ați rămas și acum cu o constanță care , poate , pentru dvs.este un elogiu, dar care amintește uneori epigrama asupra acelor care nu se schimbă niciodată.

[.....]

Gongopol / dec.'30

▣ **Cuza -Stere**

[LD: atenție! ambii mergînd pe "cartea " Germaniei , în momente și cu motivații diferite]
"Dle Cuza, ne-ați invitat adineauri ca să fi protestat atunci cînd, la această tribună, a vorbit un om [Stere] , pe care l-ați socotit - și eu alături de d-voastră - vinovat față de nația lui.

Dacă încerc, oarecum, să-i acord circumstanțe atenuante , este ascultîndu-vă pe d-voastră , și vîzînd cum extremele se ating.

Teoriile d-voastră de astăzi, <admirabil naționalist și dascăl al conștiinței românești >, sunt mai periculoase pentru țară , decît ceea ce a făcut d.Stere cînd a făcut ceea ce știm." (aplauze la PNȚ) ...căci ...

pe cînd d.Stere , la un moment dat, a uitat unde este drapelul , unde este Regele, armata și conștiința națională,

d-voastră ați uitat că dacă stați aici , unde stați, dacă puteți să vă permiteți luxul de a vorbi , cum ați vorbit, nu într-un petec prăpădit de țară, în mijlocul lacrimilor și suferințelor [Bucureștii anilor 1916] ,

ci în Marea Românie , căreia nici d-voastră nu sunteți în stare să-i pricepeți nici fizionomia morală , nici geografia ei politică,

[.....]

Gongopol/ dec.'30

▣ **Cuzismul**

Cuza : "Sunteți plini de entuziasm !"

Madgearu : "Inconștiență !"

Cuza : "D-voastră sunteți mai inconștienți , cînd aveți această atitudine care nu vă șade "

Gongopol :"Vă rog să mă treceți și pe mine rîntre inconștienți "

Cuza :"Poftiți ! Ușa este deschisă!"

Gongopol :"D-voastră veți rămîne izolat, nu mai spun unde ; ați înțeles și va înțelege țara întreagă.D-voastră credeți că se poate otrăvi tot ce este cîstit,și tot ce este mai curat în tineretul generos, care se ridică din ce în ce , ca să ajungă ca să ocupe el locurile acestea [în parlament] și le picurați în sufletul lor această otrăvă ,că tot eșafodajul politic moral pe care se reazămă țara

aceasta e fals, sau e opera unui instinct care însemnează otrăvire sus și otrăvire jos, calomnie , ticăloșie, vînzare, trădare." [.....]
Gongopol :

▣ ACCuza -

/ "Hitler, la adăpstul acestei cruci încîrligate , pune în valoare instinctele cele mai josnice ale poporului german ." [....]

/ "Ați avut un partid de care a trebuit să vă separați [PND-Iorga] , și sunteți în căutarea celui de-al doilea pion." [LD: va fi :Goga !]
[.....]

Gongopol / dec.'30

▣ Criza partidelor = eclipsa personalităților.

Discuția la Adresă a întîrziat prea mult ; **Cuza** este cea dintîi persoană care a atăcat partidele pe teoria personalităților ce trebuie să guverneze țara.

"Și ceea ce a spus d-sa despre program, despre idei, despre factura guvernamentală, ne dispensează de a căuta aiurea alte argumente în sprijinul teoriei partidelor.

"Nu este mai puțin adevărat însă, că ar fi să se tăgăduiască evidența , dacă nu s-ar recunoaște că , în momentul de față, există dacă nu o criză a partidelor față de ele înșele, un sentiment de aprehensiune a partidelor, în forța lor constitutivă , în puterea lor de organizație , și în puterea lor politică.

"Se constată anumite manifestări clare că , dacă s-a creat în psihologia politică a partidelor impresiunea că ne aflăm la un fel de crepuscul al lor, sau că ne-am afla , mai bine -zis , este poate, din cauză că aproape la toate partidele de guvernămînt se constată , dintr-o cauză sau din alta, un soi de eclipsă a șefilor.

Maniu .

"O coincidență, de sigur, din care nu trebuie să tragem nici un fel de concluzie, a făcut ca d.Maniu să fie bolnav tocmai în momentul cînd țara și partidul ar fi avut nevoie și de autoritatea și de conducerea d-sale, pentru că, orice s-ar spune, cînd ani de zile, toată viața publică a acestei țări s-a rezemat pe partide și partidele, în cea mai mare parte, pe șefi, absența unuia este măcar o dislocare morală în conștiința fiecăruia.

"Desigur, nu este exact ce s-a spus că d.Maniu s-ar găsi în aceeași situațiune [oare !?] cu d.Vintilă Brătianu, fiindcă retragerea benevolă a d-lui Maniu [...] nu se potrivește cu eclipsa dlui Vintilă Brătianu. (p. 345)

Vintilă Brătianu

Totul trece, d.Vintilă Brătianu rămîne acolo.

O convingere s-a făcut și dincolo de hotarele noastre, că toate programele care s-ar filfia sub balconul liberal , sunt niște mizerabile petece de hîrtie căci, trecîndu-le prin concepțiunea sa, d Vintilă Brătianu le va face inoperante " (aplauze la PNȚ) (p. 345)

Averescu

" D.mareșal Averescu este iarăși un izolat.

D.mareșal Averescu neglijează să se uite în Anuarul armatei și poate asta i-ar fi de folos, pentru că la o anumită vîrstă este necesar chiar unui fost militar , să cunoască retragerea.O retragere care reprezintă, dacă nu o necesitate fiziologică, în orice caz, un imperativ moral. [.....]

Gongopol / dec.'30

▣ Monarhia.

[LD: bun simț, logică morală, convingeri democratice,dar , în perspectivă, neintuiție]
[.....]

" Avem desigur cuvîntul mereu repetat al Coroanei că înțelege a păstra acestei țări și vieții ei publice , configurația constituțională și democratică pe care o are astăzi. Dar datoria tuturor celorlalți factori e ca în permanență să poată ajuta Coroana , neprovocînd-o să se gîndească la o altă soluție.

"Să nu vă închipuiți că cel dintîi factor constituțional al țării ar putea fi osîndit să tîrască el fantoma unui constituționalism

căruia organismele politice constituie , n-ar fi în stare să-i dea putere de viață.

"Nimeni să nu-și imagineze a putea să joace **acest rol** care , într-adevăr, ar însemna și **falimentul inițiativei constituționale a Coroanei** și **falimentul alcătuirilor politice de astăzi.**" (p. 346)

[.....]
Gongopol/ dec.'30

▣ Regimul PNT

[LD: unul dintre cele mai calde,mai demne,și mai lucide omagii aduse PNT !]

" Când regimul sau **guvernul partidului național-țărănesc s-au hotărât să rămână în credința operei de sacrificiu pe care și-au ales-o**, vor fi trebuitsă calculeze toate mizeriile,toate durerile și toate consecințele atitudinii lui. Într-adevăr, **v-ați resemnat** , găsiți că **pînă în ultima clipă** , **datoria dvs. este să stați pe cîmpul cu spini**, unde, trebuie s-o recunoaștem, **n-a fost guvern așa de lovit, atît de hărțuit și atît de atăcat și de oameni și de împrejurări ?**"

[.....]
Gongopol / dec.'30

▣ Popularitatea. PNT

[LD: **definire** optimă pentru fenomen ;**avertisment** sincer- îngrijorat adresat PNT; **încurajare** directă ;**previziune** curînd confirmată]

"În definitiv, d-lor, ce este popularitatea ?

Capitalizarea unor făgădueli. O sinteză de simpatie întemeiată pe speranța individuală și colectivă a realizării unui mai bine."

" **Dacă n-ai reușit, analizaarea cauzelor este indiferentă mulțimii simpliste care se mulțumește cu formule lapidare.**

" În funcțiune de aceasta , **cred că ar fi bine ca pe drumul acesta de jertfă** pe care ați plecat **să nu dați impresia că ați merge cu ochii închiși** ,

împinși de la spate de o forță de care nu vă puteți apăra [Carol ?] **îndreptîndu-vă fără să știți unde** către **eventualități** pe care nu le-ați prevăzut înainte."

"**Ridicați-vă în ultimul moment și fruntea și curajul** , **gîndiți-vă la anii de luptă, reînoiți-vă energia obosită** , **recîștigați-vă acel instinct prin care ați reușit să creați o formidabilă forță și formulă de luptă**, și **mergeți mai departe , pînă la sfîrșit.**" [...]

"**Dacă nu puteți continua înainte, ca forță conștientă care se îndreaptă liniștită spre un destin, nu dați impresia că v-ați tîrî slăbănogi și încovoiați, ducînd, ca pe o umbră tristă, o țară care mai poate crede în d-voastră.**"

(**Aplauze prelungite la PNT ; oratorul este felicitat**) (p. 346)

C.Gongopol / 15 dec.'30

20.) Al.Topliceanu : "Virgil Madgearu " -portret , sept.'30

(revista "Parlamentul românesc", sept.'30, p. 11-13)

[LD: atenție ! este cel mai dur , chiar îngroșat ,portret făcut lui Madgearu.

Dar mie **îmi confirmă** ceea ce **am simțit** adesea în discursurile și intervențiile sale pătimașe .Cît despre **"ținta" urii sale -Vintilă Brătianu-** cred că a dus-o pînă la **limitele suportabilității umane**, urmat fiind , ca într-un cor antic,și de colegii de partid. Interesante observațiile privind relațiile lui cu Mihalache,Lupu și Manoilescu.

Dacă , măcar în parte, a fost așa, **lucrurile sunt foarte grave** , avînd în vedere rolul pe care l-a avut **în guvernare** (la diverse departamente economice) și **în PNT** (ca unul dintre artizanii ,doctrinarii și înfăptuitorii săi de vază)

Ce nu înțeleg, este de unde găsește Topliceanu ...asemănarea cu Vintilă Brătianu.]

Topliceanu / sept.'30

▣ Madgearu >Vintilă Brătianu

"Adesea, oamenii cu însușiri sufletești asemănătoare, se dușmănesc. Electricități de sens identic, se resping. **Între Virgil Madgearu și Vintilă Brătianu există o apropiere sufletească** tot așa de pronunțată , ca și **ura care-i stăpânește pe amândoi** - unul față de celălalt.

"Dacă nu ar fi intervenit unele împrejurări , în aparență neînsemnate, azi **Virgil Madgearu ar fi ocupat rolul de aghiotant al șefului partidului liberal.**

Dl Madgearu a intrat în politică ,grăbit.Știind că în PNL stagiul este o condiție indispensabilă, tînărul și ambițiosul economist și-a dat repede seama că **tipul Vintilă Brătianu** e necesar oricărui partid.

"Pornind la luptă, **a început prin a-l ataca violent** , tocmai **în ce aveau comun amîndoi.**Așa s-a făcut că , ani de zile , nimeni nu s-a gîndit să găsească în Virgil Madgearu exact aceleași trăsături caracteristice fundamentale pe care acesta le arăta drept pernicioase în personalitatea adversarului său.

[.....]

" D-l **Virgil Madgearu** este un om **muncitor, sobru și de o rară energie.**

Dinamismul său e însă destructiv. Ambiția principală pare că nu-l este alta decît aceea **de a dărîma tot ceea ce clădește adversarul său.** Cînd e vorba de înfăptuiri reale, dl Madgearu are soluțiile gata :**contrarul de ceea ce a realizat d. Vintilă Brătianu.**

"Adesea îl vezi făcînd **eforturi imense pentru a se convinge singur că numai așa** se croiește calea spre întremarea și fericirea țării. [...]

Oricare ar fi chestiunea pe care o ridică la tribună d-l Virgil Madgearu , **obiectivul principal e tot dl Vintilă Brătianu și politica sa economică.**

Voit, la începutul carierei sale politice, Virgil Madgearu găsea prilejul să-și lovească adversarul.**Azi, după zece ani de practică,refrenul vine de la sine,** și nu o dată l-am văzut la tribună venit să discute o chestiune străină, trezindu-se după primele fraze **atîcînd cu rară violență tot pe Vintilă Brătianu."**

[.....]

Topliceanu / sept.'30

▣ **Madgearu > Lupu**

Madgearu știa ce vrea, era muncitor și perseverent.

Între el și majoritatea colegilor din partid, distanța era imensă.

El știa acest lucru și nu-i menaja. Părerile sale și le impunea violent, cu pumnul trîntit în masă.

" Ani de zile **Virgil Madgearu a terorizat vechiul partid țărănesc.**

Știa mai mult decît oricare altul, eraperseverent și mai ales, intransigent.

Pe **Ion Mihalache** , nu s-a sfiit să-l trateze în față **de incult** ,

pentru **dr.Lupu** n-a avut niciodată **nici prietenie , nici considerație,**

pentru**că Virgil Madgearu, burghez autentic**, a disprețuit totdeauna tocmai ceea ce formează fondul personalității d-rlui Lupu.

Perseverent, **a reușit să-i facă viața imposibilă în partidul,**dacă nu creat , apoi desigur dezvoltat și încălzit de personalitatea și temperamentul unui animator de rasă [Lupu]

Cînd **dr Lupu a părăsit partidul, nu unirea cu ardelenii și takiștii d-lui Maniu a fost**

cauza reală, ea nu a fost decît un pretext.**Cauza era Virgil Madgearu** , prezența sa la

loc de frunte, perspectiva acțiunii sale în noua formație , în care **dr Lupu era dinainte**

condamnat să fie izolat.

[.....]

[Lupu] **Cu Ion Mihalache rupea o legătură** zidită cu atîția ani de zbucium comun.

Cu Grigore Iunian, o prietenie veche.Cu Virgil Madgearu, însă, lupta continua.

Deschisă și fără menajamentele impuse pînă atunci.

Rece și metodic, **Virgil Madgearu ataca** știind că la baza atacului are fondul moral al constanței politice.Alături de dr.Lupu, pe banca ministerială,

d.Vintilă Brătianu asista la spectacol " [.....]

Topliceanu / sept.'30

▣ **Madgearu > Manoilescu**

"Azi,[1930] în partidul său, în calea d-lui Madgearu se ridică **alt adversar.**

Dacă va rămîne unde a crezut că-și poate găsi un loc potrivit ,

d-l **Mihai Manoilescu** e menit să deschidă lupta.

[.....]

Manoilescu a intrat și el la d-l Maniu cu ajutorul lui Virgil Madgearu.

Altfel nu era posibil. De atunci n-au trecut nici **doi ani de zile**. [1928?]
Virgil Madgearu azi, în propriul partid, nu are **un adversar mai periculos**
decît pe **Mihail Manoilescu**. Mai ales **azi !** " [Atuul: **Regele Carol.**]
[.....]

Virgil Madgearu a stăpînit , în fapt, partidul din care face parte..

Are un **defect imens** , înăscut , și de care nu se poate dezbăra . **Este contabil.**
Ca atare, judecă oamenii întocmai ca și omul care o viață este condamnat să adune
coloane reci de cifre.[...[De aici atîtea **aprecieri nejuste,**
atîtea atacuri nemeritate, atîtea greșeli enorme de judecată.
Ce păcat că d.Madgearu nu a învățat filozofia sau matematica adevărată."
Al.Topliceanu / sept.'30

21.) Ion Bianu (senator de drept, președintele Academiei Române) ,11 dec.'30

(D.S., MO. 9, ședința din 11 dec.'30, p. 167)

[LD: într-un discurs virulent contra regionalismului funest al ardelenilor, atîcîndu-l și pe Maniu.. :Din păcate, nexeroxat. La nevoie...]

Bianu / dec.'30

▣ Carpații.

"[...] **conștiința unității neamului** a fost clară la noi **ca cristalul** și
acești **Carpați n-au fost un zid de despărțire** , ci dimpotrivă,
au fost un **adăpost de împreună conviețuire** în contra năvălirilor
și o **legătură între românii de o parte și alta a Carpaților** ,
au fost **canalul de comunicație perpetuă** ,
căci românii n-au încetat a trece de aici dincolo și de acolo aici.
Unitatea națională a fost ținută prin **limbă** și prin **legea creștină** ."
Bianu / dec.'30

22.) a) Victor Slăvescu : **Vintilă Brătianu** , 23 dec.'30

(rev." Parlamentul românesc", nr.33, 31 dec.'30, p.12-13)

[LD: poate cu acest prilej să abordezi această **tară sufletească a românilor** ,
de a recunoaște meritele unor personalități, după ce mor!
Cazul lui **Vintilă Brătianu** este emblematic !]

A murit de un accident vascular, și este înmormîntat acasă, la **Mihăești**.

Șocol l-a avut pe marginea șoselei, în fața automobilului.

Lia Brătianu (soția ?) refuză funeraliile naționale.

Faimoasa sa lozincă , cu care va intra în istorie : < **Prin noi înșine!** >

▣ Omagiul Camerei

GGMironescu : " Doliul familiei Brătianu și al PNL, este doliul țării "

Ștefan Cicio Pop : " Vintilă Brătianu se desface de PNL

și trece în Istoria neamului românesc.El este al nostru, al tuturor..."

Mihai Popovici : " Iubirea de neam și grija pentru ziua de mîine a neamului,
vibra în toate fibrele ființei sale"

Averescu : " A fost de o moralitate fără prihană.Sclav al datoriei, întreaga lui energie a
fost închinată exclusiv patriei"

Iorga : "În paharul de otravă pe care l-abăut Vintilă Brătianu, eu n-am coborît nici o
picătură"

IGDuca : " El a putut fi hulit în viață mai mult decît orice alt om politic, dar cei mai
înverșunați adversari ai săi nu i-au putut precupeți niciodată respectul "

22 b) Omagiu la moartea lui **Vintilă Brătianu** (23 dec.'30)

În Senat

Rostesc omagii : **Tr.Bratu** (președ.Senat), **GGMironescu** (prim.ministru),
IPSS Mitropolitul **Miron Cristea**, în numele bisericii ortodoxe,

IPSSI **Al.Cisar** , în numele bisericii romano-catolice,
Rabin-șef **I Niemerower**, în numele cultului mozaic,
C.Rădulescu-Motru , în numele majorității PNT,
Mareșal Al.Averescu, în numele P.P,
I.Bianu , în numele Academiei Române,
C.Argetoianu și **dr.C.Angelescu** , în numele PNL
Ședința se suspendă 5 minute, în semn de doliu.

23.) **Romulus Dianu** , "Al treilea partid liberal" - "**Părerii**" - **27 ian.'31**

(rev."Parlamentul Românesc", nr.2, 27 ian.'31, p. 5)

[LD: îl fișez pentru stil , prețiozități ,neologisme, și pentru anume detalii subtile, picant-amare, privind felul cum erau receptați anumiți lideri, în epocă. Deși este un amestec de superlative și ironii greu de descifrat , acum . Informații istorico - politice nu prea oferă...dar omul prinde contur... de don Quihote !]

[.....] (vezi pe larg și context la **PNL-3**)

"**DI Florescu** e o figură cunoscută și populară .În istoria democrației românești domnia sa va sta **în pragul de sus al scării** , plastronat și superb , în admirația unui milion de cuscri , cumnați, veri și cumetre, cărora d.Jean Florescu le-a patronat nunți, botezuri, ba poate și divorțuri . **Nimeni nu l-a putut imita.**

D.Trancu-Iași , care-i răsare în unele momente , **e prea literat** ca să-i semene, iar **d.DRloanițescu e prea neliterat** ca să-l admire.

" Așadar, cu tot avantajul său bogat, iată-l pe d. **Ion Th.Florescu singur, nobil, frumos.**

Lipsit de aprobarea unei Adunări democratice și țărănești , domnul Florescu se consolează cu Ibsen, și-și pupă în oglindă imaginea de **mucenic democrat și oropsit**

[.....]

"Ca să ne spunem gândul întreg, vom adăuga că

d.IonThFlorescu n-a fost în vechiul partid liberal, nici Spartacus, **sclavul revoltat**, nici Aristide din Atena,**valoarea jerfită.**

Între cîrnii și optuzii aspiranți la onoruri ministeriale ,**d-sa nu avea ce căuta.**

Ar fi adus acolo **o eleganță de bună calitate** , **o vorbă stilizată** , **un gând dintr-o carte** , și **ar fi fost handicapat de marea ignoranță a celor mulți** , care ,după legea sufragiului universal , trebuie să aibă dreptate. Ar fi adus un **ridicol idealism de don Quichotte** , **o juvenilă corectitudine** de diletant politic, o searbădă socoteală de mediocru elector.

Îl mai încurcă și **cinstea**,îl încurcă și **talentul**,

îl încurcă și **prejudecățile sale de familie**, de **educație**, aș zice.

"Iată pentru ce n-am înțeles **inutila amabilitate** cu care s-a prezentat în fața majorităților, ca să le asigure de loialitatea sa perfectă de **opozant occidental.**

[.....]

Copleșit de **tradiția unei brutalități care e a românului**, **protozoarul politic de la noi nu ia în seamă bunăcuviința și gentilomia.**

D.Ion Th Florescu , **condamnat să fie singur**, sau aproape singur, **va servi posterității numai ca un exemplu.**

Discursul său a fost o inutilă plecăciune"

Romulus Dianu : "Cazul ThFlorescu" / ian.'30

24.) "Cazul Argetoianu " -**excluderea din PNL-1 - dec.' 30**

(rev."Parlamentul românesc", 5 dec.'30, p.9-10)

[**LD** : câteva semnale premergătoare .Apoi "**profilul**" **moral politic** făcut de revistă, la care subscriu întru totul.Ocazie ca să comentez și abuzivul apel la "**Memoriile**" seniorului de la Breasta, în istoriografia și comentariile analiștilor politici români.]

(Vezi pe larg și context la **C.Argetoianu**)

P.[arlamentul R.[omânesc / 5 dec.'30

▣ **Retro: Argetoianu în PNL.**

Constantin Argetoianu a fost exclus din PNL.

"După ce a colindat prin toate partidele politice după ce a caracterizat drept < Bordel > parlamentul liberal, < Cc.Costică > s-a adresat [1926] d-lui Duca cu rugămintea de a i se permite să-și încheie cariera într-o casă cinstită, adică în partidul liberal.

" De la această scrisoare și pînă azi n-au trecut nici patru ani de zile. E drept, atunci cînd a intrat în singurul partid în care nu fusese , șef era Ionel Brătianu, iar astăzi , cînd e forțat să plece, la cîrma partidului liberal tronează d-l Vintilă Brătianu."(p. 9)

[.....]
PR/ 5 dec.'30

▣ Argetoianu: "Ceasul" lui politic .

[.....]

" Fostul ministru de Domenii , este un temperament prea viu și o energie prea activă politicește , pentru a renunța tocmai atunci cînd, chiar după propria lui declarație, i-avenit ceasul.

D-l C.Argetoianu va mai juca încă un mare rol politic la noi în țară.

Mai ales în împrejurările actuale, calitățile sale se impun de la sine.

" Cine altul decît d-l Argetoianu ar putea avea curajul unui guvern de personalități ,unei înjghebări disperate, care să fie totuși în stare să domine evenimentele ?

Cc. [caca !] Costică își dă seama de ceea ce îi poate pumnul.

Va primi însărcinarea Regelui și, de va fi nevoie, va face și alegeri , așa cum a mai făcut.Va cerca să-și pună în aplicare planurile sale economice și financiare și nu se va jena să-și arate pumnii atunci cînd atitudinea adversarilor îl va îndreptăți să o facă. Că va reuși sau nu, asta este altă socoteală.

Dl Argetoianu nu e omul care să se sperie de un insucces .

D-sa nici nu poate fi făcut responsabil de așa ceva.

Din moment ce politicește nu are nimic de pierdut , răspunderea este complect iluzorie. D-l C Argetoianu știe acest lucru ; știe, mai ales, că la noi în țară, politicește, nu se poate compromite nimeni afară de omul ce-și recunoaște singur greșelile.

În consecință, Cc [caca!] Costică va încerca totul.[.....]

PR/ 5 dec.'30

▣ Guvern de personalități ?

[.....]

"Rămîne însă deschisă o întrebare , aceea a urmărilor pentru Țară și Rege, dacă încercarea d-lui Argetoianu nu va reuși .

" Și răspunsul de dat e mult mai greu pentru că , spre diferență de persoana primului ministru, nici Țara , nici Regele , nu pot spune

ceea ce ar fi în stare să spună Cc.Costică în ziua cînd ar fi să cadă de la guvern , în urma falimentului general." (p. 9) [.....]

PR / 5 dec.'30

▣ Previziuni : eșecul C.Argetoianu

" Oricît ar fi de curajos d-l Argetoianu și

oricît de nelimitat ar fi sprijinul ce-i va acorda Regele,

răspunsul la întrebările de mai sus ,este imposibil de dat [!!!!]

încît să mulțumească nu numai un număr restrîns de ambițiuni personale ,

dar o țară întregă ce geme sub apăsarea unor nevoi încă necunoscute pînă azi.

"Cu plecarea forțată din partidul liberal, d-l Argetoianu încheie un circuit .

De acum înainte rolul de out-sider e singurul ce mai poate fi jucat.

Afară numai dacă Seniorul de la Breasta nu va prefera să se retragă la Castel unde,

înconjurat de Alecu Radianu , Raul Crăciun, Mișu Demetrescu și Finkelstein ,

să se ocupe vara de agricultură , iar iarna să joace bridge la Jokey Club.

" Pentru realele însușiri cu care e înzestrat , această ultimă [?!?] perspectivă de sfîrșit de carieră e mai mult decît dureroasă." [...]

Argetoianu / 5 dec.'30

25.) "Tipuri și porecle "

"Parlamentul vesel " -rubrică la rev." Parlamentul românesc", 1930/31
(rev."Parlamentul românesc", revista lumii politice, dir.N.Russu Ardeleanu, 8 mart.'30)
[LD: poate spicuești din documente semnalele, și faci o pagină de haz ...
Spre ex., caută pasajele pentru C.Stere -"castelanul de la Bucov" ;
C.Argetoianu - "seniorul de Breasta" ;Maniu,Mihalache, Iorga ,ACCuza, dr.Lupu, etc etc.]
Revista a vrut pur și simplu să distreze, și spre surprinderea lor, **pasionează**.
Zeci de scrisori primite dovedeau că cititorii, plictisiți de manifestările "serioase" ,
au prins interes de rubrică .
De altfel, și "tipurile" erau frumoase, în sens artistic, din moment ce amuzau,
poate nu de artă superioară, dar cu mină de "creațiuni" izbutite , care compensau
triumful urlător al celei mai vulgare mediocrități din câte s-au suit pe Alpi , să vadă peisagii
pe care sufletul nu l-a cerut și nu le poate gusta.
"Clienții " , recrutați dintre fericiții "aleși", a căror singură îndatorire era
să dea bună-ziuă casierului , odată sau de două ori pe lună...
Senatorul " **Mârtoagă** " , senatorul Dincescu (PNȚ) (șeful lui era DRloanițescu) care își
cucerise gloria ,călare pe o mârtoagă țesălată frumos
"conducând **trupele victorioase** din Vlașca ,pe străzile **capitulate ale cetății București**,
cu prilejul împlinirii a 12 luni de binecuvîntată guvernare național-țărănistă.
Cine l-a văzut atunci, nu-l va uita nici o dată, nici pe d-sa, nici pe Ducipalul care se
poticnea în fruntea gloatelor urlînd de fericire și de voie bună.
A,să-l fi văzut atunci , în a cea zi memorabilă! Să-l fi văzut călare, mîndru și fericit, pe
mârtoaga național-țărănistă ! Lumea îl privea uluită și emoționată , și avea impresia că
retrăește vremurile medievale ... Unii pretindeau chiar că trebuie să fie descendent din
flori al lui Napoleon ,care ar fi lăsat oarecari urmași în trecerea lui spre Rusia .
Și l-am zis : " **Napoleon-D.nc.sc.-Mîrtoagă ,de meserie național-țărănist**"
Deputatul "**Bâzdâg**" (Buzdugan, PȚ-Lupu) , avea două calități incontestabile :
era **basarabean și deputat**
Prin 1920, Buzdugan era un tînăr inimos, vorbăreț și simpatic.Cîteva poezii publicate
și , mai ales, 2-3 acte de curaj cînd se prăbușeau armatele rusești în Moldova ,
făceau să se întrevadă pentru "fratele Bâzdâg " o carieră frumoasă ...
Pentru el, **deputăția era o carieră**.Era deputat de vreo 10 ani, fără întrerupere,
reprezentantul "lupist" al Basarabiei. Pentru el, Parlamentul devenise adevărata sa
locuință.Vorbea adesea, și toată Camera se distra pe socoteala sa.
" Ceea ce este o mare calitate ,la drept vorbind.Căci e mare , mare lucru, să izbutești să
faci pe cineva să rîdă.[...]Și d.Buzdugan izbutește, aproape zilnic, să distreze adunarea
din Dealul Mitropoliei .Uneori, are și accese de revoltă sau violență , de unde și porecla
de Bâzdâg .Atunci e pur și simplu delicios , fiindcă hilaritatea întrece toate marginile , și
d.Buzdugan este omul zilei."
...la moartea lui Dumitru Buzdugan (ex judecător, ex ministru) , apoi a fratelui său,
George Buzdugan (ex- Regentul) , d.deputat "Bâzdâg" , cu o mare bandă de doliu la
mîină, stătea lîngă familia îndoliată, primea condoleanțe, iar cîteva zile după înmormîntare
,mergea la Capșa tot cu doliu la mîină...
"Cine-i domnul ? " , a întrebat cineva din familie.
"Trebuie să fie cineva din ai voștri , vreo rudă de-a voastră !"
"Ași, noi nici nu-l cunoaștem !"
... Și așa Ion Buzdugan , fostul praporcic Bâzdâg , devenise membru al familiei
Buzdugan...
Parlamentul vesel ...

26.) Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc) discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 97-102)
Intervenții polemice în discurs : **Virgil Madgearu, Virgil Solomon, Ilie Lazăr ;**
AC Cuza, M.Landau, Solomon Rosenberg .
[LD:discurs integral xeroxat; în calculator, dispersat problematic;
sublinieri,colorări, paranteze, îmi aparțin.
Marchează deteriorarea platformei pe care s-a bazat alianța electorală dintre PNȚ
și P.Evreesc sionist, în 1928.De unde, în debutul discursului anunța că Clubul
parlamentar evreesc nu va vota Mesajul,în final... asigură guvernul de sprijin
(Vezi pe larg și context la **Evrei sau Antisemitism**)

Mișcarea antisemită.

[LD: atenție la exagerările și procesele de intenție făcute , prin generalizări, guvernelor românești, națiunii române.

Fischer, ca lider sionist, ar fi trebuit să aibă o atitudine echilibrată, neprovocatoare. Cît privește Landau, el este "ACCuza-evreilor " !]

"Dlor, oare se poate considera ca o **mănuire** în concordanță cu principiile egalității cetățenești a puterii de stat **față de noi, evreii din România** , cînd **organizarea unei mișcări [Garda ?LANC ?]** care **tinde la nimicirea noastră și condamnabila ei propagandă**; ațîțătoare la o serie de delictе , ba chiar și la crimele cele mai odioase , nu numai că **este tolerată** ci direct este **chiar încurajată** de către anumite **organe ale autorităților ?**

"Și atunci, întreb **care este deosebirea între conduita puterii de stat față de mișcarea antisemită sub fostele guverne ...**

ACCuza : "Rău ziceți <antisemit > ,

trebuie să spuneți <mișcarea națională creștină.>

... și atitudinea în timpul celor **doi ani de cîrmuire a partidului național-țărănesc ?**

Nu există nici o deosebire esențială."

[.....]

T.Fischer / nov.'30

▫ Răspunderea guvernului PNȚ

Virgil Madgearu (ministr.agricult.) : "Deoarece **ați ridicat acuzațiuni împotriva guvernului , că ar fi tolerat și încurajat mișcări antisemite** , v-aș ruga d-le deputat ca **să ne arătați** în ce cazuri **guvernul** nu ar fi luat **măsuri** în cadrul **Constituției și legilor țării ?**" [.....]

T.Fischer : " În cadrul acestei cuvîntări nu pot să arăt tot **materialul adunat** ;

Dar sunt lucruri care **au fost trecute în revistă** ,în mai multe rînduri, **de întreaga presă** și care au fost **semnalate și aici**, la tribuna Camerei "

Madgearu : "Un singur lucru :aveți memoria scurtă.

Uitați ce era cu 2 ani înainte , iar recunoștința este o floare rară ."

T. Fischer : " În acești 2 ani, **noi am avut de suferit atîtea evenimente dureroase** , încît nu pot să nu le relev acum , cînd este de **datoria mea să fiu interpretul opiniei populațiunii evreești din țară."** [.....]

Madgearu / Intervenție în discurs , nov.'30

▫ Libertatea , legalitatea, constituționalitatea, presei și întrunirilor.

[LD: atenție la argumentația legalității privind dreptul la presă și întruniri, inclusiv a mișcărilor naționaliste; **pretenția la excepționalitate** ,cerută de evrei. De ce ? Va trebui să intri în profunzimea acestei mentalități .]

- Madgearu : " Dle doctor [**T.Fischer** ,în drept?] , vă rog să-mi **citați articolele din Constituție** ,din **codul penal** sau din **orice altă lege**, pe baza cărora am fi putut lua **măsuri preventive** referitor la **întruniri și publicații**.

Dle deputat , eu am primit , după incidentele de la Borșa mi se pare, vizita unor **ziariști evrei din America** și **le-am explicat că** ,după **Constituția noastră și după legile noastre** , nu putem avea **nici o acțiune preventivă** , în fața **nici unui fel de mișcare politică**.

Dovada cea mai bună că am avut **exact aceeași atitudine** , este că **nu am luat nici o măsură nici contra presei**,nici contra **întrunirilor publice** ce s-au ținut în timpul guvernării noastre , **de toate grupările politice, de toate partidele**.

Cînd **anumite curente**, au încălcăt, cînd au făcut **anumite acțiuni prevăzute** în cadrul articolelor din **codul penal** , **le-am trimis în justiție**.

Cei pe care **justiția i-a găsit vinovați, i-a sancționat** ; pe ceilalți i-a eliberat .

Credeți dvs că noi putem face mai mult decît ne permit legile țării?

Sau credeți dvs. că **noi putem să începem astăzi o acțiune de persecuție împotriva unei mișcări politice și miine împotriva alteia ?**

Atunci ar trebui să suprimăm Constituția."(p. 99) [.....]

▣ **Internaționalizarea problemei evreești.**

▣ **Naționalism curat > < Xenofobie condamnată.**

" **Noi am așteptat și credeam că PNȚ** , tocmai în spiritul programului său, va da dovada unei **voințe ferme ca să dea acestei probleme grave** a vieții publice românești, **o soluțiune cu adevărat constituțională [! ? !]** și cu drept cuvânt **patriotică**, pentru că **omisiunile** cu care s-au făcut vinovate în această privință guvernele precedente , **au cauzat acestei țări prejudicii incomensurabile.** "

[.....]

"Aceasta era ferma noastră convingere și **această convingere** a inspirat populației evreești din țară un **sentiment de securitate , de stabilitate , a liniștii și ordinii publice.** Și când, prin **întîmplările jalnice** de anul trecut a guvernării PNȚ, **acest sentiment a fost distrus**, credem...

Madgearu : " Precizați care întîmplări jalnice ? "

T.Fischer : " Au fost o serie întreagă . Borșa, Bălăceni, Bălți, Suceava "

Virgil Solomon : " Ce a fost acolo ? "

T.Fischer:... au fost foarte multe localități unde s-au produs **grave desordini și excese rușinoase** "

Solomon : " Ce a fost la Borșa ? **Dvs susțineți că a fost incendiată Borșa ?** "

T:Fischer : " **Eu nu susțin că a fost incendiată**, însă în **opinia publică** din tot Maramureșul este înrădăcinată **convingerea că a fost incendiată.** " (p. 99)

[.....]

Ilie Lazăr/ nov.'30

Teodor Fischer

▣ **" Cazul Borșa."**

▣ **Manipularea problemei.**

Ilie Lazăr : " Dle deputat Fischer, fiindcă a fost vorba de **incendiul de la Borșa**, să-mi permiteți și mie să intervin.Cred că veți recunoaște și dvs. că întotdeauna **am fost loial** în ce privește atitudinea mea în legătură **cu partidul dvs.** în special ...

T.Fischer : " Cu cea mai mare plăcere **recunosc acest lucru în fața Camerei.** "

Ilie Lazăr : " ...și nu m-am sfiit niciodată , chiar înaintea d-lui deputat Cuza, să arăt **această prietenie** , de care mie personal nu-mi este deloc rușine , deoarece astăzi **reprezintă în Maramureș** cel puțin **37 % din voturile populației evreești** .

Dar nu este mai puțin adevărat că unele **provocări pornite din partea populației evreești**, în ce privește **presa** și în ce privește **defăimarea noastră în străinătate** , **denaturînd adevărul**, **au ajuns la culme** și **au exasperat populațiunea românească** de acolo.

S-a ajuns acolo, domnule deputat Fischer, încît **noi, 82 de intelectuali din Maramureș**, prieteni cu dvs., cu care împreună ați luptat zece ani de zile,

să trebuiască să protestăm prin telegrame energice , **împotriva denaturării adevărului** . Așa s-a întîmplat.

" **Ați adus d-voastră la Borșa**, după catastrofa de acolo, **pe d.Abersohn de la Liga Națiunilor.**

Întîmplarea a făcut să fiu acolo în acel moment și să convoc **o adunare** de toată frumusețea, la care au venit **vreo 5.000 de oameni evrei și români**, unde **am expus cinstit și sincer tot ce a făcut**, toate **intențiunile bune**, și tot **ce vrea să facă guvernul nostru.**

" Nu e mai puțin adevărat că **presa dvs.**, cu **foarte multă răutate** , **a denaturat tot ce a fost acolo** , în legătură cu **cele petrecute la Borșa**, și cu **așa numitul incendiu de la sinagoga din Sighet.**

Întîmplarea a făcut să fiu la Sighet . **A fost un incendiu pe un loc cît o pălărie**, și imediat toată **presa din Cehoslovacia, din Austria și din Germania** , a răspîndit știrea că **s-au incendiat sinagogile din Maramureș**, și că **s-ar fi omorît oameni.**

Domnule deputat Fischer , vă întreb pe d-voastră : toate acestea au contribuit, pot contribui, la raporturile normale, care trebuie să existe între noi ? **Da sau ba ?**

Ilie Lazăr / nov'30

" Dați-mi voie atunci să **protestez**

împotriva acușării aduse acestei populații din Borșa, care, domnule deputat Fischer, o fi ea săracă și nenorocită, dar are o tradiție istorică de care este foarte mândră.

"Această populație ,pe la 1700, a bătut pe tătari , sub conducerea preotului Șandor Lupu"

"Acolo , fiecare țaran este nobil, și protestează prin glasul meu , împotriva acușărilor d-voastră , că ar fi incendiat comuna Borșa!"

S-a întâmplat acea catastrofă, pe care o regretăm foarte mult și, precum știi foarte bine, **Maiestatea Sa Regina este în fruntea acțiunii de colectare de ajutoare și noi facem tot ce se poate face.**

Vă rugăm însă și pe dvs, pentru liniștirea spiritelor, **să puneți la punct pe acei gazetărași** cari totdeauna **toarnă petrol pe foc "** (aplauze la PNȚ) (p. 100)

[.....]

Solomon Rosenberg / nov.'30

Virgil Madgearu /

▣ **Agitații antisemite .**

▣ **Procesul de la Satu Mare**

▣ **Puterea justiției.**

[LD: și în această împrejurare, mai presus de orice logică ,de orice obiectivitate, ura lui Madgearu contra liberalilor ... a funcționat !

În rest ... mă tot duce gândul la asasinarea lui , în 1940 !]

Solomon Rosenberg : "Ați protestat aci contra incidentelor provocate de Dănilă și Toth și alți vagabonzi , care veneau în Maramureș să facă agitații ?

Ilie Lazăr:" Am protestat atunci și protestez și acum "

Rosenberg ."Cum vă explicați această **catastrofă** , acele **incidente din Maramureș**, acele **turburări** la care s-au pretat **indivizi , vagabonzi, cărora li s-a făcut acel proces ? "**

ACCuza :"**Studentii români nu sunt vagabonzi ; dvs sunteți vagabonzi."**

Landau :"**Aceia nu sunt studenți, sunt vagabonzi"**

Madgearu : "Domnule Rosenberg, trebuie să protestez împotriva afirmației dumneavoastră că noi am stat **impasibili față de agitatori antisemiți** , și aceasta **numai pentru că agitatorii antisemiți au fost**, ca și alții, **liberi să circule în această țară.**

Să nu uitați însă că, în momentul **când acești agitatori au fost dovediți că ațită la acte de rebeliune , ei au fost prinși și arestați."** (aplauze la PNȚ)

Noi nu putem răspunde de sentințele ce le dă justiția în asemenea cazuri.

Dacă justiția scoate pe cineva din cauză, noi, ca guvern, nu putem face absolut nimic. Justiția dă sentința înaintea căreia noi ne închinăm cu toții.

O dată ce justiția a scos pe cineva din cauză, **nu este drept să aduci acel caz înaintea Parlamentului** ,să ridici **împotriva guvernului acușării** de tolerare a agitațiilor.**Este o atitudine greșită**, credeți-mă.

D-le Fischer, d-ta știi că timp de **10 ani ne-am ridicat împotriva tuturor ațitărilor antisemite** , și **am veștejit toate acțiunile antisemite**, care au fost **cîteodată organizate de guverne**, alte ori **tolerate de guverne.**

" Dta știi bine seriozitatea conducătorului fostului guvern [Maniu]

sub care s-au întâmplat incidentele , de care dta te sesizezi acum, cunoști foarte bine seriozitatea cu care în toate acțiunile sale **a rezolvat acest lucru** numai în interesul obștesc,ca să poți să conștii dta **buna credință** a șefului guvernului nostru, sub care s-au petrecut aceste incidente.

Îi cunoașteți cu toții **mentalitatea civilizată și europeană**,

recunoscută nu numai aici în țară, ci și **peste hotare."** (aplauze prelungite la PNȚ)

"Tertați-mă ,d-le Fischer, că **acțiunea d-voastre** ,

a deputaților evrei din Parlamentul nostru, este o acțiune greșită,

nu numai din p.d.v.al politiciii pe care dvs o urmăriți.

D-voastre **dezinformați opinia publică** , care întotdeauna a fost împotriva ațtărilor antisemite, și **o descurajați** de la atitudinea pe care a avut-o pînă astăzi. Dacă dvs, **legîndu-vă de incidente trecătoare**, trageți concluzii asupra atitudinii pe care a luat-o guvernul în această chestiune, **mă îndoiesc** , **dacă veți găsi vreodată** , nu în Țara Românească , dar în orice țară din lume, **un guvern** care să aibă atitudinea pe care am avut-o noi, în atmosfera în care am guvernat de doi ani.**(aplauze la PNT)** **Acesta este adevărul** și de aceea durerea d-voastre este mai mare.[...]
Atrag cu toată loialitatea atenția acestei atitudini greșite și vă declar că , în străinătate , nu ați putut face nici un rău...
T.Fischer : "Nici nu a fost în intenția noastră să facem vreun rău"
Madgearu : " Repet că **sunteți nedrepti** și vă atrag în același timp atențiunea că **nu în felul acesta veți avea ceva de cîștigat**.
Eu am fost la Geneva , **am luat contact cu cercuri internaționale evreiești**, și vă pot spune că **toate știrile false cari s-au trimis peste graniță** , **nu au impresionat**, de oarece trăim în secolul rapidității știrilor și , **ce e fals**, nu mai trăește a doua zi.
Eu fac un apel călduros la dvs. să renunțați la această atitudine și **să aveți lealitatea să recunoașteți** că, cu toate că am guvernat într-o ambianță economică și politică specială , **am reușit să impunem prin tact și cu multe stăruințe** , **ordinea în țară**. Cunoașteți pe **d.Maniu**, fostul președinte de consiliu.
Vă întreb , cum ați putea dvs. crede că , **dacă ar fi fost adevărat ce susțineți** , **d-sa ar fi putut privi aceste chestiuni cu sînge rece ?" (aplauze la PNT)** (p. 101) [.....]
T.Fischer/ Madgearu / Ilie Lazăr / Virg.Solomon / nov.'30

27.) I.Gh Pardos (**PNT**, **deputat de Prahova**), **Interpelare Guvern** , **8 dec.'30**

(DAD, MO 15, șed. din 8 dec.'30, p. 206)

[LD : din păcate , nuam documente care să ateste participarea în Consiliile de administrație ale oamenilor politici ! Nu știu ce soartă a avut interpelarea lui Pardos, dar semnez episodul pentru a arăta cum , teoretic măcar, se putea face controlul parlamentar al guvernării !]

Pardos / dec.'30

▣ **Consiliile de administrație la Regii și Case autonome.**

"Dle președinte, d-lor deputați, am cerut de 10 zile lista complectă a tuturor

Consiliilor de administrație a Regiilor și Caselor autonome. [.....]

"Constat cu regret că, deși aceste Regii nu trebuie să caute prea mult ca să descopere cari sunt membrii Consiliilor lor de administrație, și, evident, că nu ar avea nevoie de prea mult timp , să cunoască și atotputernicia acestora, totuș , **nu mi s-au remis dosarele cerute**, de care am nevoie pentru discutarea bugetului.

" Vă rog , deci, să **aplicați regulamentul** și să faceți din nou cunoașcut d-lor **miniștri** , **să trimită Parlamentului datele cerute** ,

pentru că **nu de florile mărilor venim aici**.

Iar **dacă facem un control, trebuie să-l facem, serios și cinstit, bazat pe cifre**.

Eu aș putea să mă inițiez în chestiune și pe altă cale dar poate că **nu aș fi informat cinstit** , și **n-aș vrea** ,cînd voi veni în fața Parlamentului , **să discut** anumite situațiuni create de Regiile autonome , **în mod nebazat** sau **să fiu descoperit cu un neadevăr**.

Aș vrea, deci, ca **datele cerute să fie confirmate de guvern**, ca **să pot discuta** numai strict, **în limita adevărului**.

" **Dacă** , însă , **guvernul se teme** să dea aceste date , pentru că, știu eu, **ar vrea să le ascundă** sau nu ar vrea să le dea din alte motive -

mie , ca **deputat** , **trebuie totuș să mi le pună la dispoziție** , pentru că **legea îmi dă acest control** și

vreau să-l fac cu tot dinandinsul, și cu toată bunacredință,

în fața Parlamentului , la discuția bugetului.

Vă rog de a interveni din nou pe lîngă guvern" (**aplauze pe cîteva bănci !**)

I.Mihalache (ministr,Interne) : "Întîrzierea se datorește numai **biurocratismului nostru**"

DRloanițescu : " Dvs trebuie să luați măsuri. Nu este nimic de ascuns. Să ni se trimită **darea de seamă a regiilor autonome** , așa cum le **obligă legea bugetară**"

M.Manoilescu (ministr.Industriilor) : " Darea de seamă **este deja alcătuită**. Este o lucrare extrem de voluminoasă și amănunțită a **gestiunilor tuturor regiilor publice și mixte și chiar a concesiunilor** , așa cum **obligă legea comercializării**.

Cu această dare de seamă cred că **veți fi pe deplin satisfăcut**, căci acolo **veți găsi toate amănunțele** asupra tuturor chestiunilor cari v-ar putea interesa , nu numai asupra administrațiunii."

I.GhPardos : " Dorim să avem cât mai curînd această dare de seamă și totdeodată **să știm pe baza căror calități au fost numiți membrii în Consiliul de administrație**" .

(aplauze pe băncile opoziției !)

I.Gh. Pardos / 8 dec.'30

28.) Cristel Ceaușoglu (**PT-Lupu**) , **Lansarea interpelării** , **19 ian.'30**

(DAD,MO. 28, șed. din 19 ian.'30 , p. 655)

[LD: **xerox integral.Sublinierile, parantezele, îmi aparțin**
Interpelarea vizează încălcarea libertăților cetățenești
-presă, întruniri,demonstrații - de către Ministerul de Interne.
Vizat : Armand Călinescu (nu Mihalache!)

Ceaușoglu / ian.'31

▣ **Constituția : libertatea presei** . (Vezi pe larg și context la PT-Lupu)

" [...] libertatea presei ,care frămîntă omenirea de mai bine de un secol , **a fost rezolvată** de către **Ministerul de Interne** al democrației integrale printr-o **confiscare repetată , brutală, prin sergenți, agenți și comisari**. **Constituția** este categorică. Citez din **art. 25** , părțile care poruncesc această libertate:

< **Constituția garantează** tuturor **libertatea de a comunica și publica ideile ,opiniunile** lor prin grai, prin scris, prin presă, **fiecare fiind răspunzător pentru abuzul acestei libertăți** , în cazurile determinate , prin **codicele penal**, care, **în nici un caz, nu va putea restrînge dreptul în sine.** >

< **Nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie.**

Nici cenzura , nici o altă măsură preventivă

pentru apariția , vinderea atribuirea oricărei publicațiuni **nu se va putea înființa.**

[...] **Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat .>**

[.....]

Ceaușoglu / ian.'31

▣ **"Cazul Vidrighin"**

" **Ați fost atacați pe chestia Vidrighin** - ca să luăm o chestie care a ținut încordată atenția opiniei publice - **că ați risipit milioane ,fără ca Vidrighin să fie un specialist care să merite atîta leafă.**

Presa și-a făcut datoria. A atacat extrem de violent și cu exemple personale.

D-voastre singuri ați recunoscut , acum, greșala și marea risipă făcută.

Și atunci întreb:**cine plătește ?Statul.**

Cine e de vină ? Presa ? Nu,guvernul ."(p. 655)

Ceaușoglu / ian.'31

▣ **Cazul "Ordinea"**

" Vi s-a atras atenția , cu violență, în presă, iar **un oarecare Vasile Lazăr** a fost înjurat de ziarul "Ordinea" și altele că **s-a improvizat, prin protecție, stingător de focuri. Am ridicat și eu chestiunea în Parlament.**

D-I Madgearu și d-I Mirto spuneau că numai în cîteva zile îmi vor face cadou stingerea **focului de la Moreni** .

Iluminația sinistă , simbol al pîrjolului actualei guvernări , **continuă**.
Societatea [lui V.Lazăr] a fost îndepărtată de la stingere,
iar **statul a fost păgubit cu sume enorme** ."(p. 655)
Ceaușoglu / ian.'31

▣ **Abuzurile Ministerului de Interne.**

[Ministrul- **I.Mihalache** ; subsecretar de stat - **Armd.Călinescu**]

" Așa dar, făcîndu-vă **examenul de conștiință**, este mai bine ca ,

în loc de încălcări de Constituție și confiscări,

care ne descreditează și ne fac mai rău,

să temperați zelul unor prieteni de-ai d-voastre

și veți avea ca efect o critică mai temperată,

în orice caz, cerem ca abuzul să înceteze imediat.

Spectacolul acestei confiscări nu mai poate continua în mijlocul Capitalei.

Statul nu poate fi păgubit [...] prin **discreditul ce se aruncă asupra lui**

prin astfel de măsuri, care sunt departe de a corespunde sentimentului public,

și de a fi conformă **înaltei dorinți a MSRegelui** care , **așa de ritos, a declarat** ,

după cîteva zile de la suirea Sa peTron, **că oricine poate manifesta** ,

chiar în curtea Palatului , și că **oricine poate scri** ,

cu **libertatea garantată de Constituție** ."

" Or, **contra acestei înalte dorinți, contra Constituției** și contra sentimentului general,

am văzut **invalizii maltatrați în Piața Teatrului**,

negustorii bătuți, pentru că intenționau să meargă la Palat,

iar **studenții sfîlciți în bătaie**, pentru că au vrut să asigure pe Suverna ,

de înaltul său devotament.

"Și ca o încoronare a tuturor acestora, **libertatea presei sugrumată prin confiscarea**

ziarului " Ordinea"

"**Cer să mi se răspundă cari sunt motivele confiscării și cari sunt vinovații** .

Cer sancțiuni contra vinovaților , încetarea scandalului și **stabilirea unei zile pentru**

dezvoltarea acestei interpelări "

I.Buzdugan (PT-Lupu) : "Dorim să răspundă d.subsecretar de stat [Armd.Călinescu]
la interpelarea d-lui Ceaușoglu."

Șt.Cicio Pop: " Nu dorește să răspundă "

Ceaușoglu : " Rog să se admită urgența pentru dezvoltarea interpelării mele"

(p. 655)

Ceaușoglu / 19 ian.'30

29.) Ștefan Larionescu (**PNT**, **deputat de Rădăuți**),**Întrebare, 5 febr.'31**

Întrunirea LANC și prefectul de Rădăuți

Armand Călinescu (subsecretar la Interne) răspunde.

(DAD,MO 37, ședința din 5febr.'31, p. 748-749)

[LD. Discurs xeroxat parțial , cu zone ilizibile.

Meditează asupra dilemei în care se găsea Guvernul PNT , care a făcut atîta tărăboi

în opoziție, dar căruia **îi venise rîndul să se confrunte cu dezordinile** , ,mai ales în

cazul LANC, imediat reclamate și peste hotare ...și **libertatea constituțională de**

întrunire.Cînd la acestea se adăuga resentimentul lui Larionescu față de prefect ...

și **solidaritatea lui Călinescu cu prefectul**Dumnezeu știe cine a avut dreptate !!!!]

Larionescu / febr.'31

▣ **Întrunire LANC interzisă, 1 febr.'31**

[.....]

" **O grupare politică [LANC] a convocat un congres-întrunire** .

Această întrunire a fost **aprobată** , apoi **interzisă**.

Mulțimea sătenilor a venit în oraș, a fost **întîmpinată de de organele forței publice și**

de armată și s-a produs **o încăerare** de pe urma căreia au rămas **răniți**.

Amănunțele le cunoașteți din Comunicatul Ministerului de Interne și din relatările ziarelor.

" [...] în calitate mea de deputat al acestui județ, să **deplîng în mod sincer incidentele**
dureoase de la Rădăuți , profund dăunătoare prestigiului județului și creditului țării și să

protestez cu ultima energie împotriva provocărilor ,
prin încercarea de a se suprima cetățenilor din județul Rădăuți , dreptul de întrunire
publică (aplauze la PSD) , drept dat și garantat de Constituție , de care cetățenii ,
de la Unire și pînă astăzi, s-au folosit întotdeauna în mod pașnic și cu respectarea tuturor
dispozițiilor legale."

"Îmi este indiferentă gruparea politică care a convocat această întrunire.

**Nu-i aprob programul ; de cîte ori am avut ocazia i-am combătut în întrunirile din
județ și chiar în Cameră. Nu mă interesează convingerile politice ale cetățenilor**
participanți la această întrunire , dar **ceea ce mă revoltă este încercarea acelor organe**
care, dintr-o notorie **incapacitate** și printr-o **condamnabilă lașitate** ,
au găsit de cuviință să împiedice acea întrunire prin **împroșcarea mulțimii** de săteni pe
aceste vremuri reci , **cu apă**, și cu întrebuintarea abuzivă a **baionetelor jandarmilor**,
și a **copitelor cailor jandarmerei**.

[.....]

Larionescu / febr.'31

▣ **Vinovat : prefectul !**

" Eu consider ca **principalul vinovat și răspunzător** de incidentele grave de la Rădăuți,
este **prefectul județului , d.Ilie Vișan** care,
în calitatea sa de **fost adept al Ligii Apărării Național-Creștine** și care nu putea
cunoaște alte mijloace de combatere a credinței și a unei întruniri a LANC ,
prin ceea ce a învățat acolo, adică suprimarea lor prin forța publică
[.....]

Armand Călinescu :

▣ **Prefectul de Rădăuți**

"Am ascultat întrebarea d-lui deputat de Rădăuți ,pînă la punctul unde d-sa a și stabilit
răspunderile , aruncînd vina asupra prefectului județului.

Am înțeles atunci că numai **resentimentul personal pe care d-sa îl are contra d-lui
prefect , I-a adus la tribuna Camerei**,cu prilejul acesta [...]și sunt dator să adaog că
d.deputatLarionescu **e absolut nedrept față de prefectul de Rădăuți** ,
unul dintre **cei mai buni prefecti pe care îi avem.**"(aplauze la PNȚ)
[.....]

Călinescu / febr.'31

▣ **Întrunirea LANC-Rădăuți.**

" În ce privește chestiunea în sine , d-voastre ați văzut ieri ,în timpul cînd
s-au discutat incidentele cu muncitorii din calea Griviței, pe cînd răspundeam ,
d-l profesor Iorga , m-a întrerupt , **exprimîndu-și părerea** privitor la chestiunea de la
Rădăuți. D-sa a spus că trebuia să fi interzis această întrunire.

Dar ,d-lor deputați, **noi am văzut în acea întrunire congresul județean al unei
organizații de partid**, aceea a d-lui prof.Cuza, și **nu ne-am crezut în drept
să o împiedicăm** , și astfel **am lăsat întrunirea absolut liberă.**

" De sigur că **prefectul de județ a luat măsuri pentru asigurarea ordinii.**

Este adevărat că **a avut loc un singur incident : un tînăr student** , își zice student ,
fiindcă mi s-a raportat acum că urmează prin corespondență cursurile unei școale
politihnice , **a fost lovit de copitele unui cal** , găsindu-se în spatele unui călăreț din
armată care stătea de pază acolo.**La acest caz** se reduc toate acele **< incidente
sîngeroase >** despre care vorbea d.deputat Larionescu."

Larionescu /Armd.Călinescu febr.'31

30) A.C.Cuza (LANC) , **Înterpelare : represiunea cuziștilor de la Rădăuți , 9
febr.'31**

(DAD, MO 40, ședința din 9 febr.'31, p. 813-814)

[LD: xerox integral.Sublinierile și parantezele îmi aparțin.

ACCuza pune tranșant problema :

dacă LANC a avut dreptul la existență legală și fățișă ?

Întrebarea a fost și este fundamentală , în abordarea obiectivă a fenomenului

naționalist , pus exclusiv **vis-a- vis de naționalismul evreesc .**
Răspunsul la întrebare,dă cheia pentru **vinovății, excese, limite și răspunderi .**]

Cuza / 9 febr.'31

▣ **Semnificația politică a întrunirilor**

" Dle președinte, d-lor deputați , am cerut cuvîntul ca să adresez **o interpelare d-lui președinte de Consiliu** , cu privire la **turburările sîngeroase de la Rădăuți.** **Am telegrafiat** anterior tot d-lui prim-ministru **asupra acestui caz** și mă adresez anume d-sale, pentrucă **este vorba de o directivă politică** , nu numai de incidente , ele înșile , cari au fost **provocate de administrație.**

" Este **o problemă politică** și este în joc **un sistem de guvernare .**

Chestia politică, foarte importantă în momentul acesta , este, **dacă sătenii și cetățenii** în genere ,**se pot întruni** pentru a-și discuta interesele lor.

"Cred că toți românii ,în momentul de față, și mai cu seamă **Majestatea Sa Regele** , are cel mai mare interes **să vadă** care sunt **directivile ce stăpînesc masele** cetățenilor și cu deosebire **massele țărănești** , prin urmare, care este posibilitatea ca **cineva să se informeze** pentru directivele de stabilit asupra acestei **mentalități a oamenilor**, dacă d-voastre nu-i lăsați să se întrunească ? " (p. 813)

[.....]

Cuza / febr.'31

Sistem de guvernare obedient jidanilor !

" [...] dar mai este o parte de mare interes pentru care m-am adresat d-lui prim-ministru , care singur este competent să răspundă în materia aceasta , este chestiunea , dacă **se poate continua sistemul de guvernare de pînă acum.**

"Mă veți întreba:**care sistem de guvernare ?** Sistemul de guvernare care s-a dovedit acum în urmă la Rădăuți.

Sistemul de guvernare este ca **autoritățile să fie puse la dispoziția jidanilor , cu pretextul ca să nu se supere capitalurile străine."**

Acesta este sistemul de guvernare care a dat loc , d-le ministru al Justiției, la **regretabilele incidente sîngeroase de la Rădăuți.** [.....]

Cuza / febr.'31

▣ **Autoritățile din Rădăuți.**

" **Organizațiile Ligii Apărării Naționale Creștine din Bucovina**,[...] am convocat **un congres la Rădăuți**, în ziua de **1 februarie** a.c.

" Dar, cînd au venit **sătenii pașnici** pentru a lua parte la consfătuire, în număr cam **la zece mii** , ei au fost prinși ca într-o **adevărată capcană** : **călcați în picioarele cailor, împrōșați cu pompe automate, bătuți pînă la sînge**, din **ordinul prefectului I.Vișan**, care dispunea și de armată.

Sunt săteni numeroși foarte **grav răniți**, din care unii cu picioarele și mîinile rupte, și **un student** care nu se știe dacă va scăpa cu viață.

" **Scopul vădit** era ca **să se îngrozească mulțimea sătenilor.**

În această privință , cu deosebire semnificativ este faptul că **jidanii din Rădăuți stăteau în dosul jandarmilor** , pe care îi îndemneau **să tragă în săteni** , fără ca autoritățile să intervină.

"Față de aceste **provocări și loviri, mulțimea** pe drept revoltată **s-ar fi putut deda la excese**, cu urmări incalculabile."(p. 813)

Cuza / febr.'31

▣ **Guvernul > < LANC**

"**Intervenția** fără cauză din partea **autorităților** , **nu are nici o explicație**, decît numai că ele **au stat sub înrăurirea jidanilor provocatori** , cum se vede și din faptul că ele **nu au luat nici o măsură față de dînșii .**

" **Crima de la Rădăuți** apare astfel în **adevărata ei lumină .**"

Ea nu este un accident , ci **un sistem de guvernare**,care cere să fie lămurit și înlăturat.

"**În consecință** , am onoarea **a interpela pe d.președinte** al Consiliului de miniștri rugîndu-l să binevoiască **a-mi răspunde** :

Dacă românii au dreptul de a se întruni ,pentru a cerceta interesele lor **românești ?**

Dacă " Liga Apărării Naționale Creștine" [.....]

este îndrituită sau nu , să-și continue acțiunea , fățiș și pe cale legală,
pentru realizarea idealurilor sale :

Hristos, Regele, Națiunea Română, România Românilor ? [.....]

Dacă nesocotirea acestor elementare datorii de guvern, nu crede d-sa că este de natură să provoace adâncile resentimente legitime ale românilor nedreptățiți ,
cu rezultate contrare a celor pe care le urmărește
sistemul de guvernare în funcție ? "

ACCuza / 9 febr.'31

Guvernul Iorga -Argetoianu.Legislatura I.Sesiunea extraordinară.iun.'31

31.) "Cazul Sever Bocu "

Sever Bocu / 30 apr.'31.

Scrisoare către Averescu

[Sever Bocu, fostul director pentru Banat , împotriva căruia s-au adus numeroase atacuri , a rugat publicarea]

În editorialul din 28 apr.'31, "Îndreptarea" afirmase : < De unde moșiile, palatele, și vilele lui Sever Bocu, care se încapăținează să fie directorul Banatului, în timpul opoziției , modest hangiu în preajma falimentului ? >

"Vroind să atacați partidul național-țărănesc pe temă de *honestitas publica*, d-voastră îngăduiți la adresa mea afirmațiuni care întrec orice îndrăzneală. Dacă aceste infamii , căci scuzăți dle Mareșal , sunt infamii , apar în ziare ca "Universul" , eu mă văd dezarmat -va veni odată și o reacție a desgustului general , dar d-voastră, prin situația pe care o ocupați în Stat, nu puteți patrona asemenea moravuri , care desonorează presa.

În tot cazul, dle Mareșal, eu nu am nici moșii , nici palate, nici vile, am o casă la Lipova , încă din 1922, și ,existînd la noi carte funduară , îi puteți controla și sarcinile , dacă vă interesează.

Dacă d-voastră știți sau credeți că aș avea asemenea moșii , palte sau vile, - existente numai în fantezia "Îndreptării" - vă declar și vă rog să faceți uz juridic de această declarație: Dăruiesc toate moșiile , palatele ,vilele mele , cui veți voi d-voastră. Iar pentru a vă da ocazie să probați afirmațiunea din acel articol, vă anunț că am înaintat astăzi acțiune penală contra "Îndreptării"

Bocu / apr.'31

32.) Omagierea lui Iorga.60 de ani.Cameră și Senat , 18 iun.'31

[LD :vezi pe larg la Fișier Iorga .Aici extrag câteva aprecieri pe câteva probleme]

ACCuza (președ. de vîrstă) : țara întregă îl sărbătorește ;

țara întregă admiră opera sa culturală ; Camera îi admiră opera politică ;

I.G.Duca : "[...] am fost adesea în divergențe de păreri cu d.prim-ministru , dar în momentele mari, în momentele hotărîtoare ale vieții noastre naționale , am fost totdeauna alături , și eu personal , în deosebi, nu pot să uit tot ceea ce a făcut d.prim-ministru la Iași și în tot timpul războiului, pentru ajutorarea celor care aveau răspunderea destinelor țării. [...] d-sa nu este numai un om politic, este și o înaltă expresiune a științei , a culturii și a literaturii române [...]
unul din marii animatori ai mișcărilor noastre naționale [...]"

G.A.Cuza (LANC) :"[...] opera dvs , copleșitor de importantă pe tărîmul culturii și al politicii naționale , în această zi de sărbătoare , care este și o sărbătoare a românismului [...] glas de slavă și de urare , toate sentimentele curat românești , au fost educate și îndrumate de d-voastre .Generația de ieri și de astăzi, împărțită

din suflul **genialei d-voastre personalități**,[...] **Apostol al neamului**, pentru care v-ați jertfit truda și sufletul , aveți binemeritata satisfacție de a vedea în clipa de față **neamul întreg unit în jurul d-voastră**, prin dragostea ce v-o poartă."

Gh.Moroianu (P.N. D. ?-Ardeal , de vârsta lui Iorga) : **în numele Ardealului, marelui nostru cărturar , venerație, respect**, pentru munca și truda titanică , în slujba neamului nostru ;[...] **recunoștință pentru tot ce ați făcut în trecut pentru noi, ardelenii , și pentru tot ce veți face în viitor** pentru întreaga noastră nație , și pentru **această bună țară a noastră, România Întregită** [...] **înconjurat de dragostea unei țări întregi , de devotamentul credincios al nobilei dvs soții [...]** **de copiii buni și iubitori** , și avînd pe deasupra , norocul rar, la această vîrstă , de a avea alături de dvs. pe **venerabila d-voastră mamă**, a cărei inimă de **nonagenară** trebuie să bată azi cu emoție și cu legitimă mîndrie , văzînd pe **marele ei fiu înconjurat de dragostea nemărginită a unui întreg popor și de admirație și respect ul universal**.[.....]

Al.Periețeanu (Liga "Vlad Țepeș")

"[...] cu **știința cugetătorului** și cu **experiența luptătorului**, nu poate să nu reușească [...] nu poate să nu **execute ceea ce a putut să conceapă în primele două părți ale vieții sale**.[...] **Micul grup numit Liga Vlad Țepeș**, care s-a creat în scopul de a **propovădui în țară ideea sănătoasă moștenită din ideile profesorului Iorga** și putem zice că **este o sămîntă a propovăduirilor lui** [.....]"

dr.Emil Țeposu (PND ? -tineret, Ardeal)

Face parte din **generația tînără a Ardealului** care a avut fericirea să trăiască **zilele sublime ale întregirii neamului**.[...] **legăturile noastre sufletești , pe deasupra munților, au devenit tot mai strînse, grație apostolatului d-voastră "**

Ne aducem aminte de **cărțile dătătoare de viață românească** , pe cari **ni le trimiteați** cu o nesecată dărnicie și pe care le îmbrățișam ca pe un sol al izbîndei și **le sorbeam ca pe un dar venit de sus** , pentru întărirea sufletelor și credinței noastre.**Suntem generația crescută de "Semănătorul"** [...] **Suntem generația pe care ați vizitat-o în Egiptul de atunci**, înainte de intrarea în Canaan.**Suntem generația pe care , ca un Moise, ați condus-o în pămîntul făgăduinței** . [...] Grație torentului de viață tare românească , revărsat din sufletul d-voastră , nouă celor de peste Carpați, **ceasul cel mare ne-a găsit pregătiți."**

Părintele Pavel Guciuja ("Asociația clerului" - Basarabia) :

" [...] această sărbătoare , care este **o serbare a serbărilor**, fiindcă serbează pe acela care a reprezentat totdeauna **sufletul nației și neamului românesc** , și să aduc și eu, **în numele poporului basarabean** și acelei provincii care, prin sentimentele sale , s-a deosebit deapurarea și este mai **atrasă de sentiment** decît, poate - să nu fie cu supărare - frații din alte părți ale Regatului [...] **în numele asociației clerului, [...]** **un omagiu de recunoștință** pentru activitatea din trecut[...] **biserica este sub ocrotirea înaltă a aceluia care a făcut dovadă mai presus de toți că și-a pus credința lui în Dumnezeu și în tradiția strămoșească**.[.....]"

Pamfil Șeicaru (ziarist independent) : Ca gazetar , aduce **omagiul "celui mai falnic dintre gazetari"** .

Teodor Fischer (P.N.Evreesc)

" [...] sărbătorind aniversarea a 60-a a zilei în care i-a fost **dăruită de Providență , Nicolae Iorga** [...] **geniul și știința ,iubirea și devotamentul , voința de fier și puterea de muncă a fiului său Nicolae Iorga**.[...] să zăgrăvească **personalitatea unică** a acestui **stegar al românismului**.[...] **extractul tuturor virtuților nemului său**, [...] **expresiunea condensată a tot ce e nobil și bun în sufletul românesc**. [...] **personalitatea celui mai mare cărturar al națiunii române**. [.....]"

ÎN SENAT

(DS, MO 5, 18 iun.1931, p. 96-99)

Mihail Sadoveanu

"Astăzi **țara sărbătorește** pe unul dintre **cei mai nobili fii ai ei**.[.....]

" **Nicolae Iorga** a fost în primul rînd **cercetătorul trecutului nostru - cercetătorul sufletului, vieții și amintirii acestui popor**.

Mii de documente i s-au perindat sub ochi.În scrierea unui nume propriu , a unei împerecheri de cuvinte ,i-au apărut deseori perspective vaste din acea regiune tragică unde **"părinții din părinți"** și-au purtat suferința ca pe o podoabă.

Din acea regiune au pătruns pînă la noi , pe calea vie a **generațiilor succesive**, **tinguirile durerii și sunete de arme**.

Neculai Iorga a pipăit-o și, prin **vestigiile ei scrise, zugrăvite , auzite sau zidite**. Ca să valorifice acest suflet al trecutului, s-a dus să răscolească și **arhivele altor neamuri**, căutând **mărturii pentru cei dinaintea noastră**.

A răsfoit apoi cu răbdare **corespundența bătrînilor** scăpată de bejenii sau de incendii.

A întors priviri de pietate spre **pisanile mănăstirilor și pietrele mormintelor**, intrînd în corespondență sufletească cu binecredincioșii boieri și voievozi de odinioară .

A răsfoit **evangheliarele** , pentru însemnările lor naîve, trase cu mîna tremurate, a căutat **icoanele** părăsite în pridvoare , a mers pînă la inscripțiunile întîmplătoare de pe ziduri. **Astfel a cercetat sat cu sat, mănăstire după mănăstire**.

A pătruns prin toate porțile în tainele trecutului.

"Întorcîndu-se din domnia morților, **sufletul lui s-a amestecat în vîlmășagul prezentului , păstrînd legăturile subtile care vin de departe și ne țes pe noi, cei de azi**, nu numai cu cei de demult, ci și cu **cei ce vor fi țara de mîine** - după ce **noi ne vom fi împlinit datoria și vom fi trecut la strămoși**. [.....]

"**Nicolae Iorga** cel de la 1906, eșia din trecut , din hrisoave, din diatele generațiilor perimate, încărcat de tot ce era bun , nobil și viabil odinioară.

Un popor nu trăește din formule și comandamente materiale.

Trăește și merge mai înainte mai ales prin interiorul sufletesc și intelectual.

Mișcarea care a primit numele **Sămănătorului** a însemnat o **reacțiune sufletească , o proiecțiune de lumină spre popor**, temelie din veac a neamului.

În acel timp, **Nicolae Iorga** a fost un **explosiv** care **rupea somnia unei vieți politice factice** . **O generație întregă tînără s-a ridicat la glasul lui ,**

deschizînd ochii **spre un ideal în armonie** cu ceea ce constituie **specificul nostru românesc** - adică dreptul nostru între popoare și justificarea noastră în istorie.[.....]

După un pătrar de veac, **cel care a semănat tot timpul , e chemat să caute rodul**.

După ce a **propovăduit, are dreptul să treacă la realizări**. [.....]

Pentru aceasta, **toate conștiințele românești** și mai ales toată noblețea intelectuală a țării, îi **datoresc lui Nicolae Iorga sprijinul**.

Acordul lor trebuie să fie un **omagiu adus învățatului și omului politic , care vine să-și desăvîrșească în înfăptuire jerfa vieții** [.....]

dr.C.Angelescu (PNL)

"**PNL se asociază** [....] **omagiile de admirațiune** pe care Parlamentul și țara întregă le aduc astăzi **marelui cărturar, marelui istoric** al neamului , lui **Nicolae Iorga** .

"**PNL știe** că activitatea atît de vastă și atît de fecundă a lui **Nicolae Iorga** nu a avut alt scop, nu a urmărit alte țeluri, decît **propășirea și consolidarea neamului**.

"**PNL își aduce aminte cu recunoștință** , că în momentele grele, în momentele de restriște prin care trece țara și neamul nostru, **Nicolae Iorga**,[...] **a pregătit ziua cea mare , ziua dezrobirii neamului, ziua unirii tuturor Românilor "**

IPSS Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei :

Biserica Ortodoxă română, al cărui trecut , **marele învățat Nicolae Iorga** l-a răscolit și l-a evidențiat, **ca o instituție culturală, românească** [....]

IPSS Gurie, Mitropolitul Basarabiei : [...] **dragostea moldovenilor dintre Nistru și**

Pрут, dragostea drept credincioșilor și **admirația noastră d-lui prof.Iorga** care,

în cercetările sale istorice, **nu a uitat și de provincia noastră** și, pe cînd încă se găsea

sub ruși, **ne-a vestit și ne-a cunoscut** că suntem **sînge din sîngele românesc** și

suntem **urmașii și plăeșii lui Ștefan cel Mare** ; și cu aceste scrieri **ne-a îmbărbătat** pe

noi și ne-a făcut **să ne cunoaștem obîrșia** noastră ca, în vremea cînd va sosi ceasul, **să fim gata ca să zicem că suntem români**[....] "

Dr.Alex.Russu, Episcop greco-catolic al Maramureșului :

"**Umilit elev al marelui dascăl al neamului**, stau aici din încredințarea Episcopiei Bisericii Blajului, în numele întregii **Biserici Româno-Unite**.

Această Biserică [...] **sărbătorește și se bucură** că poate să aibă **alături pe marele**

apostol al neamului românesc, care a știut să găsească în civilizația apuseană nu

numai un izvor de inspirație, dar a știut să ducă acolo , în mijlocul civilizației apusene,

sufletul și convingerile neamului românesc. [...] **Noi suntem mîndri că putem avea**

înrudiri atît de apropiate cu acest mare dascăl al neamului nostru [...] "

Prim Rabin dr. I. Niemirower :

"Cînd întreaga suflare românească sărbătorește pe **dascălul Românilor, uriașul gîndirii**

românești, Nicolae Iorga, luăm și noi Evreii din România parte la această festivitate a

geniului românesc. [...] **o scînteie dumnezeiască** , forța spirituală a unui **cărturar de**

măreția profesorului Iorga este focul sacru , focul ceresc ,

care strălucește pe altarul patriei române. [...] **sanctuare de recunoștință acestui savant cu renume mondial**, acestui **ilustru scriitor** care, după o celebră definițiune a **ființei istoricului**, este **un profet**, care își îndreaptă privirile spre trecut; acestui **mare patriot**, care creiază și viitorul statului român, **realizând visul lui Plato din antichitate**, ca **filozoful să fie la cîrma țării**. [...]"

În Cameră /

Nicolae Iorga : " [...] ceasul acesta pe care-l voi socoti ca **unul din cele mai frumoase ale vieții mele** și unul din cele care cheamă asupra mea **mai multă răspundere**. [...] Am ținut să spun lucrurile acestea , care trec dincolo de rostul cărturarului, și ating situația politică de astăzi, pentru că **nimănui** din cei ce s-au manifestat , **să nu-i pară rău de ceea ce a spus** și, fără nici un gând , **să fac să le pară rău** celor care **nu s-au reunit în exprimarea sentimentelor d-voastră** .[...]" **Tuturor le cer un singur lucru : să cruțe cît pot liniștea și odihna acestei țări**, care suferă de multe suferințe și pe care o putem îndrepta numai cu toții împreună. **Dați-mi**, cum am spus și acestui bun popor, atunci cînd am cutreierat țara de două ori, **dați României un mic răgaz** , **sub un guvern fără caracter de partid**, pentru ca să se refacă și după aceea , ce pot ști eu ce poate pregăti viitorul ? [...]"

În Senat :

Nicolae Iorga : Mulțumește călduros tuturor, fără deosebire de partid .

"Cu toții sunteți, pentru mine, **oameni ai generației mele** , **generațiune** care s-a ridicat cu toate hotărîrea **de a îndrepta o stare de lucruri** care într-adevăr, **nu putea să fie menținută** , de a o îndrepta printr-un ideal mai înalt, **o moralitate mai desăvîrșită** și **o mai bună înțelegere** între toate elementele poporului românesc. **Viața ne-a împărțit . Momentele** așa de grele , cum sunt acelea prin care trecem, **trebuie să ne adune "** [...]"

"Ei bine, noi **aceștia de 60 de ani**, sau dintre 50 pînă la 50 de ani, **noi suntem din aceeași luntre**. Luntre ca aceasta, **s-au luptat cu aceeaș furtună în feluri deosebite**. [...] **cîți am scăpat și ne găsim pe luntrea acesta** , ar fi bine să ne dăm seama că **vremea vrăjmășiilor de caracter individual și de caracter ideologic a trecut**, fiindcă **altfel eu sunt sigur că**

mînia poporului românesc , drepta mînie a poporului românesc, **se va îndrepta** , nu împotriva unora sau altora, ci se va îndrepta **împotriva unei întregi clase conducătoare**, care n-a înțeles momentul Unirii , **sub îndemnul regelui și potrivit cu nevoile întregului popor**." Aniversarea lui Iorga / 18 iunie 1931

33.) Demisia lui Maniu **din conducerea PNT și din Parlament, 22 iun.'31.**

Alex.Topliceanu , "**Retragerea unui șef**" , iunie 1931.

(Rev."Parlamentul românesc", nr.19, iunie 1931, p. 10-12)

[.....]

"**Fostul președinte** al Consiliului a **ținut să reacționeze** , în afară de asta, și în contra felului cum **cei mai intimi dintre colaboratorii săi sunt vînați de parchetele tribunalelor**."

"D.Manu a ținut **să se știe că Ardealul** - al cărui stăpîn se consideră - **nu înțelege să tacă** atunci **cînd este complet desconsiderat** .

Fără nici o îndoială, în momentul de față , **ardelenii** care l-au secondat în ultima guvernare , **sunt loviți fără cruțare**.

Faptul e fapt, și nimeni nu-l poate contesta.

" **D.Manu crede** însă că totul nu este decît **o josnică răzbunare politică** .

Se poate ca, în parte, d-sa să aibă dreptate.

D.Manu uită însă că cele petrecute sub guvernarea d-sale , trebuiau să trezească **o reacțiune violentă**.

Nu e vina nimănui dacă **unii tovarăși ai d-lui Maniu**

au fost găsiți **vulnerabili pe chestiunea cinstei personale**.

Cînd ai ridicat în fruntea unei țări deprinsă a fi guvernată de un Carp, Take Ionescu și, în special Ionl.C Brătianu [...]"

atîția neisprăviți de prin cancelariile advocațiale ;

cînd ai dat interesele țării pe mîini nedibace și neoneste ,

cînd un nătărău ca Romul Boilă ajunsese să aibă rolul hotărîtor;

cînd era de ajuns să fii născut la Blaj pentru a deveni om mare ,
era natural ca în sufletele tuturor oamenilor conștienți să se trezească acel
sentiment de legitimă revoltă. Campaniile duse - adesea pătimișe -
au extins această indignare în masele largi , în special în Vechiul Regat ,
și, **o dată cu cu prăbușirea regimului național-țărănesc,**
reacțiunea a căpătat cîmp liber."

"D.Manu, alături de d.Vaida, crede că **totul nu este decît o înscenare pătimișă**.[...]
D.Manu s-a supărat..De aici **motivul vizibil al gestului retragerii** . [.....]

"Di Maniu , însă, **simte , știe, vede că drumul pe care a apucat actualmente**
viața noastră politică este alături de normal ; [...]

Nevoind să ia o atitudine hotărîită și pe față, d.Manu a recurs la retragerea din
fruntea partidului , ca o **protestare vie în contra intențiilor pe care le presimte ,**
ca un avertisment categoric adresat locului în drept. [Carol II]

Retrăgîndu-se, dl.Manu își **declină orice răspundere**. Mai mult ; d-sa ține să se știe că
se degajează din vreme. Rămîne în rezervă , să aștepte. [.....]

" **Ce se va întîmpla** însă cu cealaltă forță politică reală, care este **PNȚ, dacă d.Manu**
se dă deoparte , abandonînd , tocmai astăzi, bătălia în care este angajat ?

Cine-i poate lua locul la conducere așa ca prestigiul șefului să rămîină întreg ?

Unde este personalitatea care să-l poată înlocui , aceea de care cadrele partidului să
asculte necondiționat ? [.....]

Topliceanu / iun.'31

▣ Concluzie

... **PNȚ și Maniu au o mare datorie de îndeplinit**.Trebuie să înțeleagă că **în joc e ceva**
mai mult decît libertatea dlui Dobrescu, sau obrazul dlui Sever Bocu.

"**E însăși existența partidelor noastre politice, ca expresie vie a curenților populare**

Nici retragerea voită nu e ceea ce așteptăm de la d.Manu;

nici refugiul în Cetatea Ardealului și pasivitatea stăpînită de ură nu e ceea ce are
drept să facă d.Manu.

Vremurile sunt prea grele și pentru una și pentru alta.

Dacă gestul recent al d-lui Maniu e definitiv

iar **urmarea lui se plănuește a fi transformarea luptelor de partide din țară ,**

în **vechiul regionalism** de pe urma căruia , cel dintîi, prestigiul PNȚ a avut atît de
suferit, **dreptate nu pot avea decît cei care** se trudesesc din răsputeri să dovedească
nu numai inutilitatea , dar chiar pericolul partidelor politice."

Topliceanu / iun.'31

34.) Adresa de Răspuns la mesaj (Raportor, Tr.Alexandrescu), Senat, 22 iunie 1931

(D.S. , MO. 6, șed. din 22 iun.'31, p. 118)

[LD:în general, urmează liniile Mesajului, și de aceea nu notez decît eventualele noutăți]

[...]

" Ecoul acesta este cu atît mai puternic cu cît **noua reprezentațiune națională**
cuprinde toate partidele și grupările ce activează în viața noastră publică.

Posibilitățile de conlucrare , deschise larg și cordial tuturor organismelor politice ,
sunt o **garanție că fricțiunile** care au tulburat , în mod trecător, viața parlamentară,
vor înceta , făcînd loc unei **colaborări folositoare** care va desăvîrși ,
pe temelii sănătoase , așezarea întregii noastre organizări de stat .

" **Păstrarea datinilor poporului [?!?]** , ca **linie de îndrumare în alcătuirea legilor**
simplificarea aparatului de stat și proiectul **reorganizării ministerelor,**

trebuie săfacă obiectul unei imediate cercetări și al unei preocupări permanente în opera
generală de legiferare."

▣Finanțe ▣Armata ▣Agricultura ▣Învățămînt ▣Minorități ▣Polit.ext.

" **Tradițiile în care s-a dezvoltat poporul nostru** , vor trebui să **fie mai mult ținute în**
seamă , de acum înainte, în alcătuirea legilor,

după cum **suntem de acord că se poate ține , cu folos, seamă de o parte din**
instituțiile de drept , găsite în teritoriile alipite,

și care au lăsat o bună amintire în conștiința cetățenească de acolo.

"Participarea Ardealului și Basarbiei la această operă ,
răspunde sentimentului nostru general, în care rugăm să se vadă
aflat un călduros apel pentru o conlucrare în interesul țării,
cât și un omagiu de dragoste și încredere ce adresăm fraților noștri iubiți din toate
provinciile românești "

Răspuns la mesaj/ iun.'31

35.) Octavian Goga (P.P.-Averescu) , discurs la Mesaj, 25 iunie 1931.

(DAD, MO 9 , șed. din 25 iun.'31, p. 288-300)

N.lorga - replici, intervenții .

[LD: text integral xeroxat .Dispersat problematic .Supratitlurile, parantezele, colorările ,
îmi aparțin. Un veritabil dialog **Goga -lorga**, deosebit de clarificator]

Goga, primit cu aplauze de deputații PP și PȚ-Lupu, uneori PNL-2, rareori PNTȚ,
în funcție de obiectul criticii]

[.....]

Goga -lorga / '31

▣ **lorga - Ardelenii**

[Stenograma : în acest moment, **lorga intră în incintă**,
se așează pe banca ministerială, este primit cu ovații și aplauze]

spunea că în guvern nu au fost reprezentate provinciile unite ;
că Ardealul era reprezentat numai din p.d.v. minoritar ...

lorga : " [...] este o lungă și tristă poveste .

Și, natural, când împarte cineva tot Ardealul în două, și are fiecare cheia în
buzunar, de unde voiți dvs să găsec ardeleni ? "

Goga : "Din ce cauză ?"

lorga : "Din ce cauză ? Fiindcă ceilalți sunt naționaliști și patrioți,
iar noi, aceștia, suntem lipsiți de simțul național și patriotic.

De aceea ardelenii nu pot colabora cu mine.

Dar eram excelent pe vremea când stăteam alături de d.luliu Maniu și când
de atâtea ori Ardealul a avut nevoie de mine.

Acum, natural , se încuie ușa cu cheia și după aceea se întrebă :
dar de ce nu ai d-ta pe nimeni dintre oamenii aceia pe care i-am închis eu.?

(aplauze la majorități)

A rugat pe Iuliu Hațieganu, pe VVTilea, pe Emil Hațieganu și pe mulți alții;

"Dar de oarece eu eram contaminat de o boală molipsitoare politică ,
evident, oamenii cari țin la sănătatea lor,nu puteau sălucreze cu un călcător de legi,
și cu un sfărîmător al tuturor bunelor datini și cu un răspînditor de imoralitate , cu un
sinistru personagiu cum a spus șeful d-voastră [Averescu] că sunt eu. (aplauze le
majorități) Eu cînd mă uit în oglindă , mă văd același om de treabă.

Cum Dumnezeu astăzi, pentru anumiți oameni din Ardeal, de am devenit sinistru ?

Aceasta îi privește pe dînșii.Eu nu pot să împedic pe nimeni de a visa rău"

(aplauze la majorități)

Goga : " [...] declarațiunea d-lui primministru [...] este din cele mai grave."

lorga : " [...] Cum se aruncă cuvinte mari cu orice ocazie !"

Goga : " Voi avea și mai mari !"

lorga : " Suntem scriitori și unul și altul.A fost cîndva un admirabil scriitor englez
care a spus : să nu întrebuițăm cuvinte prea mari cînd nu este cazul,
fiindcă vin situațiuni mari și atunci noi nu mai avem cuvinte.

Sunt admirabilele studii ale lui Golari , asupra lui Schakespeare
și Milton.Într-o Cameră ca aceasta se pot pomeni numele celor doi
scriitori . Nimeni nu-i confundă cu niscaiva hoți de cai "

Goga : " "Am avut și eu de a face nițel, în viață, cu cîntărirea cuvintelor și
cu nuanțele.[...] cîntăresc și cuvintele pe care le spun de la această tribună,
[...] am spus că ați pronunțat cuvinte grave , am întrebuițat un limbaj politic.

Și sunt grave pentrucă d-voastră, vă prezentați ca izolat în Ardeal.[...]
în postura omului care și-a dat toate silințele să adune Ardealul în jurul lui

și nu a izbutit."

Iorga : "Politicianii Ardealului, nu Ardealul. Din inima Ardealului [...]

nu mă scoate nici o afirmație și nici o interpretare. Eu am suferit pentru Dînsul, iar nu alții cari au venit și s-au aliat cu Dînsul , în momentul cînd putea să dea o majoritate. Mergeam eu cu banul meu sărac , de la un capăt la altul al Ardeal, și împrumutam căruța la Beclean, și nu am înlînit țipenie de politician român pe drumurile acelea. **Atăcați-mă în ce vroți** , în inconsecvențele mele; sunt inconsecvent , cum este viața însuși inconsecventă.

Atăcați-mă în greșelile , cari vin din iubirea mea de oameni, din dorința de a nu supăra pe nimeni, și din părerea de rău pentru aceia pe care i-am jignit; [...]

Dar într-un lucru **vă rog să nu mă jigniți** , fiindcă ați fi nedrepti.[...]

Goga : " [...] este foarte departe de mine ideea de a vă supăra. Nimeni nu trage la îndoială străduința de o viață întreagă , pe care ați pus-o ca să apropiați sufletește Vechiul Regat de toate emanațiunile trupului românesc. În această operă de închegare sufletească a neamului, **sunteți unul dintre marii autori ai unității naționale.**[...] **este adevărul, este o axiomă.**

Dvs însă spuneți : **am găsit ușa închisă. Ei, rolul omului politic este să găsească cheia** , că să deschidă zăvorul fermecat .

(ilaritate , aplauze la PP, PNT, PNL-2)

-Iorga : "Să fac cheie falsă ?" (ilaritate) (p. 291)

[.....]

Goga - Iorga / 31

▣ Stat național unitar.

"[...] după părerea mea , la mijloc a fost **o eroare de concepție** [...] în Mesaj , cele două cuvinte **<popoarele Mele >** care **au trezit** în opinia publică o oarecare **turburare** . D-voastră o avansați, dați-mi voie să o justific.

Am văzut totdeauna în linia istorică a străduințelor noastre politice , de cînd există istoria noastră, tendința de a întemeia **un stat național**.

Și în ordinea noastră istorică, și în ordinea noastră continentală , noi am tras concluzia definitivă a **ideii de naționalitate**, și ne-am luptat , **nu ca să întemeiem un stat eteroclit**, ci **să unim granițele noastre politice cu granițele noastre etnice**.

Dle prim ministru, cînd citesc **< popoarele mele >** ei bine, în sufletul meu reînvie **dicționarul vechi** , antebelic, **al Austro-Ungariei** : **< Meine Vo"lker >**

(aplaude la PP și PNT)

"Eu sunt dintre aceia care **știu ce înseamnă un stat eteroclit**, știu ce înseamnă **tendințele centrifuge** ale celor cari nu vor să trăiască împreună și mai știu că, pentru liniștea țării noastre și pentru liniștea Europei, **noi trebuie să menținem nealterat caracterul național al acestui stat. [!!!!]**

Asta nu înseamnă o intoleranță față de **minorități**, care nu sunt **popoare**, așezate în cursul istoriei pe teritoriul nostru național." (apaluze la PP)

Iorga : " Eu cred că **afirmațiile în domeniul istoric** față de cineva , care predă istoria de vreo jumătate de veac, **pot fi , în unele cazuri, riscate** și, mai ales, **nu este bine să mă atragi pe un teren pe care istoricul s-ar găsi în conflict cu omul** care dorește tot binele , în toate timpurile , poporului său. Chestiunile acestea de state, de care vorbiți dvs., sunt lucruri foarte complicate.

Ideea de stat , este un lucru de **epocă modernă**. [...]

Asupra părții acesteia eu sunt silit să nu vă răspund nimic. "

" În ce privește **fraza din Mesagiul**, dvs. întrebuițați **nuanțe de subtilitate infinită** , **care n-au ce căuta aici**.

Adevărul este că **în România se găsesc oameni, cetățeni** ai României , **membri ai națiunii politice românești** , care au **altă limbă**, care au **alt trecut**, și care , fiind cetățeni credincioși ai statului român , pe lîngă aceasta **au și aspirațiuni care nu sunt ale noastre**.

" Acum dvs. **recomandați o politică de struț**.

Îmi pare foarte rău , că **nu o pot practica. Și să punem noi că nu există popor** , **în sensul etnografic al cuvîntului**, și nu constituțional-politic, ci în sensul unei **tradițiuni istorice deosebite** , aceasta nu înseamnă una din acele crime pentru care totuși va trebui să merg cîndva la Curtea de Casație. [...]. Consider însă că **a mă acuza cineva pe mine , că nu-mi iubesc nația...**

și că nu pot înțelege cum se poate servi Nația mea, că adică **sunt un fel de imbecil** care **n-am cunoștința termenilor** și care **deservesc Națiunea mea**, aceasta este un lucru de care orice copil de pe stradă [...]are voie să rîdă [.....]

Cum adică, eu nu vreau stat național românesc ? "

Goga : " Dar este deosebire de metode în viața politică și dați-mi voie să accentuez că **această metodă** a d-voastră **de a pune o noțiune etnografică sau etnică în Mesaj**, este, după părerea mea **o greșală**, fiindcă **în Mesaj** nu se fac **cercetări istorice** ci **politice** " [...] (**aplauze prelungite pe băncile opoziției**)

Goga -Iorga / 31

▣ Sentimentalism , patetism

(**Goga repetă din nou că nu are de gînd să-l jignească , vorbește cu tot respectul, va păstra tonul de bunăcuviință**)

Iorga : nu au avut totdeauna relații bune; dar, orice s-ar fi întîmplat între ei, " nimeni nu-l poate împiedica să vadă la **Budapesta**, în momentele cele mai grele din viața poporului românesc, o massă de tineri în mijlocul cărora eram **eu și citeam istoria lui Mihai Viteazul** și, în fruntea acelei masse, era **un simpatic tînăr blond**, căruia trebuia, în momentul acesta, **un om bătrîn să-i facă marea prezentare față de poporul român.**

Acel tînăr erai d-ta , iar acela care te-a prezentat poporului românesc nu sunt domnii care te aplaudă acum, **ci sunt eu**

Prin urmare **eu sunt nașul gloriei d-tale meritată** și eu mă onorez de a fi fost nașul acestei glorii , și nu pot decît să te ascult cu interes totdeauna.[.....] iar **cînd d-ta ești nedrept față de mine,**

eu știu că nedreptatea aceasta vine , peste sufletul d-tale,

de la interese politice de partid ,

pe care d-ta le ai iar eu nu le am"[.....] (p 292-293)

[.....]

Goga -Iorga / '31

▣ Locul partidelor politice

Își exprimă nedumerirea în care s-a aflat la constituirea guvernului.Și-a zis că

"acest guvern este într-o dilemă , întrucît privește rostul său ."

Sau este **"un guvern dictatorial"** sau va fi un **"guvern de alegeri "** **S-a înșelat !**

"D-voastră ați luat de la început o postură de luptă împotriva partidelor politice "

Iorga : "Toată viața !"

Goga : " Dați-mi voie , dle profesor Iorga , ca **eu să fiu apărătorul acestor organisme,** pentru că în definitiv **ce sunt partidele politice ?**

Sunt emanațiunea directă și logică a dreptului de vot."

ACCUza : "Contestăm !"

Goga : " **În orice regim constituțional există partide politice** , pentru că **cetățenii** cari au drept de vot, **se constituie** în puterea **intereselor** lor, în temeiul unor **programe** , în **categoriile politice** care au interese de apărare.

A lupta contra partidelor politice , ce înseamnă ?

A lupta contra totalității cetățenilor din țară cari au preocupări politice.

Înseamnă, dle profesor, **a adopta o formulă de pur individualism politic .**

Înseamnă a comite **un act de nihilism politic.** Dvs ați zis într-un manifest electoral :< **voi distruge partidele politice prin înfometare !** >

Iorga : "Nu, îmi dați voie, **aceasta n-am spus-o.** Dați-mi voie să **rectific.**[...]

Ați găsit această frază în **interview-ul** acordat reprezentantului **ziarului vienez** "Neue Freie Presse" , și eu nu sunt responsabil pentru felul cum se redă un interview pe care nu l-am dicat ; și pe lîngă aceasta, pînă acum, **nici o națiune inteligentă n-a spînzurat un om pentru o vorbă de spirit. "**

Goga : " Nici noi nu vom face asta " [.....]

Iorga : " **Eu sunt foarte bucuros să existe .Este o teorie veche pe care am discutat-o cu Ion Brătianu,** cînd era aici.[...] Dvs sunteți mult mai puțin tolerant decît dînsul .(**ilaritate** [.....])

" **Partidele politice de la noi nu sunt partide , sunt clanuri** , cum sunt clanurile albaneze.[...] din nefericire , această **concepție sud-estică , orientală, balcanică, este la originea partidelor noastre,** cu o deosebire că **înainte o practicau boierii , cu eleganță și nobleță, și pe urmă au practicat-o fără eleganță și fără**

nobleță , oameni care nu sunt măcar boieri.

De aceea **sunt nu în contra partidelor ci contra iluziei de partid din această țară** , unde **rar sunt partidele** care ar putea să înfățișeze **un program** , ci teoria existenței partidelor.**Aceea nu există."**

Goga : Din primul moment **lorga** , dînd deoparte partidele politice, "**s-a gîndit cu ce trebuie să le înlocuiască** .Și atunci d-sa - nu știu de unde i-a venit această **inspirație** , de la ideologia care este îmbibat deceniul din urmă , **fascistă** , de o parte, **sovietcă** , de altă parte ? - **s-a gîndit la asociațiunile profesionale**. [...]

lorga : "**Eu lucrez pentru viitor și multe idei** , de care rîde acum ușurătatea națională, **se vor judeca cu mai multă serozitate , după cîteva decenii**.

[...] dvs **liberi sunteți să rîdeți** de ce vreți ,cum dvs. dle Goga ,

să provocați cu ce vroiți **rîsul unei părți din minoritate** ;

dar a recunoaște că **există într-o țară interese în afară de interesele**

politice și a sta de vorbă cu reprezentanții acestor interese , [...]

este un lucru mult mai puțin ridicol decît vi se pare dvs.Eu țin la un lucru:

de mine să nu rîdă conștiința acestei nații , cei care sunt interesați,

pot să rîdă totdeauna.[...] Ești un om de spirit ,

de ce faci să rîdă oamenii cu gîdilici ?

Goga : "Nu-i gîdil ; sunt **inferioritățile lor intelectuale** ,

declarat de dvs., care-i mișcă și ce pot face dacă **amicii mei toți rîd , probabil toți**

sunt inferiori ... [.....] (p.293-297)

Goga-lorga / iun.'31

36.) Preet Gr.Cristescu (Clerul Biserici ortodoxe) , declarație la mesaj, 26 iunie'31

(DAD,MO10, șed. din 26 iun.'31, p. 317-318)

[**Vezi pe larg, la fișier Biserică**]

"**Ocroitoare de neam și cultură,biserica strămoșească și-a sporit totdeauna datoriile , fără să-și fi strigat vreodată drepturile.**

Ea a dăruit țării din lipsurile ei mai mult decît au dăruit alte așezăminte din prisosurile lor. **Nu s-a plîns însă niciodată** nimeni, pentru că **ei nu i-a părut rău** de ceea ce a făcut **pentru binele neamului** . Slujitorii ei au crezut din toată inima , în sensul cuvintelor evanghelice, că **pe dătătorul de bună voie îl iubește Dumnezeu.**

" Biserica ortodoxă nu s-a lăsat nici o clipă ademenită și răslețită pe drumurile

străine și nesigure ale înnoirilor , care pot destrăma unitatea spirituală

a neamului, înfrățită din cele dintîi zile ale ei cu sufletul neamului , ea și-a interpretat ca supremă a ei datorie și ideal **înfrățirea tuturor fiilor patriei.**

" Biserica ortodoxă a înțeles dintr'un început , că **nu sufletul există pentru biserică, ci**

că biserica există pentru suflet .[...] Biserica ortodoxă s-a nevoit ,

întru suferințe și jertfe , fără număr și fără nue, să păstreze întregă și curată ,această credință în Dumnezeu , în sufletul neamului românesc.

"Biserica ortodoxă și-a deslușit totdeauna tîlcul vremurilor , în lumina adevărilor în afară de vremi.[...] "**Biserica ortodoxă** nu a fost în trecut o biserică fără **misiune** și fără **misionari**.Și ea nu vrea să fie nici astăzi , altfel.

Într-o vreme cînd marile misiuni nu-și dovedesc întotdeauna și

sufletele mari cari să le îmbrățișeze cu rîvnă și jefelnice și

cînd **atîția închipuiți misionari nu-și pot arăta fără să roșească misiunea lor,**

Biserica ortodoxă ,pomenindu-ne cu smerenie ceea ce ea a fost și a făcut,

mărturisește cu toată sfiala cuviinței **ceea ce vrea să fie și să facă încă.**

"Cîta vreme **ea se va osteni să coboare în conștiința neamului**

acea **frică de Dumnezeu**, și **acea rușine de oameni,**

pe care se întemeiază toată experiența morală a poporului nostru,

Biserica noastră își va fi împlinit cu scumpătate **cea mai mare** și grabnică

a ei **datorie de azi și de mîine.** (**aplauze la majorități**)

Părintele Cristescu / '31

▣ **Guvernul lorga .**

"Sfatul care cîrmuește azi țara este al unei "Uniuni Naționale" , încheșat din **lamura intelectualității și vredniciei noastre românești** , în fruntea căruia stă ca un **voluntar**

al celui mai curat, mai creator și mai militant idealism, profesorul Nicolae Iorga ,este o chezașie îndestulătoare că biserica strămoșească va fi ajutată să-și îndeplinească , după inimă și gând, toate marile și poruncitoarele ei îndatoriri. [...]" **Cel ce ne-a iubit**, poate , **mai mult decât ne-am iubit noi înșine**, și a înțeles mai adânc rostul și slujba smeritelor și sfințelilor noastre jefelnice și iconostase, cel ce **ne-a tilcuit cu atîta curată osîrdie** , comorile de evlavie , de înțelepciune și de frumusețe ale bisericii noastre , **are astăzi puțința să prefacă în faptă vie o veche și curată a sa dorință** : de a vedea svîcnind **viață nouă** , acolo de unde trebuie să izvorască **viața pentru toți**. **"Încrezători** mai mult ca oricînd **în binele care se dorește și care se va înfăptui** pentru **cinstitul așezămînt al sfintei noastre biserici**, **noi slujitorii ei** , fîgăduim să rămînem neclintîți pe marea linie a disciplinei spirituale , ca să înălțăm prin rugăciune , **moralitate și cultură sufletul neamului nostru la Dumnezeu "** (aplauze la majorități)
preot Cristescu / iun.'31

37.) Teodor Mihali (PND ?) , discurs la Mesaj, 25 iun.'31

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, p. 302)

"Onorată Cameră, astăzi, cînd se deschide al **8-lea Parlament al României Întregite** , va trebui să ne dăm mai bine seama că, deși trec **zile mari**, sunt **zile grele** și pline de răspundere , cari ne impun sarcina grea de a da **o nouă și regenatoare direcție pulsațiilor vieții noastre naționale , sociale politice și economice**. **"Zile mari**, ca din **darul lui Dumnezeu** și mulțumită **solidarității naționale**, de pe toate plaiurile locuite de români, mulțumită **jerfelor mari** aduse de **eroii neamului** în toate timpurile și **vitejiei armatei române** și a **conducătorilor ei** și celor **80 de mii de viteji** , cari și-au dat viața pentru marele ideal al Unirei României și mulțumită înțeleptului **Mare Rege Ferdinand I** și al valorosului sprijin al fraților noștri , trăim într-un **stat liber și independent**.
"Dar **zile grele** , pentru că în prezent , **generației actuale** îi revine **datoria de a realiza unitatea sufletească** , fără de care nu vom putea pași pe calea progresului și **fără de care tot zbciumul și jerfele înaintașilor noștri ar fi zadarnice.**"

(aplauze la majorități)

Nicolae Iorga : "Foarte bine !"

T.Mihali / iun.'31

38.) C.Spulber (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 25 iun.'31

(DAD,MO 9 , 25 iun.'31, p. 288)

Restaurarea înseamnă pentru ea ,**sfîrșitul unei ere de îndrăzneță demagogie**, de **revoltătoare intrigărie** și de **josnică ipocrizie** , contra căroră a dus cea mai nverșunată luptă."

împotriva **politiciniasmului** și a tuturor relelelor ce decurg dintr'însul." [-.....]

"De aceea, încrezîndu-se în patriotismul și sinceritatea guvernului, nădăjduim că **partidele politice** , **încărcate de atîtea păcate**, nu-l vor împiedica să-și facă datoria (apaluze pe unele bănci)

"Socotind că **aplicarea sancțiunilor** este una din **menirile de căpetenie** ale cîrmuirii actuale, **Liga Vlad Țepeș** îi va semnala toate **jafurile din trecut** , cum și **abuzurile** ce s-ar putea produce sub regimul actual, știind bine că guvernul nu va ezita o clipă să ia **măsurile cele mai drastice împotriva vinovaților** , oricare ar fi situația sau legăturile lor ."

"[...] își va continua **opera de propagandă sănătoasă** și în afară de parlament , **desvăluind** opiniei publice , ca și în trecut, toate acele **acte urîte** care, sub **masca unei pseudo-constituționalități** , politicianii vor să le strecoare..."

C.Spulber / iun.'31

39.) Ed.Mirto (PNT) , declarație la mesaj, 26 iun.'31 .

(DAD, MO 10,șed.din 26 iun.'31, p. 316-317)

[.....]

Mirto / 'iun.'31

▣ **Campania de calomnii**

" În campania electorală care a urmat , în lipsa unui program ,
guvernul s-a folosit ca bază de propagandă de **un sistem de calomnie oficială** .
Acest sistem a culminat în **declarații ministeriale** , prin care se anunțau
deficite formidabile, din fericire imaginare, fără a se ține seama de
efectul lor dezastruos pentru creditul public. [.....]

Mirto / iun.'31

▣ **Legiferarea**

Guvernul enunță , printr-un **Mesaj cu caracter polemic**, neobișnuit,
preocuparea precipitată " de a schimba imediat și radical ,
instituții și legi organice , elaborate prin munca sîrguincioasă a unui Parlament
compus din reprezentanți reali ai tuturor regiunilor și straturilor sociale." (aplauze la PNȚ)
" Caracteristica legilor anunțate , în afară de **ura nelegitimată** împotriva operei celui dintîi
Parlament liber ales ,
este **sfărîmarea oricărei încercări de voință cetățenească** ,
pentru ca **arbitrariul politic și polițist al puterii centrale** să lucreze fără piedică."

Mirto / '31

▣ **Provinciile unite .**

" Pe altarul **statului român , unit pentru totdeauna** , românii din toate ținuturile țării , au
adus **jertfa lor de sînge** , contribuția lor de **muncă** , **amintirile** trecutului lor de suferință ,
năzuințele lor de un viitor mai bun , cu sufletul curat , **basarabeni din Basarabia** , robită
timp de 100 de ani ; **bucovinenii din Bucovina** , care s-au străduit timp de un secol și
jumătate să-și păstreze ființa lor națională neatinsă ; **ardelenii și bănățenii** , cari timp de
o mie de ani au păstrat pentru România Mare sufletul neîntinat
al neamului românesc din aceste provincii , **au adus țării întregite toată contribuția lor**
pentru închegarea Patriei " (aplauze la PNȚ)
" PNȚ este convins că **aportul provinciilor unite** va fi în viitor **din ce în ce mai prețios**
pentru propășirea statului român și mărirea neamului nostru." (aplauze la PNȚ)
PNȚ nu crede că nu poate fi nici drept, nici folositor, nici oportun
să se trateze cu neglijență aportul de pînă acum la viața românească ,
al tuturor acelor care **au făcut din întregirea și mărirea țării ,idealul suprem al**
sufletului lor, ținta supremă a vieții lor " (apaluze prelungite la PNȚ)

Mirto / iun.'31

40.) C.Stere (PȚD) , **declarație la mesaj, 26 iun.'31**

(DAD, MO 10 , șed. din 26 iun.'31, p. 332-333)

[**LD : în momentul cînd i se dă cuvîntul lui Stere , membrii majorității părăsesc incinta .**
Această "execuție " pe care lorga o prelungeste și prin proaspeții săi partizani
parlamentari , dă măsura urii pătimașe de care putea fi dominat apostolul neamului.
Discursul lui Stere, însă, este cea mai consistentă analiză doctrinară privind
"experimentul" guvernării lorga.]

-I.Isac (Liga c.Cametei , cartelată cu PȚD) :"**Acesta nu este patriotism, d-lor !**"

-Voci : "**Este tîrziu !**"

-**Stere** : "Dle președinte, dlor deputați, chiar **această demonstrațiune repetată**
îmi creiază o situațiune privilegiată . Este evident că **nu pot avea aspirațiuni**
care ar putea să fie înșelate și **nici aprehensiuni** care ar putea să stea în calea
cuvîntului franc și lămurit , pe care îl am de spus.

Nu am nici o ambiție personală, și, cum am mai spus,
nu mă tem de nimeni și de nimic.

De data aceasta ,**vreau să spun un cuvînt , care trebuie spus.**

Nu pentru majoritate , dar **pentru opinia publică și pentru provincia [Basarabia]**
care mi-a încredințat **reprezentarea ei de mai bine de 12 ani .**

Mă voi mărgini să citesc în numele **partidului țărănesc-democrat** ,

pe care îl prezidez, **o declarație** relativă la **condițiunile** în care a fost constituit **guvernul actual** și la **mijloacele** cu care a căutat să-și asigure cîrma statului."

[.....]

Stere /iun.'31

▣ **Provinciile unite**

13 ani după unire , vedem în adevăr **un guvern** care , nu numai că s-a constituit **fără participarea reprezentanților provinciilor alipite** , dar care

a pornit împotriva acestora , mai cu seamă în campania electorală, **un adevărat război civil** , afirmînd cu o lipsă de discreție necunoscute pînă azi, trista lozincă **< Ardealul fără ardeleni >** și **< Basarabia fără basarabeni >** ."

"În momentul cînd **orizontul internațional se întunecă** și cînd și ultima mare putere care pînă acum n-a recunoscut regimul revoluționar din Rusia, este pe cale, cu toată aversiunea, ei dovedită împotriva curentelor sociale subversive, este pe cale de a lega raporturi normale cu republica sovietică , **guvernul României Mari** , pe care îl desparte de uriașa republică de la nord un conflict ireductibil de interese naționale ,

inaugurează un regim de reacțiune și de opresiune împotriva tuturor **aspirațiilor democratice** , care singure pot constitui o pavăză față de amenințările împotriva integrității noastre naționale și, în același timp,

pornește o acțiune de prigoană și defăimare împotriva acelor **reprezentanți ai națiunii**, cărora scrutinul popular **din băștinașe provincii românești** , le încredințează, în ciuda tuturor urgiilor, neîntrerupt, de 12 ani , reprezentarea și apărarea intereselor lor., și **a căror autoritate constituie un capital național** pus în serviciul unității și al solidarității de neam și de stat. "

"**Această pornire** a guvernului e din nenorocire **accentuată** și în acele pasagii ale Mesajului și ale Răspunsului , prin care se afirmă **-deplasîndu-se răspunderile-** că **<aportul Ardealului și Basarabiei ne lipsește >** , și că

numai de acum înainte ar urma să fie trezite în Ardeal, Basarabia și Bucovina , prețioasele virtuți active , de care țara are nevoie."

"Pentru **provinciile cari** , prin voința lor, înainte de toate, **din inițiativă proprie**, într-un ceas de cumpănă, **s-au întrunit sub scutul coroanei de oțel,**

ofensa e gratuită și prea puțin politică. Și , în orice caz,

nu prin ostracism, nu prin excluderea de la opera de guvernămînt și prin eliminarea din administrația acestor provincii a reprezentanților lor legitimi , poate fi realizat scopul anunțat în mesaj." [.....]

guvernul, pe această cale, **aduce știrbirea Coroanei** și în același timp , **tulbură pacea obștească** și pune în **primejdie însași interesele de unitate națională** ".

C.Stere / iun.'31

41.) George Grigorovici (**PSD**), **discurs la mesaj, 26 iun.'31**

(DAD, MO 10, șed. din 26 iun.'31, p.319- 331)

[LD: xerox.discurs dispersat problematic. Integral la fișier PSD .

Sublinierile, supratitlurile, semnele , îmi aparțin .

Spre deosebire de alți parlamentari, care au recurs la scurte declarații ,

Grigorovici rostește un **amplu și exhaustiv discurs de gen.**

Din toate p.d.v. , discurs de referință.]

Grigorovici /iun.'31

▣ **Birocrația administrativă**

" Ceea ce ați auzit dvs.acum, **destăinuirile** de pe banca ministerială în privința felului cum stăm cu administrația noastră, cum stăm cu rezolvarea actelor și cererilor cetățenilor noștri , a dovedit că este **o putreziciune adîncă la baza statului nostru** , nici unul din **miniștri nu a putut să ne explice de ce este așa**, fiindcă nici unul din acești miniștri nu știe că **în alte țări nu există astfel de întrebări ciudate** , ca acelea cari s-au adresat lor ;nu există și **ordonanțe așa de ciudate** cum vor să le scoată contra noastră , a deputaților și a tuturor cetățenilor , cînd aceștia vor să-și ceară dreptatea

(**aplauze la PSD**)

" **Baza unui stat este legalitatea, iar funcționarii sunt slujbașii noștri** , cari stau **la dispoziția noastră (aplauze la PSD)** ca să hotărască asupra oricăror cereri cari le facem noi, cetățenii, **în limitele legilor** și nu după voința unui ministru sau a unui director general, sau a unui alt funcționar înalt.

Cu părere de rău țin să constat că la noi **în România, cererile nu se rezolvă după principiile legale . Funcționarul nu este responsabil** pentru răspunsul ce-l dă ; **responsabil este cel suprapus** , care-i propune să dea o hotărîre fie legală, fie ilegală, pe care **bietul funcționar o execută.**

"Această **situație amară și grea pentru funcționari** , este însăși **nenorocirea mare** pentru toți **cetățenii și administrația statului**, fiindcă **mai nici o cerere** care se dă la ministrere , **nu se rezolvă conform legilor**, ci se rezolvă **după hatîrul** pe care ministrul îl face unuia sau altuia dintre petiționiari. Aceasta este baza nenorocirilor .**Nu cunosc nici un stat** - și am umblat mult , am stat mult timp în multe state moderne - nu cunosc nici un stat unde să se cîștige înaintea forurilor judiciare **atîtea procese din partea cetățenilor și a funcționarilor** , în **pîrile care se fac contra statului**, ca la noi . (aplauze la PSD)

Aceasta înseamnă că **mii și mii de hotărîri date de foruri administrative nu sunt legale** .[...] **Aici zace toată buba , aici este toată nenorocirea , aici este cauza pentru care nu avem o administrație corectă** [...]"

Îi știe foarte bine pe **Argetoianu și Iorga**.Și ei știu greșelile administrative . Pe Iorga îl știe de foarte mult timp. I-a luat apărarea în **Parlamentul austriac**, cînd a fost **expulzat din Austria** ; a făcut **întruniri de protestare** în contra expulzării sale, și **are toată stima pentru dînsul**. (aplauze la majorități)
Crede că vor alege calea cea mai nimerită pentru a rezolva chestiunea aceasta gravă.
"Baza acestor rezolvări ar fi să se dea **un ordin tuturor funcționarilor** , ca ei să se îndrepte **numai după legile existente** , și **nu după sugestiile ministrului**."(p. 318-319)
Grigorovici / iu.'31

▣ **Compromisul politic.**

[LD: frumoasă pledoarie la care , în mare, subscriu.Ar fi fost bine dacă o atare atitudine ar fi caracterizat și alți politicieni .Interesant însă, nici măcar pe el nu-l caracteriza !]

"**Noi**, din punctul acesta de vedere, cînd ne-am întîlnit **în țara aceasta unită**, și vă aduceți aminte că ne-am dat o întîlnire **reprezentanții tuturor provinciilor**, și că am spus : **<Nu ne cunoaștem încă bine, fiți cu luare aminte unul față de altul, să găsim o cale de compromis ca să ne unim, să punem bazele acestui stat românesc** ,în viitor, **în bună înțelegere și conlucrare cu toții** , **fără deosebire de partid**.V-am declarat că chiar **PSD e gata să conlucreze pentru a pune bazele acestui stat** . > Din care cauză ?

Fiindcă bazele unui stat sunt comune tuturor partidelor .

Deabia **dacă bazele sunt gata** , deabia **dacă clădirea constituțională este perfectă, luptele partidelor** , care au mare însemnătate în viața unui popor și a unui stat , **își găsesc terenul firesc.**

Toată viața noastră și toate luptele noastre sunt conduse de **compromisuri** .

Oamenii care nu înțeleg compromisul , nu sunt capabili să facă politică.

Oamenii nătîngi care nu se acceptă ideea de compromis , nu sunt capabili de o conducere de partid.

Nu vorbesc de compromisul compromișător , de compromisul **fără caracter**, ci de **compromisul care dă și care ia**, care are **ținta comună** , care există în orice stat și societate."

Grigorovici / '31

▣ **Trasul în țeapă**

[LD: ține cont că era un redevabil avocat ; că avea o cultură juridică redevabilă ; că fusese deputat în Parlamentul austriac ;ș.a.]

"Țepiștii" , asociați la guvernare , ar trebui să știe că **"datina țepii nu este o datină românească**. Nici cînd **românul nu a știut de această barbară metodă de a duce la moarte și la tăcere pe om**, de **chinul acesta nenorocit** care s-a întrebuițat pe **teritoriul moldovenesc și valah** , numai de **către turci**.

Ei ne-au necinstit așa de departe , că am ajuns și noi **la o datină așa de spurcată**. Mie mi-ar fi **rușine să vorbesc despre țeapa lui Vlad**, fiindcă **este țeapa turcului**

și mentalitatea turcului asiatic.Ea nu este mentalitatea românului european."

-Costin R.Sturdza (Liga Vlad Țepeș) : " Este un simbol."

-Grigorovici : "În numele acestui simbol, țeapa lui Vlad, au fost chemați și d.Filipescu și oamenii săi , în ajutorul guvernului, care nu știa cum să facă cele 40 % "

-Costin Sturdza: A tăcut pînă acum , ținînd cont că , fiecare minut al Camerei costă 1.000 lei ! ...Dar i se va face procesul întreg de la acea tribună...

-gral Cantacuzino-Grănicerul : "Noi vrem economie și hoții la pușcărie ! [...]"

Vă este așa de frică de noi, frate !? (**Mare ilaritate**) Eu am fost 30 de ani în oștire și nu am mîncat nici un civil " (**llaritate**)

-Grigorovici : Ajungînd pe listele Uniunii Naționale, "**țepiștii**" , care s-au născut "din combaterea moravurilor urîte ale liberalilor", au luat parte la toate abuzurile, iar Filipescu , prefect de Ilfov, a trebuit să scoată lista guvernului victorioasă !

"Ce vreți mai mult? Știu că **supărarea în tabăra mică a d-lor fasciști români** este foarte mare ; chiar **la nașterea lor au avut semnul de moarte pe spinare ...**" (p.323) Grigorovici / iun'31

▣ Mentalități.

Cinci zile a fost **Parlamentul așa-numitei Republici Moldovenești**.

La sfîrșitul dezbaterilor, **președintele Dimitriu** a spus un lucru "ciudat" , foarte interesant pentru noi :< **Nici cînd nu am dorit noi război ,**

din cauza Basarabiei cu România.

Noi știm că țara aceasta nu este a noastră, noi știm că țara aceasta a fost furată de țarism și nu avem nici un drept moral ca să pretindem să o luăm înapoi.

Însă noi vedem ce se petrece în țara aceasta românească , noi vedem **exploatarea** de acolo, noi vedem cum **se conduce țara fără cap, fără minte, fără reforme salvatoare** .Avem credința că **într-o zi, nu numai Basarabia, dar întreaga Țară Românească are să ne cadă poamă coaptă în mînă ,** din cauza nevoilor și a durerilor economice. >

"Este bine că se vorbește de noi așa ? Este bine ca să se vorbească așa de **românul** care este **priceput**, și care poate **are prea multă minte** și, din cauza asta , el este prea mult un **om de afaceri** , și **prea puțin om colectiv**, este un om care **se interesează mai puțin de chestiunile obștești**, dar **mai mult de chestiunile individualiste** , **cum fac și evreii, în mare parte ?**

Este un **cusur mare al popoarelor vechi** [...] că au **darul acesta nenorocit."**

" Noi , **moldovenii** , poate avem **mai puțin** darul acesta , și poate **nu avem** în sîngele nostru prea mult **sînge de roman și din balcani**, cum au cei din sudul României.

Noi înclinăm mai mult spre obște , mai mult **spre colectivism**, și vedem înaintea ochilor noștri ceea ce este **țara noastră** , ceea ce este **poporul nostru** , masele largi, **viitorul nostru** .[...]

Grigorovici / iun'31

▣ Provinciile unite

[LD : un om atît de cultivat, un om atît de versat politic, destul de echilibrat ... cînd ajunge la capitolul "provincii" , devine dur, prea dur, **tratînd România ca pe "mama vitregă" , "maștera" , care asuprește "fratele" și "surioarele" ...**

Pentru mine este capitolul cel mai greu de rezolvat.**Naționalism provincial]**

În ziarele de astăzi a citit că "**munții Ardealului stau ca de granit în dosul lui Maniu.**"

"Noi cunoaștem **Ardealul, este fratele cel mare al nostru**, care se ridică totdeauna în ajutorul **nenorocitei Bucovinei** și al **nenorocitei Basarabii** , care astăzi sunt disperate.

Ei bine, d-lor, în Bucovina **ați trimis ca să fie candidați niște "benveniști" , niște "ghorghiazii" , și niște "mihelzoni" pe care lumea nu-i cunoaște.**

Noi nu știm de ce mihelzonii și benveniștii au fost trimiși acolo, și de ce au binemeritat **biata Basarbie și biata Bucovina**, să capete astfel de **candidați ciudați** , întrucît aceștia sunt oameni care nu cunosc țara și durerile noastre și a trebuit d-voastre să faceți

împrumuturi levantine din toate părțile pentru a ni-i trimite. (**apaluze la PNȚ și PSD**)

Surioara noastră Bucovina și surioara noastră Basarabia se uită spre **Ardeal, fratele cel mare cu 6 milioane locuitori și cu mulți luptători , cari nu s-au lăsat sugrumați de nimeni** [...] La fratele cel mare care spune astăzi : **munții noștri de granit stau în spatele nostru. Ei gem și vor naște**, dar tare mă tem că **vor naște un monstru , care are să vă înghită.** "**(apaluze la opoziție**) (p. 331)

42.) IG Duca -O.Goga- IG Duca , replică -contrareplică- replică , 30 iun.'31

// dezvăluirile privind poziția lui Duca la Restaurație //

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31)

[LD : vezi obligatoriu la fișier PP și PNL polemica și maniera , vorbele grele, învinuirile etc.**Impresia mea:Goga a fost penibil, oribil, mizerabil.]**

43.) dr N.Lupu (PT) , discurs la mesaj , 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, pp. 362- 372)

[LD: cu zeflemeaua care-l caracteriza, el ironizează pe președintelui Camerei Pompeiu , care le atrăsese atențiunea că 1 minut de discurs era evaluat la 1000 lei ; voia să facă o scurtă declarație dar s-a gândit că ceea ce vrea să spună să nu devie anacronic la toamnă ; că , poate la toamnă va fi alt guvern ; că trebuie să-și explice poziția și locul , deoarece Iorga spusese că se miră că nu este pe banca ministerială...

În realitate, Lupu plesnea de ciudă că fusese tras pe sfoară de Argetoianu, că fusese amăgît de Iorga , etc etc...]

Lupu / iun.'31

▣ **Tradiția**

" **Tradițiune și datină ? Care ?**

Noi știm care este tradițiunea și datina Țării Românești .

Întrebarea este :poate ce vrei să o învii ?

Noi știm **epoca prefanariotă în care , timp de două secole ,s-au schimbat 200 de Domnitori.**În fiecare an venea un domn cu ceata lui, îi tăia capul celui care era , îi lua locul , fura, apoi venea altul, etc.

Apoi, dacă nu este aceasta , **este poate epoca fanariotă ?**

Acelea sunt **epoci de dictatură și dispreț al Parlamentului și la acele epoci noi nu trebuie să revenim .**

Noi avem tradiția recentă a vieții constituționale parlamentare . [.....]

Lupu /iun.'31

▣ **Alegeri : farse- circ - demagogii -**

[LD: nu cred că în alegerile din România a fost vorba de teroare și fraudă, în sensul exercitării unei dictaturi sau a unui regim autoritar .Dimpotrivă.

Mai degrabă **o formă de joacă politică specific românească** , pusă în scenă de "domni" pentru **a "cuceri" satele și orașele** , cu aspect de **carnaval**, amestec de **farse** reciproce , de **circ** inevitabil pentru atragerea electoratului , în care **tariful țigănesc și "cinsteala"** erau alternate cu **încăerări și jandarmi** , în funcție de "imaginația" și posibilitățile agenților electorali.

Pe fond, felul cum se făceau alegerile , era **o explicație și o oglindă** a formelor de "cultură" rurală sau orășenească ,la care se acomodase exercitarea sufragiului universal. Atîta tot.Cu **un "regizor" general** care , prin structurile birocratice existente , nu putea fi decît la îndemîna ... ministrului de interne !] (Vezi la fișier **PT-Lupu**)

Lupu / iun.'31

▣ **Liga Vlad Țepeș**

Are un **șef "simpatic"** , pe care-l prețuește, chiar dacă se atacă reciproc.

A avut curiozitatea să pună un prieten care face spiritism , **să-l întrebe pe Vlad Țepeș ce crede despre grupare (ilaritate) A răspuns că e profund supărat** că , după ce a stat **3 secole în iad** pentru că **a tras în țepă oameni nevinovați**, se liniștise de vreun secol , iar acum românii fac iar gălăgie pe seama lui ; a mai spus că **se simte jenat față de marii voievozi** - Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul , Mircea - care-l invidiază că n-au fost ei aleși ; dacă tot l-au ales, **de ce nu poartă țepa și chivăra** d.Periețeanu, Mareș , etc.

Să vină cu ele în Parlament ! (**mare ilaritate**)

"În orice caz, **trebuie să recunoașteți că este un anachronism** ,

ca în veacul cel mai important al ideilor,[...] **dvs să luați o emblemă** , care ,
la urma urmei , **este și o rușine pentru țara noastră.**

Eu știu care a fost gândul d-lui **Filipescu** ; dînsul mi-a spus într-o dimineață: **țăranului îi trebuie și ceva mistic.**Se poate ; dar **nu un misticism din 1400 .**

Așa încît, deși personal, fiecare membru al grupării Vlad Țepeș poate fi un om de valoare, totuși **gruparea este ceva anachronic și ridicol ."** (p. 370)
Lupu / iun.'31

44.) I.Petrovici (**ex-PP, ex-PNT**, "Neînregimentații ") , **discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO. 14, șed. din 1 iul.'31, p. 412-415)

[LD : nici nu știu la ce grupare și la ce fișier să-l pun. Spre deosebire de 1928, cînd și-a motivat **plecarea din PP**, prin **adeziunea la programul și principiile PNT**, de data asta este un **fervent susținător al guvernării în afara partidelor, a guvernării Iorga** , explicit, căutîndu-le **antecedente, precursori, motivații și legitimitate.** Autointitulîndu-se ca făcînd parte dintre "**neînregimentații**" , "**migrator**" emblematic, etichetat în epocă ca făcînd parte din categoria "**fripturiștilor**" , egalat sau întrecut doar de **Argetoianu și Manoiilescu** ... nu se poate spune că nu era un **redutabil teoretician** , **dedicat ad-hoc cauzei pe care o servea.** Și de data aceasta , **elogiul "neînregimentațiilor"**]

Petrovici / iun.'31.

▣ **Prodomo: " neînregimentații "**, "**inadaptații "**, "**migratorii**"

" Însă ceea ce **cred** e că **este echitabil** ca , **din cînd în cînd măcar** , să se constituie și **formațiuni de guvern** cu oameni **din afara partidelor** .

Pentru că, în țara aceasta , pe lîngă oameni înregimentați în partide, **se găsesc multe elemente destoinice** , **cu rîvnă și pricepere** de a lucra pentru țară, cari **nu sunt înregimentați în partide.**"

Oteteleşanu (PP) : Sau au trecut prin diferite partide.

Petrovici : "**Sau nu s-au putut adapta în partide** , dle Oteteleşteanu.[...]

Sunt **oameni care nu se pot adapta** vieții de partid, **unii care nu s-au înscris nici o dată în partide** [...] alții care **au încercat și n-au putut** .

Pentru că **în partide se cere o condițiune** , pe care nu o poate îndeplini toată lumea și anume , **să lauzi tot ce este la tine și să critici tot ce este al adversarului.**

(**aplauze la majorități și LANC**)

De ce nu admiteți atunci că **există o speță cît de redusă de oameni obiectivi și imparțiali**, care **nu se pot adapta la aceste condițiuni** și care **au preferat să rămîină în afară de partide** , sau cari , **cu această mentalitate**, dacă s-ar fi înscris în partide , cu siguranță că **ar fi vegetat la coada cluburilor.**

Ei bine, din moment ce **există această categorie de oameni** , destoinici și cu posibilitate de a-și servi țara , înseamnă că aceștia **nu trebuie folosiți absolut niciodată ?** [...]

Nu este pletoră de talente și valori în țara aceasta , **ca să eliminăm o întregă categorie** , pentru motivul că **nu figurează în registrul unui club politic."**

/ **Se va zice : astfel de oameni pe ce se sprijină ?**

" Se sprijină pe masa de cetățeni neînregimentați.

Credeți dvs. că **cetățenii** înscriși în partidele politice **istovesc toată masa cetățenească ?** Chiar existența partidelor politice postulează existența unei mase de cetățeni neînregimentați.[...] Toate partidele se adresează simultan pe **masa imensă de neînregimentați (aplauze la majorități)** [...] care rămîne **rezervorul vieții noastre politice."**Ex. Prin 1918-1920, generalul **Averescu** nu avea partidul organizat

și a repurtat **cele mai frumoase izbînzii în alegeri !**

Iar cînd și-a organizat partidul , n-a mai avut același succes ! [...]

/Prietenul Goga spune că **este o majoritate cu oameni luați de pe la alte partide** ,repetînd o **condamnare a celor care trec de la o formațiune la alta** .

" dar ... cum se face că **fiecare partid osîndește pe cel care pleacă** ,

însă **primește cu brațele deschise pe cel care vine la dînsii !"** (**aplauze la majorități**)

/ "Vă mărturisesc că **părăsirea unei grupări politice**

nu are pentru mine caracterul unei **abjurări de credință religioasă** ;
pentru că să fim sinceri , este greu să spunem despre **cele mai multe partide**
că au o doctrină .(413-414)

Petrovici / iun.'31

▣ **Prodomo : dinamica ideilor - nestatornicia aparentă .**

"Vă mărturisesc că **părăsirea unei grupări politice** nu are pentru mine caracterul unei
abjurări de credință religioasă ; pentru că să fim sinceri ,
este greu să spunem despre cele mai multe **partide** că **au o doctrină** .
Partidele, și în special partidele burgheze , au un fel de **principii generale**,
mai mult de natură filozofică, care sunt **identice** la toate.

Încolo, ele **trăesc în ficțiune de evenimente** , **își dibuiesc** cu mare greutate **soluțiunile**,
și, de multe ori, **oscilează** în opinii de la un pol la altul.

S-au condamnat oamenii politici cari **își schimbă concepțiile**.

Dar nu s-a observat că această schimbare este în legătură cu evoluția ideilor,

Pentru că dacă **omenirea întreagă își schimbă mereu concepțiile**,

" **de ce nu se permite același lucru unui individ izolat ?** "

El avea **respect** pentru **statornicia politică**,

dar ea **nu era** " **însușirea cardinală a omului politic** " ,

iar **constanța în prietenie** , era un lucru "**secundar**" .

Istoria judecă oamenii după fapte și nu după grupul din care au făcut parte .

Istoria admiră pe **Disraeli** , nu dă importanță că a fost întâi radical și

apoi a devenit șeful conservatorilor.

Iar **Gladstone** , a fost întâi conservator, și a devenit șeful liberalilor.

Henric IV a fost un rege mare, deși a abjurat de 3 ori confesiunea catolică

și a trecut la confesiunea protestantă.(p. 414)

Petrovici / iul.'31

45.) **I.Isac (ex-PNȚ, Liga contra cametei) , discurs la mesaj, 1 iul.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 1 iul.'31, pp 418- 422)

[LD : nu uita, a fost cartelat cu Stere .Va trebui să revezi în ce măsură **Liga asta a fost organizație "legală"** , **sub influență PCR**, sau asta a fost doar o gogoasă a istoriografiei comuniste; în mare măsură, tonul radical, exagerat , și cartelul cu Stere i-au creat o **atmosferă ostilă în Parlament**]

"Poporul sărac, lipsit de mijloace și de siguranța existenței în ziua de mâine;

Guvernul lorga "a înțeleas să cucerească puterea printr-un război civil, fratricid , de

presiuni cu jandarmii , prin furt de voturi și prin arestări ";

Isac / iul '31.

▣ **Politicianismul românesc.**

" **Toate mijloacele de luptă ale politicianului duc la ură de moarte , la intrigă și la destrămare .**

Politicianul face **paradă** oriunde , în orice situație, **de simțăminte dinastice și patriotism**.[...] Pentru politiciani **batjocorirea acestor simțăminte** este singurul lor apanaj politic.[...] Distrugeți politicianismul și lucrurile în țara românească se vor îndrepta.
Partidele politice , ca să fie de folos statului , **să-și facă primenirea morală** cu orice sacrificii de moment, **să se curețe de oamenii de afaceri, de elementele dizolvante** cari activează prin **intrigă și ură pentru destrămare** [...]

prin **campanii de defăimare reciprocă** , a făcut să se acrediteze în opinia publică că ele sunt **simple bande organizate** ca să exploateze în folosul lor veniturile statului.

[...]Partidele politice **au fost orbite de patima puterii** , au urmărit **distrugerea**

reciprocă , cu schimbarea regimurilor, tot felul de sisteme au fost inventate ca **să nu**

rămână nimic în picioare din ce a făcut adversarul , așa am ajuns la situația nenorocită că **poporul**, cel mult țărănimea și muncitorii [...] se găsesc astăzi în fața unei **clase**

conducătoare împărțită în tabere de ură, incapabile să conducă statul. "

Isac / iul.'31

▣ **Țăranul**

Majoritatea **satelor sărăcite** , majoritatea **gospodarilor n-au bani** să-și cumpere gaz, sare , iar cei de la munte n-au porumb.**Copleșiți de boli, desculți și zdrențăroși**, cu **pământ vândut de fisc și cămătari** .[.....]

Isac / iun.'31

▣ Parlamentul

"Parlamentele au fost formate din nepoți de fini, din oameni de casă și de club [...] **incapabili să prevină pe protectorii lor**.[...] întotdeauna le-au spus că poporul e fericit și că se prăpădește de dragul conducătorilor lui.[.....]

Iorga : "Dar este de mirat cum poți afirma d-ta lucrurile acestea.

Eu nu aș vrea să am conștiința d-tale față de poporul românesc, pe care îl înfățișezi așa, **semănând anarhia și ura împotriva statului și împotriva claselor conducătoare**.

Ești liber să citești mai departe , dar sunt dator să spun de la locul meu că

faci o faptă rea. (aplauze) [...] **un îndemn** către cele mai **urâte fapte** împotriva ordinii.Durerile se aduc cu duioșie și nu cu ură.[...] iar nu **strigătele acestea de mînie** , care nu vor aduce nici un bine nimănui. (aplauze la majorități și LANC) [.....]

Isac / iul.'31

46.) Emil Ottulescu (**Liga "Vlad Țepeș "** , raportor la Răspuns la mesaj) ,

discurs concludiv, 2 iul.'31

(DAD, MO 16, șed. din 2 iul.'31, p. 449- 458)

[LD : atenție ! Dacă poți să tragi vreo concluzie privind **carecterul conservator al regimului iorghist**, din argumentele grupărilor eclecticice care i-au format suportul în guvern și în parlament.**Ottulescu** reprezintă o părticică din acest mozaic .

Se urcă cu sfială la tribuna unde au vorbit atîția oratori iluștri, cu experiență parlamentară.El este doar prima oară parlamentar.Pentru că mulți oratori au contestat **oportunitatea și legitimitatea guvernului Iorga**,el vrea să demonstreze contrariul.

Urmează **argumentarea , dispersată problematic** :

regim PNȚ / eșec Titulescu /Guvern Iorga / păcatele partidelor / Monarhia-restaurația / Regionalism- ardelenii / Minorități / Parlamentul - majoritățile / Liga Vlad Țepeș / alegeri / Discurs integral xeroxat.)

[.....]

Ottulescu / iul.'31

▣ Regionalisme: ardelenii

"S-a zis (Goga) că **guvernul a inaugurat** , prin însăși constituirea sa, **un centralism tulburător** , prin aceea că în componerea acestui minister **nu s-ar găsi nici un reprezentant al Ardealului** sau s-ar găsi **prea puțini reprezentanți ai Ardealului**, sau nu s-argăsi , poate, **reprezentanți ai Ardealului** din aceia cari credeți d-voastre că **au monopolul de a reprezenta Ardealul**. "

(aplauze la majoritari și PNL-1)

" **Dragostea** guernului pentru provinciile alipite **nu poate să fie contestată**, ea este afirmată în mod solemn în **Mesajul Regal** și în **Răspunsul la Adresă**.[...]

Dragostea pe care cu toții o avem pentru Ardeal și pentru provinciile alipite , **a dovedit-o Vechiul Regat** prin sacrificiul pe care l-a făcut prin acel **un milion de morți** cari au căzut pentru **cauza națională**. (aplauze la majorități și PNL-1)

"Dar , d-lor, mi se pare curios că **astăzi, după 12ani de la Unire**, să se vorbească de reprezentanții Ardealului , **așa cum s-ar vorbi**, știu eu, **de reprezentanții minorităților**.

Mi se pare ceva anacronic , și după cum azi nu se poate vorbi de reprezentanți în guvern ai Munteniei și ai Moldovei, tot așa nu cred că s-ar putea vorbi de **reprezentanți ai Ardealului**. (aplauze prelungite la majorități)

"**Unirea** este cimentată pe veci în sufletul nostru , al tuturor, și **nu după locul de naștere** al diferiților reprezentanți din guvernul țării **avem să judecăm dragostea guvernului pentru Ardeal** și pentru toate provinciile unite . "

(p. 453)

Otetelișanu (PP) : "Ce zic provinciile acestea ?" (întreruperi)

Ottulescu : "Provinciile v-au respins prin numărul de voturi pe care l-au dat la alegeri
Ottulescu / iul.'31

▣ Eșecul Titulescu

"MSRegele a încercat să facă un **guvern de colaborare între partidele politice** [...] pentru că numai un asemenea guvern ar fi fost capabil să facă **să înceteze** la un moment dat **patimile și lupta dintre partidele politice**, să aducă aici **o atmosferă de desindere** care era necesară [...] N-a putut să ajungă, cu toată dorința Sa, la realizarea unei asemenea guvernări, o concentrare îngustă era imposibilă [...] **Apelul** pe care l-a făcut MSRegele către toate partidele politice **n-a fost ascultat și partidele politice** s-au arătat, din acest p.d.v., **a nu fi la înălțimea împrejurărilor** critice prin care trecea țara "

(aplauze la majorități ; proteste la PNL-1)

dr.I.Costinescu : "Nu toate"

Ottulescu : "Desigur, că nu toate [...] **Guvernul Titulescu**, care era dorit de toată lumea, **nu s-a putut înfăptui**, unii au venit cu gândul sincer de colaborare, **alții, prin acorduri secrete**, se învoiseră să lupte în contra constituirii unui asemenea guvern ." Singura soluție ce s-a impus, a fost **un guvern în afara partidelor.**(p. 450)

Ottulescu / iul.'31

▣ Guvernul Iorga.

MSRegele s-a adresat ... d-lui **Nicolae Iorga**.

Profesorul Iorga este omul care a făcut să filfîie peste hotarele țării **drapelul culturii românești.**" La spatele său era **o viață de de muncă și de abnegație** și desigur, că în concursul acestui **om prețios, neînregimentat într-un partid politic**, care avea împrejurul său...

Gîlceava partidelor.

Al.Ottetelișanu (PP "**Dar este șeful unui partid politic.**"

Ottulescu : "**Este șeful unor admiratori, nu a unui partid politic** " Nu este omul care să fi fost vreodată în **capul unei hidoase agenturi electorale**, **cum ați fost dvs. "**

Ottetelișanu : [...] dacă vrei să te atingi de noi, fii prudent, pentru că noi nu suntem așa de domoli cum au fost cei din PNT."

DRloanișescu (PNT) : " [...] atragem atenția d-lui Ottetelișanu că **noi nu dăm prea multă atenție atacurilor d-lui raportor.** "

Costin R.Sturdza (Vlad Țepeș) : "Nu sunteți atît de domoli, dar **sunteți tot atît de vulnerabili** "

Otetelișanu : "Dta vorbești, care ești pentru **dictatură și contra Parlamentului** ? Ai autoritatea să vorbești acum, fiind în Parlament, și d-ta, dle Ottulescu, care ești reprezentantul concepției "ligei Vlad Țepeș "contra Parlamentului și pentru dictatură ?

Al.Periețeanu (Vlad Țepeș) : "**Dle Ottetelișanu abuzăți** de faptul că noi nu vrem desființarea regiilor autobome, să răpim timpul Parlamentului, ca să vă dăm explicații.[...] vă rugăm să nu ne țineți în loc "

Ottulescu :**va explica și atitudinea Ligii**, pînă atunci să nu se mai agite... (p. 450)

[.....]

Ottulescu : s-a vorbit despre impresiunea rea din străinătate (Goga) .

Citează din Saint Aulaire, " Figaro " (**vezi mai jos**) [.....]

"**Mă întreb** : puteți dvs să faceți această operație chirurgicală **sau este nevoie de un guvern în afară de partide [?!?]**, un guvern care **să aibă toată libertatea necesară** unei asemenea operațiuni, un guvern care **să nu aibă legături cu masele electorale**, un guvern **ai cărui reprezentanți** să aibă **independența și libertatea** de acțiune necesară ? "(p. 455) [.....]

Ottulescu / iul-'31

▣ Partidele politice

Goga a făcut **teoria partidelor politice** ...revendicînd pentru ele dreptul exclusiv de a guverna țara ...

Gîlceava partidelor

DRloanișescu (PNT) : "Este normal ! "

Ottulescu : "**Și nu a lipsit mult ca să-l auzim pe d. Goga spunîndu-ne că partidele politice sunt organizațiuni de drept divin (ilaritate pe băncile PP)**, după ce, din p.d.v. constituțional, d-sa le-a justificat necesitatea și oportunitatea "

Goga : "Am spus eu că partidele sunt de drept divin ? [...] Faceți proces de intenție ?

Ottulescu : citează și tălmăcește cuvintele lui Goga .

DRloanițescu : "Pe tema aceasta l-am auzit vorbind pe d. Petrovici, și el are talent, dle Ottulescu !

Ottulescu : Dta dle loanițescu să nu vorbești de talent ! Cu d-ta aș sta de vorbă despre chestiunea agenturii electorale ..

DRloanițescu : Niciodată **n-am făcut caz de talent, ci numai de muncă înregimentată într-un partid politic , care mi-a dat dreptul să vorbesc cu multă autoritate de la tribună.Dar excrescențele cu cari d-ta te prezinți, nu pot să inspire pe băncile acestea decît ridicolul.**

Costin D Sturdza : " În momentul în care d-ta , d-le loanițescu,ai întins mîna d-lui Argetoianu , ca să porniți la acțiune [1924 ? 1926 ?] , i-ai spus :

< D-ta ești capul, eu sunt picioarele , amîndoi împreună vom ajunge departe !>

(mare ilaritate)Așa vorbeai în momentul cînd ai pornit într-o luptă politică...

Argetoianu : "Asta de demult ! Acum d-lui este capul și eu am rămas picioarele "

(mare ilaritate)

Ottulescu /

▣ Partidele politice- continuare -

" Îmi pare rău că nu pot să fiu de părerea dvoastră , în teoria partidelor politice , așa cum ați exprimat-o de la această tribună.Pentru mine [...] **partidele sunt bune sau rele** , după **ideile** pe care le reprezintă.**Înfăptuirile sunt în funcție de idei.**

O înfăptuire bună fără idei nu poate să existe.

Partidele politice mai sunt **în funcțiune și de persoanele** pe care le compun."

Ele au adus servicii mari țării, mai ales înainte de război.

"Partidele au guvernat și vor mai guverna această țară " (aplauze la Vlad Țepeș)

Chestiunea se pune că, după "**nenorocita**" guvernare PNT , se putea aduce un partid , în stare să facă "**operațiunea chirurgicală necesară** "(p. 452) [.....]

Saint Aulaire / iun.'31

Cf. Ottulescu

Imaginea Guvernului lorga în străinătate .

[LD: printre puținele comentarii străine despre situația politică internă din România.

Nu are importanță dacă erau "juste" , dacă erau "partizane" , dar dau posibilitatea unor aprecieri de sincronism politic european]

S-a vorbit despre impresiunea rea din străinătate (Goga) privind instalarea guvernului .

Citează dintr-un articol al contelui de **Saint Aulaire** (ex- ministru Franței în Țara Românească) , din "**Figaro** " :

Saint Aulaire /

▣ Parlamentul

[.....]

Franța care cu o lungă răbdare, **suferă cea mai strașnică dictatură** , aceea a **Parlamentului**, nu mai are dreptul să învinuiască

pe sora ei România, **în numele unei libertăți pe care ea nu o are.**

Dacă ea [România] **se aruncă în mîinile unei dictaturi care nu există,**

este vorba de **o dictatură tot așa de periculoasă** ca aceea de care vă era frică

d-voastre inutil, căci **este vorba de dictatura Parlamentului** ,

care ,de multe ori, **în Franța a împiedicat înfăptuiri și realizări necesare** ;

și cînd **guvernul Poincaré a fost impus** , se poate spune,nu de Parlament ,

ci **de curentul opiniei publice** , căci Parlamentul era să fie dizolvat în momente

critice pentru Franța, **Franța numai astfel a fost salvată**

de această a doua dictatură, care se chiamă **dictatura parlamentară.** >

Saint Aulaire / iun.'31

▣ Partidele

< **Nu știu dacă oamenii politici români au cusururi** , dar , **dacă le au,**

n-am avea noi dreptul să-i învinuim , **căci acele cusururi sunt și ale noastre.**

Subordonarea intereselor naționale calculului de partid,

jertfirea binelui public pentru rivalități personale ,**se întîmplă**, oare ,

în România, sau în **Franța** ?

Nevoia de **a schimba părerile** , pentru a nu schimba partidele politice

și de a fi necredincios idealului, pentru a fi credincios carierei, nu este ,
de asemeni, **marfă pariziană ? "**

În sfârșit, **luxul învrăjbirii în timp de pace, uniunea sacră în timp de primejdie ,
înviorarea pe pragul mormîntului**, sunt însemnate și ele cu **marca noastră**,
și dovedesc ,poate , la București, **frăția franco-română .>(p. 455)**
Ottulescu , Saint Auler / iul.'31

47.) **Nicolae Iorga , prim-ministru, ministrul Instrucțiunii publice și culte,**

Discurs concludiv, dezbaterile la Mesaj, 2 iul.1931

(DAD, MO.16, șed.din 2 iul.'31, pp 459- 464)

[LD : Discurs integral xeroxat .În computer, integral la **fișier PND .**

Iorga este , ca totdeauna. Mai puțin transpare ipostaza de prim-ministru.

Despre guvernul pe care-l conduce, despre programul de guvernare, nu spune mai nimic.

Ca opozant, altă dată, spunea mult mai multe.

România patriarhală- este esența doctrinei xpuse.

Este - deși nu o spune explicit - exponent nostalgic al **conservatorismului ,**

cu nuanțe personale , originale, istoriciste, morale.

Hotărît să servească Suveranul , el este mîhnit de ingraturile și atacurile adversarilor,
pentru că nu i se recunosc fie legitimitatea, fie prestigiul, fie meritele.]

[.....]

Iorga / iul.'31

▣ **Mărturisire de istoric.**

"Dlor deputați, eu **nu sunt dator** să fac de aici **funcțiunea de istoric.**

Atunci cînd , înșă, mi se cere, trebuie să o fac și de aici.

În cuvîntările care s-au rostit în această Adunare - trebuie să constat cu părere de rău, că nu s-au rostit pentru această Adunare ,

ci s-au rostit pentru cercuri care sunt în afară de această Adunare;

și eu nu am avut niciodată slăbiciunea pentru demonstrații teatrale .

Prin urmare , o demonstrație teatrală din partea mea nu se va adăuga la demonstrațiile teatrale, care au venit din altă parte - în cursul acestor discuțiuni **s-a făcut istorie.**

Trebuie să vă spun că **istoria contemporană care s-a făcut ,**

este de o calitate cu totul inferioară.

Eu , cu ceea ce voi spune , pot să mă înfățișez înaintea tuturor pînă la sfîrșitul vieții

mele, și oricine după sfîrșitul vieții mele ,va putea să întrebuițeze ce spun eu aici ,

ca un document istoric , care nu se poate respinge. "

" Noi am fost prezentați ca un fel de **uzurpatori** , care ne-am înbulzit ,

ca niște **oameni** , care aveau de multă vreme **patima de a guverna.**Curioasă patimă

pe care ne-am arătat-o douăzeci de ani și mai bine, aproape treizeci de ani !

Și , **mînați de această patimă , noi ne-am fi impus, cumva, Coroanei.**

"Pentru aceasta, pentru a arăta **cîtă nedreptate și cît neadevăr** se găsește în această **aserțiune**,să-mi dați voie și mie să înfățișez , foarte pe scurt,

un mic capitol de istorie."**[urmează relatarea factuală a evenimentelor] [.....]**

Iorga / iul.'31

▣ **Încercarea lui Titulescu**

[LD: din nou,trebuie să purced la o atentă operație de analiză **dificilă prin meandrele întortocheate ale frazei lui Iorga. Dar și de data asta , vorbele lui trădează gîndul lui pregnant, care , în ultimă instanță, l-a impus regelui Carol] [.....]**

Eu, d-lor deputați, m-am deprins cu un lucru :

într-o țară în care una spui și alta înțelege acela cu care vorbești ,

și mai ales alta înțelege a doua zi și alta înțelege un al treilea a treia zi

și un al patrulea , pînă ajungi la urma urmelor de te uimești de ceea ce ți se

atribuie , **eu am căpătat obiceiul lucrurilor scrise.**

Și atunci , cum, pe vremea războiului , am avut marea mulțumire de a căpăta

din partea neuitatului Rege Ferdinand , **dreptul de a scrie scrisori,**

cari de obicei sunt interzise unui cetățean față de șeful statului ,

atunci **mi-am permis și față de Regele Carol ,** pe care l-am cunoscut multă vreme ,

mi-am permis **să-i fac un raport** și în raportul acesta am spus că,

(1) **dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor , cu șefii ,** așa cum îi cunosc pe șefi , **nu cred că este posibil .**

(2) **Dacă** este vorba de **un guvern al tuturor partidelor, fără șefi nici așa nu cred că este posibil.**

(3) Iar **dacă** este vorba de **oameni care să se priceapă la departamentul lor, ["tehnicieni"]** oameni luați și din partide și din afară de partide, **cred că este posibil.** [.....]

Am scris și am trimis scrisoarea la Palat.

După aceea,m-am dus înapoi la mine la țară - cred că am voie **să nu mă amestec la intrigi** , care nu mă privesc, **să nu prezint pretenții**, pe cari nu le am, și **să nu aștept lucruri** , pe cari nu le doresc - și acolo am fost înștiințat mai târziu .[...]

M-am gândit că , poate, în împrejurările acestea, **se împiedică lumea de mine** , de partidul meu. [.....]

Iorga / iul.'31

▣ **Titulescu : Tratatul interpartidiste .**

" Am fost chemat în urmă de acolo , de la țară.

Singurul lucru pe care îl ceream era să mi se dea **o mașină** , fiindcă eu nu am mijloace de a ține una .**Atunci mi s-a trimis mașina.**

Fiind chemat la București, am venit în credința că Maiestatea Sa

are să-mi spună ceva.Și, dacă mă chema Maiestatea Sa ,

eu i-aș fi spus același lucru : Maiestate,eu **nu am nici o dorință**,

nu am **nici o ambiție,nu tîrăsc după mine nici un partid**,

nu reprezint **nici o pasiune** , căci **nu servesc nici un interes.**

Maiestatea Voastră să mă lase **să-mi odihnesc bătrînețele în casa mea**

pe care mi-a ajutat Dumnezeu să o cîștig."

"În loc de aceasta , m-am trezit cu altceva, cu **adunarea tuturor șefilor de partid.**

Erau cu toții acolo și **a venit Maiestatea Sa.**[.....]

Iorga / iul.'31

▣ **Ardealul, ardelenii**

S-a vorbit de un antagonism între el și Ardeal .

1906. " Pe drumurile **Ardealului** mergea pe banii lui, singur, oprit aici și colo

de jandarmeria maghiară, **un profesor care avea o singură dorință :**

să cunoască sat de sat ,carte bisericească de carte bisericească , slovă de slovă,

din sfintele însemnări ale oamenilor care au trăit acolo, **întreaga viață a Nației sale .**

Și cred că nu există în Vechiul Regat **un om care să fi plîns** , care **să fi visat**

mai mult de viitor, cu Românii apăsați de atunci, decît **omul care este prezentat**

aici ,în **Camera României unite**,ca **dușmanul Ardelenilor .**

(**aplauze.majoritatea ovaționează în picioare**)

Un om așa de rău față de Ardeal , încît **s-ar crede dezonorat Ardeleanul**

care ar veni **să-l ajute."**

" Dar, d-lor, dați-mi voie să vă spun că lunga mea experiență a dovedit

trei tipuri de Ardeleni, dintre care **numai unul îl reprezintă**,

într-adevăr , **pe Ardelean.**

(1) **Ardeleanul de acasă** de la dînsul, Ardeleanul **de datină veche**, Ardeleanul care se

leagă de generații , de **cele trei generații care au trezit spiritul românesc** și pentru

Ardeal, și pentru toate celelate provincii ,Ardeleanul **de școală și de biserică**, Ardeleanul

de carte, este **Românul cel mai curat și cel mai sfînt** dintre cîți Români există în

cuprinsul Țării Românești." (**aplauze prelungite la majorități**)

Ardeleanul acesta care, după unirea Țărilor Românești, **a rămas în mare parte acasă**

la dînsul, în umilință și în sărăcie, și care, **cînd a venit aci în Cameră**,

orice partid l-ar fi prins de formă, nu a făcut altceva decît **să spună crezul cel vechi**,

așa cum îl spune adeseori și rîd copiii, cari nu înțeleg, **acest preot de 70 de ani**

(arată la **părintele Cămpăneanu**) ,în care **se întrupează toată dîrzenia românească**,

rezistînd la încălcările seculare ale secuilor .

Ardeleanul acesta mă înțelege și îl iubesc. Și iubesc și pe **Ardeleanul care nu mă**

înțelege , dar l-aș iubi și mai mult dacă m-ar înțelege.

(2) "Este apoi **Ardeleanul care a venit la noi** , care a stat multă vreme la noi, care s-a împărtășit din pasiunile noastre , care vorbește o românească frumoasă și pitorească, plină de elocvență,care **este pentru mine ceea ce sunt alți Români inteligenți, talentați, de aici, din Vechiul Regat.** [...] Cel trăit aici nu mă înțelege , cu toată marea lui inteligență, **fiindcă nu vrea să mă înțeleagă ."**

[LD: prototip - Goga]

(3) "Și este , în sfârșit, și o altă categorie de Ardeleni.**Ardeleanul care a învățat la școlile străine**, în atîta măsură, încît **sufletul lui însuș este rupt de atmosfera patriarhală a trecutului, și acela nu mă înțelege niciodată.**[...] Împotriva lui n-am nici un necaz **-oricît ar vrea, nu mă poate înțelege"** [LD: prototip - Maniu]

"Și acum, domnilor, (după terminarea sesiunii) eu **voi începe a cerceta din nou sat de sat**, cu aceeaș smerenie ca și odinioară Ardealul.Și eu **voi găsi astfel de auxiliari în Ardeal** , încît și omul cel mai prevenit [pornit] împotriva mea nu va putea să spună : **< oamenii pe care i-ai ridicat de jos , sunt mai răi decît oamenii care te-au disprețuit de sus .>**"(aplauze la majorități) (p. 463)

... În timpul alegerilor , a înconjurat țara de două ori, făcînd mii de km pe zi, cunoscînd mulți oameni ...

A avut o conversație cu **Lapedatu** (unul din cei mai buni elevi ai săi !)

căruia i s-a confesat că ardelenii nu-l iubesc, au o pornire contra sa, vor să-l "mănînce " **Lapedatu l-a sfătuit să meargă în Ardeal**, să-i cunoască.

Și a mers.În țara Făgărașului , în apusul Ardealului, pretutindeni , "Mi-au ieșit mie, monstrului , tiranului, dușmanului , distrugătorului de instituții,**mi-au ieșit oameni** pe care nu-i mînase , vă asigur, nici un fel de jandarmi.[...] Au venit **cu copii, cu steaguri** ; mi-au ținut discursuri pe care nu le voi uita niciodată."(p. 464)

Iorga / iul'31

▣ **Mentalitățile , învățătura , vîrstele, experiența.**

"Sunt **oameni care cred în teorii între 20- 30 de ani.**

Îmi pare rău că eu n-am să-i pot apuca **la vîrsta de 60 de ani** ai dumnealor, căci atunci **i-aș întreba** :ce pot crede despre **anumite lucruri** , de mult **veștejite** care **se mai tîrsc prin cărțile bune în Occident** , ale compilerilor sau prin **lecțiile din străinătate** ale unor profesori cari au intrat acum treizeci de ani la catedra lor și **păstrează încă iluziuni** peste cari vremea a trecut de foarte mult timp."

"**Noi nu pornim de la teorii noi nu suntem oameni învățați**, nici nu avem pretenția de a fi oameni învățați.Și o spun nu în glumă ci foarte serios."

" Este mai întîi **omul neînvățat** care este foarte **modest** : un om de treabă , faci ce vrei cu dînsul ;

Omul care începe să învețe Să rupi poala hainei și **să fugi de dînsul.**

El crede că are toată învățătura din lume.Dar pe urmă **vine viața** și-i arată că **din 100 de părți învățatură,sunt 99 pe care să le arunci,**

și este **o singură parte** pe care trebuie s-o frămîntîți în viața d-tale, și vei avea , **nu valoarea acestei părți a o suta ,**

ci **valoarea a ceea ce a provocat în gîndirea și simțirea d-tale.**

(3) " **Suntem** prin urmare **oameni [Iorga , discipolii,amicii, vîrsta ?]**

care **am lăsat în urmă multe iluziuni**, și cărora **nu ne pare rău** că **am înlăturat multe pseudo-principii** , îndată ce am ajuns să le înțelegem.

Suntem oameni care cari ne ținem de **un singur principiu** , anume acela că

în orice situațiune să-ți dai seama de **trei lucruri : ce este ,**

ce se poate face și ce poți face d-ta în lucrurile care se pot face , față de lucrurile care sunt.

Iorga / iul.'31

▣ **România patriarhală.**

" Aceasta este **o nație admirabilă** ;

numai **să nu o înnebunim cu teoriile noastre de clasa a III-a .**

De **clasa I -a** , sunt teoriile unde se fac, de **clasa a II-a** sunt în alte țări ,

mai înaintate decît a noastră, și , cînd ajunge de **clasa a III-a** ,

pe care o poți cumpăra pe nimic, atunci vine și la noi.

"**Să nu înnebunim oameni** cu lucruri pe cari **nu le-au gîndit** ,pe care **nu le pot înțelege.**Nu pentru că nu sunt inteligenți, ci nu le pot înțelege , **fiindcă sunt inteligenți,**

fiindcă **nu li s-a strîmbat capul cu teorii.**

Să-i luăm așa cum sunt, să învățăm de la dînșii, să respectăm așezămintele lor, să îndeplinim dorințele lor, **să facem o bună țară patriarhală , multumită, solidară, de la Rege pînă la cel din urmă cioban, cum a fost țara noastră din totdeauna." (aplauze la majorități)**

Trebuie să înțelegem un lucru , că totul într-o asemenea societate se leagă , fiindcă este **un singur suflet.Societatea amorfă de astăzi are atîtea iluzii de viață morală, cîte sunt teoriile care au fost strecurate** în diferite domenii.

Îndată ce va fi **un suflet adevărat al acestei țări, de la un capăt pînă la altul, el va învia toate așezămintele vechi ,va corecta toate așezămintele noi, și ne va învăța ce trebuie să facem în așezămintele pe cari i le vom da "** (aplauze la majorități) (p. 464)

N.lorga / iul .'31

48.) I.Th.Florescu (PNL-3) , **discurs la mesaj, 2iul.'31**

(DAD, MO. 16, 2iul.1931, pp 465-471)

[LD: **discurs integral xeroxat.Fișier PNL-tehașist** .În calculator, l-am dispersat problematic, avînd în vedere discursul său cu multe paranteze, cu multe momente "retro", fiind deseori **în polemică cu lorga**. I se dă cuvîntul la insistențe, cf. Regulamentului , deoarece Ottulescu (raportor) și lorga (primministru) , își rostiseră discursurile concludive și Adresa fusese votată.Fusese ales **deputat de Tîrnava Mare** .

Interesantă figură parlamentară și de presă care , cu al său ziar "**Omul liber**" , păstrînd proporțiile, ar putea fi inclusă la ceea ce acum se numește "**societatea civilă**" . Din categoria "intelectualilor politicieni " cu "voce" , fără priză în masse, dar cu mare influență în rîndul tineretului etc etc.]

Th.Florescu / iul.'31

▣ **Alegeri**

[LD: **În prelungirea ideii pe care am avansat-o privind specificul de "joacă -farsă " pe care le-au avut alegerile din România.Vezi fișier Alegeri]**

La validări, nu a luat cuvîntul, deși, personal , "**sunt mîhnit** , pentru că am fost adînc **jignit**, am fost **urmărit**,am fost **împiedicat** să-mi fac propaganda, ca și cum eu aș fi omul cel mai rău din această țară "(p. 465)

doi jandarmi au intrat **cu armele în mîină**, fără autorizația justiției , și **mi-au spart întrunirea** cu amenințări [...] **manifestele** mele au fost **confiscate** ,deși nu conțineau nimic subversiv. (p. 467) [**vorbește de jandarmi- vezi mai jos.Intervine lorga**]

[.....]

" Cine credeți că **azmuțea jandarmii contra mea?**Cine credeți că **porunca toate ilegalitățile** în județul Tîrnava Mare ? Pe lîngă **prefectul Dionisie Roman** , un transfug venit peste noapte de la național-țărăniști, sta ascuns după perdea și făcea ticăloșii un inspector administrativ , un oarecare **Dumitrescu Castron, omul de încredere** trimis acolo de **d.Argetoianu** spre a supraveghea personal ." (p. 468)

Acest **Castron** (cîndva director la Ministerul de Interne),în timpul guvernului Averescu, cu Florescu la Justiție și Argetoianu la Interne, fusese **condamnat pentru fraude** de multe milioane și făcuse **8 luni la Văcărești** ; Argetoianu îl cunoștea bine, doar a fost audiat ca martor !

Prin ce coincidență **acest "inspector "** a fost trimis **să-l urmărească la Tîrnava Mare ?** [.....]

"Ați făcut și dvs **aceleași urîte fapte** ca și politicienii trecutului.[...] la toate reproșurile opoziției ați răspuns că și alții au făcut aceleași ilegalități și violențe ! Aceasta este o tristă scuză !

Teoria precedentelor și legea barbară a talionului, pot ține o țară o sută de ani pe loc, fără nici un progres și fără nici o îndreptare.[.....]

Doresc numai **să luăm cu toții un angajament solemn** , sfînt și de onoare, că în viitor, oricare ar fi guvernul, **nimeni nu va mai cuteza sau tolera**

călcarea libertăților constituționale și în special **cea mai fundamentală dintre toate , libertatea alegerilor !**

Să jurăm că vom pedepsi exemplar pe cei mai buni prieteni ca și pe agenții ticăloși, care compromit onorabilitatea Guvernelor și prestigiul Parlamentelor " (aplauze)

-Iorga : "Foarte bine !" (p. 469)

Florescu - Iorga / iun.'31

▣ Jandarmul.

brutalitățile suferite de mine în județele din Ardeal.[...] **jandarmul a devenit la modă**, și cei ce-l folosesc în alegeri, îl fac **odios**. [...] pe când țineam o întrunire , [...]

doi jandarmi au intrat **cu armele în mână**, fără autorizația justiției , și **mi-au spart întrunirea** cu amenințări [...] **manifestele** mele au fost **confiscate** ,deși nu conțineau nimic subversiv. (p. 467) [...]

Iorga : " [...]. **Jandarmul este așa cum l-a făcut cine l-a avut în seamă pînă acum.**

[...] am întîlnit 3 jandarmi care să-l cunoască pe primul-ministru și automobilul său, și **cum țî-au făcut dumatile** , mai, mai erau să-mi facă și mie.

Aceasta înseamnă , ce ? Că în loc să ne criticăm unii pe alții , **să dregem lucrurile care sunt de dres.** (aplauze la majorități) [.....] **sub toate regimurile așa au făcut jandarmii** și eu nu-i pot împiedica , **nu pot să fac școală de jandarmi ;** atît mi-ar mai lipsi la bătrînte" (apaluze la majorități)

La Lipova, justiția a orînduit **o cercetare în casa d-lui Bocu.**

Habar n-am avut. Am primit **o telegramă din partea familiei Bocu**, în care eram **înfățișat ca un monstru**, care **sperii doamnele** din casă, care îmi permit lucrurile cele mai grozave, din p d.v. al bunei cuviințe. Am trimis o telegramă, dar n-a folosit, căci am primit **altă scrisoare** din partea familiei , în care sunt iar **prezentat ca un om** care n-are nici o noțiune nici de **legalitate**, nici de **politeță**, nici de **cruțare.**"

"Țara aceasta este o casă de rânit. Eu am lopata în mână și **rânesc peste tot;** dar **gunoiul** pe care pe care îl mătur cu lopata nu este drept să se aducă la acela care este pe cale de arăni cu lpața tot gunliul care se găsește în această țară. "

(p. 468)

Florescu / iul'31

▣ Iorga - Argetoianu

...Am spus d-lui profesor **Iorga** , că **d-sa nu are nici o vină** , **ci ceilalți** cari vor ca d. Iorga , președintele Consiliului, să piarză în fața țării și **să aibă cît mai puțini amici** devotați și oameni sinceri în jurul d-sale. Îl privește , dar un lucru este sigur că , **frumoasa sa operă de împăciuire și înnoire** , **nu a putut să fie realizată** pentrucă **altul și-a luat sarcina** de a trata cu asociațiilor , cu grupările și cu partidele , **spre a le înșela și îndepărta.** [**Argetoianu**]

Într-o bună dimineață, concepția lui d. Iorga a fost înlocuită de d. ministru interimar la Interne, cu **vechiul lui sistem al tragerilor pe sfoară !** [.....]

Magicianul care a luat la Interne locul bunului și simpaticului nostru domn

Munteanu-Râmnic (aplauze la majorități) care discuta cu noi în mod prietenesc și leal , care ne înțelegea și care **reprezenta** mai bine ca oricare altul **ideea d-lui prof,Iorga** ,

a venit cu o baghetă și a **schimbat** într-o bună dimineață **toate rînduelile și toate frumoasele concepții noi**, de aplicat și de experimentat , **ale d-lui prof.Iorga.**

Din bagheta d-lui Argetoianu a ieșit că în Țara Românească nu mai există nici un partid , decît **partidul național-liberal** de sub șefia d-lui Duca." [.....]

Florescu / iul'31

▣ Stere

Iorga : "Dvs ați fost pentru **Liga cametei**, prin urmare pentru **ilustrul bărbat** de stat de la **Soroca**, [Stere] și nu vă zic nimic. "

Florescu : " Nu confundați, vă rog.**Nu am făcut cartel cu nici un bărbat din Basarabia.** Am făcut cartel cu "**Liga contra cametei**", [.....]

"Dar chiar dacă ar fi așa , dacă aș fi făcut cartel cu partidul d-lui **Stere** , încă cred că **nu este drept să continuăm de a ataca pe un om care a cerut mereu să fie judecat și nimeni n-a cutezat să o facă.** Țara s-a obosit și plictisit de această acuzație

neurmată de nici o sentință. **D.Stere este mereu trimis în Parlament** de mai toate **județele Basarabiei** de la război încoace. **Partide mari îl introduc în comitetul lor de direcție.**

Și totuși continuă de a fi atăcat . Să încetăm , dară , cu această învinuire care **ne înstrăinează iubirea Basarabiei.**" [.....]

Florescu / iul'31

▫ **Apostolul, moralistul, savantul , Iorga .**

"**Frumoasele cuvinte** pe care le spunea d. **profesor Iorga** cînd era **în opoziție**, atît la **Mesajul partidului liberal**, cît și la **Mesajul partidului național-țărănesc**, acele **frumoase și morale lecțiuni** pe care le propovăduia atunci, noi vrem ca și **guvernul d-sale să le aplice** și cu ele să însănătoșească starea bolnavă a națiunii noastre.

Iorga / despre Parlament , 1928

"D-sa ne spunea la **1928**: < Atîta vreme **cît se poate alege cineva cu concursul unui jandarm sau a fratelui bătaș**, atîta vreme **nici un Parlament nu va avea autoritate** ,măcar autoritatea de care se bucura odinioară **Parlamentele boierești** , nobilele, frumoasele, cavalerestele Parlamente boierești , cari erau **un spectacol înălțător** în ceea ce privește **bunele moravuri ,respectul față de adversari, cultul cuvîntului ales**, pus în slujba uneiidei mari .>

Și majoritatea de adversari fermecată atunci , **aplauda cuvintele opozantului Iorga "****Gr.Trancu-Iași (PP)** : "Aplaudăm și noi"

... și d-sa adăuga : < cît vor dura **aceste moravuri nu veți avea Parlament .**

Trebuie să recîștigăm Parlamentului prestigiul ce i se cuvine.> [.....]

Iorga / despre partide , 1928

Iar pentru a termina , **d-sa plesnea acest bici în fața băncii ministeriale , vorbind despre noile achiziții ale partidelor :**

< **Ați adăugat ce, la partidul d-voastră ? Ați adăugat la partid fugarii de oriunde, fugarii care veneau cu rușinea steagului lor înfășurat , pentru avantaje materiale. > **Nici nu se poate critică mai nemiloasă și totuș, toți l-ați aplaudat , pentru că vorbea un apostol , un om cinstit și patriot."****

Iorga / 1931 : " **N-am rugat pe nimeni, absolut pe nimeni, să părăsească partidul său.** Dacă se găsește un singur om în majoritate , care să să-mi spuie că i-am cerut să-și părăsească partidul, eu vă cedez acest loc pentru care aveți toate calitățile pentru a-l ocupa.[...]

În ceea ce privește **adeziunea cuiva la partide așa de schimbătoare** - și pentru că dvoastră cunoașteți atît de bine literatura franceză : < si mouvements >- prin urmare, cînd este vorba de partide așa de schimbătoare , înțelegeți foarte bine că **mie îmi este tot una** dacă **un om de treabă vine de unde nu era nimic sub un nume** și de unde , sub un alt nume , tot era nimic, **începe a fi ceva de cînd a venit la mine."**

Florescu : " [...].acei care au venit la d-voastră și vi s-au atașat sufletește , să nu vă pomeniții cu **unii dintr-înșii făcînd cu ochiul la acel centru [PNL-1]** care se spune că **la toamnă vă va da lovitura de grație."**

Iorga : "Nu-i nimic,dacă poate, n-are decît să o dea. " (p. 470)

I.Th.Florescu / iul.'31

49.) Senator Traian Alexandrescu (independent, raportor la Mesaj) , 21 iul.'31

(DS, MO 11, șed. din 1 iul.'31, pp. 224- 229)

[LD : se prezintă ca **om care a stat departe de luptele de partide** , căruia **politica i-a fost " total indiferentă "**. Este avocat .Dar , deloc întîmplător ales raportor la Mesaj în Senat,face un **rechizitoriu vitriolant** regimului partidist constituțional.

Alegerea lui Alexandrescu ca raportor în Senat , la fel ca a lui Ottulescu în Cameră, este o dovadă ideatică a intențiilor lui Iorga de a intimida-anihila acțiunea partidelor , de a distruge sistemul constituțional existent .]

Senator Alexandrescu / iul.'31

▫ **Libertatea și principiul autorității.**

Senatorul g-ral Popovici a articulat (legat de Basarabia) impresionantul **fenomen social** al **slăbirii principiului de autoritate** .Chestiunea reclamă un moment de analiză.

O serie de **greșeli politice și administrative** au dus la slăbirea acestui principiu. **"Restabilirea ideii de autoritate și determinarea rațională** , în limitele legilor și concepțiilor de ordine , **a drepturilor și obligațiilor fiecăruia** , sunt o condiție esențială , **fără de care libertatea are caracterul și efectul unei**

forțe sociale negative și dăunătoare. (aplauze)

Nu trebuie confundată **libertatea cu licența** sau **destrăbălarea libertății**.

Dacă prin libertate se poate înțelege anarhia, anarhizarea conștiinței

publice, eu unul care , prin trecutul meu, prin temperamentul și ideologia ce mă

însuflețește , **am cultul onest al libertății**, vă declar că **refuz cu hotărâre**

să mă mai închin la o religie careia i s-a falsificat crezul , scopul și ritualul.

(aplauze) În fața unei asemeni **parodii a libertății , prefer**

concepțiunea cea mai rigidă de ordine, pe care în afară de orice doctrină, de orice calcul politic, o impune [...] instinctul de conservare națională."(p. 225)

Senator Alexandrescu / iul.'31

▣ **PNT - sancțiuni pentru fraude !**

Senatorul liberal **dr.Angelescu** a semnalat agitația din opinia publică a țării privind **sancțiunile referitoare la fraudele** săvârșite în ultimii doi ani în **administrația publică**.

Roagă reprezentanții **PNT** a cărui **însemnătate în complexul vieții noastre de stat** o apreciază în mod deosebit, care are ca exponenți în Senat **oameni de cea mai mare corectitudine** , că **nu aduce nici o acuzațiune partidului** .

"Și astăzi simțim impresiunea aceea specifică , de **desgust și de revoltă** , care ne cuprindea în fiecare zi , în ultimii doi ani, când, răsfoind ziarele , citeam pe lungi coloane , **copioasele înfruptări din banul public**, făcute sub toate formele de afitea **organe de gestiune și administrație ale fostului guvern**."

"Nu înțeleg să confund aceste fraude cu Partidul Național Țărănesc , dar [...] ele **reclamă neapărat o sancțiune**." [.....]

"Cred că **PNT** , care are o **ideologie curată**, se găsește, încă, în termen util **să exprime această adeziune** , deoarece refuz să cred că **înalta concepție etică** , **ce caracterizează pe fruntașii săi, ar putea să acopere prin reticență** , care este o **formă a complicității pasive, pe aceia cari** , deși **au sustras din avutul public sute de milioane**, făcându-și **depozite pe la băncile din străinătate**, stau astăzi la adăpostul rigorilor codului penal, **bravînd atît morala socială** , **cît și pe cea politică** "(**aplauze prelungite**)

"Sunt un dușman al calomniei și **recunosc, cu toată lealitatea**, că în **PNT** sunt **oameni care au fost calomniați pe nedrept** . Dar tocmai

marii vinovați [LD: aluzie la Boilă], în jurul persoanei **[LD: aluzie Maniu]**

căroră acuzațiunile s-au manifestat sub o formă anodină și discretă , sau nu s-au manifestat deloc , **încurajează și înlesnesc răspîndirea învinuirilor nedrepte** .**Lipsa unei diferențieri morale**, între **corecți și incorecți**, ste cel mai prielnic **teren pentru generalizarea calomniei**

contra unui întreg partid." [.....]

Senator Alexandrescu / iul.'31

▣ **Regionalism. Provinciile unite .**

Criticile reprezentantului PNT [Ștefănescu] , au îmbrăcat caracterul unei **"observații injuste** , intempestive chiar ,din p.d.v.național "

este atunci cînd **s-a afirmat** , în mod indirect, printr-**o enumerare insidioasă** că **Bucovina și Banatul nu au fost trecute** printre provinciile românești , pe care le chemăm la această operă generală de refacere."

Mihail Manoilescu va explica amănuntele psihologice care au determinat redactorii mesajului să treacă doar **Ardealul și Basarabia**.

Crede că , mesajul a vorbit de Ardeal și Basarabia, s-a dat cuvîntului **"Ardeal"**

o semnificație mai comprehensivă , mai sintentică, înțelegîndu-se însumarea tuturor **ramurilor românismului** , care au avut aceeași soartă, sub un stăpînitor comun.

Un argument istoric autoriza această accepțiune.

Lucrarea "**Histoire des Roumains de Bucovine**", tipărită la Iași în timpul războiului de **Nicolae Iorga**, vorbește despre acest destin comun, al românilor din imperiul austro-ungar.

Gheorghe Hurmuzachi, într-un discurs din 1867, spunea că patria noastră nu era mică, deoarece, în Austria, ea se întindea dealungul **Transilvaniei** și Ungariei, până la Tisa...

Cred că era îngăduit să se întrebuițeze această expresiune, **pentru a uita această fragmentare a românismului**.

"Am voit să ne îngăduim această **voluptate sufletească**, de a crede și a afirma că **toți Românii de peste munți au format un bloc etnic și sufletesc**.

Care poate fi crima noastră ? "(p. 228)
senator Alexandrescu / iul.'31

▣ **Moravuri politice.**

▣ **Rivalități, dușmăni, calomnii .**

Nu vrea să facă un discurs, ci vrea să dea frânturi din sufletul îndurerat al unui român, în calitate de simplu cetățean, investit provizoriu cu calitatea de senator.

"Nimic nu poate fi mai **deprimant** decât această **lipsă de unitate sufletească !**

Ce disensiuni, ce dușmăni ireductibile, pot despărți, în chip atât de profund, **pe fiii aceleași țări ?** În haosul și îngrijorarea, ce a cuprins astăzi toate spiritele, **nu se poate găsi oare, o formulă de apropiere și de concordie ?**

Pe câmpurile sîngeroase de luptă, unde națiuni vrăjmașe își dispută drepturi esențiale, sau își lichidează uri și nepotriviri adînci de rassă, devenite organice, **intervine, din cînd în cînd, cîte un armistițiu.**

" **Nu este cu putință**, ca fiii aceleași Patrii, **să-și acorde această clipă de răgaz** căreia îi va urma **o îndulcire a relațiilor și o contopire a forțelor** în serviciul idealului superior de reconstrucție și normalizare ? " [.....]

"**Nu vi se opresc bătăile inimii și nu vă îngheață sîngele în vine** cînd zăriți că se profilează, de acolo, dintr-o anumite parte a cerului european, **[Pericolul comunist.] silueta roșie** care a început să-și arunce deja **umbra sinistră asupra statelor ? Nu intuesc partidele marele pericol ?** "

Alexandrescu / iul.'31

▣ **Antipartidism = spirit civic ? !**

"În **spiritul public** începe să-și facă loc concepțiunea că **partidele politice** nu mai sunt simple **nomenclaturi ale vieții constituționale.**

Țara pretinde, și cu drept cuvînt, ca ele **să devină organe de evoluțiune sănătoasă** și de muncă fecundă pentru promovarea marilor probleme și marile nevoi, cari au fost lăsate, prea multă vreme, în suferință. (**apaluze**)

Partidele nu pot abandona rolul acesta, fără urmări grele pentru viitorul și existența lor.

"Acea ce poate da **forța și autoritatea unui partid nu poate fi**

nici exercițiul silnic și lucrativ al puterii, **nici prestigiul izolat** și fatalmente vremelnic al unei strălucite personalități, **nici cultivarea gloatelor**, agitate de **instincte și de impulsunile veții vegetative**, care se aruncă, periodic, ca asupra unei prăzi copioase, pe bugetul țării.[.....]

Partidele au existat pînă acum, ca **un mit al vieții constituționale.**

Ele trebuie să se transforme într-o realitate.

Menținerea lor în această atitudine de **harță permanentă** și de **negațiune** este **echivalentă cu un act de sinucidere**.

În ce mă privește, eu cred că **partidele nu au dreptul să se sinucidă.**

Eliminarea lor din mecanismul vieții de stat se face **pe calea firească a perimării și disparițiunii ideologiilor** ce au constituit sufletul și **singura lor rațiune de a fi** (**apaluze prelungite**) [.....]

" Dacă sinugașii sunt îngropați dincolo de cuprinsul cimitirelor, **partidele**, ce s-au suprimat singure, **își vor găsi mormîntul în pagina disprețului**,

rezervată de istorie acelor care **s-au jucat cu sufletul și viitorul popoarelor** " (**apaluze prelungite**) (p. 229)

Tr.Alexandrescu, raportor Senat / 2 iul.'31

50.) M.Manolescu ("migrator" , ex-PNT, ex- PP; ministru la Comerț și industrie),

discurs concluziv la Senat, 1 iul.'31.

(DS, MO 11, șed. 1 iul.'31, pp 230- 237)

[LD: opinia mea este că **asocierea numelui lui Manolescu** la denumirea guvernului lorga **ar fi mai potrivită**. În primul rând, ca ,pe atunci, **principal pion al regelui Carol** ; apoi, în ipostaza de **unic păstrător de portofoliu** în guvernul precedent și prezent ; ca **doctinar** al **parlamentului corporatist** și al unor **teorii economice** originale. Faptul că Argetoianu a fost apelativul adăugat , ține mai mult de culisele guvernării]

Manolescu / iul.'31

▣ **"Misterele Restaurației.**

"Sunt unul dintre cei puțini , care ar avea **curajul și plăcerea** să vorbească oricând de **ceea ce s-a petrecut** înainte de restaurațiune, în legătură cu restaurațiunea care avea să vină. **Și totuși nu voi vorbi** nici de ceea ce s-a petrecut înaintea restaurațiunii și nu voi vorbi nici de **evenimentele cari au dominat acest mare act istoric.**

Nu voi face-o , **fiindcă este o mare greșală** de a atinge cu orice prilej și fără un scop acest **eveniment recent și delicat din trecutul nostru național.** [cursive în original]

Am auzit în această privință **laudele unora**, pe care nu le egaleză în lipsa lor de discrețiune decât **lipsa de jenă** cu care **se falsificase adevărul istoric.**

Am auzit în această privință **discuțiuni și încriminări** din cele mai pasionate în cealaltă Cameră. Eu socotesc că **nu este de nici un folos** vorba și de nici un folos discuțiunea asupra acestor fapte recente : **greșelile trebuiesc uitate și meritele trebuiesc tăcute.**

Mie personal **această tăcere îmi provoacă o adîncă durere,**

pentru că aș fi în stare - dacă ar fi să intru pe calea lămuririi unor fapte , care de aici înainte au trecut în istorie -

aș fi în stare să dau unele **explicațiuni cu totul inedite** , care ar arăta cum

de multe ori, **inconsecvența aparentă** față cu viața normală de partid,

nu **însemnează** decât **o consecvență permanentă**

față de unele țeluri superioare scopurilor și ideologiilor de partid."

(apaluze prelungite la majorități)

De altfel aici stă **pentru unii din noi o tragedie internă** , la care trebuie să ne

resemnăm. Eri, pe cînd idealul nostru nu izbîndise , **trebuia să tăcem pentru că eram**

subversivi ; **astăzi** , cînd acest ideal a triumfat, trebuie să tăcem

pentru a nu fi indelicați . [cursive în original]

Și astfel despre evenimentele restaurației **vorbesc cei care ar trebui să tacă** , și **tac acei care ar fi siguri în drept să vorbească.**

Dar , d-lor senatori , **dacă** asupra a tot ce s-a petrecut în timpul restaurației

nu este cuminte, nu este patriotic - și-mi iertați cuvîntul cam tare -

nu este decent să se vorbească în fiecare zi[.....] " (p. 230)

Manolescu / iun.'31

▣ **Eșecul lui Titulescu**

După aceste uzanțe, ar fi trebuit să urmeze un **"guvern de concentrare."**

(se simte a doua oară **"dezarmat de obligația tăcerii "** privind această fază !)

Potîrcă (PNT) :dvs.îl faceți răspunzător de nereușită pe d. Titulescu ,

prin concluziile la care ajunegeți !

M.Cornescu : "Exact.El este . Nu a cunoscut realitatea."

M.Manolescu : Este evident , în bună logică , că **nu se poate concepe explicațiunea**

unei crize politice , a unor încercări politice de măsura pe care

le-a făcut Titulescu , în afară de un coeficient personal și nu neagă că

acest "coeficient personal" va intra în explicațiile istorice,

privind insuccesul lui Titulescu.Dar el nu ar vrea să alunece pe această pantă...

Apreciază **grija lui Potîrcă în areprezentă și a apăra ...**

Potîrcă : **" Pe cineva care nu este prezent "** [Maniu !]

Manolescu : ...și în a explica într-un mod care nu poate fi fără anumită legătură ,

cu **unele remușcări de conștiință (ilaritate)**

insuccesul încercărilor din aprilie ."(apaluze , ilaritate) (p. 231)

Manoilescu / iul.'31

Statul unitar - minorități.

A fost o confuzie, privind o frază din mesaj...

"Statul unitar român nu se proclamă. El există.(aplauze prelungite la majorități)

Nimic nu-l poate nega. **Fraza din mesaj are un înțeles etnic.** Ea este **limbajul unui popor tare. Popoarele slabe țin să-și afirme dominația prin cuvinte.**

Noi ne afirmăm dominația printr-o naturală autoritate. **Noi n-avem nevoie de artificii de limbaj** , noi vorbim numai în sens etnic, și numai în sens etnic, de <popoarele> din aceste granițe, fiindcă **nu credem că un echivoc** ar putea fi posibil asupra unui alt înțeles. (aplauze puternice la majorități) Și de aceea, **nu noi românii trebuie** să fim aceia cari, **emoționându-ne de acest pasaj**, să dăm noi înșine **spectacolul unor îndoieli."**

S-a mai criticat **amintirea bună a unor regimuri străine.....**

"Pentru cine cunoaște pe d. **profesor Iorga** de multă vreme, **onestitatea sa științifică i-a dictat , i-a inspirat acest pasagiu."**

Cînd era student, Manoilescu a frecventat cursurile profesorului.

De la profesor el a învățat că **România are două trecuturi :**

unul convențional și unul real. Toată opera lui Iorga , științifică și sinceră,

a pledat pentru a pune , în locul trecutului convențional,

un trecut mărturisit bărbătește , un trecut real (aplauze)

" Și atunci , un scrupul pur științific [...] a dus la mărturisirea că **nu se poate ca o**

stăpînire străină - să nu lase niciodată nimic bun după ea.[.....]

Este evident că **nu trebuie** , în fața acestei mărturisiri [...]

să facem un obiect de panică ."(p. 236)

Manoilescu / iul.'31

▣ **Regionalism provincial**

Fraza din mesaj care a stîrnit emoție.... privind Basarabia și Ardealul

El povestește cum s-a ajuns la acea formulare din mesaj...

"Ei bine, d-lor, **poate fi acesta obiect de rele interpretări ? "**

Se face o nedreptate guvernului și profesorului Iorga !

"Ardealul , care a venit la noi , aci, prin **Goga și Lucaci** ,

în timpurile cele mai grele ale războiului,

Ardealul care ,rămas la el ,acolo, a știut să sufere eroic,

Ardealul care a **pregătit și a făcut Alba Iulia** ,cu toată strălucirea ei,

Ardealul acesta să fie oare depreciat în sufletele noastre ? "

Și **să se facă atîta caz** tocmai de un pasaj care mărturisea iubirea privilegiată pentru

Ardeal ! (aplauze) (p. 236)

Manoilescu / iul.'31

51.) Sextil Pușcaru, **Problema ardeleană în politica românească "** , iun.'31

(BCS, I, 27.447.Broșură -extras din "Drum Nou" , Cluj, 1931, 30 pag.)

[LD: unii **ardeleni** deveniseră **acervi regionaliști**, susținînd **autonomia Ardealului**, ca singura soluție pentru a readuce pacea și iubirea între frați, ca înainte de război]

Pușcaru / '31

▣ **PNL și ardelenii**

În 1918, înainte de unire, **I.Brătianu** spusese că **o vreme, ardelenii nu trebuiau să se amestece în viața politică și în partidele țării.**

Dar atît **Flondor** (Bucovina) cît și **Maniu** (Ardeal) au vrut să rămînă în afară, păstrînd cu gelozie **o autonomie** cît mai largă **pentru noile provincii .**

Pe vremea Tratatelor, se părea că **ardelenii simpatizează cu liberalii** (Vaida, Cicio-Pop) dar **apoi s-a conturat o acerbă despărțire** , încît **deceniul 3** a fost marcat de **lupta pentru supremație** dintre **Maniu și Ionel Brătianu.**

Cît a trăit Brătianu, el a rămas arbitrul situației.

Brătianu nu a înțeles psihologia lor, a "recoltat" de la ardeleni

"oameni mediocri" , "maghiaroni" și "renegați" ; a trimis în Ardeal

"regățeni neselecționați " , abuzivi , care au fost taxați de "odioși"

În 1931, **IGDuca** a declarat la Cluj că, dacă PNL ar veni la guvernare , ar trebui să guverneze Ardealul cu ardeleni, și să repare greșelile trecutue (p. 9-13) Pușcaru / iun.'31

▣ **Goga și ardelenii**

Dintre șefii din Vechiul Regat, **Averescu** a avut cea mai cumnitate politică față de ardeleni, încredințând problemele colaboratorului său, **Octavian Goga** (deși acesta nu era agreat de ardeleni) **Antagonismul Goga-Maniu**, dar mai ales **Goga-Vaida** era mai **vechi** , dar de cîte ori se ridica o chestiune vitală, **ardelenii** , fără deosebire de partid, **făceau bloc comun.**

Conflictul Goga-Maniu data încă dinaintea lui 1918, de pe vremea polemicii dintre "**Tribuna**" și "**Românul**" , dintre tendințele **>spre București** sau **>spre Viena** , din apartenența **>biserica ortodoxă > biserica unită.**

Conducătorii PNR aveau un soi de **dispreț pentru "balcanismul"** românesc, **visînd o "Austrie Mare "** , care să cuprindă și pe români.

După unire, deși **principiile lui Goga erau sănătoase, influența sa în Ardeal era slabă**, cu tot talentul său și a lui **Hodoș** în ziarul "**Țara noastră**" **Și Goga a greșit.** Averescanii au făcut **prea des jocul liberalilor.**

Nu s-a înconjurat cu cei mai vajnici ardeleni .

Dar imputările care i se aduc sunt nedrepte.

Cît a fost în guvern, **Goga a sprijinit Ardealul pe față.**(p. 16-18)

Pușcaru / iun.'31

▣ **Maniu , PNR - regățenii**

A intrat în România Mare cu **o fierbinte dragoste de neam** , cu tradițiile lui "**Supplex Libellus**" , **cu admirație pentru latiniști și dispreț pentru ortodoxismul "retrograd"** , "**balcanismul**" României Considera doar pe **ardeleni "demni și puri urmași ai Romei."**

De aceea a vrut **Unire cu Condiții** , și , prin crearea **Consiliului Dirigent** , a vrut să asigure **Ardealului o autonomie** ,

respingînd contactul cu ardelenii stabiliți înaintea în Regat , **neadmițînd** multă vreme unirea financiară , păstrînd"coroana" .

În loc ca PNR , cu toată masivitatea , PNR să intre în partidele politice existente, **Maniu a pornit lupta contra regățenilor, contra lui Brătianu.**

" În loc să intre în **casa omului în care a fost chemat cu toată dragostea** , și să i se facă , prin muncă și merit, un colaborator indispensabil, **a preferat să stea afară și să-l intimideze ,spărgîndu-i ferestrele cu pietre."**

Primul deceniu după unire, a fost plin de **lupte îndîrjite între PNR și PNL**, culminînd cu **grava neparticipare la încoronarea lui Ferdinand la Alba Iulia.**

Apoi, chiar înfrățindu-se cu țărăniștii ,**n-a renunțat la regionalism.**

Rezultatul ? : guvernarea național-țărănistă , de tristă memorie "

Sextil Pușcaru / iun.'31

52.) Nae Ionescu , " Tot despre < jignirea Ardealului> " , 16 iul.'31

("Cuvîntul " , 16 iul.)

În ziua cînd **Cicio- Pop revendica Ardealul la Cameră**, provocînd pe **Iorga** la o înflăcărată replică,

împotriva celor care voiau să confişte una sau alta din provinciile istorice , pentru interesele lor,

el a primit **o scrisoare de la un ardelean**,cuvîncioasă, **în apărarea lui Vaida și Maniu.**

I se spunea că acești conducători "**sunt una cu Ardealul**"

S-au înmulțit scrisorile ardelenilor care **îl ... ocărăsc** , de aceea ... va răspunde.

" [...] **Eu trebuie să spun ceea ce văd.**Am făcut-o și o voi face , chiar dacă aş îndepărta de la mine toate prietenii [...]

E zadarnic să încerc să smulg pe d-nii Maniu și Vaida din sufletul ardelenilor ?

Știu.Am și spus-o .Și nici nu o încerc.

Nimeni nu poate să scoată pe acești oameni din istoria Ardealului și din sufletul nu numai aArdealului ,

ci chiar **al întregului românism**. Căci și-au câștigat **locuri statornice, prin merite reale**. "D-nii **Vaida și Maniu nu sunt**, însă, **numai personaje istorice, ci și actual politice**. **Și aici situația se schimbă**. Eu sunt unul din cei care am crezut în ardeleni. Cred și acum.[...]

Veți recunoaște, însă, că **trecerea la guvern a generației istorice a fost dezastruoasă**.

DI. Maniu s-a dovedit **cu totul lipsit de calități creatoare și de om de stat**, iar ceilalți miniștri, din vechea generație în cazul cel mai bun, ca inexistenți la departamentelor lor.[...] **Și astfel reînoirea nu a venit**.

Iată, "generația istorică": **Aurel Vlad** - la finanțe, industrie, culte; **Vaida** - la Interne și externe;

Maniu - președinte de Consiliu; **Mihai Popovici** - finanțe și industrie.

"Care sunt urmele activității lor? ! [...] au însemnat, la guvern, un început de înnoire? NU.

Nu - și au plecat! [...] De plecat au plecat mereu și de-ăi de dincoace, și încă unii pentru a nu se mai întoarce niciodată.

Ardelenii din generația istorică, au plecat trântind ușile: < A fost jignit Ardealul! >

Nu înțeleg; **de ce a fost jignit Ardealul?** [...] Adică cum? Ori de câte ori va fi la guvern în țara românească un cabinet

care nu ar avea aprobarea dlui Maniu, ca necuprinzând pe d. Vlad sau Popovici, va fi jignit Ardealul?

Ce înseamnă, oare, a nu fi jignit Ardealul? **A da, în permanență țara întreagă pe mîna unui guvern al dlui Maniu?**

O să recunoașteți că **e absurd**. [...] Există o generație istorică ardeleană [...]

Această generație face politică astăzi; iar pentru această activitate, îi lipsesc însușirile;

căci una era a face politică națională în Ardeal și la Budapesta,

și alta a face politică de administrație și gospodărire în țara românească și la București. "

Nae Ionescu / iul.'31

53.) Pamfil Șeicaru, " Polemica restaurației", 6 iul.'31

("Curentul", 6 iul.'31)

[LD: **parabola lui Șeicaru a avut o triplă ilustrare, când destinul regal al lui Carol II s-a încheiat. 1926- 1930 - 1940**, din p.d.v.moral, **sunt o vie ilustrare a ceea ce înseamnă "relativitatea devotamentelor", " nestatornicia devotamentelor", în politică.**]

Polemica deschisă de **Goga**, replica lui **Duca**, continuată de **Averescu** ("Îndreptarea", 2 iul.'31).

" Ceea ce surprinde pe spectatorul evenimentelor politice este mai ales **sincopa memoriei**, acea admirabilă **capacitate de uitare** a ceea **ce ar contrazice o atitudine mai recentă.**"

Socotim că ar fi fost mult mai bine ca să nu se aducă în discuție, cu acest aspect de **învinuiri și sgomotoasa și ineleganta răfuială a variațiilor de atitudine**, mai ales capitoul actului de la **4 ian.1926**.[.....]

Astăzi, firește, există **o supralicitare de plecăciuni**, în fața Tronului nu există decît **spinări curbate cu smerenie și suflete gata la orice abdicare**,

dar la 31 decembrie 1925, cînd s-a convocat consiliul de Coroană de la Sinaia, **cu totul alta a fost atitudinea zeloșilor de astăzi** [.....]

De altfel, Monitorul Oficial cuprinde toate declarațiile făcute, iar la votarea schimbării succesiunii la tron, **au fost 2 voturi contra:**

ale d-lor **N.Iorga și C.Argetoianu** [.....]

Pe urma acestor **contribuții de destăinui**,

cadrele politice **nu vor ieși moralmente crescute**,

cel mult **va întări pe Rege** în credința **relativității devotamentelor**.

De altfel, **oamenii politici** au un **precedent evanghelic**

în **nestatornicia devotamentelor** :

lepădările Sfîntului Petru înainte de a cînta cocoșul, **de trei ori.**"

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară **1931/ 1932**

54.) Deschiderea Parlamentului.Mesajul Regal, 15 nov.'31

(DAD, MO 1, șed. din 15 nov.'31, p. 1- 4)

[LD: atenție ! Sesiunea se deschide fără prezența lui Carol .

În incinta Adunării deputaților, întruniți deputații și senatorii, guvernul, demnitarii, presa . Iorga a dat citire **Scrisorii** . Apoi a citit **Mesajul Regal**.

Atrage atenția responsabilizarea fiecărui ministru în fața regelui , prin formula " guvernul Meu" , "ministrul Meu" .]

▣ **Carol către Iorga .**

" Scumpul Meu Președinte de Consiliu,

Sunt adînc mîhnit că **gripa** de ale cărei urmări sunt reținut în casă , **mă împiedică** să îndeplinesc funcțiunea constituțională de a deschide , cetînd Mesajul Regal, sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare.

Aș fi ținut în deosebi **să cetesc Eu acest Mesaj**, în care se face un pas hotărîtor pentru **ușurarea sarcinilor agriculturii** noastre, ramură de căpetenie a economiei noastre, de care sunt așa de legat sufletește .

Conform uzanței , d-voastre aveți îndatorirea să cetiți , **în numele Meu**, Mesajul Regal.

[...] **gîndul și sufletul Meu** va fi în mijlocul reprezentanților Națiunii [...]

Încă odată, exprimînd tuturor **adîncea Mea părere de rău** de a fi reținut din cauze neprevăzute, de la îndeplinirea acestei datorii , vă rog să credeți, scumpul Meu Președinte al Consiliului , în **sentimentele Mele de afectuoasă stimă.**"

Carol . Sinaia. 14 nov.'31

Mesajul regal (**Vezi la fișier Guvern**)

[.....]

[**Provinciile unite .**

Iorga . Miniștrii de stat : gral I. Râșcanu (Basarabia) , Valeriu Pop (Ardeal)]

" Guvernul Meu , însuflețit de **aceleași sentimente și de o egală grijă pentru toate provinciile Țării** , va fi animat și de acum înainte de **o atentă sollicitudine** pentru **chestiunile locale** și, prin **încadrarea tot mai organică a acestora în problemele generale ale Țării** , cum și prin chemarea și **întrebuințarea tot mai largă în serviciile publice** a tuturor elementelor localnice de seamă (**aplauze la majorități**) va continua să strîngă tot mai mult **legăturile firești dintre noile provincii și Țara -Mamă.** " (**apaluze la majorități**)

[**Apel la solidaritate .**

Carol, Iorga]

" Încredințat că aceste vremi pun înaintea fiecăruia ,

din orice formațiune ar face parte,

probleme de conștiință, din care poate rezulta acea **solidaritate**

pe care **Coroana , ca și Țara , v-o cer,**

urez o liniștită și rodnică desfășurare a discuțiunilor Domniilor Voastre **oneste și patriotice** . (**ovații și aplauze îndelungate la majorități**)

Declar deschisă sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare .**Carol "**

(**aplauze, ovații, trăiască Regele ! urale prelungite**)

Mesajul Regal, 15 nov.'31

55.) Al.Otetelișanu (PP) , discurs la mesaj , 24 nov.'31

(DAD, MO 6, șed. din 24 nov.'31, p. 63- 67)

[LD: urcînd la tribună, ACCuza îl ironizează că a fost aplaudat doar de Trancu-Iași . Otetelișanu spune că ,deși a mai fost parlamentar, este prima oară cînd ia cuvîntul la Mesaj . Xerox incomplet.]

[.....]

Iorga - Otetelișanu / nov. 31

▫ **Necesitatea colaborării ; nocivitatea campaniilor calomnioase .**

Iorga : De ce **lucrurile bune au fost cu puțință atunci**, [**reforma agrară**] prin colaborarea tuturor și **de ce la apelul meu sincer** - pe care îl fac de șapte luni la toată lumea - ca să înțeleagă că în acest moment , noi, în cea mai grea sarcină pe care a avut-o un guvern, **avem nevoie** de altceva decît de **calomniile și injuriile** unei părți din presă și de **intrigile unei părți din lumea politică** - de **această conștiință** atît de necesară țării, **nu se impune ?**

De ce ceea ce spuneți dvs așa de frumos aici , **de ce** același lucru nu se întîlnește în **foaia dvs ["îndreptarea"]** , care în fiecare zi întrebuițează cele din urmă arme împotriva noastră ? **De ce** nu se găsește în declarațiile pe care le faceți poporului ? **De ce** această nenorocită rațiune este totdeauna osîndită să vadă pornirile de bine ale unuia, împiedicate astăzi de **invidia , de ura și de nerăbdarea altora ?** (**apaluze**) Acesta este adevărul."

Otetelișanu : Toată cuvîntarea sa este o dovadă că PP s-a ridicat la înălțimea momentului.

Iorga : Dar presa dvs ? [...]

Otetelișanu : Presa poate face uneori niște glume , dar nu se atinge de fondul adînc al sufletului lui Iorga . "**Presa noastră critică mentalitatea nenorocită** care conduce acest guvern și **care nu sunteți dvs.**"

Iorga : "Nu pot primi complimentul ! "(p. 67)

Al.Otetelișanu / nov.'31

56.) **Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31**

(DAD, MO 7, ședința din 25 nov.'31, p. 93- 102)

[LD : text integral xerox. Lipsesc citeva fraze de inceput .

Supratitlurile, colorările , parantezele, îmi aparțin.Discurs integral-fișier PNL .

Dispersat problematic la fișierele respective .

Metodic, fără menajamente , spulberă opera de **guvernare cu "tehnicieni "** ; face pentru **Iorga și Argetoianu** portrete politico-morale zdrobitoare; pledează , cu argumente imbatabile , pentru **guvernarea democratică, partidistă** ; izbutește un **discurs opozant antologic**.

Este remarcabilă argumentația lui pentru **a reazeza PNL în adevărata lumină** , imagine îndelung falsificată, maculată ,în **continua campanie antiliberală** dusă de **adversari, fie ei averescani, cuziști, național- țărăniști, Iorga și alții ...**]

Iamandi / nov.'31

▫ **Iorga : zigzaguri temperamentale .**

Străduințele lui Iorga ar fi trebuit să conducă la creațiuni puternice , dar

" **variația lor și dese schimbări ale d-sale** , pe linia politică a țării,

au zădărnicit închegarea serioasă și permanentă a unei **organizațiuni reale** -

în schimb **marele nostru istoric** a fost întotdeauna **șef de partid**.

"Dacă am urmări **zigzagul acestei evoluțiuni**, am vedea că **d. Iorga** ,

în intervalul dela **1906 pînă la 1930**, a creat cel puțin **vreo 15 formațiuni politice** ,

pe toate **denumindu-le partide politice**, desfăcîndu-le noaptea , pentru a le reface a

doua zi.[.....] "**Temperamentul** său atît de viforos și variabil , evident, **era greu să se**

acomodeze cu principiile rigide ale organizațiunilor de partid și **cu disciplinile**

care trebuiesc păzite , chiar și atunci cînd rolurile sunt mai mici, necum atunci cînd sunt mari. Și angajează răspunderi.

Oricum , însă, **nu se poate nega că d.prim-ministru Iorga a disprețuit partidul politic**.

D-sa a luat **atitudine ostilă față de ideea de partid** ,

numai pentru că nu a izbutit să-și întemeieze o organizație puternică." (p. 94)

Iamandi / nov.'31

▣ **Mesianismul= megalomania lui Iorga.**

D-lor , nimeni nu se gîndește să conteste **meritele d-lui Iorga**, strălucitele merite ale d-lui Iorga , **în domeniul culturii.**

D.Iorga face politică și parlamentarism de 30 de ani.

D-sa , cu drept cuvînt, **este o mare personalitate.**

Se poate întîmpla ca **în domeniul gîndirii și în domeniul cărții** ,

să fie **cel dintîi** dintre toți pe care îi are țara noastră.Nimeni nu o contestă.

Dar, d-lor, de aici și **pînă la a fi omul de stat**, conducătorul **cu autoritate politică** incontestabilă, impunătoare, **este o distanță** pe care , să-mi dați voie, să nu o parcurg decît cu regretul că **la capătul ei nu se poate găsi ceea ce unii** , din exagerare și adulație, **își închipuesc că există."**

Andrei Corțeanu : "Cînd ați aflat-o ?"

Iamandi : " Am aflat-o de mult, de pe cînd d-voastră aveți aproximativ aceeași opinie. Dar , d-lor deputați, **mesianismul** acesta a d-lui Iorga - nu voiam să spun **megalomania** d-lui Iorga - pe lîngă că **nu realizează nimic, este și îngrijitor.**

[LD : citește și comentează caustic cîteva pasagii din mărturisirile de credință ale lui Iorga , apărute în volumul "**Spicuri din credința mea**" , cuprinzînd cuvîntări din campania electorală. Citatele din Iorga le colorez **violet**.Comentariile lui Iamandi **albastru** Iorga - Iamandi

Râmnicu -Vîlcea : " **Noi suntem boieri, unul din Moldova, iar altul din Oltenia [...]** **Și în boieria noastră este un cavalerism care, într-adevăr , nu cerem să-l înțelegă țiganii ."**Dar cine sunt țiganii ?!

Ploești : " **Am primit sarcina aceasta cu multă greutate și cu multe jertfe."**

" **Eu sunt în fruntea guvernului român de mila și de rușinea țării "**

" **... știți foarte bine și toată țara știe același lucru, că visul de o viață întreagă a d-lui Iorga a fost să ajungă președinte de Consiliu ! "**

Buzău : " **Eu sunt apărătorul țării , cel din urmă apărător al țării , în ceasul greu.Munca pe care o încep , nu o poate face nimeni ."**

"**Dați-mi voie să nu fac polemică asupra acestui fel de mesianism al d-lui Iorga.**

Noi am dori sincer ca această misiune providențială să se realizeze [...] dar din nenorocire d.Iorga n-a făcut nimic.

A încărcat , cel mult , situația destul de grea , complicînd-o "

Botoșani : " **... de la venirea Sa în țară , pentru a-și lua dreptul, Maiestatea Sa a dorit ceea ce se întrupează în guvernul de azi al României ."**

" **Cum mai cadrează această afirmațiune a d-lui președinte , cu declarațiunile repetate pe care le face, că a fost rugat să accepte guvernul și că a făcut aceasta numai din sacrificiu pentru biata țară , care se prăpădește ? [...]** De altfel, d. Iorga în veșnică mișcare și contradicție, spunea în timpul tratativelor cu Titulescu , **că era gata să primească și cel din urmă strapontin ministerial."**(p. 96)

Iamandi / nov.'31

▣ **Argetoianu : zigzaguri oportuniste**

" **Dar d. Argetoianu ?** Care au fost raporturile între d-sa și partidele politice ?

A fost d-sa adversar al partidelor politice ?

Cine nu știe că d-sa a fost **un adevărat maestru în utilizarea partidelor** pentru **atingerea scopurilor personale urmărite ?**

"Nu voi mai face aici tabloul **pregrinațiilor** [perecregrinărilor] **sale pe la diverse partide** ale țării.A făcut-o aceasta în ședința de ieri d.Otetelișanu.

Am însă la dispoziție scrisoarea sa - **celebra scrisoare adresată d-lui I.G.Duca în 1927** - prin care , cerînd **înscrierea în partidul liberal** , d. Argetoianu face **apologia ideii de partid** într-un chip cu totul impresionant." Citește doar **finalul** pe care-l consideră un fel de "legămînt de conștiință" , o "mărturisire de credință" :

Argetoianu / retro ' 27

< **Dacă** nu mi-a fost dat să clădesc din temelii , în slujba țării și a neamului, așa cum am încercat întotdeauna să o fac, **mulțumesc lui Dumnezeu** că îmi îngăduie **să-mi sfîrșesc zilele într-o casă curată și cinstită** , și **cu conștiința împăcată a datoriei împlinite . >**

(**aplauze prelungite la PNL**)

Voce din majoritate : " **Errare humanum est. "**

Iamandi : " Da, dar d. **Argetoianu a greșit de prea multe ori.**

Cu aceeași dezinvoltură a trecut **de la conservatori la averescani**, la 1918,

de acolo, la 1923, **s-a unit cu d.lorga, formînd Partidul Național al Poporului** ; [...] după aceea a trecut în **Partidul Național** , creînd șefia bicefală a acestui partid, în persoana d-lor Iorga și Maniu ; în sfîrșit, mai tîrziu, în 1927,[...] a venit cu această scrisoare în care face apologia **partidului liberal și apologia memoriei lui Ion Brătianu** ... (p. 94)
lamandi / nov.'31

▣ **Improvizația cinică a lui Argetoianu.**

"... **activitatea d-lui Argetoianu** , căreia i-am dat numele de **improvizație cinică, negîndu-i orice pregătire temeinică** , orice **continuitate** și orice **valoare practică**. D-l Argetoianu **s-a intitulat singur șeful tehnicienilor** , acoperindu-și astfel **diletantismul său economico-financiar** , cu această formulă ademenitoare , pentru naivi, **lipsită de orice consistență pozitivă**.
lamandi / nov.'31

▣ **"Profețiile " lui Iorga.**

" D-lor deputați, d-l președinte al Consiliului, în discursul pe care l-a ținut majorităților în ziua deschiderii Parlamentului, **a spus că dacă pleacă d-sa** , ar reînvia în urma sa **< trecutul dezastruos >** , ori ne-am izbi cu toții de **< zidul revoluției >**[...] a spus **că d-sa reprezintă < scîndura >** care plutește în mijlocul tulburat al vieții sociale de astăzi și care ar fi **singura mîntuire a țării** .
"D-lor deputați dați-mi voie ca , în numele partidului liberal, să **protestez împotriva declarațiilor dîntii a d-lui Iorga**, și **împotriva formulei sale din urmă**. "
lamandi / retro

▣ **<Trecut dezastruos > ?!**

" Dar, d-lor, dacă am face , obiectiv și fără nici o preocupare interesată, **bilanțul acestui trecut**, nimeni nu va contesta că, **cu toate scăderile regimului nostru inițial**, scăderi inevitabile și inerente oricăror începuturi , noi am știut, **partidele vechi**, care s-au dezvoltat **în spiritul Constituției de la 1866** , și în aplicarea corectă a tuturor principiilor care stau în pactul nostru fundamental - **să ne facem datoria** cu prisosință și cu strălucire **față de țară și față de neam**. "
(**apaluze prelungite la PNL**)

" Că s-au comis abuzuri, că regimul de pînă ieri a avut unele defecțiuni , dar cine poate spune că ar fi fost posibil altfel ? Acele scăderi au fost excepțiuni explicabile, iar **opera cea mare s-a înfăptuit treptat și statul nostru a ieșit puternic și mărit**. **Moravurile unei țări nu se schimbă deodată** , vremea singură în trecerea ei reparatoare le înlătură."

"**Noi am avut marele merit** , deși se spune că natura nu face salturi, că am făcut **un salt imens** de la starea quasi -iobagă în care se găseau Principatele Române , la începutul celei de a doua jumătate a secolului trecut - **în domeniul ideilor și instituțiilor contemporane** , creînd **statul acesta și integrîndu-l în evoluția civilizației și a democrației** "
(**apaluze prelungite la PNL**)

" Ei bine, d-lor deputați, **clasei noastre conducătoare** , de la '66 și pînă astăzi , cu toate scăderile neînlăturabile ce le-a avut, **ei i se datorește și crearea și consolidarea Vechiului Regat** , iar la ceasul greu al războiului , **ea a prezidat** acea grandioasă desfășurare a forței noastre ofensive din ale cărei jertfe **s-a realizat unitatea noastră națională**."
(**apaluze la PNL**)

" **Această clasă conducătoare patriotică , înțeleaptă și capabilă** , nu a dat decît **ritmul vechi**, ai căror **reprezentanți au fost** : Mihail Kogălniceanu, Ioan Brătianu, Lascăr Catargiu, Spiru Haret, Emil Costinescu, Ion I.C.Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Filipescu, Titu Maiorescu, Petre Carp, și toți acei **care au pus piatră de piatră la edificiul acestei organizații** , care constituie astăzi , spre mîndria noastră, **testimoniul de vrednicie al generațiilor trecute** , un adevărat îndreptar pentru rolul nostru de astăzi și de mîine." (**apaluze la PNL**)
"Iată de ce **protestăm împotriva afirmațiunei grave a d-lui Iorga** ,

că trecutul politic al acestei țări ar fi dezastruos și nedemn " (aplauze la PNL)
lamandi / nov.'31

▣ <Pericol de revoluție > !?

"Dar d.lorga mai spunea că **dacă d-sa ar pleca** de la cârmă - și acest moment se poate întâmpla să fie mai apropiat decât crede d-sa - **țara ar fi amenințată de revoluție.**"

Nu primim nici această prevestire amenințătoare ,
pentru că **există în această țară forțe politice organizate** ,
sunt destui **oameni** care au și **competența** , și **experiența** , și **mijloacele** ,și **autoritatea** ,
de a face față greutăților de astăzi, în orice caz, **cu infinit mai mult succes decât**
guvernul improvizat , pe care-l conduce d-sa." (apaluze la PNL) (p. 101)
lamandi / nov.'31

▣ Regimul hibrid Iorga-Argetoianu

"Cine , d-lor deputați, **să desființeze partidele politice ?**

" **Personalitățile de pe banca ministerială** , așa zișii tehnicieni ,
exponenții ritmului nou, sau

diversele ligi care numără în rândurile lor pe toți **eliminații partidelor** ,
pe acei care neputându-și satisface ambițiunile decât sub incarnațiunea aceasta
dereformatori și profitori ai unei diversiuni transformată în **guvernul anacronic**
care deține frânele conducerii supreme în aceste ceasuri de tragică îngrijorare ? Aceștia ?
N-o crede nimeni, n-o mai cred nici ei ."(p. 101) [.....]
lamandi / nov.'31

57.) G.Grigorovici (PSD) , discurs la mesaj, 27 nov.'31

(DAD, M.O. 9, șed. din 27 nov.'31, p. 141- 144)

[LD: o schimbare evidentă de ton, o radicalizare a cererilor, o agresivitate politică ,
determinată de **accentuarea stării de sărăcie** și de **măsurile de sacrificiu**
anunțate de guvern .

PSD-ul în plină speranță de ascensiune, cu accente de "luptă de clasă" ,
temperată de doctrina sa reformatoare , în cadrele regimului democratic,
parlamentar, pluripartidist.

De pe banca ministerială , nimeni nu-i răspunde.

La un moment dat, spune că are și o oarecare educație "medicinistă",
dar cred că nu este medic ci... avocat .Nu știu.]

Grigorovici / nov.'31

▣ Națiunea muncitoare

▣ Clasa muncitoare

[LD: **atenție la accepțiunea pe care el o dă "clasei muncitoare".]**
[.....]

"V-am spus, **națiunea română** este compusă **în mare parte**
din **clasa muncitoare** , națiunea română **nu este o națiune de boieri**,
națiunea română **este compusă** din **țărani**, din **funcționari**, **intelectuali** și din
lucrătorii din mine , fabrici, din munți și păduri, cari,
vai de dînșii cum o duc în momentele acestea grele.

Noi trebuie să avem grijă de această națiune , pentru că vedem că ea
cantitativ reprezintă **15 milioane de suflete** , însă
calitativ e rămasă înapoi, față de clasa exploatoare .

Națiunea aceasta este mare la număr, însă slabă la putere.

"Știți fraza aceea poetică < **Românul are șapte vieți** în pieptu-i de aramă ! > .Șapte
vieți o fi avînd el,dar **pungă are numai una** și **aceea este goală.**

Acesta este amarul mare, pe care îl simțim cu toții.

"Pentru clasa aceasta **nu se vorbește așa cum ar trebui** să se vorbească." (p. 141)
[.....]

Cerem un minim de existență pentru **țărani**, pentru **meseriași**,

pentru **intelectuali** și pentru **muncitorii manuali**. (apaluze la PSD)

Și după ce vom fixa un minim de existență în țara aceasta

-cum s-a fixat în toate țările din jurul nostru, în afară de noi -

vom trebui să stabilim proporția acestei cote de impozit , care trebuie să fie aplicată pentru cei care trăesc dincolo de minimul de existență."

Pamfil Șeicaru : " Scriitorul Romier , care a stat la noi trei luni zile și a vizitat țara , a făcut această constatare :suntem un popor subalimentat .

De aceea, d.Grigorovici are dreptate : minimum de existență." (apaluze)

Grigorovici / nov.'31

▫ Regimul ministrului Argetoianu

" [...]" **Contrazicerile** care s-au arătat aici de d.Trancu-lași ,

că între **cuvintele regelui** și **pornirile ciudate anti-constituționale și ilegale ale băncii ministeriale** , sunt de neînțeles ." (apaluze pe multe bănci) [.....]

Suntem sub stare de asediu ? Atunci să se facă stare de asediu.

Dar felul acesta de a umbla cu noi, ca **orice prefect să-și facă de cap**, orice prefect să

ne admită sau nu întrunirile, când **legea constituțională** spune că

întrunirile sunt libere , chiar sub cerul liber, aceasta este prea mult."

V.Ispir : "Sunt reminiscențe din vechiul regim. "

Grigorovici : " Pentru ce d.Argetoianu crede că **țărani** sunt cu **toții**

de mentalitatea d-nealui, și sunt în stare să **recurgă imediat la violență** , dacă nu li se

dă dreptate , **pentru că așa ar face el ? Noi știm mentalitatea lui**, noi știm **nerăbdarea**

lui, și orice **individ care înclină la dictatură și la teroare** , atunci când este multiplicat cu

15 milioane , **face revoluție**.[...] **De ce măsoară d.Argetoianu după însușirile sale ?**

[...] **tratamentul la care suntem supuși din partea d-lui ministru de interne** , prin prefectii

lui, prin **prefecții militari** , d.Vuia de la Câmpulung și d.Chirescu dela Storojineț, **oameni**

inconștienți .[...] Sion , la Rădăuți.În fine , mai toți prefectii din Bucovina sunt militari .Ei

bine, **ce idee aceasta de a pune prefecti militari ?** [...]

Acești oameni , **ajunși prefecti**, **ne desființează totul.Schimbă primarii și consiliile comunale**; ei sunt **atotsăpînitori în județe**....

general G.Cantacuzino-Grănicerul : "Dle Grigorovici , **de ce ești așa de sever**

cu bieții ofițeri cari și-au făcut datoria și care poate și acum încearcă să și -o facă ?

Grigorovici : Îl cunoaște pe general și știe dragostea lui pentru popor.

Dar ... **prefectul Vuia** de la Cîmpulung este **un fost jandarm** , pedepsit pentru fapte

rele, trimis acolo ca un fel de **terorist și călău**, pentru că vechiul ocol al **Câmpulungului**

moldovenesc * ar fi "revoluționar" . (p. 143)

[...] și **acești oameni să fie maltratați de un Vuia**, de un vînt venit cineștie de unde, de **un nevrednic** care nu merită să sărute mîna unui moșneag de acolo ?!

(apaluze la PSD) D-lor, **toate partidele politice din Bucovina** - chiar partidul liberal -

protestează în contra acestui om, că mai este în Bucovina.**Guvernul se face surd**,

nu vrea să audă protestele noastre .Disprețul acesta la adresa partidelor politice nu

poate să rămînă fără răspuns .(p. 144)

*Notă .Câmpulung, Vama

"Este adevărat că **Câmpulungenii din vechiul ocol al Câmpulungului**

sunt **o categorie de oameni** care nu pot fi asemănați , în **mentalitatea lor**,

cu locuitorii oricărei alte părți din România veche sau nouă.

Ei sunt **asemănători Vrâncenilor și Câmpulungenilor celuilalt**

și au **un trecut de plină libertate** , ca **elvețienii** .

Însuși principele **Dimitrie Cantemir** susține că acest Câmpulung moldovenesc

nu a fost nicicînd sub stăpînirea voevodului moldovenesc;

acest Câmpulung moldovenesc **a înțeles să se administreze singur**.

Înțelegeți cîtă **știință**, cîtă **virtute cetățenească** ,

s-a dezvoltat prin faptul acestei **educații proprii** ;

înțelegeți că acest om, **Câmpulungenianul** , **cînd te salută** ,

îți zice <cale bună > și nu **îți zice <sărut mîna>** , cu închinăciune.

Să fim mîndri că avem acești **Elvețieni Români** în sînul și în cuprinsul țării

și să nu-i batjocorim [.....]

" **Câmpulungenii au intrat în jug și robie abia cînd a trecut Bucovina la Austria**.

Ei nici n-au trecut cu Bucovina, pentru că **ei nu făceau parte din Moldova** ;

dar, punînd mîna austriacii pe țărișoara aceea din nordul Bucovinei , au pus mîna și pe Cîmpulung , care avea hotarele unde este satul Vama , care se numește nu dintr-o întîmplare Vama. Acolo, în încheietura de la Prisaca , unde nici turcul cu tunurile nu putea trece, acolo este un sat care se cheamă Vama, ca dovadă că acolo a fost vama voievodului. Dincolo de Prisaca, voievodul nu avea dreptul să treacă. **Austria a luat și dincolo de Prisaca, tot acest teritoriu de oameni liberi ; și a trebuit să le promită libertatea pe lung timp**, că nu vor fi luați la oaste și cîte altele. **Au încercat apoi să le ia pămînturile , pădurile și cîte altele**, dar ei nu s-au lăsat. **Au fost cei mai energici în luptele lor.** **Au ales țărani care i-au reprezentat , în anul 1848, într-un mod atît de vrednic, în parlamentul austriac, încît se minuna lumea de dîșșii."**(p. 144)

Grigorovici / nov.'31

▣ " Jandarmul " prefect

...și acești oameni să fie maltratați de un Vuia, de un vînt venit cineștie de unde, de un nevrednic care nu merită să sărute mîna unui moșneag de acolo ?!

(apaluze la PSD) D-lor, toate partidele politice din Bucovina - chiar partidul liberal - protestează în contra acestui om, că mai este în Bucovina. **Guvernul se face surd, nu vrea să audă protestele noastre** .Disprețul acesta la adresa partidelor politice nu poate să rămînă fără răspuns .

C .Ifrim (raportor) : "Acest Vuia nu mai este militar. **A fost militar** ,a demisionat din armată. **A stat la Lăpușna**; a fost , mi se pare, și deputat în trecutul parlament.

Gral C.Ștefănescu-Amza : De 6 ani a demisionat din armată ..

Grigorovici : "Faceți cu dînsul ce vreți , găsiți-i o ocupație potrivită pentru dînsul, dar luați-l de acolo.

Nu este la locul lui; ca și d. Chirescu , ginerele d-lui prim-ministru..

N.Robu : Cel mai bun este d.Chirescu. Dar d-voastră ați atins o chestiune , că țărani în Bucovina ar fi fost terorizați .**Eu vă afirm că țărani noștri din Bucovina trăesc în cele mai frumoase raporturi cu armata...**

Grigorovici: Este adevărat .

Robu : Dacă s-a întîmplat un caz cu un sublocotenent [...]acestea sunt cazuri pe care nu le putem generaliza .Ele se întîmplă chiar și pe Calea Victoriei.

În ceea ce privește **prefecții militari**, cari sunt în Bucovina, ei nu sunt răi, pentru că sunt militari; ei sunt răi pentru că nici acolo unde erau ca militari nu erau buni, și de aceea au ieșit din armată .Și au fost puși prefecți acum.[..]

Grigorovici : Noi știm că **acest domn Vuia are un cazier** și rugăm pe d.ministru de Interne , să frunzărească în acest cazier.

DRloanițescu (PNȚ) : Grigorovici să-l roage pe d.subsecretar **Metex**

să cerceteze cazierul acestui domn. I s-a semnalat și lui , cînd ocupa locul d-lui Metex, și s-a îngrozit verificînd cazierul. De aceea a plecat din jandarmerie.

"Și eu cred că **este nedemn** - să nu spun că este o rușine- **că încă rămîne prefect "**

(apaluze la PNȚ) (p. 144)

Grigorovici / nov.'31.

58.) dr.N.Lupu (PȚ), discurs la mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 279-286)

[LD: este ultima zi de dezbateri la Mesaj.Președintele camerei roagă oratorii să-și scurteze discursurile, pentru a putea vorbi cît mai mulți.

Imperturbabil, **Lupu ține unul din cele mai lungi discursuri** , spre exasperarea celorlalți Chestiune de Regulament : roagă **să nu fie întrerupt**, și toate chestiunile să i se pună la sfîrșitul discursului.**Repetă aluziv** că trebuie să-și spună părerea despre guvernare , pentru că ... dacă "**miine-poi miine**" **guvernul cade**, să nu poată fi trasă la răspundere și opoziția, deci și partidul său]

Lupu / dec.'31

▣ Realitatea românească.

[Ca de obicei, populismul și demagogia lui Lupu se revarsă cu exemple "din popor",

iar Bucureștiul acaparator de putere și bogăție, huzurește !]

Citește dintr-un **Memoriu** al unui negustor din Storojineț (Bucovina
< D-le deputat **nimeni din domnișorii ocîrmuitorii noștri din București**
nu știu ce se petrece între popor, prin sate și orașe.

Și să știți d-voastră, **că aici în țară, afară de București,**
care este **plin de bani** , unde curg toate **birurile** directe și indirecte,
bani din **taxele** vamale, bani pentru **protecții** și diferite **bacșișuri**,
începînd de la portar , de la uși, pînă la hăt sus,
se petrec lucruri foarte grozave ,
așa încît astăzi **poporul plînge că pierde țara lui iubită,**
și **scapă rușinos** pe urma **ocîrmuirii străine , bolșevice și ucigașe,**
din cauza **sărăciei generale** care ne-a cuprins pe toți. >

El nici nu va vorbi de la el, pentrucă tot timpul simbăta și duminica ,
cutureieră țara, nu după partizani ci după informații ...

Care este realitatea ?

"**Țara se găsește într-o situație economică și financiară cum nu s-a găsit**
în tot cursul veacurilor și în tot timpul existenței ei ,
de la începutul începutului și pînă astăzi."

Lupu / dec.'31

▣ **Administrația.**

" **Cheia de boltă** a administrației acestei țări, stă astăzi în **74 de prefecti ai țării.**
Cercetați istoria politică a țării și veți vedea că **acolo sunt drumuri bune , școli bune,**
încredere în administrație , unde a dat Dumnezeu ca să nimerească și partidele ,
așa, orbește , **cîte un prefect de treabă.** "(**aplauze la PȚ**)

Ei bine, **cercetați dvs dle Iorga,** în calitate de primministru ...

Voce :"Aceasta este politică"

Lupu :" **Neapărat, doar eu nu fac aici cazanie, fac politică.** [...] **cercetați** cari sunt
prefecții d-voastră. Nu i-ați cercetat și sunt sigur - nu știu **din ce exces de modestie** ,
care șade bine savantului și profesorului , dar aci nu șade bine , eu o spun - **d-voastră**
ați refuzat să puneți elemente admirabile , **martiri ai credinței**
d-voastre timp de 20 de ani , ați refuzat să-l puneți pe aceștia , **în capul prefecturii**
pentru a nu vi se poate spune că ați pricopsit partizanii ; dar pricopseați județele ,
dacă o făceați. (**aplauze**) **Astfel unde am ajuns ?** [...]

Situația din Bucovina.Bucovina a fost, dintre toate provinciile înstrăinate,
singura **sub o oblăduire civilizată ; cea austriacă,** rafinată câteodată,
ipocrită de cele mai multe ori, însă în **aparență democratică și cinstită.**

Bucovina a avut o administrație fără seamăn,
și a **avut o Dietă a Bucovinei** , prin care cea mai mare parte din
deputații noștri de astăzi , din Bucovina, au trecut prin ea,
și Bucovina are un stoc de oameni inteligenți.

Dacă nu ar fi decît să vă citesc exemplul acestui simpatic reprezentant
al Bucovinei , care este **d.Grigorovici,**

și ați vedea ce oameni ne-a dat Bucovina."

Ei bine, Bucovina are 5 prefecti militari din Vechiul Regat

Eu nu contest că militarii sunt pricepuți, dar om fi și noi, civilii. (**ilaritate**)

Atunci **să schimbăm rolurile,** să ne facem noi militari și militarii , civili ! (**ilaritate**)

Un prefect , dacă este din localitate , de acolo, atunci îl ascultă oamenii , îl cunosc,
pătrunde mai ușor, în sufletul lor.

Zilele trecute el a fost la Alba Iulia (în numele "Astrei") , și a propus acolo
ca **d-nii din vechiul regat să facă politică aici, și cultură în Ardeal,**
iar ardelenii, să facă politică acolo, și cultură aici. (**ilaritate**)

Într-o singură zi a cunoscut la Alba Iulia 4-5 inși vioi, iuți, fiecare ar fi putut
să fie un prefect admirabil .

" **Știți însă cine este prefectul ? Colonelul Voinescu de la Tighina !**

Asta nu se poate.Și așa este în toată țara."(p. 285)

Lupu / dec.'31

▣ **Fază pre-revoluționară ? fază revoluționară sporadică ?**

Ziarul "**Dimineața**" relatează că în **satul Bouleni-Țășnea,**

cînd percepții s-au dus să strîngă dările,

țărani au tras clopotele de la biserică , s-au adunat, au dezarmat jandarmii , și au înțepat cu baionetele pe percepții.

A trebuit să vie **armata** , **să înconjoare satul, și să-i potolească.**

Astăzi, la Brașov, țărani au opărit un jandarm... din garda financiară.

"Aceasta este situația . Avem revoluții sporadice. Dar, mai mult, **se întîmplă acte violente** care , înțelegeți dvs, cît de **contagioase exemple prezintă !**

Există în mulțime o atitudine revoluționară.Sunt atît de multe județe , în care **portării** astăzi, mîine **percepții, nu pot să intre să încaseze dările.**[...]

Nu mai este **sentimentul niciunui respect de autoritate** și înțelegeți unde ajungem cu asemenea stări de spirit,**Vă jucați cu focul.**

D-voastre sunteți tineri, dar eu am trăit în **1907**, în vremurile marelui răscoală țărănești.Poate aidoma era.Să spună d. prof.Iorga dacă cu două săptămîni înainte se gîndea cineva , **într-un an de belșug** ca acela care a fost, că va veni prăpădul care a venit.Și atunci situația era mult mai simplă.

Nu s-au răscolat cei săraci , cei bogați s-au răscolat .

"Dar astăzi , gîndiți-vă d-voastră **toți țărani** și mai ales cei **chiaburi** , văd că **munca lor se risipește** și se duce la pămînt ;gîndiți-vă , că în urma reducerilor cari vor veni și la dînșii , este **o armată întregă de învățători și de preoți neplătiți cu lunile** ; ba chair și **percepții și jandarmii** , care sunt nevoiți să se bată cu oamenii , sunt **neplătiți de mult.**Este o întregă **stare de enervare** , care **poate fi fatală.**

Ce a fost în 1907, poate să fie **nimic pe lîngă ce poate să fie mîine.**

Gîndiți-vă **ce prăpăd poate fi mîine în țară** , din cauză că **vinul** acesta , care s-a făcut anul acesta așa de mult, **nu se vinde și se poate bea.**

Atunci unde ajungeți ?"(p. 281)

Lupu / dec.'31

▣ **Conversiunea**

[LD :Atenție ! ce întoarcere spectaculoasă la dr.Lupu !

Lupu , radicalul de stînga, devine **apărătorul moșierilor și al proprietarilor urbani !**

Sau... de abia acum este , în sfîrșit , **sincer și vede unde a dus demagogia deșănțată țărănistă !?** sau, biologic, este firească, deplasarea spre dreapta!?

Sau, între timp... are și el " interese "?!]

În orice caz, convertirea este spectaculoasă !]

Lupu / dec.'31

Autocritică față de moșieri!

" Cum se face că **vechiul conservator, boierul Argetoianu** , a uitat deoparte pe toți acei **nenorociți mari proprietari** , mai săraci astăzi și mai calici decît **țărani** ?!Vă rog să mă ascultați , și eu am partea mea de vină și noi **toți suntem vinovați față de clasa marilor proprietari** , căci în focul nostru din 1919 , am privit cu **toții numai latura socială a problemei** , nu am ascultat nici cuvîntul lui **Nicolae Filipescu** , nici al altor **conservatori de baștină** (**aplauze la Liga Vlad Tepeș**) , care **apărau** acest punct de vedere , și **punctul de vedere al producției.** Apoi, d-lor, **proprietatea mare** , așa cu defectele ei, lăsînd deoparte pe absenteiști și pe toți aceia care nu lucrau moșiile, **erau modele de agricultură**

și, așa cum au fost atunci, puteau să fie și astăzi și mîine ,

asa că **nu putem să lăsăm deoparte pe marii proprietari** ,

tocmai pentru că ei au fost cei mai gospodari [...]

Trebuie să-i vîrîm și pe ei în conversiune.

Să nu-mi spuneți că fac demagogie !

Să mă trăsnească sfîntul , dacă mă gîndesc la altceva decît

la interesul tuturor ! (apaluze prelungite la majorități și la P.Ț)

Trebuie să vă gîndiți la toate clasele. Trebuie să vă gîndiți d-lor și la clasa nenorocită a **proprietarilor ipotecați .**

Este **o rușine** pentru țară , **să trăiască** de zeci de ani de zile **pe seama proprietarilor urbani** și să-i silească să primească pe cine vrea,

cu chiria pe care o vrea, și să-i supună la toate impozitele, dacă se poate."

Lupu / dec.'31

▣ **Soluția PȚ: moratoriul datoriei .**

" De ce să spunem în toată lumea : **suntem bogați !?** România este bogată în potențial, dar **astăzi este săracă. Este falită, de ce să ne ascundem ?** Suntem faliti ! **Fiindcă măsurile d-lor** monetare au întins așa metrul încît **ne-am prăpădit.**[...] Trebuie d-lor, **un moratoriu pentru datoriile interne și externe."**

Lupu / dec.'31

Înduioșarea lui Iorga !

Cît privește pe șeful guvernului, el este profesorului Iorga !

"**Nu te doare pe d-ta în inimă** aceste reduceri școlare care lovesc pe acești nenorociți învățători ? Eu sunt sigur că te doare pe d-ta .

Dar decît aceasta, **de ce să nu facem altfel ?**

Lupu / dec.'31

Înduioșarea Franței!

Să spunem Franței , d-lor : ce vreți d-voastră vreți un popor de oameni dîrji și tari, **ori niște păcătoși , care să moară în fața primului atac ?**

Apoi, d-lor, să mă ierțați, au să aibă milă mai mult de Germania, decît România ? **Să ne pună să plătim un miliard pe an, nu cinci !** (**apaluze la mulți**)

Și dacă nu pot bancherii , **poate statul francez, că nu este o sumă așa de grozavă !**

Ce , d-lor, noi nu suntem un oarecine , **aici, în Orientul Europei ?**

Să știe Franța că noi, **suntem aici sora ei cea mai sfîntă și mai apropiată ,**

care, dacă va trebui , **va pieri odată cu dînsa, ori va învinge , cum a învins "**

(**apaluze prelungite**) (p. 284)

Lupu / dec.'31

▣ **Industria și etica politică.**

Vorbea ieri iubitul lui amic, **inginerul Bușilă**, despre **industrie.**

"**Nimeni nu este contra încurajării ei**, dar întîi **să încurajăm industria mică** , casnică, și **după aceea acele industrii** care n-au nevoie să fie **gavate și plătite de stat**, să stea pe spinarea statului cu **10, cu 15 sau 20 miliarde pe an.**

[...] Ați cercetat d-voastre **pentru ce sunt atîtea articole atît de scumpe ?**

Știți pentru ce ? **Pentru că regia lor** , d-le primministru, **costă grozav de scump.**

Sunt societăți în care sunt **membri în consiliul de administrație** ,

care au cîte **2 milioane , 3 milioane, 10 milioane pe an!** (**vii aplauze**)

indivizi care n-au nimic dea face cu priceperea tehnică în acea industrie,

s-o spunem pe față .**Fiecare partid politic își plasează membrii și partizanii**

(**apaluze prelungite la majorități și la unii opozanți**) **în consilii de administrație și**

în consilii de bănci. Să înceteze odată această imoralitate politică !

(**apaluze prelungite , pe multe bănci**)

Se scuză că vorbește de el, dar **el este în viața publică de 20 de ani,**

muncеște de 40 de ani, și ... trăește într-o **simplă odaie de hotel**

și se mîndrește cu asta, **dar nu face parte din nici un consiliu de**

administrație. I s-a propus, dar a refuzat.

"Pentru că , **odată ce faci parte dintr-o întreprindere care trăește pe seama statului** , atunci **ți-ai pierdut independența și libertatea de a judeca , aci,**

ca un preot al națiunii și numai al ei. " (**apaluze prelungite**) (p. 284)

Lupu / dec.'31

59.) **ACCuza** (LANC) , **discus la mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, ședința din 3 dec.'31, p. 287- 297)

[LD : ultima zi de dezbateri la Mesaj. În ciuda rugăminții președintelui Camerei, de a vorbi scurt, pentru că erau încă mulți înscriși,

ACCuza ține , încă o dată, cel mai lung discurs din sesiune .

Atacă , în principal, 2 probleme: **partidele și chestiunea evreească.**

Pentru că este bătrîn, pentru că apără, pe rînd, pe rege, guvernul, pe Iorga, majoritatea parlamentară ... este ascultat cu bunăvoință.]

ACCuza / dec.'31

▣ **Limbajul, stilul politic**

"Dle președinte, d-lor deputați, **față de unele situații și stări politice,**

nu sunt decît **două atitudini: tragedia și ironia.**

După temperament, după spirit, este cineva , fără să vrea, tragic sau ironic, **tragediant sau ironizant.**

Eu, d-lor, din temperament, sunt ironic și împărtășesc această însușire cu d.prim-ministru și cu d.ministru Argetoianu."

"Deunăzi, de pildă, a venit la Constanța **o delegație** la d.prim-ministru și acea delegație era **tragediantă** , delegații făceau pe tragicii față de sfaturile pe cari le dădea d.prim-ministru.

Atunci , **d. prim-ministru, ironic, le-a spus :**

< d-lor , **dacă sunteți așa disperați** , nu vă mai rămîne decît un singur lucru : marea este aproape, **duceți-vă și vă aruncați în mare !** >

lorga : Cu o mică schimbare : au venit la mine , **le-am dat toate explicațiile**, și la urmă , cineva care a ascultat trei sferturi de ceas , **deodată țipă din fund :**

< **Eu sunt disperat !** > Atunci eu i-am spus :

<**Nu ești disperat** , deoarece casa mea este așezată lîngă mare și **dacă erai disperat , te aruncaai acolo, în loc să vii aici.** > (**ilaritate**)

-ACCuza : "Vin la ironia d-lui ministru de finanțe Argetoianu, cu profesorii universitari de la Iași.Te-ai aștepta ca profesorii universitari de la Iași să fie mai puțin tragici.Ei bine, **făcînd pe tragedianții** , d. ministru de finanțe **le-a spus:**

< **Să fiți încă mulțumiți** că nu ați ajuns să vă cîștigați hrana, cîntînd din scripcă!>

"**Asta este ironia.**Dar veți zice: cu ironia nu se soluționează problemele.

Nu, d-lor, **dar se împiedică aceia care voiesc să le încurce și mai inutil.**

lorga: "Foarte bine!"

ACCuza : " Au venit aci diferiți reprezentanți ai partidelor.

Cel din urmă a fost d.dr.Lupu., **tragedian prin temperament .** (**ilaritate**)

Unii sunt tragedianți fiindcă sunt poeți:iubitul și marele poet **Octavian Goga, proclamă** de la tribună că noi **trăim într-o perioadă prerevoluționară .**

Dar vine **alt tragediant și spune: nu, nu este prerevoluționară, ci este latentă;** iar altul - **d.dr Lupu,** ca doctor - vine și **stabilește diagnoza:**

revoluția este sporadică ;

și pe urmă sfinșește cu **declarațiuni , cu atacuri deghizate,**

care **regret că au fost uneori aplaudate** de unii dintre d-voastre [**din majoritate**] , care se înțelege , nu ați avut nici o intenție , dar așa, v-a luat înainte avîntul d-voastră, și **vorbește de lucruri la care nu s-a gîndit nimeni:**

de dictatură , de restabilirea monarhiei absolute și așa mai departe.

Ei bine, d-lor, **aceasta este atitudinea tragediantă** de care vorbesc.

Cum voiți să mă prezint eu față de aceste atitudini , eu care sunt ironic ?

Eu rîd și caut să împiedic în modul acesta ca situațiunea să nu fie complicată de acei care ar trebuie să contribuie la lămurirea ei."(p. 287)

[.....]

ACCuza / dec.'31

▣ **Partidele și consiliile de administrație.**

[LD: în realitate, ACCuzanu a demonstrat nimic cu listele lui !

Nici măcar că "jidanii" erau peste tot .

Nu înțeleg cum se lăsau terorizați, astfel, oamenii politici !]

"Clasa de mijloc românească a fost distrusă de guvernarea partidelor, iar **clasa conducătoare este în stare de inaniție și pieire.**

Dovadă că **intelectualii români nu își mai găsesc loc.**

Avocații au ajuns să nu mai poată pleda prin tribunale , cari sunt invadate ,de aceste spețe de paraziți , care sunt jidanii, pe care d-voastre i-ați susținut (**ilaritate**) [...]

Contestați d-voastră că **șeful d-voastră este aliatul lui Filderman de la UER ?**

Contestați d-voastră că **ați lăsat ca: Basarabia, Maramureșul și Bucovina să fie colonizate de jidani ?**

G.Bogdan -Duică (PNL) : Maramureșul încă de la 1828 era plin de evrei.

Cuza : "Dar acum **vine pedeapsa lui Dumnezeu** și vă voi spune cum.Deodată vineteribila **prăbușire a lui Marmorosch & Blank,** sub ale cărei ruine **vă îngropați cu toții, dvs, reprezentanții partidelor politice.** (**apaluze LANC**)

Citează din publicația "Compas- Rumanien" , pe 1930 (procurată de prof. Cătuneanu)

în care , la pag. 1030, la "**Zuckerindustrie**" apar toți membrii Oficiului de vânzare :
Moritz Blank (președ.) , **Zisu** (secretar) , **Brener** (dir. general)
Apoi societățile : **Danubiana-București** (cu un belgian și I.Boambă (socrul) ;
cu T.Constantinescu , Zensescu ș.a) ; **Ripiceni** (în consiliul de administrație, C.Argetoianu
 , apoi Oscar Kaufman, Manoilescu, Petre Papacostea-PP, AttaConstantinescu-
PNL,DRloanițescu -PNȚ,)

DRloanițescu (PNȚ) : A fost acolo între 1919-1921, când a plecat de la Banca
Țărănească , despărțindu-se de Argetoianu. Atunci s-a cedat fabrica de zahăr
(succesiunea Vernescu) acestui trust .De atunci nu a mai făcut parte din Oficiul
zahărului, de 10 ani nu a mai fost pe acolo, nu a luat tantieme.

De 20 de ani el a luptat contra trustului zahărului, și în direcția aceasta a scris,
a vorbit, a ținut lecții.

ICCătuneanu : Eu v-am găsit în "Wiener compass" ca cenzor.

DRloanițescu :Cum poate susține așa ceva Cuza, când , împreună, au luptat contra
acestui trust odios ; nu este ceva josnic din partea lui ?!

(**ACCuza o scaldă !**)

ACCuza : Fabrica "**Chitila-București**" (cu mulți liberali : Tancred Constantinescu,
Săvescu, ing.Bujoi, Cipăianu) : La **Ițcani** (baronul Stîrcea, Filderman, dr.Eusebiu
Popovici , NDChirculescu ...)

IGDuca : " Da, și ne face cinste."

Cuza : la **Lujani** (Oscar Kauffmann, Aristide Blank, Mihai Popovici ...)

La **Zarjani** (Ion Pillat, V.Rațiu, Ștefan Cerkez) .La **Ucica** (Maurice Blank, Oskar
Kauffmann, Garoflid..)

"D-lor , aceasta este situația adevărată a partidelor vîrîte în consiliile de administrație ale
afacerilor lui Marmorosch... care acum este falită !

[**ACCuza este mereu întrerupt de liberali, este apărat și încurajat să continue**
"rechizitoriul antiliberal " de către PTTopa (vicepreșed.Camerei) și de membrii majorității
; toată chestiunea este scandalosă, huliganică, degradantă.... ;]

"**Ce mai reprezentați d-voastre toți reprezentanții partidelor** , decît reprezentanții ai
unor partide , din p.d.v. moral, falite ? **Ce autoritate aveți dvs să pretindeți**
conducerea acestei țări, împotriva unui om de onoare și de înaltă autoritate , care
este d. prof.Iorga ? [...] Șeful dvs. , d IGDuca, nu are autoritatea să pretindă
a governa această țară (întreruperi la PNL) după **atitudinea de la 8 iunie** ,
asupra căruia nu revin.[...] (**întreruperi la PNL**) după toate turburările care le faceți dvs
neconținut, șeful d-voastră nu are calitatea să ceară guvernul "(p. 292)

(**apaluze la majorități, protestări la PNL**)

[.....]

ACCuza

▣ **PNȚ, ardeleni , regionalism**

[LD : chiar dacă la acest capitol **ACCuza pune degetul pe o rană reală, felul cum o face,**
apoi **degenerarea în calomnie și scandal** provocată de cuziști,
transformă totul în **gîlceavă de mahala**. Cu atît mai evident cu cît "ținta" ,
de data asta, sunt **ardelenii moderați, cooperanți, loiali ideii de apropiere .**
Bătrînul acesta nu poate decît să declanșeze zîzanie...]

În ziua de 1 dec.1931, Parlamentul a sărbătorit marele act național
al unirii Ardealului.El nu a luat cuvîntul, nu a participat la sărbătoare,
din două motive , sentimentale și politice.

..Și-a adus aminte de lupta lui pentru realizarea marelui act.

De serbarea lui **Horea , de la1884**, inițiată de el , pornită la Iași...

De luptele **Ligii Culturale**, pe care a înființat-o la Iași, în **1890**...

De suferințele îndurate la Iași, în **anii războiului** , de iarna grea a
anului **1916**, cînd **regele Ferdinand** nu avea locuință ,

și rătăcea cu vagonul între munți și Iași...

" Și, d-lor, la urmă, ne-am văzut tratați noi **-Românii de aici, cari am jertfit 800.000**
de eroi pentru unirea Ardealului - am fost tratați cu dispreț de < regățeni >

(**Părintele Manu întrerupe**)Este o foarte mare problemă, părinte Manu.

"Și atunci , mi-am zis eu , **acestei agitații pe tema <regățenilor>** ,

pentru ca unii, ca < ardeleni >să-și asigue perpetuitatea guvernării ,

acestei agitații nesănătoase,care dezbină neamul românesc,

acestei agtații trebuie să i se dea , odată pentru totdeauna , un răspuns hotărît :

că noi, Românii , indiferent din ce partid, nu tolerăm o asemenea politică de învrăjbire și de ațîtare : politica împotriva < regătenilor.> (apaluze) Iar d-voastră , care ați făcut această politică de învrăjbire , eu vă sfătuesc de aceea că mai întîi să nu mai apăreți cu chestiunea regătenilor și cu pretenția ca d-voastră să guvernați țara pentru că sunteți ardeleni, pentru că această manoperă în țara noastră nu prinde.

Noi rezistăm împotriva acestei tendințe , suntem cu toții români, și nu facem această deosebire dacă suntem regăteni sau ardeleni." (apaluze la majorități)

Spun cuvîntul hotărîtor : regionalismul acesta care ne dezbină și care ne degradează

G.Moroianu :Jos regionalismul !

D.Manu :Jos fripturismul !

ACCuza : Această politică, părinte Manu, d-le Mihalache, și dvs toți ceilalți din partidul Țărănesc, trebuie să tindeți de a o înlătura (proteste la PNȚ)

Voicu Nițescu : "d-le Cuza, nu credeți că ar trebui să puneți capăt acestei atitudini ?

Dvs.calificați drept regionalismdreptul nostru! Nu vedeți că ironia dvs este deplasată ?

Dr.V.Trifu : Spune aceasta la loja "panonia" unde ești șef!

Voicu Nițescu : "Nu știu de nici o Panonia" !

Dr.Trifu : Amsă-ți aduc eu diploma.

Nichifor Robu : "Nu este masonerie aici !" Voci :La Panonia! La Panonia!

D.Manu : Dle Robu, măsoară-ți cuvintele , că vorbești cu acela care a proclamat Unirea încă din timpul cînd era în Siberia! "

Robu : "Binecuvintează-l părinte și spune-i să iasă din masonerie"

ACCuza : " Eu vă atrag atenția că în dosul acestei politici este un fapt grav , de care sunteți acuzați.Faptul grav este că d-voastră faceți politică regionalistă, sunteți acuzați de confesionalism. (întreruperi la PNȚ) (p. 292)

[LD: din păcate, lipsă 2 pagini]

ACCuza / dec.'31

Vezi fișierul următor